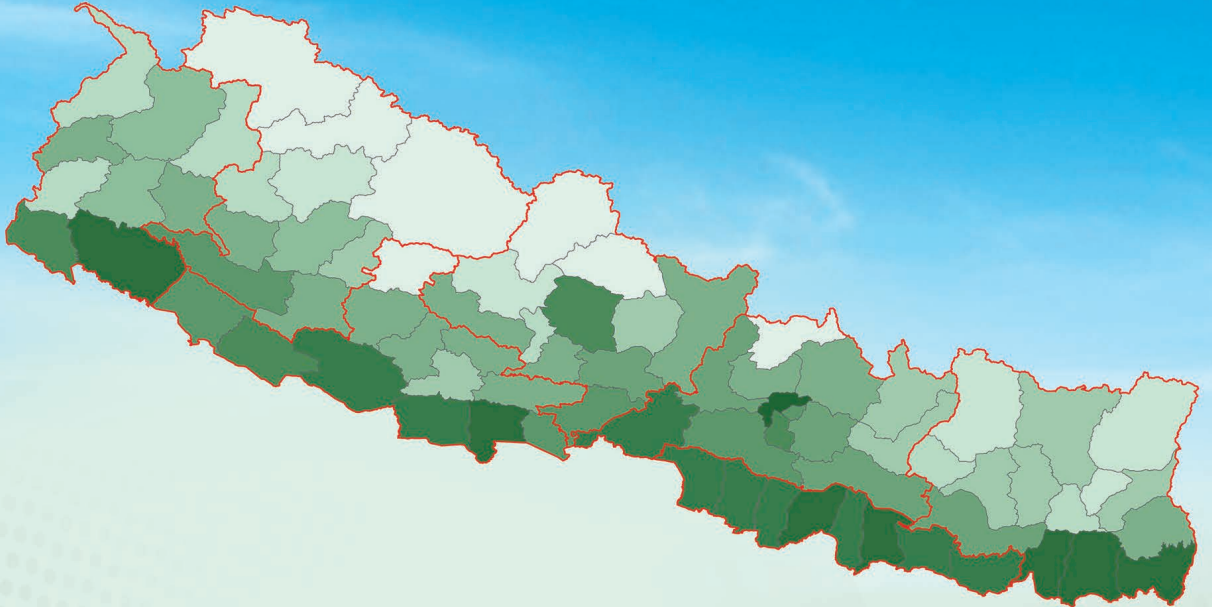

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

प्रदेशस्तरीय जनसाङ्ख्यिक प्रतिवेदन

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
थापाथली, काठमाडौं

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

प्रदेशस्तरीय जनसाङ्ख्यिक प्रतिवेदन

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
थापाथली, काठमाडौं

राष्ट्रिय जनगणना २०७८, प्रदेशस्तरीय जनसाङ्ख्यिक प्रतिवेदन

प्रकाशक:

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

रामशाहपथ, थापाथली, काठमाडौं, नेपाल

फोन नं.: +९७७-१५३६५३२३, ०१५३२९४०६, ०१५३४५९४७

फ्याक्स: +९७७-१५३२७७२० । पो.ब.न.: ११०३१

वेबसाइट: www.nsonepal.gov.np, www.censusnepal.cbs.gov.np

इमेल: info@nsonepal.gov.np, popcen@nsonepal.gov.np

प्रथम संस्करण: १००० प्रति

प्रकाशन वर्ष: २०८१

ISBN: 978-9937-9698-1-9

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

फोन { ५३४५५४६
५३४५५४७
५३४५५४८
५३४५८४८
५३४९८०९
५३२८४०६

फ्याक्स: ९७७-१-५३२७७२०
पो.ब.नं. ११०३१
रामशाहपथ
थापाथली, काठमाडौं

पत्र संख्या:

च.नं.:-

मन्तव्य

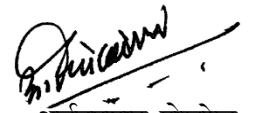
नेपालको जनगणनाले एक शताब्दीभन्दा लामो इतिहास सँगालेको छ। जनगणनाबाट मुलुकको सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रका महत्त्वपूर्ण तथ्याङ्क प्राप्त हुने गरेको छ। नेपालमा आवधिक योजना सुरु हुनुभन्दा करिब पाँच दशकअघि अर्थात् वि.सं. १९६८ देखि जनगणना सञ्चालन हुनुले यसको महत्त्वलाई उजागर गरेको देखिन्छ। जनगणनाले एक निश्चित समयमा देशभित्र रहेका सम्पूर्ण घर, परिवार तथा व्यक्तिहरुको बारेमा महत्त्वपूर्ण विवरणहरु उपलब्ध गराउँछ। यसै सन्दर्भमा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का नतिजा सार्वजनिक गर्दै जाने सिलसिलामा प्रदेशस्तरसम्मका जनगणनाका तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी यो “प्रदेशस्तरीय जनसाङ्ख्यिक प्रतिवेदन” प्रकाशनमा ल्याइएको छ।

यस पुस्तकमा प्रदेशस्तरसम्मका राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को पारिवारिक विवरण, जनसाङ्ख्यिक विवरण, जातजाति, भाषा, घर्म, वैवाहिक स्थिति, शैक्षिक अवस्था, प्रजनन, अपाङ्गता र आर्थिक क्रियाकलापलगायतका विश्लेषणात्मक विवरणका साथसाथै बसाइँसराइ, जन्म तथा मृत्युसम्बन्धी सूचक समेटिएका छन्।

प्रस्तुत “प्रदेशस्तरीय जनसाङ्ख्यिक प्रतिवेदन” संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारको लागि तथ्यमा आधारित नीति निर्माण एवं योजना तर्जुमा गर्न सहायक हुने विषयका साथै जनगणना एवम् जनसङ्ख्या तथ्याङ्कमा अभिरुचि राख्ने पाठक, अनुसन्धानकर्ता तथा खोजकर्ताको लागि उपयोगी हुने विश्वास लिएको छ। प्रकाशनको तयारीमा संलग्न कर्मचारीलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

पाठकहरुका रचनात्मक र अमूल्य सुझावको सम्मान र स्वागत गर्दछु।

जेठ, २०८१

अर्जुनप्रसाद पोखरेल
प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी

पुस्तिका तयारीमा संलग्न कर्मचारीहरूको नामावली

समन्वय तथा राय-सुझाव प्रदान गर्नुहुने

१. उपप्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी डा. हेमराज रेग्मी

तयारीमा संलग्न कर्मचारी

१. निर्देशक श्री ढुण्डिराज लामिछाने

२. निर्देशक श्री राजन सिलवाल

३. निर्देशक श्री नन्दलाल सापकोटा

४. तथ्याङ्क अधिकृत श्री दीनानाथ लम्साल

५. कम्प्युटर अधिकृत श्री डोल नारायण श्रेष्ठ

६. तथ्याङ्क अधिकृत श्री निराजन शर्मा

७. तथ्याङ्क सहायक श्री विष्णुराज रेग्मी

विषयसूची

खण्ड एक : परिचय.....	१
प्रदेशहरूको संक्षिप्त परिचय	१
खण्ड -दुई : पारिवारिक विवरण.....	१०
परिवार सङ्ख्या र परिवारको औसत आकार	१०
परिवार सङ्ख्या	१०
परिवारको औसत आकार	११
परिवारको संरचना	१३
परिवारमुली.....	१५
परिवारमुलीको लिङ्गानुसार परिवार सङ्ख्या.....	१५
उमेर अनुसार परिवारमुलीको सङ्ख्या.....	१७
परिवारमुलीको नाता अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण	१९
परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जनसङ्ख्या	२२
परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश गएको अवधि अनुसारको जनसङ्ख्या.....	२३
परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारणअनुसारको जनसङ्ख्या.....	२५
परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण.....	२८
परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तहअनुसारको विवरण	३२
आवासीय एकाइको स्वामित्व.....	३३
आवासीय एकाइको बनोट.....	३४
घरको जग.....	३४
घरको बाहिरी गारो.....	३५
घरको छानो	३६
घरको भुईँ.....	३७
परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	३८
परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	४०
परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत.....	४१
परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय.....	४१
परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू	४२
परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा.....	४३
कृषिबाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण	४४
आवासीय घरको स्तरअनुसार वर्गीकरण	४५

परिवारमा उपलब्ध सुविधाहरूको पर्याप्तताको अवस्था	४६
परिवार सम्पन्नताको पञ्चम वर्गीकरण	४७
खण्ड तीन : जनसांख्यिक विवरण	४९
प्रदेशअनुसार जनसङ्ख्या वितरण.....	४९
लैङ्गिक अनुपात	४९
जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात.....	५०
गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा जनसङ्ख्या वितरण	५१
नेपालको सन्दर्भमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण.....	५३
प्रदेशअनुसार जनसङ्ख्या वृद्धिदर र परिवर्तन	५४
जनघनत्व.....	५५
उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको संरचना	५७
सम्भावित सहायता अनुपात (Potential support ratio).....	६१
जातजाति, मातृभाषा र धर्म.....	६२
नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकहरूको जनसङ्ख्या	६३
जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति	६४
पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	६६
खण्ड चार: जनसङ्ख्याको शैक्षिक स्थिति	७१
साक्षरता	७१
स्कूल/कलेज गए नगएको	७२
साक्षर जनसङ्ख्याको उत्तीर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण.....	७५
अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्रसम्बन्धी विवरण	७८
खण्ड पाँच: बसाइँसराइसम्बन्धी विवरण	८२
जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या	८२
स्वदेश जन्म भएको जनसङ्ख्याको जन्म प्रदेशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	८५
विदेशमा जन्मेको व्यक्तिको जन्मेको देशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	८७
पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या.....	९०
मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट बसाइँ सर्नेहरूको प्रदेश अनुसारको वितरण	९२
मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण.....	९४
मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि	९६
यसअघिको बसोबास भएको देश.....	९८
विदेशबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण	१०१
विदेशबाट पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि.....	१०३

बसाइँसराइसम्बन्धी सूचकहरू.....	१०५
आन्तरिक बसाइँसराइ:.....	१०५
अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइ (International Migration).....	१०६
खण्ड छः प्रजनन तथा जन्मसम्बन्धी विवरण.....	१०८
हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १-४९ वर्षका विवाहित महिलाको विवरण	१०८
हालसम्म जीवित जन्मेका र मरेका बच्चाहरूको विवरण.....	११२
गत १२ महिनामा जीवित जन्मेका बच्चाको विवरण.....	११७
जन्मसम्बन्धी सूचकहरू	१२१
खण्ड सातः मृत्युसम्बन्धी विवरण.....	१२७
गत बाह्र महिनामा कम्तीमा एक जना मृत्यु भएको परिवार र मृतकको सङ्ख्या.....	१२७
विगत १२ महिनामा मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण.....	१२८
१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	१२९
मृत्युसम्बन्धी सूचकहरू.....	१३०
खण्ड आठः आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी विवरण	१३६
आर्थिक काम गरेको अवधि.....	१३६
प्रदेशअनुसार अक्सर रोजगार तथा बेरोजगार जनसङ्ख्या	१३८
आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरणअनुसारको जनसङ्ख्या.....	१४२
आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरणअनुसारको जनसङ्ख्या	१४७
आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकारअनुसारको विवरण	१५४
आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्रअनुसारको विवरण	१५६
कुनै पनि आर्थिक काम नगरेकोहरूले काम नगर्नुको कारण.....	१५८
खण्ड नौ : घर तथा घरपरिवार सूचीकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्क.....	१६१
मुख्य प्रयोगअनुसार घरको सङ्ख्या.....	१६१
घरको तला	१६२
घरको आयु.....	१६३
आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार	१६३
बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खातासम्बन्धी विवरण.....	१६४
प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम	१६६
बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण:	१६७
अनुसूचीहरू	१६८
अनुसूची १: प्रदेशगत उमेरअनुसारको जनसङ्ख्या	१६८
अनुसूची २: प्रदेशगत उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या	१७१

अनुसूची ३: समूहकृत गरिएका देशहरूको नाम.....	१७३
अनुसूची ४: उमेर समुहअनुसार १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	१७४
अनुसूची ५ : उमेर समूहअनुसार मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण.....	१७६
अनुसूची ६: विदेश गएको देश र विदेश जानुको कारणअनुसार विदेश अनुपस्थित जनसङ्ख्या.....	१८२
अनुसूची ७: प्रदेशअनुसारको जातजाति विवरण, रा.ज.ग. २०७८	१८८
अनुसूची ८ : मातृभाषाअनुसारको विवरण.....	१९५
अनुसूची ९: दोस्रो भाषाअनुसारको विवरण	२००
अनुसूची १०: पुर्खाको भाषाअनुसारको विवरण.....	२०६
अनुसूची ११: धर्मअनुसारको विवरण	२११
अनुसूची १२: राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बाट प्राप्त जनसांख्यिक सूचकहरू.....	२१२

तालिका सूची

तालिका १: प्रदेशअनुसार परिवार सङ्ख्या	१०
तालिका २: प्रदेशअनुसार परिवारको औसत आकार.....	११
तालिका ३: प्रदेशगत परिवारको आकार अनुसारको विवरण.....	१२
तालिका ४: परिवारको संरचनागत विवरण.....	१४
तालिका ५: परिवारमुलीको लिङ्गअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	१६
तालिका ६: उमेर समूह अनुसार परिवारमुलीको सङ्ख्या.....	१७
तालिका ७: प्रदेशगत रूपमा परिवारमुलीको नाताअनुसार जनसङ्ख्या.....	२०
तालिका ८: परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने सङ्ख्या).....	२२
तालिका ९: परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या.....	२३
तालिका १०: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश गएको अवधिअनुसारको जनसङ्ख्या र प्रतिशत.....	२४
तालिका ११: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारण.....	२६
तालिका १२: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण.....	२९
तालिका १३: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तहअनुसारको सङ्ख्या प्रतिशत.....	३२
तालिका १४: घरको स्वामित्वअनुसार परिवारसङ्ख्या.....	३४
तालिका १५: प्रयोग गरेको घरको जगको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या.....	३५
तालिका १६: प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	३६
तालिका १७: घरको छानाको बनोटअनुसार परिवारको सङ्ख्या.....	३७
तालिका १८: घरको भुईँको बनोटअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	३८
तालिका १९: खानेपानीको मुख्य स्रोतअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	३९
तालिका २०: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४०
तालिका २१: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४१
तालिका २२: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४२
तालिका २३: प्रदेशगत रूपमा घरायसी साधन/सुविधाहरू प्रयोग गर्ने परिवार (प्रतिशतमा).....	४३
तालिका २४: परिवारमा महिलाको नाममा भएको घरजग्गाअनुसार परिवार सङ्ख्या.....	४४
तालिका २५: परिवारले सञ्चालन गरेको कृषि बाहेक साना घरेलु व्यवसायअनुसारको विवरण.....	४५
तालिका २६: प्रदेशगत घरको पर्याप्तताको आधारमा बसोबासको अवस्था (प्रतिशतमा).....	४७
तालिका २७: पञ्चम सम्पन्नता सूचकअनुसार परिवारको विवरण (प्रतिशतमा).....	४८
तालिका २८: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात.....	४९
तालिका २९: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात.....	५०
तालिका ३०: गाउँपालिका तथा नगरपालिकाअनुसार जनसङ्ख्याको वितरण.....	५२
तालिका ३१: प्रदेशअनुसार गाउँपालिका र नगरपालिकाको जनसङ्ख्या.....	५२

तालिका ३२: ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणको नतिजा.....	५४
तालिका ३३: प्रदेशअनुसार ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणको नतिजा	५४
तालिका ३४: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या वृद्धिदर तथा परिवर्तन	५५
तालिका ३५: जनसङ्ख्या र जनघनत्व.....	५६
तालिका ३६: प्रदेशगत उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको प्रतिशत.....	५७
तालिका ३७: विशेष उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको संरचना	६०
तालिका ३८: जातजातिको समूहअनुसार सङ्ख्या र प्रतिशत.....	६३
तालिका ३९: प्रदेशगत नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसङ्ख्या.....	६४
तालिका ४०: प्रदेशगत रूपरूपमा १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको वैवाहिक स्थितिअनुसारको जनसङ्ख्या ..	६५
तालिका ४१: दश वर्ष वा सोभन्दा माथिका जनसङ्ख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	६७
तालिका ४२: साक्षरतादरसम्बन्धी विवरण.....	७१
तालिका ४३: प्रदेशअनुसार हाल स्कुल/कलेज गए नगएको विवरण.....	७३
तालिका ४४: प्रदेशगत साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह.....	७५
तालिका ४५: दश जोड २ वा सोसरह वा सोभन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्र.....	७९
तालिका ४६: प्रदेशअनुसार जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या	८३
तालिका ४७: स्वदेश जन्म भएको जनसङ्ख्याको जन्म प्रदेशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण	८५
तालिका ४८: विदेशमा जन्मेको व्यक्तिको जन्मेको देशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण.....	८८
तालिका ४९: पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या.....	९०
तालिका ५०: प्रदेशगत पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको प्रदेश.....	९२
तालिका ५१: पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आउनुको कारण.....	९५
तालिका ५२: पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि.....	९७
तालिका ५३: यसअघिको बसोबास हुनेको बसोबास भएको देशअनुसार जनसङ्ख्या वितरण	९९
तालिका ५४: प्रदेशअनुसार पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आउनुको कारण.....	१०१
तालिका ५५: पछिल्लोपटक विदेशबाट बसाइँ सरी आएको अवधि	१०३
तालिका ५६: हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १५-४९ वर्षका विवाहित महिलाको सङ्ख्या.....	१०८
तालिका ५७: उमेर समूहअनुसार विवाहित महिला तथा हालसम्म जीवित जन्मेका र मरेका बच्चाहरूको सङ्ख्या	११३
तालिका ५८: हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १५-४९ वर्षका विवाहित महिला र बच्चाको सङ्ख्या.....	११८
तालिका ५९: प्रदेशगत मृत्युभएका व्यक्तिको सङ्ख्या र प्रतिशत.....	१२७
तालिका ६० : गत बाह्र महिनामा लिङ्गअनुसार मृतकको सङ्ख्या	१२८
तालिका ६१: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्यु भएको कारण र प्रदेशगत विवरण	१२९
तालिका ६२ : १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था.....	१३०

तालिका ६३: आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी).....	१३६
तालिका ६४: प्रदेशअनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय, अक्सर सक्रिय, रोजगार, बेरोजगार, अक्सर रूपमा निष्क्रिय जनसङ्ख्या वितरण	१४०
तालिका ६५: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	१४२
तालिका ६६: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्रअनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	१४८
तालिका ६७: रोजगारीको अवस्थाअनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	१५५
तालिका ६८: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्रअनुसारको विवरण	१५७
तालिका ६९: आर्थिक काम नगर्नुको कारणअनुसार जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)	१५९
तालिका ७०: घरको मुख्य प्रयोगअनुसार घरको सङ्ख्या.....	१६१
तालिका ७१: घरको तलाअनुसार प्रतिशत.....	१६२
तालिका ७२: घरको आयुअनुसार प्रतिशत.....	१६३
तालिका ७३: आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदानप्राप्त परिवार प्रतिशतमा	१६४
तालिका ७४: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खातासम्बन्धी विवरण	१६५
तालिका ७५: प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको परिवार तथा जनसङ्ख्या प्रतिशतमा	१६६
तालिका ७६: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवार प्रतिशतमा	१६७

रेखाचित्र सूची

रेखाचित्र १: प्रदेशअनुसारको परिवार सङ्ख्या (लाखमा).....	११
रेखाचित्र २: प्रदेशगत रूपमा परिवारको आकार प्रतिशतमा.....	१३
रेखाचित्र ३: परिवारको संरचनागत विवरण.....	१४
रेखाचित्र ४: परिवारमुलीको लिङ्गअनुसार प्रदेशगत परिवार सङ्ख्या (प्रतिशतमा).....	१६
रेखाचित्र ५: प्रदेशअनुसार परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने).....	२२
रेखाचित्र ६: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जानुको कारण प्रतिशतमा.....	२८
रेखाचित्र ७: आवासीय घरको प्रकारअनुसार परिवार सङ्ख्या, २०५८-२०७८ (प्रतिशतमा).....	४६
रेखाचित्र ८: प्रदेशअनुसार जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात.....	५१
रेखाचित्र ९: भौगोलिक क्षेत्रअनुसार जनघनत्व.....	५६
रेखाचित्र १०: नेपाल र प्रदेशका जनसङ्ख्या स्तम्भ, २०७८.....	५८
रेखाचित्र ११: प्रदेशअनुसार सम्भावित सहायता अनुपात.....	६१
रेखाचित्र १२: २० देखि २४ वर्ष उमेरका महिलाहरूमा बालविवाहको स्थिति.....	७०
रेखाचित्र १३: महिलाको साक्षरतादर (२०६८ र २०७८).....	७२
रेखाचित्र १४: प्रदेशगत हाल स्कुल कलेज गए नगएको अवस्था (प्रतिशतमा).....	७५
रेखाचित्र १५: आन्तरिक बसाइँसराइदर, रा.ज.ग २०७८.....	१०६
रेखाचित्र १६: अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइ, राष्ट्रिय जनगणना २०७८.....	१०७
रेखाचित्र १७: कोरा जन्मदर (Crude Birth Rate) रा.ज.ग, २०२८-२०७८.....	१२२
रेखाचित्र १८: प्रदेशअनुसार कोरा जन्मदर.....	१२२
रेखाचित्र १९: प्रदेशअनुसार स्तरीकृत कोरा जन्मदर प्रतिहजार.....	१२३
रेखाचित्र २०: प्रदेशअनुसार कुल पुनरुत्पादन दर.....	१२३
रेखाचित्र २१: बच्चा र महिलाको अनुपात, रा.ज.ग, २०२८-२०७८.....	१२४
रेखाचित्र २२: प्रदेशअनुसार बच्चा र महिलाको अनुपात.....	१२४
रेखाचित्र २३: प्रदेशगत बच्चा जन्माउने औसत उमेर.....	१२५
रेखाचित्र २४: कुल प्रजननदर (रा.ज.ग. २०२८-२०७८).....	१२६
रेखाचित्र २५: प्रदेशगत कुल प्रजननदर.....	१२६
रेखाचित्र २६ : प्रदेशअनुसार गत १२ महिनामा मृत्युको प्रतिशत).....	१२८
रेखाचित्र २७: कोरा मृत्युदर, रा.ज.ग. २०३८-२०७८.....	१३०
रेखाचित्र २८: प्रदेशअनुसार कोरा मृत्युदर.....	१३१
रेखाचित्र २९: प्रदेशअनुसार स्तरीकृत कोरा मृत्युदर.....	१३१
रेखाचित्र ३०: शिशु मृत्युदर, रा.ज.ग. २०३८-२०७८.....	१३२
रेखाचित्र ३१: लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार शिशु मृत्युदर.....	१३२
रेखाचित्र ३२: लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार बालमृत्युदर.....	१३३

रेखाचित्र ३३: पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर, रा.ज.ग. २०५८-२०७८.....	१३४
रेखाचित्र ३४: प्रदेशअनुसार पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर	१३४
रेखाचित्र ३५: औसत आयु २०३८-२०७८.....	१३५
रेखाचित्र ३६: प्रदेशअनुसार औसत आयु.....	१३५
रेखाचित्र ३७: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता भएको परिवार प्रतिशतमा.....	१६५
रेखाचित्र ३८: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवार प्रतिशतमा.....	१६७

खण्ड एक : परिचय

प्रदेशहरूको संक्षिप्त परिचय

कोशी प्रदेश

हिमाल, पहाड र तराईसम्म फैलिएको यस कोशी प्रदेशमा झापा, इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ, संखुवासभा, तेह्रथुम, भोजपुर, धनकुटा, खोटाङ, सुनसरी, मोरङ, सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा र उदयपुर गरी जम्मा १४ ओटा जिल्ला पर्दछन् । यस प्रदेशको पूर्वतर्फ भारतको पश्चिम बङ्गाल राज्य र दक्षिणतर्फ बिहार राज्य पर्दछ । यसै गरी उत्तरतर्फ चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र पश्चिमतर्फ मधेस प्रदेश र बाग्मती प्रदेश पर्दछन् । यो प्रदेश २६ डिग्री २२ मिनेटदेखि २८ डिग्री ६ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र ८६ डिग्री ९ मिनेटदेखि ८८ डिग्री १२ मिनेट पूर्वी देशान्तरसम्म रहेको छ । यस प्रदेशको जम्मा क्षेत्रफल २५९०५ वर्ग कि.मि. तथा जम्मा जनसङ्ख्या ४९,६१,४१२, रहेको छ ।

जातीय तथा भाषिक विविधता रहेको यस प्रदेशमा मुख्य रूपमा ब्राम्हण, क्षेत्री, राई, लिम्बू, थारू, लेप्चा, मुस्लिम, तामाङ, गुरुङ, मेचे, कोचे, यादव, राजवंशीलगायतका जातिहरूको बसोबास रहेको छ भने नेपाली, मैथिली, किराँती, तामाङ, लिम्बू, गुरुङ, लेप्चा, मुस्लिम, मगर र थारू भाषा मुख्य रूपमा बोलिन्छन् । विश्वकै सर्वोच्च शिखर सगरमाथालगायत कञ्चनजङ्घा, मकालु, चोयु, ल्होत्से, जत्रु आदि हिमालहरूको अवस्थितिले मित्रराष्ट्र चीनसँग प्राकृतिक सीमाको काम गरेको छ । यस प्रदेशमा इलामको अन्तुडाँडा, कन्याम, धनकुटाको भेडेटार, सोलुखुम्बुको नाम्चेबजार, सगरमाथा आधार शिविर तथा सुनसरीको तालतलैया लगायतका पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् । प्राकृतिक सम्पदा, वन्यजन्तु तथा पशुपन्छीको संरक्षण गर्ने हेतुले स्थापना गरिएका सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्रलगायत नेपालकै अग्लो ह्यातुङ झरना तथा टोङ्के र पोकली जस्ता ठुला र लामा झरनाहरू पनि यसै प्रदेशमा रहेका छन् ।

सुन्दर पहाड र हिमवत् खण्ड, उच्च हिमश्रृङ्खलालगायत प्राकृतिक सम्पदाले सुशोभित दक्षिणपूर्वी एसियामा अवस्थित नेपाल धार्मिक तथा सांस्कृतिक दृष्टिलेसमेत समृद्ध छ । हजारौं मठ, मन्दिर, पाटी, पौवा, गुम्बा र मस्जिदले भरिपूर्ण नेपालको सूदुरपूर्वमा रहेको यस कोशी प्रदेशमा विभिन्न प्रसिद्ध धार्मिक तीर्थस्थलहरू जस्तै: ताप्लेजुङको पाथिभरा देवीको मन्दिर, इलामको माइपोखरी, झापाको अर्जुनधारा र सताक्षी धाम, सुनसरीको बराह क्षेत्र, बूढासुब्बा, पिण्डेश्वरी, दन्तकाली र रामधुनी, खोटाङको हलेसी महादेवलगायत बराह पोखरी, साल्पा

पोखरी, दूधकुण्ड, कालिकादेवी, छिन्ताडदेवी, कन्काई आदि प्रख्यात धार्मिक स्थलहरू रहेका छन्। यी स्थलहरूमा स्वदेशी तथा विदेशी तीर्थालुहरूको प्रगाढ आस्था रहिआएको छ।

यस प्रदेशमा पुवा खोला जलविद्युत आयोजना र थामे जलविद्युत आयोजना निर्माण भई सञ्चालनमा रहेका छन् भने अरूण तेस्रो जलविद्युत आयोजना प्रस्तावित प्रमुख जलविद्युत आयोजनाभित्र पर्दछ। जलस्रोतमा सम्पन्न यस प्रदेशमा अरूण, तमोर, दूधकोशी, मेची, कन्काई र त्रियुगालगायतका नदीहरू रहेका छन्।¹

मधेस प्रदेश

मधेस प्रदेश पूर्णतः तराईका भूभाग मात्र समेटिएको प्रदेश हो। यस प्रदेशको २६ डिग्री ३ देखि २७ डिग्री ७ उत्तरी अक्षांश र ८४ डिग्री १ देखि ८७ डिग्री १ पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ। यस प्रदेशको पूर्वमा कोशी नदी, दक्षिणमा भारतको विहार राज्य, उत्तरमा कोशी प्रदेश र बागमती प्रदेश र पश्चिममा बागमती प्रदेश पर्दछन्। मधेस प्रदेशमा ८ जिल्ला रहेका छन्। मधेस प्रदेशले नेपालको कुल क्षेत्रफलको ६.५ प्रतिशत भूभाग ओगटेको छ। यस प्रदेशको सबैभन्दा ठूलो जिल्ला सप्तरी (१,३६३ व.कि.मि.) र सानो जिल्ला महोत्तरी (१,००२ व.कि.मि.) हुन्। मधेस प्रदेशको राजधानी जनकपुरमा रहेको छ।

तराई भूगोल

मधेस प्रदेशमा मिश्रित जातजातिहरू बसोबास गर्छन्। यस प्रदेशमा यादव, मुस्लिम, थारूका साथै सीमान्तीकृत र लापोन्मुख समूहका, तेली, कुशवाह, चमार, धानुक, मुसहर, कुर्मी, दुषाद, मल्लाह, कानु आदि बस्छन्। यस प्रदेशमा पहाडे ब्राह्मण, क्षेत्री, तामाङका साथै अन्य जातिहरू पनि बसोबास गर्दछन्। मधेसको पूर्वी भाग पुरातन राज्य मिथिलाको एक हिस्सा थियो जसको राजधानी जनकपुर थियो र हाल आएर मधेस प्रदेशको राजधानी पनि जनकपुरमा रहेको छ।

स्थानीय थारू जाति

मधेस प्रदेशमा हिन्दु धर्मालम्बीहरूको बाहुल्य रहेको छ। यहाँ इस्लाम, बौद्ध र इसाई धर्मालम्बीहरूको पनि बसोबास छ। यस प्रदेशमा मैथिली मातृभाषीको बाहुल्य रहेको छ। यसको साथै यहाँ भोजपुरी, बज्जिका, नेपाली, थारू, तामाङ आदि भाषाहरू पनि बोलिन्छन्। अरू प्रदेशको तुलनामा यस प्रदेशको मानव विकास सूचकाङ्क सबैभन्दा कमजोर छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार मधेस प्रदेशको जनसङ्ख्या ६१,१४,६०० रहेको छ।

¹ <https://koshi.gov.np/>

आर्थिक रूपमा तराई नेपालको सबैभन्दा उर्वर र उत्पादनशील क्षेत्र हो जहाँ कृषिप्रधान आर्थिक क्षेत्र रहेको छ। मुख्य कृषि उत्पादनहरू चामल, जुट, चिनी, तोरी, तम्बाकू, जडीबुटी र मसला हुन्। यहाँ अधिकांश कृषिमा आधारित उद्योग छन्। यसबाहेक यो क्षेत्र वन सम्पदामा सम्पन्न छ।

सन् २०१९ को युएनडिपीको प्रतिवेदनअनुसार यस प्रदेशको मानव विकास सूचकाङ्क ०.५१ रहेको छ। यस प्रदेशमा छठ, इद, होली, दुर्गापूजा, तिहार, विवाहपञ्चमी, रामनवमी, जुडशीतल, चौरचन, सिरूवा आदि चाडपर्व मनाइन्छ। गढिमाई, रामजानकी मन्दिर, छिन्नमस्ता, जलेश्वर, धनुषाधाम यहाँका प्रमुख धार्मिक स्थलहरू हुन्।

मधेस प्रदेशका लगभग ६६ प्रतिशत मानिसहरू कृषि पेसामा लागेका छन्। यस प्रदेशका सबै जिल्लाहरूमा प्रशस्त धान, गहुँ, मकैको उत्पादन हुन्छ। यस प्रदेशलाई नेपालको अन्नको भण्डार पनि भनिन्छ। यहाँ खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, नगदे बाली लगाइन्छ। पशुपालन यस प्रदेशको अर्थतन्त्रको अभिन्न अङ्ग हो। यस प्रदेशले देशको २४.९६ प्रतिशत धान र २९.०९ प्रतिशत गहुँ उत्पादन गर्दछ।

यो प्रदेश नेपालको प्रमुख माछा उत्पादन केन्द्रको रूपमा विकास भइरहेको छ। यस प्रदेशको प्रमुख औद्योगिक केन्द्र विरगञ्ज पथलैया करिडोर हो। यहाँ चिनी, चुरोट, साबुन, सिमेन्ट, छड आदि उद्योगहरू रहेका छन्। यस प्रदेशका राजविराज, लाहान, सिराहा, जनकपुर, बर्दिबास, जलेश्वर, मलङ्गवा, गौर, वीरगञ्ज, निजगढ, चन्द्रनिगाहपुर आदि सहरी क्षेत्रहरूमा व्यापार, होटल व्यवसायहरू सञ्चालन भइरहेका छन्। वीरगञ्ज नेपालको सबैभन्दा ठुलो व्यापारिक नाका हो। यो नाका नेपाल र भारतविचको प्रमुख प्रवेशद्वार पनि हो। मधेस प्रदेशमा पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ।

यस प्रदेशमा जनकपुरधाम, गढिमाई, छिन्नमस्ता, कङ्कालनी मन्दिर र विभिन्न ठाउँमा मस्जिदहरू रहेका छन्। यी प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक धरोहरहरूले यस प्रदेशमा पर्यटन उद्योग विकासको सम्भावना देखिन्छ। यस प्रदेशको वीरगञ्जमा सुक्खा बन्दरगाह रहेको छ। त्यस्तै रक्सौलदेखि अमलेखगञ्जसम्म पेट्रोलियम पाइपलाइन विछ्याएको छ। बाराको निजगढबाट काठमाडौँ जोड्ने फास्टट्रयाक निर्माणक्रममा रहेको छ। निजगढमा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल पनि बन्ने प्रक्रियामा छ। भारतको जयनगरदेखि मधेस प्रदेशको जनकपुर र कुर्थासम्म रेल सेवा विस्तारको क्रममा छ भने बर्दिबास हुँदै पथलैया र पश्चिम नेपाल जोड्ने गरी रेल यातायातका पूर्वाधार विकासका कार्य सुरु भएका छन्।²

² <https://madhesh.gov.np/>

बागमती प्रदेश

परिचय

यस प्रदेशका १३ जिल्लामा ३ ओटा महानगरपालिका, १ ओटा उपमहानगरपालिका, ४१ ओटा नगरपालिका तथा ७४ ओटा गाउँपालिका गरी ११९ स्थानीय तह छन्।

यस प्रदेशका गाउँपालिका र नगरपालिकाको सङ्ख्या नेपालको कुल गाउँपालिका र नगरपालिका सङ्ख्याको १५.८० प्रतिशत छ। काठमाडौं र भक्तपुर जिल्ला गाउँपालिकाविहीन छन् भने रसुवा जिल्लामा नगरपालिका छैन। नेपालका गाउँपालिका र नगरपालिकाको कुल जनसङ्ख्यामध्ये यस प्रदेशको गाउँपालिका र नगरपालिकाको जनसङ्ख्याले २०.७४ प्रतिशत ओगट्छ। काठमाडौंका स्थानीय तहले कुल प्रदेशको स्थानीय तहका जनसङ्ख्याको ३१.२२ प्रतिशत ओगट्छ। यसैगरी भूगोलमा सबभन्दा धेरै मकवानपुरको ११.७६ प्रतिशत छ।

प्रदेशको धरातलीय विविधताअनुसार यहाँको हावापानीमा पनि विविधता रहेको छ। समुन्द्र सतहदेखि १४१ मिटर उचाइमा रहेको चितवनको गोलाघाटदेखि ७२२७ मिटर उचाइमा रहेको रसुवाको लाङटाङ हिमालसम्म फैलिएकोले यहाँ सबै प्रकारको हावापानी पाइन्छ।

यस प्रदेशमा हिन्दुहरूको आराध्यदेव पशुपतिनाथ, बूढानीलकण्ठ, स्वयम्भूनाथ, चाँगुनारायण, गोसाइँकुण्ड, कालिञ्चोक भगवती, भिमेश्वरलगायतका महत्वपूर्ण धार्मिक स्थलहरू छन्।

प्रमुख ताल र कुण्डहरू

यो प्रदेश ताल, कुण्ड तथा सिमसारीय महत्त्व राख्ने प्रदेश हो। यस प्रदेशमा २० हजारीय ताल, गोसाइँकुण्ड, च्छोरोल्पा हिमताल, जटपोखरी, पाँचपोखरी तथा बहुलापोखरीजस्ता महत्वपूर्ण सम्पदाहरू यहाँ रहेका छन्।

प्रमुख हिमशृङ्खला र हिमाल

यस प्रदेशमा रहेको लाङटाङ हिमश्रृंखला र गौरीशंकर हिमशृङ्खला गरी दुईओटा हिमशृङ्खला पर्यटनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण रहेका छन्। नेपालमा ५ हजार मिटरभन्दा माथिका हिमचुचुराको सङ्ख्या ४१४ ओटा रहेकोमा यस प्रदेशमा ६१ ओटा छन्। यस प्रदेशमा रहेको अग्लो चुचुरा लाङटाङ लिरुङ् ७२२७ मिटर, लाङटाङ र ७२०५ मिटर, गौरीशंकर ७१३५ मिटर उचाइ रहेको छ।

प्रमुख नदीहरू

यस प्रदेशमा १० ओटा उपजलाधार प्रणालीहरू (Sub-basins) र ३३ ओटा मुख्य नदीहरू रहेका छन्। यी मध्ये सबैभन्दा लामो नदी सुनकोशी रहेको छ जसको लम्बाइ १६०.१९ कि.मि. रहेको छ भने सबैभन्दा छोटो नदी लालबकैया रहेको छ जसको लम्बाइ १.८९ कि.मी छ।

भू-उपयोगको अवस्था

यस प्रदेशको कुल जमिनको ५३.७ प्रतिशत (१०९,००८५ हेक्टर) जमिन वनले र ७.५७ प्रतिशत (१५३७५९ हेक्टर) झाडी बुट्यानले गरी कुल ५९.२७ प्रतिशत (१२४३८४४ हेक्टर) जमिन वन क्षेत्रले ओगटेको छ भने २४.३४ प्रतिशत (४९४०८४ हेक्टर) जमिनमा खेती भएको देखिन्छ। सबैभन्दा थोरै जमिन ३०७ हेक्टर (०.०२ प्रतिशत) ताल तथा पोखरीले ओगटेको देखिन्छ।^३

गण्डकी प्रदेश

यस प्रदेशमा साबिकका धौलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला म्याग्दी, मुस्ताङ, पर्वत र बागलुङ, गण्डकी अञ्चलका ६ जिल्ला गोरखा, लमजुङ, मनाङ, स्याङ्जा, कास्की र तनहुँ र लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग समेटेी कुल ११ जिल्ला रहेका छन्। गण्डकी प्रदेशमा १ महानगरपालिका, २६ नगरपालिका र ५८ गाउँपालिका गरी जम्मा ८५ स्थानीय तह रहेका छन्। त्यस्तै यस प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनका लागि १८ निर्वाचन क्षेत्र र प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचनका लागि ३६ निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन्। प्रदेश सभामा समानुपातिकसहित कुल ६० सदस्य रहन सक्ने संवैधानिक प्रावधान छ।

भौगोलिक रूपमा यस प्रदेशले हिमाल, पहाड र तराई गरी तीनै धरातलीय स्वरूपलाई समेटेको छ। त्यस्तै हावापानीको दृष्टिकोणले हेर्दा पनि यस प्रदेशमा नेपालमा पाइने सबै प्रकारको (उष्ण मनसुनीदेखि टुन्ड्रा) हावापानी विद्यमान रहेको छ।

भौगोलिक अवस्थितिलाई हेर्दा यो प्रदेश २७°२०' उत्तरी अक्षांशदेखि २९°२०' उत्तरी अक्षांश र ८२°५२' पूर्वी देशान्तरदेखि ८५° १२' पूर्वी देशान्तरकाबिच रहेको छ। यस प्रदेशको सबैभन्दा अग्लो भू-भागको रूपमा धौलागिरी हिमाल (८१६७ मिटर) र होचो भू-भागको रूपमा नवलपुरको त्रिवेणी सुस्ता रहेको छ।

नेपालको कुल क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग कि.मि. मध्ये गण्डकीले २१,५०४ वर्ग कि.मि. अर्थात् १४.६१% क्षेत्रफल ओगटेको छ। यसमा प्रदेशको कुल क्षेत्रफलमा हिमाली भू-भाग ५,८१९ वर्ग कि.मि. (२६.८%), पहाडी भू-भाग १४,६०४ वर्ग कि.मि. (६७.२%) र तराई भू-भाग १,३१० वर्ग कि.मि. (६%) पर्दछ। यस प्रदेशमा पहाडी भू-भाग अधिक रहेको छ। यो प्रदेश नेपाल राज्यको करिब मध्य भागमा पर्दछ। नेपालकै सबैभन्दा ठुलो महानगरपालिकाको रूपमा रहेको पोखरा महानगरपालिकासमेत यस प्रदेशमा रहेको छ।

यस प्रदेशको सिमाना पूर्वमा बागमतीका रसुवा, धादिङ्ग र चितवन जिल्ला, पश्चिममा लुम्बिनी प्रदेशका पूर्वी रूकुम, रोल्पा, प्युठान, गुल्मी, पाल्पा र नवलपरासी (सुस्ता बर्दघाट पश्चिम) र कर्णाली प्रदेशको डोल्पा जिल्ला

^३ <https://ocmcm.bagamati.gov.np/>

पर्दछन् । त्यस्तै उत्तरमा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दक्षिणमा ५ नं. प्रदेशको पाल्पा जिल्ला र भारतको विहार राज्य रहेका छन् ।⁴

लुम्बिनी प्रदेश

लुम्बिनी प्रदेशमा संविधानबमोजिम नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम), रूपन्देही, कपिलवस्तु, पाल्पा, अर्घाखाँची, गुल्मी, रूकुम(पूर्वी भाग), रोल्पा, प्युठान, दाङ, बाँके, बर्दिया गरी १२ ओटा जिल्लाहरू रहेका छन्। कुल १२ जिल्ला समावेश भएको लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत तराईमा ६, पहाडमा ५ र हिमालमा १ गरी १२ जिल्ला रहेका छन्। प्रशासनिक एकाइका रूपमा १०९ स्थानीय तह रहेको यस प्रदेशमा ४ उपमहानगरपालिका, ३२ नगरपालिका र ७३ गाउँपालिका र ९८३ वडा रहेका छन्। उत्तरमा पुथा हिमालदेखि दक्षिणमा मर्चवारसम्म, पूर्वमा त्रिवेणी सुस्तादेखि पश्चिममा राजापुरसम्म जम्मा १७,८१० वर्ग किलोमिटर भूभाग रहेको छ ।

नेपालको कुल क्षेत्रफलको १५.१४ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ। जनगणना २०७८ बमोजिम यस प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या ५१,२२,०७८ जनसङ्ख्या रहेको देखिन्छ। यसमध्ये पुरुषको सङ्ख्या २४,५४,४०८ (४७.९२ प्रतिशत) र महिला २६,६७,६७० (५२.०८ प्रतिशत) रहेको छ । यस प्रदेशको जनघनत्व २३० प्रति वर्ग कि. मि. रहेको र लैंगिक अनुपात ९२.०१ रहेको छ।

यस प्रदेशको आफ्नै मौलिक विशिष्टता हुनुका साथै शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी, तिलौराकोट तथा थुप्रै बुद्धकालीन ऐतिहासिक र सांस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरू यसै प्रदेशमा पर्छन् । संविधानमा उल्लेख गरिएका सातओटा प्रदेशमध्येको यो प्रदेशको नाम लुम्बिनी प्रदेश हो । मिति २०७७/०६/२० को प्रदेश सभाको निर्णयबाट यस प्रदेशको राजधानी राप्ती उपत्यका (देउखुरी) दाङ र नामकरण लुम्बिनी प्रदेश कायम भएको छ।⁵

कर्णाली प्रदेश

कर्णाली प्रदेशसँग नेपालको सभ्यता जोडिएको छ । ठुला ठुला सहरको सभ्यता र विकास अक्सर नदीसँग जोडिएको हुन्छ । एथेन्स वा मेसोपोटोमिया किन नहोस् वा रोमन सभ्यता नै किन नहोस् हामी नदीसँग जोडिन्छौं । यस्तै नेपालको पुरानो सभ्यता कर्णाली हो र यो कर्णाली नदीसँग जोडिएको छ। कर्णालीको सभ्यता मानव सभ्यता र संस्कृतिसँग जोडिएको छ। हिजोको कर्णाली देखे पुर्खाहरूले आज कालीकोट, जुम्ला, मुगु र डोल्पामा गाडी गुडिसकेको देखेका छन्।

⁴ <https://ocmcm.gandaki.gov.np/>

⁵ <https://ocmcm.lumbini.gov.np/>

नेपालको कुल क्षेत्रफलको १९.०१ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ। जनगणना २०७८ बमोजिम यस प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या १६,८८,४१२ जनसङ्ख्या रहेको देखिन्छ। यसमध्ये पुरुषको सङ्ख्या ८२,३७,६१ (४८.७९ प्रतिशत) र महिला ८६,४६,५१ (५१.२१ प्रतिशत) रहेको छ। यस प्रदेशको जनघनत्व ६० प्रति वर्ग कि. मि. रहेको र लैंगिक अनुपात ९५.२७ रहेको छ।

कर्णाली प्रदेशको एक मात्र लक्ष्य भनेको विकास, पूर्वाधार र परिवर्तन हो। कर्णालीको समृद्धिमा जल, जमिन, पर्यटन, जडीबुटी, भेषभूषा, भाषा संस्कृति मुख्य केन्द्र बिन्दु हुन। कर्णाली प्रदेश मुलुककै एक अनुपम क्षेत्र हो, जहाँ सम्भावनाले अवसर दिएको छ। रोजगारी दिएको छ। बाँच्ने आधार दिएको छ। लगानीको अभावमा कर्णालीका थुप्रै सम्भावना साकार हुन सकेका छैनन्। कर्णाली पछिल्लो समयमा राज्य र विकास साझेदारहरूको चासोमा परेको देखिन्छ भलै त्यो पर्याप्त नभएको आवाज सुनिन्छ। कर्णालीको विकासमा जलविद्युत, जडीबुटी, पशुपालन र पर्यटन महत्त्वपूर्ण साबित हुन सक्छन्।

कर्णाली प्रदेशमा पर्ने जिल्लाहरू

डोल्पा, मुगु, हुम्ला, जुम्ला, कालीकोट, दैलेख, जाजरकोट, रुकुम - पश्चिम, सल्यान र सुर्खेत^६

सुदूरपश्चिम प्रदेश

नेपालको संविधानबमोजिम नेपाललाई ७ प्रदेशमा विभाजन गरियो। यीमध्ये साबिकका महाकाली अञ्चलका ४ जिल्ला र सेती अञ्चलका ५ जिल्लाको सुदूरपश्चिम प्रदेश कायम भयो। भौगोलिक रूपमा यस प्रदेशले हिमाल, पहाड र तराई गरी तीनै धरातलीय स्वरूपलाई समेटेको छ। त्यस्तै हावापानीको दृष्टिकोणले हेर्दा पनि यस प्रदेशमा नेपालमा पाइने सबै प्रकारको (उष्ण मनसुनीदेखि टुन्ड्रा) हावापानी विद्यमान रहेको छ।

यो प्रदेश १०९ मिटरदेखि ७१३२ मिटरसम्म उचाइ र २८° २२" उत्तरी अक्षांशदेखि ३०° ०९" उत्तरी अक्षांश र ८०° ०३" पूर्वी देशान्तरदेखि ८१° २५" पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ। यस प्रदेशको सबैभन्दा अग्लो भू-भागको रूपमा अपि हिमाल (७,१३२ मिटर) र होचो भू-भागको रूपमा कैलाली जिल्लामा (१०९ मिटर) रहेको छ।

नेपालको कुल क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग कि.मि. मध्ये सुदूरपश्चिम प्रदेश ले १९,५३९ वर्ग कि.मि. अर्थात् १३.२८% क्षेत्रफल ओगटेको छ। यसमा प्रदेशको कुल क्षेत्रफलमा हिमाली भू-भाग ७,९३२.८३४ वर्ग कि.मि. (४०.६०%), पहाडी भू-भाग ६,७४८.७७०६ वर्ग कि.मि. (३४.५४%) र तराई भू-भाग ४,८५७.३९५४ वर्ग कि.मि. (२४.८६%) पर्दछ। यस प्रदेशमा पहाडी तथा हिमाली भू-भाग धेरै रहेको छ। यो प्रदेश नेपाल राज्यको करिब पश्चिम भागमा पर्दछ। यो प्रदेशका २ जिल्ला (कैलाली र कञ्चनपुर) तराई क्षेत्रमा, ४ जिल्ला

^६ <https://ocmcm.karnali.gov.np/>

(डोटी, डडेल्धुरा, अछाम, बैतडी) पहाडी क्षेत्रमा र ३ जिल्ला (दार्चुला, बझाङ र बाजुरा) हिमाली क्षेत्रमा पर्दछन्। यस प्रदेशको सिमाना पूर्वमा कर्णाली प्रदेशका सुर्खेत, दैलेख, कालीकोट र मुगु जिल्ला तथा लुम्बिनी प्रदेशको बर्दिया जिल्ला पर्दछ। पश्चिम र दक्षिणमा भारत, उत्तरमा कर्णाली प्रदेशको हुम्ला जिल्ला तथा मित्र राष्ट्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत रहेको छ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बमोजिम यस प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या २६,९४,७८३ जनसङ्ख्या रहेको देखिन्छ। यसमध्ये पुरुषको सङ्ख्या १२,७२,७८६ (४७.२३ प्रतिशत) र महिला १४,२१,९९७ (५२.७७ प्रतिशत) रहेको छ। यस प्रदेशको जनघनत्व १३८ प्रति वर्ग कि. मि. रहेको र लैंगिक अनुपात ८९.५१ रहेको छ।

प्रदेशको राजनैतिक प्रशासनिक विभाजन

नेपालको संविधानअनुसार नेपालको शासकीय स्वरूप संघीय संरचनामा नेपाललाई ७५३ स्थानीय तह, ७ प्रदेश र संघीय सरकारको रूपमा विभाजन गरिएको छ। यो विभाजनमध्ये यस सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत महाकाली अञ्चलका ४ जिल्ला दार्चुला, बैतडी, डडेल्धुरा र कञ्चनपुर, सेती अञ्चलका बझाङ, बाजुरा, डोटी, अछाम र कैलाली गरी जम्मा ९ जिल्ला रहेका छन्। १ उप-महानगरपालिका, ३३ नगरपालिका र ५४ गाउँपालिका गरी जम्मा ८८ स्थानीय तह रहेका छन्।

प्रमुख नदीनाला तथा तालहरू

यस प्रदेशका प्रमुख नदीहरूमा सेती र महाकाली हुन्। अन्य सहायक नदीहरूमा चमेलिया, बुढीगंगा, दरगंगा, सुर्नाया, ढिकगाड, होपरीगाड, रंगुन, डोटेली, स्पालगाड, खुवटया, मोहना, श्वशसैया, बानरा, आदि हुन्। यस क्षेत्रमा पर्ने प्रमुख तालहरूमा कैलाली जिल्ला घोडाघोडी ताल विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत सिमसार क्षेत्रको रूपमा परिचित हुनुका साथै धार्मिक दृष्टिकोणबाट समेत प्रसिद्ध छ। कञ्चनपुर जिल्लामा रहेको झिलमिला ताल, वेदकोट ताल, डडेल्धुराको आलीताल, डोटी जिल्लामा रहेको छतिवन ताल आदि छन् भने डोटी, अछाम, बझाङ र बाजुरा जिल्लाको विचमा रहेको खप्तड ताल यस क्षेत्रको प्रमुख पर्यटकीय आकर्षणको रूपमा रहेको छ।

प्रमुख धार्मिक स्थलहरू

यस प्रदेशमा थुप्रै धार्मिक स्थलहरू रहेका छन्। जसमध्ये डोटीको खप्तड, अछामको रामारोशन, बाजुराको बडीमालिका, बझाङको तपोवन, ऋषिकुण्ड र सुर्मासरोवर, बैतडीको रौलाकेदार र सिगास, दार्चुलाको मालिकार्जुन, लटीनाथ, गल्लाकेदार र हुनैनाथ, कैलालीको बेहडा बाबा आदि हुन्।

यस क्षेत्रका प्रमुख मन्दिरहरूमा बाजुरामा बडीमालिका, बझाङमा सुमदिवी, जल्फादेवी, मष्टा र दुर्गा, दार्चुलाको मालिकार्जुन, लटीनाथ, गल्लाकेदार, बैतडीको त्रिपुरासुन्दरी, निङ्गलासैनी, जगन्नाथ, ईश्वरी गंगाधाम, कृष्णमन्दिर, महारूद्र, मेलौली भगवती, ग्वालेक केदार र राताशिला, डडेल्धुराको उग्रतारा, भागेश्वर, घण्टेश्वर, डोटीघटाल र

बेताल, अछामको बैजनाथ, बमदिवी, डोटीको शैलेश्वरी, केदार, लानाकेदारेश्वर, कञ्चनपुरको सिद्धनाथ, बैजनाथ र विष्णु मन्दिर, कैलालीको गोदावरी, वनदेवी, बेहडा बाबा तथा नैनादेवी आदि प्रमुख हुन्।

प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू

यस क्षेत्रका प्रमुख पर्यटक स्थलहरूमा खप्तड, बुढीनन्दा देवी, शुक्लाफाँटा, सुर्मासरोवर ताल, महाभारत पर्वत, घनघस्या लेक, भेल्लुडा, पाताल भुमेश्वर, रौलाकेदार, घोडाघोडी ताल, अजयमेरूकोट, आलीताल, बेदकोट, व्यास हिमाल, सैपाल हिमाल, बडीमालिका, मेलौली भगवती, उग्रतारा मन्दिर, टिकापुर पार्क, अपि हिमाल, रामारोशन क्षेत्र, दोधारा चाँदनी झोलुङ्गे पुल, कर्णाली पुल आदि पर्दछन्।⁷

⁷ <https://ocmcm.sudurpashchim.gov.np/>

खण्ड - दुई : पारिवारिक विवरण

परिवार सङ्ख्या र परिवारको औसत आकार

परिवार सङ्ख्या

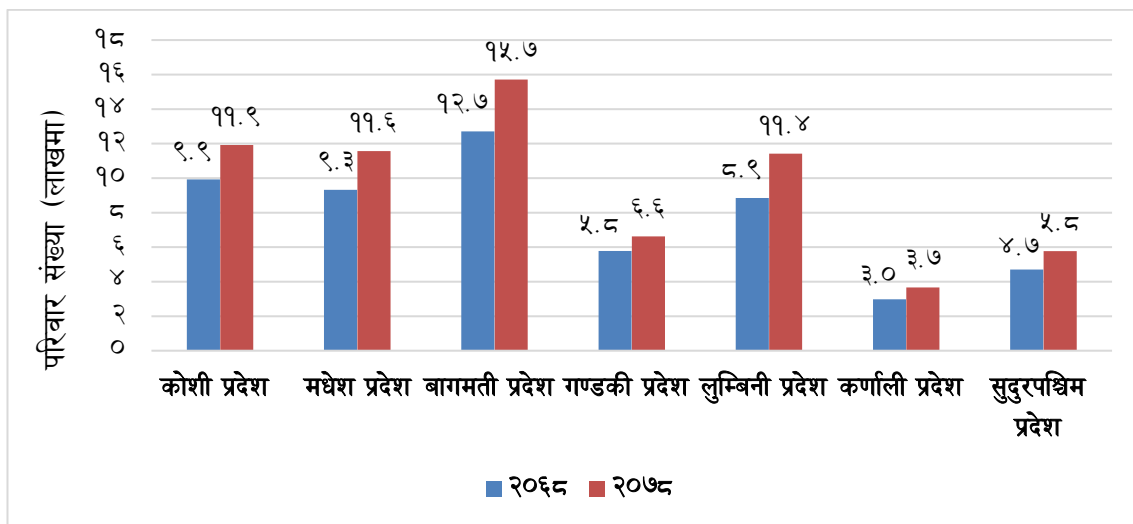
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार देशभित्र ६६ लाख ६६ हजार ९ सय ३७ परिवारहरू बसोबास गरेको देखिएको छ, जसमध्ये ६६ लाख ६० हजार ८ सय ४९ परिवारहरू व्यक्तिगत घरपरिवारको रूपमा बसोबास गरेको र बाँकी ६०९६ परिवारहरू संस्थागत रूपमा बसोबास गरेको पाइएको छ। दश वर्षअघि अर्थात् वि.सं. २०६८ मा परिवार सङ्ख्या ५४ लाख २७ हजार ३ सय २ थियो। यसप्रकार देशमा गत १० वर्षभित्र जम्मा १२ लाख ३९ हजार ६ सय ३५ परिवारहरू थप भएको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तालिका १ मा दिइएको छ।

तालिका १: प्रदेशअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	२०६८		२०७८	
	परिवार सङ्ख्या	प्रतिशत	परिवार सङ्ख्या	प्रतिशत
नेपाल				
जम्मा परिवार सङ्ख्या	५४२७३०२	१००	६६६६९३७	१००
व्यक्तिगत	५४२३२९७	९९.९३	६६६०८४९	९९.९९
संस्थागत	४००५	०.०७	६०९६	०.०९
प्रदेश				
कोशी प्रदेश	९९२४४५	१८.३	११९१५५६	१७.९
मधेश प्रदेश	९३२३०८	१७.२	११५६७९५	१७.४
बागमती प्रदेश	१२७०७९७	२३.४	१५७०९२७	२३.६
गण्डकी प्रदेश	५७८२९९	१०.७	६६२४८०	९.९
लुम्बिनी प्रदेश	८८५२०३	१६.३	११४१९०२	१७.१
कर्णाली प्रदेश	२९८३५९	५.५	३६६२५५	५.५
सुदूरपश्चिम प्रदेश	४६९९७९	८.७	५७७००२	८.७

प्रदेशगत आधारमा हेर्दा देशका कुल परिवार सङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै हिस्सा बागमती प्रदेशमा २३.६ प्रतिशत र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ५.५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। जुन २०६८ मा क्रमशः २३.४ र ५.५ प्रतिशत थियो। अन्य प्रदेशको हिस्सा कोशी प्रदेशका १७.९, मधेश प्रदेशको १७.४, गण्डकी प्रदेशको ९.९, लुम्बिनी प्रदेशको १७.१ र सुदूरपश्चिम प्रदेशको ८.७ प्रतिशत रहेको छ।

रेखाचित्र १: प्रदेशअनुसारको परिवार सङ्ख्या (लाखमा)

परिवारको औसत आकार

परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने औसत सदस्य सङ्ख्या गत दश वर्षको तुलनामा केही कमी देखिएको छ। वि.सं. २०७८ मा प्रति परिवार अक्सर बसोबास गर्ने सदस्य ४.३७ जना रहेको देखिन्छ, जब कि यो सङ्ख्या २०६८ सालमा ४.८८ जना थियो।

प्रदेशगत आधारमा औसत परिवार सदस्य सङ्ख्या हेर्दा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (५.२९ जना) र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम (३.७२ जना) रहेको देखिन्छ।

तालिका २: प्रदेशअनुसार परिवारको औसत आकार

क्षेत्र	परिवारको औसत आकार	
	२०६८	२०७८
नेपाल	४.८८	४.३७
प्रदेश		
कोशी प्रदेश	४.५७	४.९६
मधेश प्रदेश	५.८०	५.२९
बागमती प्रदेश	४.३५	३.८९
गण्डकी प्रदेश	४.९६	३.७२
लुम्बिनी प्रदेश	५.०८	४.४९
कर्णाली प्रदेश	५.२६	४.६९
सुदूरपश्चिम प्रदेश	५.४३	४.६७

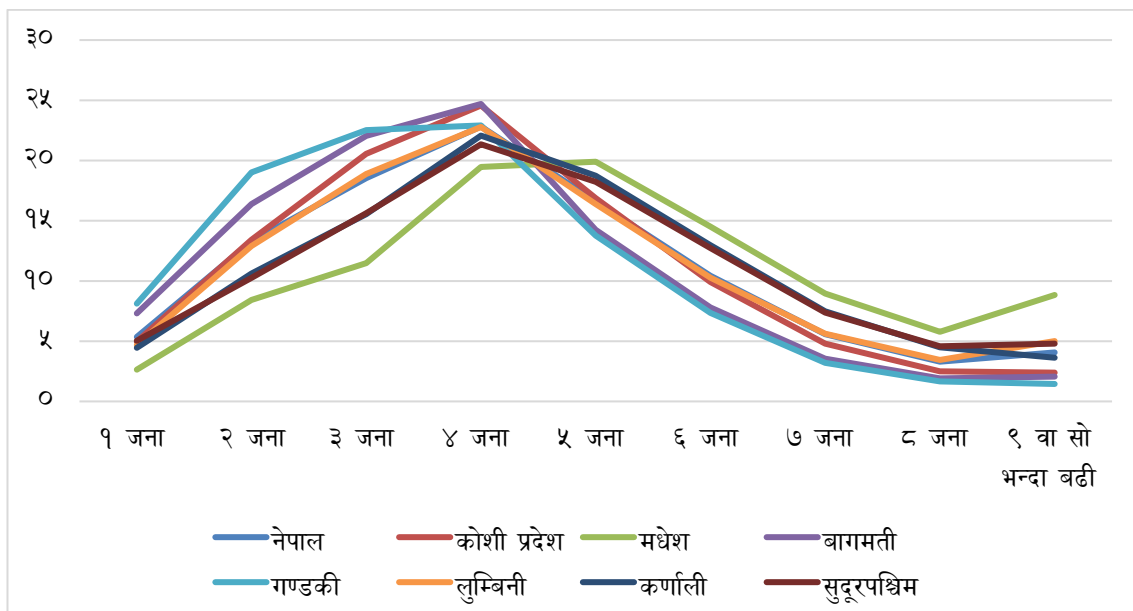
परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने सङ्ख्याको आधारमा विश्लेषण गर्दा ४ जना मात्र सदस्य रहेका परिवारहरू सर्वाधिक अर्थात् २२.८ प्रतिशत रहेका छन् भने ३ जना सदस्य रहेका परिवार सङ्ख्या १८.५४ प्रतिशत, २ जना सदस्य रहेका परिवार सङ्ख्या १३.२९ प्रतिशत र १ जना मात्र सदस्य अक्सर बसोबास गर्ने परिवारहरू पनि उल्लेख्य सङ्ख्यामा (५.३६ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। यस अनुसार ४ जना वा सोभन्दा कम सदस्य सङ्ख्या रहेका परिवारहरू ६० प्रतिशत छन् भने ७ जना वा सोभन्दा बढी सदस्य सङ्ख्या रहेका परिवार अर्भै १३ प्रतिशत छन्।

प्रदेशअनुसार परिवारको आकार हेर्दा सबैभन्दा ठुलो परिवार मधेस प्रदेशमा ५ जना हुने १९.९ प्रतिशत देखिन्छ भने सोही प्रदेशमा ६, ७ तथा ८ जना हुने पनि अन्य प्रदेशको तुलनामा बढी नै देखिन्छ। यसैगरी २ जना मात्र हुने सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा १९.० प्रतिशत छ भने ३ जना परिवार पनि गण्डकी प्रदेशमा नै रहेको छ जसको प्रतिशत २२.५ प्रतिशत छ। उक्त सङ्ख्या बागमती प्रदेशमा ठुलो नै रहेको छ। अन्य विवरण तालिका ३ मा दिइएको छ।

तालिका ३: प्रदेशगत परिवारको आकार अनुसारको विवरण

क्षेत्र	सङ्ख्या /%	परिवारको आकार									
		जम्मा	१ जना	२ जना	३ जना	४ जना	५ जना	६ जना	७ जना	८ जना	९ र ९+
नेपाल	सङ्ख्या	६६६६९३७	३५७३१५	८८६२२१	१२३५८००	१५२१९३०	११०७२१८	६९५४८४	३७९९२९	२२००६६	२७०९७४
	%	१००.०	५.४	१३.३	१८.५	२२.८	१६.६	१०.४	५.६	३.३	४.१
प्रदेश											
कोशी	सङ्ख्या	११९१५५६	५९२६६	१५९९५४	२४४८९३	२९२७५०	२०१०५५	११८१८८	५७१३९	२९८३०	२८४८१
	%	१००.०	५.०	१३.४	२०.६	२४.६	१६.९	९.९	४.८	२.५	२.४
मधेस	सङ्ख्या	११५६७५५	३०५२३	९७४५८	१३२७५८	२२५१४५	२३०२०३	१६७७९२	१०३६७७	६६९२१	१०२२३८
	%	१००.०	२.६	८.४	११.५	१९.५	१९.९	१४.५	९.०	५.८	८.८
बागमती	सङ्ख्या	१५७०९२७	११४८५०	२५७३९७	३४६२३७	३८७९७९	२२३७२९	१२२४८९	५५७२०	३००९१	३२४३५
	%	१००.०	७.३	१६.४	२२.०	२४.७	१४.२	७.८	३.५	१.९	२.१
गण्डकी	सङ्ख्या	६६२४८०	५३७५३	१२६०११	१४९१९४	१५१७९९	९१२४२	४८६७७	२११९३	११००४	९६०७
	%	१००.०	८.१	१९.०	२२.५	२२.९	१३.८	७.३	३.२	१.७	१.५
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१९०२	५३५४१	१४७२८०	२१५५८५	२६०२२०	१८७११६	११७३६७	६४२१२	३९३३८	५७२४३
	%	१००.०	४.७	१२.९	१८.९	२२.८	१६.४	१०.३	५.६	३.४	५.०
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६२५५	१६३१२	३८९११	५६९३८	८०८३२	६८६३१	४७४८७	२७३९५	१६४६१	१३२८८
	%	१००.०	४.५	१०.६	१५.५	२२.१	१८.७	१३.०	७.५	४.५	३.६
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	५७७०२	२९०७०	५९२१०	९०१९५	१२३२०५	१०५२४२	७३४८४	४२५९३	२६४२१	२७६८२
	%	१००.०	५.०	१०.३	१५.६	२१.३	१८.२	१२.७	७.४	४.६	४.८

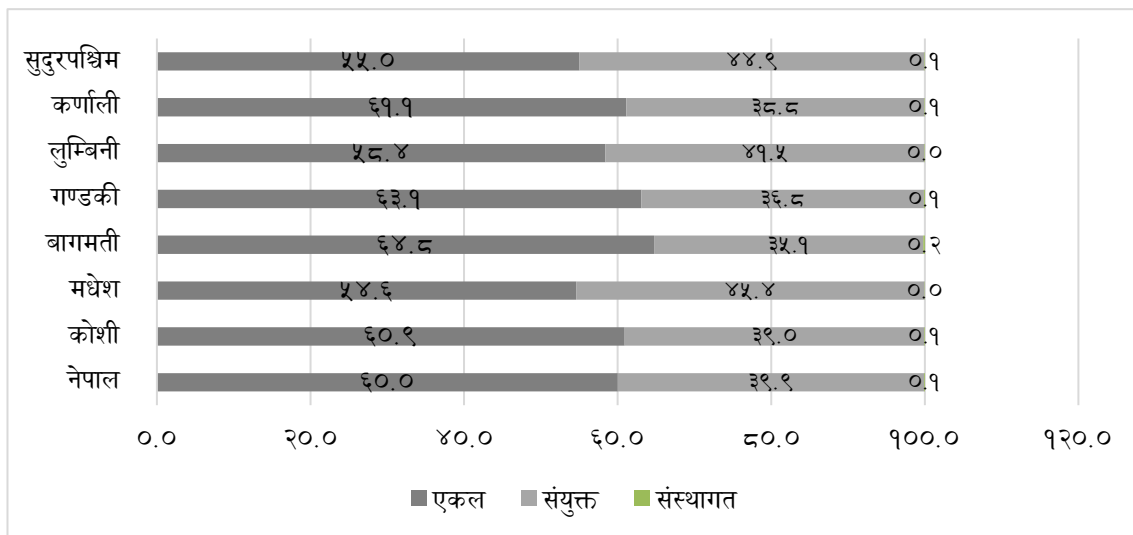
रेखाचित्र २: प्रदेशगत रूपमा परिवारको आकार प्रतिशतमा

परिवारको संरचना

नेपालमा परम्परागत रूपमा संयुक्त र विस्तारित पारिवारिक संस्कृति छ । आजकल प्रजनन सङ्क्रमणको अवस्था र सामाजिक-आर्थिक रूपान्तरणसँगै पारिवारिक संरचना एकल परिवारतर्फ अघि बढिरहेको छ । जनगणना २०७८ मा एकल परिवार ४०,०१,४५१ देखिएको छ जसमा १,३४,७३,२६७ जनसङ्ख्या बसोबास गर्दछ । यसअनुसार देशको कुल परिवारको लगभग ६० प्रतिशत र कुल जनसङ्ख्याको ४६.२ प्रतिशत ओगटेको छ । संस्थागत परिवारको रूपमा तोकिएका ६,०९६ घरपरिवारहरू पनि छन् जहाँ कुल जनसङ्ख्याको लगभग एक प्रतिशत (२,३९,०९८) व्यक्तिहरू बसोबास गरिरहेका छन् ।

रेखाचित्र ३: परिवारको संरचनागत विवरण

संस्थागत परिवारहरूलाई विश्लेषणबाट बाहिर राख्दा, कुल ६६,६०,८४१ परिवारमा कुल जनसङ्ख्या २,८९,२५,४८० रहने छ। कुल जनसङ्ख्याको भण्डै ५३.० प्रतिशत जनसङ्ख्या संयुक्त अर्थात् विस्तारित परिवारमा बस्दै आएका छन्। प्रदेशगत रूपमा हेर्दा एकल परिवारमा बस्ने जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी बागमती (५२.१%) त्यसपछि गण्डकी (५०.१%) र सबैभन्दा कम मधेश (४०.८%), सुदूरपश्चिम (४४.३%) र कर्णाली (४९.७%) मा रहेको छ। विस्तृत विवरण तालिका ४ मा दिइएको छ।

तालिका ४: परिवारको संरचनागत विवरण

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	परिवार				जनसङ्ख्या			
		जम्मा	एकल	संयुक्त	संस्थागत	जम्मा	एकल	संयुक्त	संस्थागत
नेपाल	सङ्ख्या	६६६६९३७	४००१४५१	२६५९३९०	६०९६	२९१६४५७८	१३४७३२६७	१५४५२२१३	२३९०९८
	%	१००.०	६०.०	३९.९	०.१	१००.०	४६.२	५३.०	०.८
प्रदेश									
कोशी	सङ्ख्या	११९१५५६	७२५८७७	४६४८७८	८०१	४९६१४१२	२४०६५९९	२५२१४८७	३३३२६
	%	१००.०	६०.९	३९.०	०.१	१००.०	४८.५	५०.८	०.७
मधेश	सङ्ख्या	११५६७१५	६३१५७६	५२४८०७	३३२	६११४६००	२४९०२०५	३६१०४९२	१३९०३
	%	१००.०	५४.६	४५.४	०.०	१००.०	४०.७	५९.०	०.२
बागमती	सङ्ख्या	१५७०९२७	१०१७३०७	५५०६१०	३०१०	६११६८६६	३१३७४२२	२८८३५८१	९५८६३
	%	१००.०	६४.८	३५.१	०.२	१००.०	५१.३	४७.१	१.६
गण्डकी	सङ्ख्या	६६२४८०	४१८०८५	२४३५४७	८४८	२४६६४२७	१२२११६८	१२१५३५३	२९९०६
	%	१००.०	६३.१	३६.८	०.१	१००.०	४९.५	४९.३	१.२

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	परिवार				जनसङ्ख्या			
		जम्मा	एकल	संयुक्त	संस्थागत	जम्मा	एकल	संयुक्त	संस्थागत
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१९०२	६६७०७९	४७४२६६	५५७	५१२२०७८	२२५२८७४	२८३२३५८	३६८४६
	%	१००.०	५८.४	४१.५	०.०	१००.०	४४.०	५५.३	०.७
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६२५५	२२३९२७	१४२११०	२१८	१६८८४१२	८३२८५२	८४२३५२	१३२०८
	%	१००.०	६१.१	३८.८	०.१	१००.०	४९.३	४९.९	०.८
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७७१०२	३१७६००	२५९१७२	३३०	२६९४७८३	११३२१४७	१५४६५९०	१६०४६
	%	१००.०	५५.०	४४.९	०.१	१००.०	४२.०	५७.४	०.६

परिवारमुली

परिवारमुलीको लिङ्गानुसार परिवार सङ्ख्या

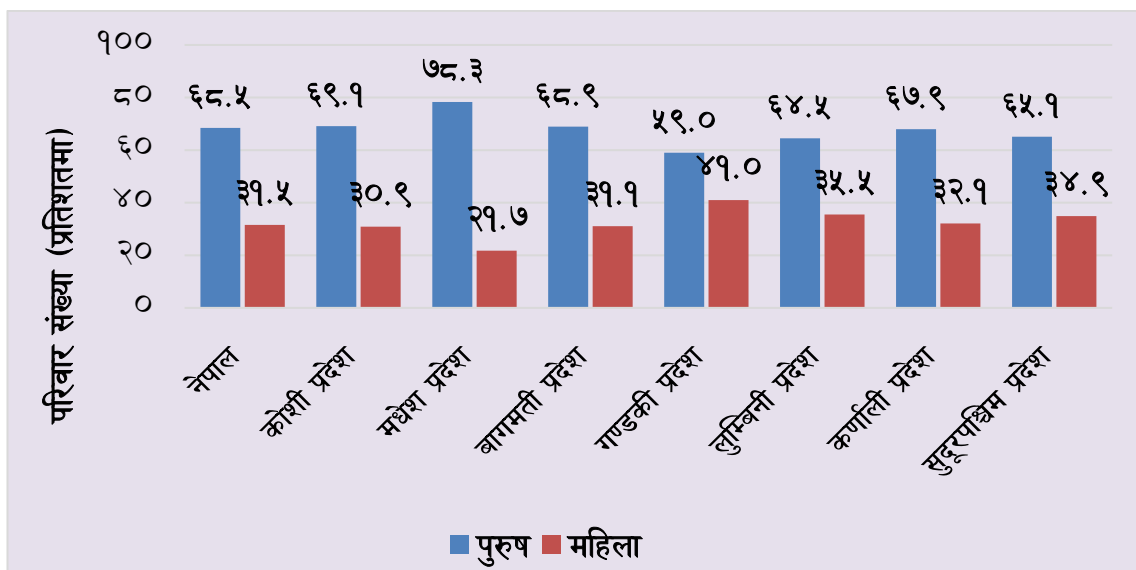
यस जनगणनामा कम्तीमा १० वर्ष उमेर पुगेको र परिवारमा अक्सर उपस्थित/बसोबास गर्ने पुरुष वा महिला सदस्य जसले परिवारको व्यवहार चलाउने अर्थात् निर्णय प्रक्रियामा मुख्य भूमिका हुने गर्दछ, त्यस्ता व्यक्तिलाई परिवारमुली मानिएको छ। हाल देशमा कुल ६६ लाख ६६ हजार ९३७ परिवार रहेकोमा तीमध्ये ४५ लाख ६३ हजार ६५९ अर्थात् ६८.४५ प्रतिशत परिवारमुली पुरुष रहेको पाइन्छ भने बाँकी २१ लाख ३ हजार २७८ परिवार अर्थात् ३१.५५ प्रतिशत परिवारमुली महिला रहेका छन्। दश वर्षअघि वि.सं २०६८ को जनगणनामा कुल परिवारको ७४.२७ प्रतिशत परिवारमुली पुरुष र २५.७३ प्रतिशत परिवारमुली महिला रहेका थिए। यस नतिजाअनुसार गत दश वर्षको अवधिमा महिला परिवारमुली रहेका परिवारहरूको सङ्ख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा गण्डकी प्रदेशमा सबै भन्दा धेरै अर्थात् ४०.९८ प्रतिशत परिवारमा महिला परिवारमुली रहेका छन् भने मधेश प्रदेशमा भने सबैभन्दा कम (२१.७२ प्रतिशत) परिवारमा महिला परिवारमुली रहेको देखिन्छ।

तालिका ५: परिवारमुलीको लिङ्गानुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	जम्मा परिवार सङ्ख्या	पुरुष परिवारमुली भएका परिवार		महिला परिवारमुली भएका परिवार	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
नेपाल	६६६६९३७	४५६३६५९	६८.४५	२१०३२७८	३१.५५
प्रदेश					
कोशी प्रदेश	११९१५५६	८२३७२२	६९.१३	३६७८३४	३०.८७
मधेश प्रदेश	११५६७१५	९०५४५७	७८.२८	२५१२५८	२१.७२
बागमती प्रदेश	१५७०९२७	१०८२६६४	६८.९२	४८८२६३	३१.०८
गण्डकी प्रदेश	६६२४८०	३९०९७४	५९.०२	२७१५०६	४०.९८
लुम्बिनी प्रदेश	११४१९०२	७३६२९८	६४.४८	४०५६०४	३५.५२
कर्णाली प्रदेश	३६६२५५	२४८७८३	६७.९३	११७४७२	३२.०७
सुदूरपश्चिम प्रदेश	५७७१०२	३७५७६१	६५.११	२०१३४१	३४.८९

रेखाचित्र ४: परिवारमुलीको लिङ्गानुसार प्रदेशगत परिवार सङ्ख्या (प्रतिशतमा)

उमेर अनुसार परिवारमुलीको सङ्ख्या

जनगणनाको नतिजाले अधिकांश परिवारका परिवारमुलीहरु २० देखि २९ वर्ष उमेरभित्रका रहेको देखाएको छ। परिवारमुली ३० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा सबैभन्दा बढी २३.३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। कुल ७३३१ अर्थात् ०.१ प्रतिशत परिवारमा चौध वर्षमुनिका बालबालिकासमेत परिवारमुली रहेको देखिन्छ। परिवारमा ७० वर्षभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरु ८.१ प्रतिशत परिवारमुली रहेको देखिएको छ। सबैभन्दा धेरै महिला परिवारमुलीहरु ३०-३९ वर्ष र पुरुष परिवारमुलीहरु ४०-४९ वर्ष उमेर समूहका रहेको देखिन्छ।

तालिका ६: उमेर समूह अनुसार परिवारमुलीको सङ्ख्या

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार	परिवारमुलीको उमेर							७० वा सोभन्दा बढी
				१५ वर्ष भन्दा कम	१५-१९	२०-२९	३०-४९	४०- ४९	५०-५९	६०-६९	
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	६६६६९३७	७३३१	६७९७४	८१९२८२	१५५१६७९	१५१३७३९	१२८३०१५	८८४४२६	५३९४९१
		%	१००.०	०.१	१.०	१२.३	२३.३	२२.७	१९.२	१३.३	८.१
	पुरुष	सङ्ख्या	४५६३६५९	३८१७	३५८१८	४३५८३६	९४३२२९	१०८०७७९	९९६९६६	६७६७७४	३९०४४०
		%	१००.०	०.१	०.८	९.६	२०.७	२३.७	२१.८	१४.८	८.६
	महिला	सङ्ख्या	२१०३२७८	३५१४	३२१५६	३८३४४६	६०८४५०	४३२९६०	२८६०४९	२०७६५२	१४९०५१
		%	१००.०	०.२	१.५	१८.२	२८.९	२०.६	१३.६	९.९	७.१
प्रदेश											
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	११९१५५६	७२४	८२४३	१२६४१३	२६८९२१	२७४००९	२४५१७०	१६९३५०	९८७२६
		%	१००.०	०.१	०.७	१०.६	२२.६	२३.०	२०.६	१४.२	८.३
	पुरुष	सङ्ख्या	८२३७२२	३४९	४१९०	६८०४९	१६४४९९	१९६३५६	१८९०७०	१२९१३५	७२०७४
		%	१००.०	०.०	०.५	८.३	२०.०	२३.८	२३.०	१५.७	८.७
	महिला	सङ्ख्या	३६७८३४	३७५	४०५३	५८३६४	१०४४२२	७७६५३	५६९००	४०२१५	२६६५२
		%	१००.०	०.१	१.१	१५.९	२८.४	२१.१	१५.३	१०.९	७.२
मधेश	जम्मा	सङ्ख्या	११५६७१५	९८५	७२४५	१२३७५८	२७४०८३	२७९२६९	२२५९३२	१५६६१४	८८८२९
		%	१००.०	०.१	०.६	१०.७	२३.७	२४.१	१९.५	१३.५	७.७
	पुरुष	सङ्ख्या	९०५४५७	७३३	४९९१	७६९००	१९०६९७	२२६१४५	१९७५५०	१३५०२०	७३८२१
		%	१००.०	०.१	०.६	८.५	२१.१	२५.०	२१.८	१४.९	८.२
	महिला	सङ्ख्या	२५१२५८	२५२	२२५४	४६८५८	८३३८६	५३१२४	२८७८२	२१५९४	१५००८
		%	१००.०	०.१	०.९	१८.६	३३.२	२१.१	११.५	८.६	६.०
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	१५७०९२७	११६२	१९१७१	२१७७०७	३५८३६२	३५२१३०	२९९१५१	१९८२१८	१२५०२६
		%	१००.०	०.१	१.२	१३.९	२२.८	२२.४	१९.०	१२.६	८.०
	पुरुष	सङ्ख्या	१०८२६६४	५९८	१०८७४	१२४४८९	२२८०७७	२५३५७७	२२९८३९	१४८४३९	८६७७१

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार	परिवारमुलीको उमेर							७० वा सोभन्दा बढी
				१५ वर्ष भन्दा कम	१५-१९	२०-२९	३०-४९	४०- ४९	५०-५९	६०-६९	
		%	१००.०	०.१	१.०	११.५	२१.१	२३.४	२१.२	१३.७	८.०
	महिला	सङ्ख्या	४८८२६३	५६४	८२९७	९३२१८	१३०२८५	९८५५३	६९३१२	४९७७९	३८२५५
		%	१००.०	०.१	१.७	१९.१	२६.७	२०.२	१४.२	१०.२	७.८
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	६६२४८०	४७७	६३०३	७४७२०	१४१८५३	१३८८६३	१२७६६२	१००९००	७१७०२
		%	१००.०	०.१	१.०	११.३	२१.४	२१.०	१९.३	१५.२	१०.८
	पुरुष	सङ्ख्या	३९०९७४	२३१	२७९६	२९५८०	६६६७३	८३४०६	८९९२९	७०४८३	४७८७६
		%	१००.०	०.१	०.७	७.६	१७.१	२१.३	२३.०	१८.०	१२.२
	महिला	सङ्ख्या	२७१५०६	२४६	३५०७	४५१४०	७५१८०	५५४५७	३७७३३	३०४१७	२३८२६
		%	१००.०	०.१	१.३	१६.६	२७.७	२०.४	१३.९	११.२	८.८
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	११४१९०२	१३३६	११८२१	१३८५६८	२७८७३१	२६०५४८	२१४१९९	१४८४१७	८८२८२
		%	१००.०	०.१	१.०	१२.१	२४.४	२२.८	१८.८	१३.०	७.७
	पुरुष	सङ्ख्या	७३६२९८	६४२	५५४४	६३४९५	१५३५६८	१७५९००	१६१२१५	१११४२६	६४५०८
		%	१००.०	०.१	०.८	८.६	२०.९	२३.९	२१.९	१५.१	८.८
	महिला	सङ्ख्या	४०५६०४	६९४	६२७७	७५०७३	१२५१६३	८४६४८	५२९८४	३६९९१	२३७७४
		%	१००.०	०.२	१.५	१८.५	३०.९	२०.९	१३.१	९.१	५.९
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	३६६२५५	१०५९	६३२६	६३३१९	९०८४०	७८२९९	६३५८४	४१३२३	२१५०५
		%	१००.०	०.३	१.७	१७.३	२४.८	२१.४	१७.४	११.३	५.९
	पुरुष	सङ्ख्या	२४८७८३	५१७	३०४३	३५८८७	५७७५६	५५९७८	४९३३६	३१२५५	१५०५१
		%	१००.०	०.२	१.२	१४.४	२३.२	२२.५	१९.८	१२.६	६.०
	महिला	सङ्ख्या	११७४७२	५४२	३२८३	२७४३२	३३१२४	२२३२१	१४२४८	१००६८	६४५४
		%	१००.०	०.५	२.८	२३.४	२८.२	१९.०	१२.१	८.६	५.५
सुदूर-पश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	५७७१०२	१५८८	८८६५	७४७९७	१३८८८९	१३०६२१	१०७३१७	६९६०४	४५४२१
		%	१००.०	०.३	१.५	१३.०	२४.१	२२.६	१८.६	१२.१	७.९
	पुरुष	सङ्ख्या	३७५७६१	७४७	४३८०	३७४३६	८१९९९	८९४१७	८०४२७	५१०१६	३०३३९
		%	१००.०	०.२	१.२	१०.०	२१.८	२३.८	२१.४	१३.६	८.१
	महिला	सङ्ख्या	२०१३४१	८४१	४४८५	३७३६१	५६८९०	४१२०४	२६८९०	१८५८८	१५०८२
		%	१००.०	०.४	२.२	१८.६	२८.३	२०.५	१३.४	९.२	७.५

परिवारमुलीको नाता अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण

जनगणना २०७८ मा परिवारमुलीको नाताअनुसारको विवरण हेर्दा नेपालमा सबैभन्दा बढी छोरा बुहारी २८.३ प्रतिशत देखिन्छ भने दोस्रोमा परिवारमुली २२.९ र तेस्रोमा श्रीमान् श्रीमती १६.३ प्रतिशत प्रतिशत रहेको छ । जसमा पुरुष परिवारमुली ३२.० प्रतिशत र महिला १४.१ प्रतिशत छ । प्रदेशगत रूपमा करिब सबै प्रदेशमा नेपालको जस्तै: देखिन आउँछ । कोशी प्रदेशमा छोरा बुहारी २७.३ प्रतिशत, मधेश प्रदेशमा ३१.८ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा २५.२ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा २६.० प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा २९.३ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा २९.१ प्रतिशत र सदूरपश्चिम प्रदेशमा २८.६ प्रतिशत रहेको छ । अन्य विस्तृत विवरण तालिका ७ मा दिइएको छ ।

तालिका ७: प्रदेशगत रूपमा परिवारमुलीको नाताअनुसार जनसङ्ख्या

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	परिवारमुलीको नाता												
			जम्मा	परिवारमुली	श्रीमान्/ श्रीमती	छोरा/ बुहारी	छोरी/ ज्वाइँ	बुबा/ आमा	सासु ससुरा	दाजुभाइ/ दिदी बहिनी	नाति/ नातिनी	अन्य	घरेलु कामदार	नाता नपर्ने	नखुलेको
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	२९१६४५७८	६६६६९३७	४७४१७०६	८२४६७०१	४४७७०८९	७७०३३	२२१११२	५३११९१	२७६७३५३	४१८५६३	२१६२६	३०१२३५	३२
		%	१००.०	२२.९	१६.३	२८.३	१५.४	२.६	०.८	१.८	९.५	१.४	०.१	१.०	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	१४२५३५५१	४५६३६५९	६४०६२८	६५०८८३३	२७१७५	२३८८५८	७२८८५	३१२३४७	१४५१४७५	१७६३५४	१३९७०	२४७३५५	१२
		%	१००.०	३२.०	४.५	४५.७	०.२	१.७	०.५	२.२	१०.२	१.२	०.१	१.७	०.०
	महिला	सङ्ख्या	१४९११०२७	२१०३२७८	४१०१०७८	१७३७८६८	४४४९९१४	५३२१७५	१४८२२७	२१८८४४	१३१५८७८	२४२२०९	७६५६	५३८८०	२०
		%	१००.०	१४.१	२७.५	११.७	२९.८	३.६	१.०	१.५	८.८	१.६	०.१	०.४	०.०
प्रदेश															
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	४९६१४१२	११९१५५६	८५७२१	१३५५१०८	७७४७०७	१३६१३५	३८४०४	८०७४९	४०७०२८	७४३९७	३२१४	४२९८९	४
		%	१००.०	२४.०	१.७	२७.३	१५.६	२.७	०.८	१.६	८.२	१.५	०.१	०.९	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	२४१७३२८	८२३७२२	११४७०७	१०९१४८६	६१८५	४२१२८	१२८००	४४३२९	२११४०६	३९६५६	२१९६	३६७३	०
		%	१००.०	३४.१	४.७	४५.२	०.३	१.७	०.५	१.८	८.७	१.३	०.१	१.५	०.०
	महिला	सङ्ख्या	२५४४०८४	३६७८३४	७४२४१४	२६३६२२	७६५२२२	९४००७	२५६०४	३६४२०	१९५६२२	४२७४१	१०१८	६२७६	४
		%	१००.०	१४.५	२९.२	१०.४	३०.२	३.७	१.०	१.४	७.७	१.७	०.०	०.२	०.०
मधेश	जम्मा	सङ्ख्या	६११४६००	११५६७५५	९०९०५६	१९४७२५९	९४१८३८	१८५७३५	३६३६४	८६१०८	७७०८०९	६१८२१	१०९५	१७७९७	३
		%	१००.०	१८.९	१४.९	३१.८	१५.४	३.०	०.६	१.४	१२.६	१.०	०.०	०.३	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	३०६५७५१	९०५४५७	६०५७७	१५१५७७७	४१९२	६१४६६	१२९७४	५८५१९	४११७८८	१८३३४	८६१	१५८०६	०
		%	१००.०	२९.५	२.०	४९.४	०.१	२.०	०.४	१.९	१३.४	०.६	०.०	०.५	०.०
	महिला	सङ्ख्या	३०४८८४९	२५१२५८	८४८४७९	४३१४८२	९३७६४६	१२४२६९	२३३९०	२७५८९	३५९०२१	४३४८७	२३४	१९९१	३
		%	१००.०	८.२	२७.८	१४.२	३०.८	४.१	०.८	०.९	११.८	१.४	०.०	०.१	०.०
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	६११६८६६	१५७०९२७	११०८४९२	१५४२१७२	८७४०२८	१५४३११	३७६४६	१५६५३१	४११५८८	१२५३३६	१०४८०	१२४३५१	४
		%	१००.०	२५.७	१८.१	२५.२	१४.३	२.५	०.६	२.६	६.७	२.०	०.२	२.०	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	३०४८८६८	१०८२६६४	१७८५६८	१२५०२५२	६१५५	४६६२६	१२१२३	९०४७८	२१६४१५	६२१८९	५९०९	९७३०३	२
		%	१००.०	३५.५	५.९	४१.०	०.२	१.५	०.४	३.०	७.१	२.०	०.२	३.२	०.०
	महिला	सङ्ख्या	३०६८०९८	४८८२६६३	९२९९२४	२९१९२०	८६७८७३	१०७६८५	२५५२३	६६०५३	१९६१७३	६३१४७	४५७१	२७०४८	२
		%	१००.०	१५.९	३०.३	९.५	२८.३	३.५	०.८	२.२	६.४	२.१	०.१	०.९	०.०

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	परिवारमुलीको नाता												
			जम्मा	परिवारमुली	श्रीमान्/ श्रीमती	छोरा/ बुहारी	छोरी/ ज्वाईं	बुबा/ आमा	सासु ससुरा	दाजुभाइ/ दिदी बहिनी	नाति/ नातिनी	अन्य	घरेलु कामदार	नाता नपर्ने	नखुलेको
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	२४६६४२७	६६२४८०	४१८३७४	६४०९४४	३४४७४५	५४१८९	२५४५७	३७९३५	२०८९५७	३३१७८	३२६३	३६८९२	१३
		%	१००.०	२६.९	१७.०	२६.०	१४.०	२.२	१.०	१.५	८.५	१.३	०.१	१.५	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	११७०८३३	३९०९७४	७४२३३	५०११४०	२९१५	१४८३६	७९१४	२०३७९	१०९१८७	१६४८२	२४६४	३०३०२	७
		%	१००.०	३३.४	६.३	४२.८	०.२	१.३	०.७	१.७	९.३	१.४	०.२	२.६	०.०
	महिला	सङ्ख्या	१२९५५९४	२७२५०६	३४४१४१	१३९८०४	३४१८३०	३९३५३	१७५४३	१७५५६	९९७७०	१६६९६	७९९	६५९०	६
		%	१००.०	२१.०	२६.६	१०.८	२६.४	३.०	१.४	१.४	७.७	१.३	०.१	०.५	०.०
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	५१४२०७८	११४१९०२	७७९२१४	१४९९७२८	७९१२५८	१२००३६	४३२४५	८२९८५	५५३३०९	६३४३२	२४३४	४४५२९	६
		%	१००.०	२२.३	१५.२	२९.३	१५.४	२.३	०.८	१.६	१०.८	१.२	०.०	०.९	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	२४५४४०८	७३६२९८	११३२८७	११४७६१७	४६३४	३७९९७	१४५३०	४८९८६	२८८००५	२४५८४	१६८०	३६७८७	३
		%	१००.०	३०.०	४.६	४६.८	०.२	१.५	०.६	२.०	११.७	१.०	०.१	१.५	०.०
	महिला	सङ्ख्या	२६८७६७०	४०५६०४	६६५९२७	३५२१११	७८६६२४	८२०३९	२८७५५	३३९९९	२६५३०४	३८८४८	७५४	७७४२	३
		%	१००.०	१५.२	२५.०	१३.२	२९.५	३.१	१.१	१.३	९.९	१.५	०.०	०.३	०.०
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	१६८८४१२	३६६२५५	२७२२०८	४९१०६६	३०४८२५	३९७४७	१२८९८	३०३२५	१३८१७०	१७२७५	५२६	१५११७	०
		%	१००.०	२१.७	१६.१	२९.१	१८.१	२.४	०.८	१.८	८.२	१.०	०.०	०.९	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	८२३७६१	२४८७८३	४४४५५	४०२३५७	१८८४	१२५४८	४५२८	१६७७६	७२२९०	७७४५	३७९	१३०१६	०
		%	१००.०	३०.२	५.४	४८.८	०.२	१.५	०.५	२.०	८.७	०.९	०.०	१.६	०.०
	महिला	सङ्ख्या	८६४६५१	११७४७२	२२७७५३	८८७०९	३०२९४१	२७९९९	८३७०	१३५४९	६६८८०	९५३०	१४७	२१०१	०
		%	१००.०	१३.६	२६.३	१०.३	३५.०	३.१	१.०	१.६	७.७	१.१	०.०	०.२	०.०
सुदूरपश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	२६९४७८३	५७७१०२	३९७२४१	७७०४२४	४४५६८८	८०८८०	२७०९८	५६५५८	२७६४९२	४३१२४	६१४	१९५६०	२
		%	१००.०	२१.४	१४.७	२८.६	१६.५	३.०	१.०	२.१	१०.३	१.६	०.०	०.७	०.०
	पुरुष	सङ्ख्या	१२७२७८६	३७५७६१	५४८०१	६००२०४	१२१०	२३२५७	८०१६	३२८८०	१४३३८४	१५३६४	४८१	१७४२८	०
		%	१००.०	२९.५	४.३	४७.२	०.१	१.८	०.६	२.६	११.३	१.२	०.०	१.४	०.०
	महिला	सङ्ख्या	१४२१९९७	२०१३४१	३४२४४०	१७०२२०	४४४४७८	५७६२३	१९०८२	२३६७८	१३३१०८	२७७६०	१३३	२१३२	२
		%	१००.०	१४.२	२४.१	१२.०	३१.३	४.१	१.३	१.७	९.४	२.०	०.०	०.१	०.०

परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जनसङ्ख्या

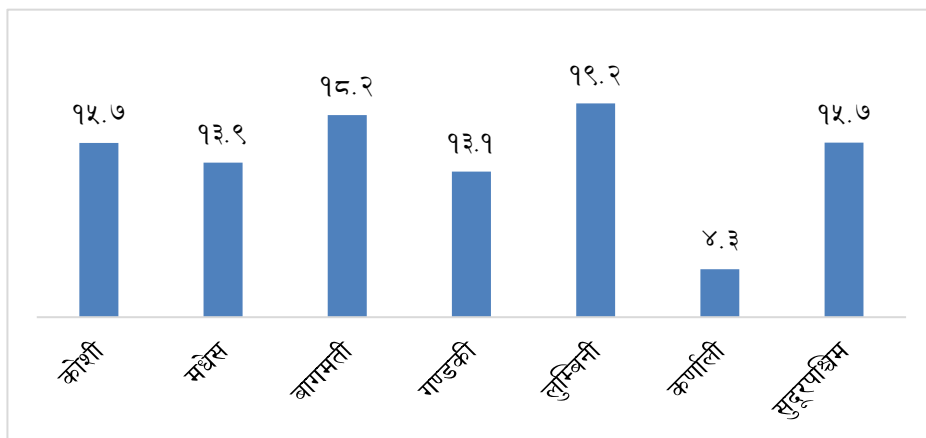
जनगणनाको नतिजाअनुसार देशका १५ लाख ५५ हजार ९६१ (२३.४%) परिवारहरूबाट २१ लाख ९० हजार ५९२ जना परिवारमा अनुपस्थित रही विदेशमा अक्सर बसोबास गरेको देखिन्छ, जसमध्ये पुरुष १७,९९,६७५ (८२.२%) र महिला ३,९०,९१७ (१७.८%) रहेका छन्। विसं. २०६८ को जनगणनामा देशका १३ लाख ७८ हजार ६७८ (२५.४%) परिवारहरूबाट १९ लाख २१ हजार ४९४ जना परिवारमा अनुपस्थित रही विदेश गएका देखिन्छन् जसमध्ये पुरुष १६,८४,०२९ (८७.६%) र महिला २,३७,४०० (१२.४%) रहेका थिए।

तालिका ८: परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने सङ्ख्या)

क्षेत्र	२०६८				२०७८							
	जम्मा	पुरुष	महिला	नखुलेको	परिवार	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%	
नेपाल	१९२१४९४	१६८४०२९	२३७४००		१५५५९६१	२१९०५९२	१००	१७९९६७५	१००	३९०९१७	१००	
प्रदेश												
कोशी	३५७६४७	३१७६५०	३९९९०	७	२६९८९२	३४३०३४	१५.७	२८६६३१	१५.९	५६४०३	१४.४	
मधेश	२२४४७९	२१८२६२	६१७८	३९	२५२०१५	३०४२८६	१३.९	२९२४२७	१६.२	११८५९	३.०	
बागमती	३१२२००	२४८१०९	६४०८९	२	२८३२२८	३९७९३०	१८.२	२८०१२०	१५.६	११७८१०	३०.१	
गण्डकी	३२२७६२	२८९२९९	३३४५९	४	२०७९१०	२८६५९३	१३.९	२३९७८८	१३.३	४६८०५	१२.०	
लुम्बिनी	४१०७५१	३६७५५७	४३५९०	४	३०८०७३	४२०९०६	१९.२	३६७६७०	२०.४	५३२३६	१३.६	
कर्णाली	६७५८२	५८७४१	८८४०	१	६२७२८	९४३२०	४.३	७७२७८	४.३	१७०४२	४.४	
सुदूरपश्चिम	२२६०७३	१८४८११	४१२५४	८	१७२११५	३४३५२३	१५.७	२५५७६१	१४.२	८७७६२	२२.५	

* कम्तीमा एक जना विदेशमा बसोबास गर्ने परिवार

रेखाचित्र ५: प्रदेशअनुसार परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) (%मा)

प्रदेशगत आधारमा हेर्दा परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जम्मा व्यक्तिहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै लुम्बिनी प्रदेशबाट १९.२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशबाट ४.३ प्रतिशत रहेका छन्। अन्य प्रदेशमा हेर्दा कोशी प्रदेशबाट १५.७ प्रतिशत, मधेस प्रदेशबाट १३.९ प्रतिशत, बागमती प्रदेशबाट १८.२ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशबाट १३.१ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट १५.७ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको देखिन्छ। प्रदेशगत रूपमा विदेश गएका कुल महिलामध्ये बागमती प्रदेशबाट ३०.१ प्रतिशत र मधेस प्रदेशबाट ३.० प्रतिशत रहेको छ। इविस्तृत विवरण तालिका ९ मा दिइएको छ।

तालिका ९: परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	उमेर समूह													नखुले को	
		१०-१५	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४		६५+
नेपाल	सङ्ख्या	७०९५८	३६०७४	५८८३२	३१९५९	६५५७६	४२६९२	२५९१७	१६७३२	८६५९३	४००७३	१८८४६	८९३२	४९६९	४६९०	३१८८
	%	३.२	१.६	२.७	१४.६	२९.९	१९.५	११.८	७.६	४.०	१.८	०.९	०.४	०.२	०.२	१.५
प्रदेश																
कोशी	सङ्ख्या	५६२४	३४९३	४२२१	३६९९९	१०६२९६	७६३०४	५०२२४	३२४११	१४७६८	५५७८	२०८७	९४६	६२१	६७७	२७८५
	%	१.६	१.०	१.२	१०.८	३१.०	२२.२	१४.६	९.४	४.३	१.६	०.६	०.३	०.२	०.२	०.८
मधेस	सङ्ख्या	२६३१	१७२१	३३८४	३६३१९	९१०४२	५८९४४	४३७९६	३२१४९	१८५४८	८४२७	३१९३	१०३१	३७५	२६८	२४५८
	%	०.९	०.६	१.१	११.९	२९.९	१९.४	१४.४	१०.६	६.१	२.८	१.०	०.३	०.१	०.१	०.८
बागमती	सङ्ख्या	११५६४	५००९	५७५९	४८५४६	१३४८५०	९२१३०	४८२१६	२७३५	११५३४	४६४४	२०८२	११४१	७८२	७९७	३७४१
	%	२.९	१.३	१.४	१२.२	३३.९	२३.२	१२.१	६.८	२.९	१.२	०.५	०.३	०.२	०.२	०.९
गण्डकी	सङ्ख्या	५९७२	३०१९	५७८३	४०२३४	१००८२१	५९०३२	३०४१४	१७५६४	७९१४	३४०७	१५५४	८१६	६५४	८९५	८५१४
	%	२.१	१.१	२.०	१४.०	३५.२	२०.६	१०.६	६.१	२.८	१.२	०.५	०.३	०.२	०.३	३.०
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११२९०	५७४७	१७२६७	७२२१६	११८२२५	७६५९२	४८०७२	३१६२६	१६७८३	७९३३	३८२९	१८९२	८९५	८५४	७६८५
	%	२.७	१.४	४.१	१७.२	२८.१	१८.२	११.४	७.५	४.०	१.९	०.९	०.४	०.२	०.२	१.८
कर्णाली	सङ्ख्या	५०७९	२५३२	३२६८	१५७९१	२३४६५	१५८०६	९९५८	७००८	४४०७	२४८४	१३८५	७००	३२२	३०८	१८०७
	%	५.४	२.७	३.५	१६.७	२४.९	१६.८	१०.६	७.४	४.७	२.६	१.५	०.७	०.३	०.३	१.९
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	२८७९८	१४५५३	१९१५०	६९४९१	८१०१७	४८११७	२८४९८	१९४३२	१२६३९	७६००	४७१६	२४०६	१३२०	८९१	४८९५
	%	८.४	४.२	५.६	२०.२	२३.६	१४.०	८.३	५.७	३.७	२.२	१.४	०.७	०.४	०.३	१.४

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश गएको अवधि अनुसारको जनसङ्ख्या

जनगणना २०७८ अनुसार परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जम्मा व्यक्ति विदेश गएको अवधि हेर्दा कुल विदेश गएकोमध्ये सबैभन्दा ३२.० प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश भएको १-२ वर्ष भएको छ भने दोस्रोमा २७.५ प्रतिशत व्यक्तिहरू गएको ३ - ५ वर्ष भएको छ। यसैगरी ०.१ प्रतिशत व्यक्तिहरू गएको ५० वर्ष वा सोभन्दा बढी भएको देखिएको छ। यसैगरी पुरुषहरूमा सबैभन्दा ३२.४ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश भएको १-२ वर्ष भएको छ भने दोस्रोमा २६.८ प्रतिशत व्यक्तिहरू गएको ३ - ५ वर्ष भएको छ। यसैगरी

महिलाहरूमा सबैभन्दा ३१.१ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश भएको ३-५ वर्ष भएको छ भने दोस्रोमा ३०.४ प्रतिशत व्यक्तिहरू गएको १ - २ वर्ष भएको छ ।

प्रदेशगत रूपमा पनि धेरै जसो विदेश गएको बढीमा ५ वर्ष भएको देखिन्छ । जसमा कोशी प्रदेशबाट ३२.६ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको ३-५ वर्ष भएको छ । मधेस प्रदेशबाट ३६.८ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको १-२ वर्ष भएको छ । बागमती प्रदेशबाट ३२.१ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको ३-५ वर्ष भएको छ । अन्य विस्तृत विवरण तालिका १० मा दिइएको छ ।

तालिका १०: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश गएको अवधिअनुसारको जनसङ्ख्या र प्रतिशत

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या /%	विदेश गएको अवधि (वर्षमा)								
			जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-२	३-५	३-९	१०-२४	२५-४९	५० वा सो भन्दा बढी	नखुलेको
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	२१९०५९२	२४०७०४	७०१००२	६०२९६४	२६३५०७	३०४८११	४३०२८	३२५७	३१३१९
		%	१००	११.०	३२.०	२७.५	१२.०	१३.९	२.०	०.१	१.४
	पुरुष	सङ्ख्या	१७९९६७५	२०३५६६	५८२२४२	४८१५४७	२१४०३१	२५६३६१	३७९११	२७३८	२१२७९
		%	१००	११.३	३२.४	२६.८	११.९	१४.२	२.१	०.२	१.२
	महिला	सङ्ख्या	३९०९१७	३७१३८	११८७६०	१२१४१७	४९४७६	४८४५०	५११७	५१९	१००४०
		%	१००	९.५	३०.४	३१.१	१२.७	१२.४	१.३	०.१	२.६
प्रदेश											
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	३४३०३४	२९८७५	९८६७८	१११७४३	४८२३५	४७६८०	४२२२	४६४	२१३७
		%	१००	८.७	२८.८	३२.६	१४.१	१३.९	१.२	०.१	०.६
	पुरुष	सङ्ख्या	२८६६३१	२५५०६	८३३६७	९९६६४	४०४२१	४०३४४	३५००	३९१	१४३८
		%	१००	८.९	२९.१	३२.०	१४.१	१४.१	१.२	०.१	०.५
	महिला	सङ्ख्या	५६४०३	४३६९	१५३११	२००७९	७८१४	७३३६	७२२	७३	६९९
		%	१००	७.७	२७.१	३५.६	१३.९	१३.०	१.३	०.१	१.२
मधेस	जम्मा	सङ्ख्या	३०४२८६	३०६८१	११२१०४	९८४६९	२८७७७	२९२००	२४४५	३२४	२२८६
		%	१००	१०.१	३६.८	३२.४	९.५	९.६	०.८	०.१	०.८
	पुरुष	सङ्ख्या	२९२४२७	२९७१६	१०८४७३	९४७७५	२७३२१	२७५१९	२२९५	३०५	२०२३
		%	१००	१०.२	३७.१	३२.४	९.३	९.४	०.८	०.१	०.७
	महिला	सङ्ख्या	१११८५९	९६५	३६३१	३६९४	१४५६	१६८१	१५०	१९	२६३
		%	१००	८.६	३०.६	३१.१	१२.३	१४.२	१.३	०.२	२.२
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	३९७९३०	३१३४१	९८५२९	१२७५४३	६३६९२	६७३०१	६२१४	५६२	२७४८
		%	१००	७.९	२४.८	३२.१	१६.०	१६.९	१.६	०.१	०.७
	पुरुष	सङ्ख्या	२८०१२०	२३०६९	६९७८७	८४१०७	४५३६७	५०८५१	४८९९	४१८	१६२२
		%	१००	८.२	२४.९	३०.०	१६.२	१८.२	१.७	०.१	०.६

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या /%	विदेश गएको अवधि (वर्षमा)								
			जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-२	३-५	३-९	१०-२४	२५-४९	५० वा सो भन्दा बढी	नखुलेको
	महिला	सङ्ख्या	११७८१०	८२७२	२८७४२	४३४३६	१८३२५	१६४५०	१३१५	१४४	११२६
		%	१००	७.०	२४.४	३६.९	१५.६	१४.०	१.१	०.१	१.०
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	२८६५९३	२१९९३	६९४७३	७७३१७	४३९८५	५७६९८	८७२४	४८२	६९२१
		%	१००	७.७	२४.२	२७.०	१५.३	२०.१	३.०	०.२	२.४
	पुरुष	सङ्ख्या	२३९७८८	१९१०७	५८८०७	६९४६८	३६६४७	५०८४८	७९३८	४१५	४५५८
		%	१००	८.०	२४.५	२५.६	१५.३	२१.२	३.३	०.२	१.९
	महिला	सङ्ख्या	४६८०५	२८८६	१०६६६	१५८४९	७३३८	६८५०	७८६	६७	२३६३
		%	१००.०	६.२	२२.८	३३.९	१५.७	१४.६	१.७	०.१	५.०
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	४२०९०६	६०८७४	१३९५९९	९६३६४	४३९४२	५९१९४	१२४७२	८०७	७६५४
		%	१००.०	१४.५	३३.२	२२.९	१०.४	१४.१	३.०	०.२	१.८
	पुरुष	सङ्ख्या	३६७६७०	५४३४२	१२२९४५	८२४३७	३७९३५	५२३५६	११४६७	७१४	५४७४
		%	१००.०	१४.८	३३.४	२२.४	१०.३	१४.२	३.१	०.२	१.५
	महिला	सङ्ख्या	५३२३६	६५३२	१६६५४	१३९२७	६००७	६८३८	१००५	९३	२१८०
		%	१००.०	१२.३	३१.३	२६.२	११.३	१२.८	१.९	०.२	४.१
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	९४३२०	१६१५७	४४०६३	१८६९३	६३२३	४९०९	८७८	१००	३१९७
		%	१००.०	१७.१	४६.७	१९.८	६.७	५.२	०.९	०.१	३.४
	पुरुष	सङ्ख्या	७७२७८	१३६१४	३५९३६	१५३१८	५३२७	४०३०	७६५	८७	२२०१
		%	१००.०	१७.६	४६.५	१९.८	६.९	५.२	१.०	०.१	२.८
	महिला	सङ्ख्या	१७०४२	२५४३	८१२७	३३७५	९९६	८७९	११३	१३	९९६
		%	१००.०	१४.९	४७.७	१९.८	५.८	५.२	०.७	०.१	५.८
सुदूर पश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	३४३५२३	४९७८३	१३८५५६	७२८३५	२८५५३	३८८२९	८०७३	५१८	६३७६
		%	१००.०	१४.५	४०.३	२१.२	८.३	११.३	२.४	०.२	१.९
	पुरुष	सङ्ख्या	२५५७६१	३८२१२	१०२९२७	५१७७८	२१०१३	३०४१३	७०४७	४०८	३९६३
		%	१००.०	१४.९	४०.२	२०.२	८.२	११.९	२.८	०.२	१.५
	महिला	सङ्ख्या	८७७६२	११५७१	३५६२९	२१०५७	७५४०	८४१६	१०२६	११०	२४१३
		%	१००.०	१३.२	४०.६	२४.०	८.६	९.६	१.२	०.१	२.७

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारण अनुसारको जनसङ्ख्या

जनगणना २०७८ अनुसार परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जम्मा व्यक्तिको विदेश जानुको हेर्दा सबैभन्दा बढी ६६.२ प्रतिशत व्यक्तिहरू तलव ज्याला/नोकरीको लागि गएको देखिन्छ भने दोस्रो कारणमा कामको खोजी रहेको छ जुन ११.१ प्रतिशत छ। यसैगरी आश्रितको रूपमा पनि ठुलै सङ्ख्या विदेश

गएको देखिन्छ जुन १०.४ प्रतिशत छ। त्यस्तै अध्ययन तालिमको लागि विदेश जाने ९.६ प्रतिशत देखिन्छ। उक्त विदेश जाने कारणमा पुरुष सबैभन्दा बढी ७१.९ प्रतिशत र महिला ३९.८ प्रतिशत तलब ज्याला/नोकरीको लागि विदेश गएको देखिन्छ।

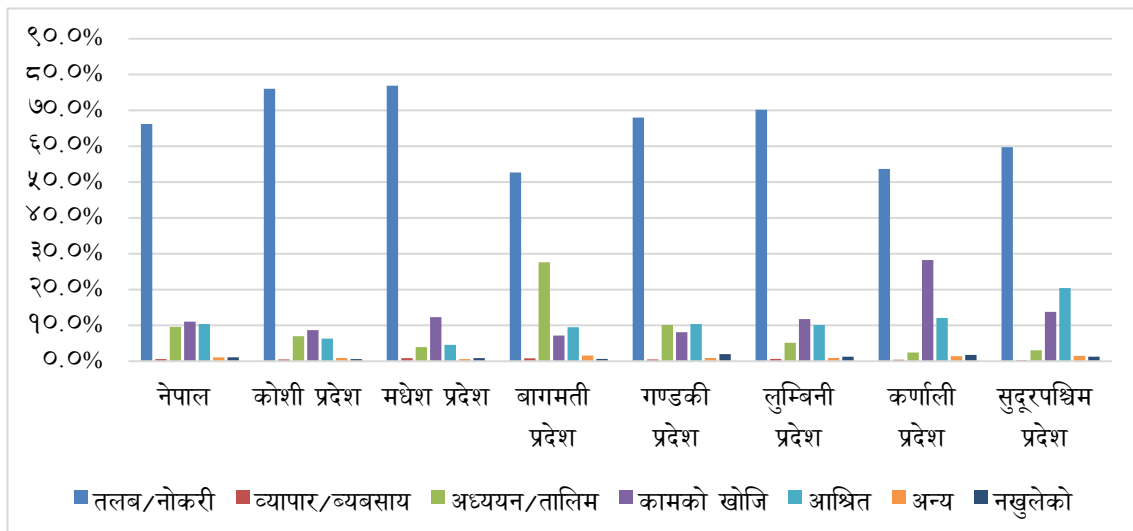
प्रदेशगत रूपमा पनि धेरै जसो विदेश गएको कारणमा तलब ज्याला/नोकरी नै रहेको छ। जसमा कोशीबाट ७६.० प्रतिशत, मधेस प्रदेशबाट ७६.९ प्रतिशत, बागमती प्रदेशबाट ५२.७ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशबाट ६८.० प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशबाट ७०.२ प्रतिशत, कर्णालीबाट ५३.७ तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट ५९.८ व्यक्तिहरु विदेश गएको कारण तलब ज्याला/नोकरी रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तालिका ११ मा दिइएको छ।

तालिका ११: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारण

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	विदेश जानुको कारण						
			तलब ज्याला/नोकरी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	नखुलेको
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	१४५०५३८	१३१२६	२०९३७७	२४२३८४	२२७०७२	२३९९४	२४१०१
		%	६६.२	०.६	९.६	११.१	१०.४	१.१	१.१
	पुरुष	सङ्ख्या	१२९४७७०	१०२०५	१३०३९७	२१२२५३	१२२७२५	१२२५१	१७०७४
		%	७१.९	०.६	७.२	११.८	६.८	०.७	०.९
	महिला	सङ्ख्या	१५५७६८	२९२१	७८९८०	३०१३१	१०४३४७	११७४३	७०२७
		%	३९.८	०.७	२०.२	७.७	२६.७	३.०	१.८
प्रदेश									
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	२६०७८२	१७८४	२३९२४	२९८२४	२१५८९	३०९९	२०३२
		%	७६.०	०.५	७.०	८.७	६.३	०.९	०.६
	पुरुष	सङ्ख्या	२२९५९०	१३३२	१४८६९	२५७३८	११९७०	१६६९	१४६३
		%	८०.१	०.५	५.२	९.०	४.२	०.६	०.५
	महिला	सङ्ख्या	३११९२	४५२	९०५५	४०८६	९६१९	१४३०	५६९
		%	५५.३	०.८	१६.१	७.२	१७.१	२.५	१.०
मधेस	जम्मा	सङ्ख्या	२३३९९२	२५९२	११९४५	३७४५९	१३८७८	१८३१	२५८९
		%	७६.९	०.९	३.९	१२.३	४.६	०.६	०.९
	पुरुष	सङ्ख्या	२२९९२३	२३७३	९३६९	३६६४४	१०५५१	१२५२	२३१५
		%	७८.६	०.८	३.२	१२.५	३.६	०.४	०.८
	महिला	सङ्ख्या	४०६९	२१९	२५७६	८१५	३३२७	५७९	२७४
		%	३४.३	१.८	२१.७	६.९	२८.१	४.९	२.३
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	२०९६१५	३२६२	१०९९७८	२८५१३	३७७९३	६२९४	२४७५
		%	५२.७	०.८	२७.६	७.२	९.५	१.६	०.६

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	विदेश जानुको कारण						
			तलब ज्याला/ नोकरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन /तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	नखुलेको
	पुरुष	सङ्ख्या	१६९३२७	२२३०	६४३१५	२२७९१	१६६५४	३२५७	१५४६
		%	६०.४	०.८	२३.०	८.१	५.९	१.२	०.६
	महिला	सङ्ख्या	४०२८८	१०३२	४५६६३	५७२२	२११३९	३०३७	९२९
		%	३४.२	०.९	३८.८	४.९	१७.९	२.६	०.८
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	१९४८६३	१४८९	२८९६६	२३२४०	२९७४४	२५८३	५७०८
		%	६८.०	०.५	१०.१	८.१	१०.४	०.९	२.०
	पुरुष	सङ्ख्या	१७७४०३	१०७६	१८२१९	२०८९०	१६७९९	१४१३	४०६८
		%	७४.०	०.४	७.६	८.७	७.०	०.६	१.७
	महिला	सङ्ख्या	१७४६०	४१३	१०७४७	२३५०	१३०२५	११७०	१६४०
		%	३७.३	०.९	२३.०	५.०	२७.८	२.५	३.५
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	२९५३६४	२६३६	२१७७०	४९४३६	४२५४७	३७९३	५३६०
		%	७०.२	०.६	५.२	११.७	१०.१	०.९	१.३
	पुरुष	सङ्ख्या	२७३८४९	२१८६	१४८१०	४५२३४	२५६७६	१९१६	३९९९
		%	७४.५	०.६	४.०	१२.३	७.०	०.५	१.१
	महिला	सङ्ख्या	२१५१५	४५०	६९६०	४२०२	१६८७१	१८७७	१३६१
		%	४०.४	०.८	१३.१	७.९	३१.७	३.५	२.६
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	५०६३२	३७७	२२७३	२६६५३	११३९४	१३३९	१६५२
		%	५३.७	०.४	२.४	२८.३	१२.१	१.४	१.८
	पुरुष	सङ्ख्या	४४६०१	३०६	१५६७	२२५२८	६५१४	६४४	१११८
		%	५७.७	०.४	२.०	२९.२	८.४	०.८	१.४
	महिला	सङ्ख्या	६०३१	७१	७०६	४१२५	४८८०	६९५	५३४
		%	३५.४	०.४	४.१	२४.२	२८.६	४.१	३.१
सुदूर-पश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	२०५२९०	९८६	१०५२१	४७२५९	७०१२७	५०५५	४२८५
		%	५९.८	०.३	३.१	१३.८	२०.४	१.५	१.२
	पुरुष	सङ्ख्या	१७००७७	७०२	७२४८	३८४२८	३४६४१	२१००	२५६५
		%	६६.५	०.३	२.८	१५.०	१३.५	०.८	१.०
	महिला	सङ्ख्या	३५२१३	२८४	३२७३	८८३१	३५४८६	२९५५	१७२०
		%	४०.१	०.३	३.७	१०.१	४०.४	३.४	२.०

रेखाचित्र ६: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जानुको कारण प्रतिशतमा

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसार विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी मध्यपूर्व खाडी मुलुकका देश गएको देखिन्छ भने त्यसपछि भारत तथा आसियानअन्तर्गतका देशमा गएको देखिन्छ, जसको प्रतिशत क्रमशः ३६.७, ३४.० र ९.१ छ। अन्य एसियाली देश जाने ५.७ प्रतिशत तथा उत्तर अमेरिकी देश जाने ४.० प्रतिशत रहेको छ।

प्रदेशगत वितरण हेर्दा कोशी, मधेश, बागमती तथा गण्डकी प्रदेशबाट सबैभन्दा बढी मध्यपूर्वी देश गएको देखिन्छ भने अन्य लुम्बिनी, कर्णाली तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट सबैभन्दा बढी भारत गएको देखिन्छ। अन्य विस्तृत विवरण तालिका १२ मा दिइएको छ भने परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश गएको देश र कारणअनुसारको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा दिइएको छ।

तालिका १२: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	विदेश गएको मुलुक													नखुले को
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी	अफ्रिका ली	प्यासिफिक	अन्य	
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	२१९०५९२	७४४८५५	६४७६	१९८५४५	८०४६१४	१२५३१०	६७००५	४४९९२	८८४८८	८१०	५५०३	९४५३३		५२५२
		%	१००.०	३४.०	०.३	९.१	३६.७	५.७	३.१	२.१	४.०	०.०	०.३	४.३	०.०	०.२
	पुरुष	सङ्ख्या	१७९९६७५	५८२८५९	४८१७	१९१५८७	७४५१८९	८६६७५	४३४७६	२६२५७	५२७८४	६३८	४६९२	५३३३६	३३३०	४०३५
		%	१००.०	३२.४	०.३	१०.६	४१.४	४.८	२.४	१.५	२.९	०.०	०.३	३.०	०.२	०.२
	महिला	सङ्ख्या	३९०९१७	१६१९९६	१६५९	६९५८	५९४२५	३८६३५	२३५२९	१८७३५	३५७०४	१७२	८११	४११९७	८७९	१२१७
		%	१००.०	४१.४	०.४	१.८	१५.२	९.९	६.०	४.८	९.१	०.०	०.२	१०.५	०.२	०.३
प्रदेश																
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	३४३०३४	४६३२९	१११६	५१३८५	१८२५३७	१९९५०	१०१२२	१०१३९	१०३७१	११५	७६९	९१९३	५३६	४७२
		%	१००.०	१३.५	०.३	१५.०	५३.२	५.८	३.०	३.०	३.०	०.०	०.२	२.७	०.२	०.१
	पुरुष	सङ्ख्या	२८६६३१	३५०१३	८०४	४८९९७	१६२५६५	१४६१९	६१७४	५८२१	५९१९	९०	६३४	५२१२	४२४	३५९
		%	१००.०	१२.२	०.३	१७.१	५६.७	५.१	२.२	२.०	२.१	०.०	०.२	१.८	०.१	०.१
	महिला	सङ्ख्या	५६४०३	११३१६	३१२	२३८८	१९९७२	५३३१	३९४८	४३१८	४४५२	२५	१३५	३९८१	११२	११३
		%	१००.०	२०.१	०.६	४.२	३५.४	९.५	७.०	७.७	७.९	०.०	०.२	७.१	०.२	०.२
मधेश	जम्मा	सङ्ख्या	३०४२८६	४७३५६	८००	५४७६०	१८९६०४	२५४८	१८३८	७२३	३२६२	५०	२४६	१९२३	५६१	६१५
		%	१००.०	१५.६	०.३	१८.०	६२.३	०.८	०.६	०.२	१.१	०.०	०.१	०.६	०.२	०.२
	पुरुष	सङ्ख्या	२९२४२७	४१०४७	६६५	५४४२९	१८७५८९	२०२०	१३६०	५२४	२१६१	४१	२०९	१२६२	५३९	५८१
		%	१००.०	१४.०	०.२	१८.६	६४.१	०.७	०.५	०.२	०.७	०.०	०.१	०.४	०.२	०.२
	महिला	सङ्ख्या	१११८५९	६३०९	१३५	३३१	२०१५	५२८	४७८	१९९	११०१	९	३७	६६१	२२	३४
		%	१००.०	५३.२	१.१	२.८	१७.०	४.५	४.०	१.७	९.३	०.१	०.३	५.६	०.२	०.३

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	विदेश गएको मुलुक													
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी	अफ्रिका ली	प्यासिफिक	अन्य	नखुले को
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	३९७९३०	३२९८३	२०९५	२७८९२	९३४९६४	४४८६३	२८९७७	९७०२२	४८५६५	३२५	२०३०	५७३४२	९८७५	९३९७
		%	१००.०	८.९	०.५	७.०	३३.७	९९.३	७.९	४.३	९२.२	०.९	०.५	९४.४	०.५	०.४
	पुरुष	सङ्ख्या	२८०९२०	२४३९०	९२४२	२५३४९	९९०५४४	२९३४२	९६५४७	९५९५	२७७७४	२३८	९६००	३९३३८	९२९०	९५९
		%	१००.०	८.७	०.४	९.०	३९.५	९०.५	५.९	३.४	९.९	०.९	०.६	९९.२	०.५	०.३
	महिला	सङ्ख्या	९९७८१०	७८७३	८५३	२५५९	२३६२०	९५५२९	९९६३०	७४२७	२०७९९	८७	४३०	२६००४	५८५	४३८
		%	१००.०	६.७	०.७	२.२	२०.०	९३.२	९.९	६.३	९७.६	०.९	०.४	२२.९	०.५	०.४
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	२८६५९३	५४६६६	९०६५	९६०८९	९२९६२९	३४८६९	९६४३६	९९३५९	९३९८४	९०४	८७२	९५९४८	३४५	८५९
		%	१००.०	९९.९	०.४	५.६	४२.४	९२.२	५.७	४.०	४.६	०.०	०.३	५.३	०.९	०.३
	पुरुष	सङ्ख्या	२३९७८८	४६९४८	९३४	९५२९६	९९६२४९	२३३०६	९९५३६	६६६७	८३९३	८७	७७७	८७७७	२८८	६९८
		%	१००.०	९९.६	०.४	६.४	४८.५	९.७	४.८	२.८	३.५	०.०	०.३	३.७	०.९	०.३
	महिला	सङ्ख्या	४६८०५	७७९८	९३९	७८५	५३८०	९९५५५	४९००	४६८४	४८७९	९७	९५	६३७९	५७	२४९
		%	१००.०	९६.५	०.३	९.७	९९.५	२४.७	९०.५	९०.०	९०.४	०.०	०.२	९३.६	०.९	०.५
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	४२०९०६	९८७७०३	९४६	३२३९५	९४७०९९	९८०६७	८४६७	४९५८	९६३२	९७९	९९२४	८८३६	५७९	९०९७
		%	१००.०	४४.६	०.२	७.७	३४.९	४.३	२.०	९.२	२.३	०.०	०.३	२.९	०.९	०.२
	पुरुष	सङ्ख्या	३६७६७०	९५८४२९	८००	३९८९३	९३९९७४	९३०६९	६३२८	३०६९	६२७२	९३९	९०४४	५४९९	५९३	८०९
		%	१००.०	४३.९	०.२	८.७	३६.९	३.६	९.७	०.८	९.७	०.०	०.३	९.५	०.९	०.२
	महिला	सङ्ख्या	५३२३३६	२९२७४	९४६	५८२	७०४५	४९९८	२९३९	९८८९	३३६०	३२	८०	३४२५	५८	२०८
		%	१००.०	५.५	०.३	९.९	९३.२	९.४	४.०	३.५	६.३	०.९	०.२	६.४	०.९	०.४
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	९४३२०	६६३५७	९६६	८७२६	९४४९९	९५९०	६३४	२४८	९९५५	९४	९६७	४६४	९९६	३५२
		%	१००.०	७०.४	०.२	९.३	९५.३	९.६	०.७	०.३	९.२	०.०	०.२	०.५	०.९	०.४

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	विदेश गएको मुलुक													
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी	अफ्रिका ली	प्यासिफिक	अन्य	नखुले को
	पुरुष	सङ्ख्या	७७२७८	५११७४	१३४	८५८६	१३६५२	१३३४	५००	१७७	८६२	१३	१६०	२९४	१००	२९२
		%	१००.०	६६.२	०.२	११.१	१७.७	१.७	०.६	०.२	१.१	०.०	०.२	०.४	०.१	०.४
	महिला	सङ्ख्या	१७०४२	१५१८३	३२	१४०	७५९	१७६	१३४	७१	२९३	१	७	१७०	१६	६०
		%	१००.०	८९.१	०.२	०.८	४.५	१.०	०.८	०.४	१.७	०.०	०.०	१.०	०.१	०.४
सुदूरपश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	३४३५२३	३१०२६१	२८८	७३०६	१५२५८	३५११	१३३१	५५१	२३१९	३१	२९५	१६२७	२०५	५४०
		%	१००.०	९०.३	०.१	२.१	४.४	१.०	०.४	०.२	०.७	०.०	०.१	०.५	०.१	०.२
	पुरुष	सङ्ख्या	२५५७६१	२२५९३८	२३८	७१२५	१४६२४	२९८५	१०३१	४०४	१४८३	३०	२६८	१०४२	१७६	४१७
		%	१००.०	८८.३	०.१	२.८	५.७	१.२	०.४	०.२	०.६	०.०	०.१	०.४	०.१	०.२
	महिला	सङ्ख्या	८७७६२	८४३२३	५०	१८१	६३४	५२६	३००	१४७	८३६	१	२७	५८५	२९	१२३
		%	१००.०	९६.१	०.१	०.२	०.७	०.६	०.३	०.२	१.०	०.०	०.०	०.७	०.०	०.१

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तहअनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तहअनुसार सबैभन्दा माध्यमिक तह उत्तीर्ण गरेका १९.४ प्रतिशत छन् भने निम्न माध्यमिक तह उत्तीर्ण गरेर जाने १९.३ प्रतिशत छन् भने प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण गरेर जाने १७.० प्रतिशत छन् । कुल विदेश जाने पुरुषमध्ये सबैभन्दा बढी २०.८ प्रतिशत माध्यमिक तह उत्तीर्ण गरेर र महिला सबैभन्दा बढी २४.० प्रतिशत प्रमाणपत्र उत्तीर्ण गरेर विदेश गएको देखिन्छ भने दोस्रोमा पुरुष २०.७ प्रतिशत निम्न माध्यमिक र महिला १५.७ प्रतिशत प्राथमिक तह उत्तीर्ण गरेर विदेश गएको देखिएको छ ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सबैभन्दा बढी प्राथमिक तह (२३.८ प्रतिशत) अध्ययन गरेर विदेश जानेको सङ्ख्या बढी छ भने बागमतीमा (३२.९ प्रतिशत) तथा गण्डकी प्रदेशमा (२३.७ प्रतिशत) प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण गरेर विदेश जानेको सङ्ख्या बढी देखिएको छ । अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका १३ मा दिइएको छ ।

तालिका १३: परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तहअनुसारको सङ्ख्या प्रतिशत

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	उत्तीर्ण गरेको तह										
			पूर्व प्राथमिक तह	प्राथमिक तह (१-५)	निम्न माध्यमिक तह (६-८)	माध्यमिक तह (९-१०)	एस.एल.सी. वा सो सरह	प्रमाणपत्र वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	अन्य	तह नभएको / तह नखुलेको	उल्लेख नभएको
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	८०५६०	३८४८७२	४०८३६२	४१११५४	१७९२४९	३६०४३१	११२६७०	४००३१	१८६२	१११२४	१२९३१९
		%	३.८	१८.२	१९.३	१९.४	८.५	१७.०	५.३	१.९	०.१	०.५	६.१
	पुरुष	सङ्ख्या	६१५९९	३२८६५३	३६४६२१	३६५६४१	१५८१५६	२७४४७४	७२१८७	२६१५१	१३५८	८१५३	९९७४७
		%	३.५	१८.७	२०.७	२०.८	९.०	१५.६	४.१	१.५	०.१	०.५	५.७
	महिला	सङ्ख्या	१८९६१	५६२१९	४३७४१	४५५५३	२१०९३	८५९५७	४०४८३	१३८८०	५०४	२९७१	२९५७२
		%	५.३	१५.७	१२.२	१२.७	५.९	२४.०	११.३	३.९	०.१	०.८	८.२
प्रदेश													
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	८६५३	४९३३५	६४०६२	८४२०१	४१४७८	५८०८९	१५७८	५४८६	१७३	१२११	९००४
		%	२.६	१४.६	१९.०	२५.०	१२.३	१७.२	४.७	१.६	०.१	०.४	२.७
	पुरुष	सङ्ख्या	६४२६	४१२५२	५६५१८	७४५७८	३६६९३	४५९०२	१०७८	३७२६	१२३	८४२	६७५
		%	२.३	१४.६	१९.९	२६.३	१२.९	१६.२	३.८	१.३	०.०	०.३	२.४
	महिला	सङ्ख्या	२२२७	८०८३	७४४४	९६२३	४७८५	१२१८७	५०००	१७६०	५०	३६९	२२८९
		%	४.१	१५.०	१४.०	१७.८	८.९	२२.६	९.३	३.३	०.१	०.७	४.२
मधेश	जम्मा	सङ्ख्या	२२६९८	६८४९२	६१७९२	६२८८७	१९३०३	२२०६५	५६१०	२३५२	५४२	२९८०	३३०१४
		%	७.५	२२.७	२०.५	२०.८	६.४	७.३	१.९	०.८	०.२	१.०	१०.९
	पुरुष	सङ्ख्या	२१९६९	६६३५३	६०४८७	६१४९४	१८६७४	१९९२०	४५२६	१८५०	५२८	२९३१	३२०७०
		%	७.६	२२.८	२०.८	२१.१	६.४	६.९	१.६	०.६	०.२	१.०	११.०
	महिला	सङ्ख्या	७२९	२१३९	१२२५	१३९३	६२९	२१४५	१०८४	५०२	१४	४९	९४४
		%	६.७	१९.७	११.३	१२.८	५.८	१९.८	१०.०	४.६	०.१	०.५	८.७
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	६६७२	४०९८६	४२९३८	४५३४५	३६२७९	१२७०३७	५५७०६	१७८०८	५८३	१९४२	११०७०
		%	१.७	१०.६	११.१	११.७	९.४	३२.९	१४.४	४.६	०.२	०.५	२.९
	पुरुष	सङ्ख्या	४१६४	३१८३१	३५७७४	३७२९५	२९४६३	८४६२६	३२११२	१०४१४	३३१	१११७	७०१४
		%	१.५	११.६	१३.०	१३.६	१०.७	३०.९	११.७	३.८	०.१	०.४	२.६

क्षेत्र	लिंग	सङ्ख्या / %	उत्तीर्ण गरेको तह										
			पूर्व प्राथमिक तह	प्राथमिक तह (१-५)	निम्न माध्यमिक तह (६-८)	माध्यमिक तह (९-१०)	एस.एल.सी. वा सो सरह	प्रमाणपत्र वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	अन्य	तह नभएको / तह नखुलेको	उल्लेख नभएको
महिला	सङ्ख्या	२५०८	९१५५	७९६४	८०५०	६८१६	४२४११	२३५९४	७३९४	२५२	८२५	४०५६	
	%	२.२	८.२	६.४	७.२	६.१	३७.८	२१.०	६.६	०.२	०.७	३.६	
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	४२१३	३६४४५	४९४२५	५५७४१	३०५७०	६६६०५	१६१२४	६१७०	१२७	८३२	१४३६९
		%	१.५	१३.०	१७.६	१९.९	१०.९	२३.७	५.७	२.२	०.०	०.३	५.१
	पुरुष	सङ्ख्या	३००८	३२२६९	४५६३८	५०९५८	२७५६१	५१४००	१०६१६	४१९२	८७	५९१	१०१८७
		%	१.३	१३.६	१९.३	२१.५	११.७	२१.७	४.५	१.८	०.०	०.२	४.३
	महिला	सङ्ख्या	१२०५	४१७६	३७८७	४७८३	३००९	१५२०५	५५०८	१९७८	४०	२४१	४१८२
		%	२.७	९.५	८.६	१०.८	६.८	३४.५	१२.५	४.५	०.१	०.५	९.५
लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	१३५३७	९५०९६	९५६८५	७८५३४	३२१३०	५१३०५	१३१४६	५१७३	१६२	१३३६	२३५१२
		%	३.३	२३.२	२३.४	१९.२	७.८	१२.५	३.२	१.३	०.०	०.३	५.७
	पुरुष	सङ्ख्या	१०५६०	८५२३९	८८३४४	७२४१५	२९५१७	४३००७	९२३६	३६८६	१०८	९४७	१८३६६
		%	२.९	२३.६	२४.४	२०.०	८.२	११.९	२.६	१.०	०.०	०.३	५.१
	महिला	सङ्ख्या	२९७७	९८५७	७३४१	६११९	२६१३	८२९८	३९१०	१४८७	५४	३८९	५१४६
		%	६.२	२०.५	१५.२	१२.७	५.४	१७.२	८.१	३.१	०.१	०.८	१०.७
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	४२९९	१९५४९	२१३०१	१८१९०	४९५९	८४७८	११६१	३५६	४६	४२१	१०४८१
		%	४.८	२१.९	२३.९	२०.४	५.६	९.५	१.३	०.४	०.१	०.५	११.७
	पुरुष	सङ्ख्या	२९२८	१५९८९	१८७६०	१५९१२	४४००	७३९८	९३४	२६२	३३	२८६	७६१३
		%	३.९	२१.५	२५.२	२१.४	५.९	९.९	१.३	०.४	०.०	०.४	१०.२
	महिला	सङ्ख्या	१३७१	३५६०	२५४१	२२७८	५५९	१०८०	२२७	९४	१३	१३५	२८६८
		%	९.३	२४.२	१७.३	१५.५	३.८	७.३	१.५	०.६	०.१	०.९	१९.५
सुदूर-पश्चिम	जम्मा	सङ्ख्या	२०४८८	७४९६९	७३२३९	६६२५६	१४५३०	२६८५२	५२०५	२६८६	२२९	२४०२	२७८६९
		%	६.५	२३.८	२३.३	२१.१	४.६	८.५	१.७	०.९	०.१	०.८	८.९
	पुरुष	सङ्ख्या	१२५४४	५५७२०	५९१००	५२९८९	११८४८	२२२२१	४०४५	२०२१	१४८	१४३९	१७७८२
		%	५.२	२३.२	२४.६	२२.१	४.९	९.३	१.७	०.८	०.१	०.६	७.४
	महिला	सङ्ख्या	७९४४	१९२४९	१४१३९	१३२६७	२६८२	४६३१	११६०	६६५	८१	९६३	१००८७
		%	१०.६	२५.७	१८.९	१७.७	३.६	६.२	१.५	०.९	०.१	१.३	१३.५

आवासीय एकाइको स्वामित्व

जनगणनामा परिवारले आवासीय हैसियतमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्वसम्बन्धी प्रश्न सोधिएकोमा कुल ६६,६०,८४१ मध्ये ८६.० प्रतिशत परिवारहरू आफ्नै स्वामित्वका आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ, भने १२.८ प्रतिशत परिवारहरू भाडामा लिइएको आवासीय एकाइमा बसिरहेको देखिन्छ। गत २०६८ सालको जनगणनामा यो मान क्रमशः ८५.२६ प्रतिशत र १२.८१ प्रतिशत थियो। हालको गणनाअनुसार ०.६ प्रतिशत परिवारहरू संस्थागत एकाइमा अर्थात् तिनीहरू कुनै संस्थाले प्रयोग गर्न दिइएको आवासीय एकाइमा र ०.७ प्रतिशत परिवार अन्य प्रकारको स्वामित्वको एकाइमा बसोबास गरेको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ९६.६ प्रतिशत परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ, भने बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा कम ६९.२ प्रतिशत परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ। भाडामा बसोबास गर्ने परिवारको सङ्ख्या बागमती प्रदेशमा २९.६ प्रतिशत छ, भने मधेस प्रदेशमा २.३ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका १४: घरको स्वामित्वअनुसार परिवारसङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/प्रतिशत	जम्मा	आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	५७२८५८६	८५०५६२	३६८०९	४४८८४
	%	१००	८६.०	१२.८	०.६	०.७
प्रदेश						
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	१०६७२४०	१०३५८६	८२५८	११६७१
	%	१००	८९.६	८.७	०.७	१
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	१११७१८८	२६६३३	४७५३	७८०९
	%	१००	९६.६	२.३	०.४	०.७
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	१०८४६७२	४६४५१२	१०४३१	८३०२
	%	१००	६९.२	२९.६	०.७	०.५
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	५३२५१८	११६७२१	५२१६	७१७७
	%	१००	८०.५	१७.६	०.८	१.१
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	१०३६३११	९४३३६	४४५८	६२४०
	%	१००	९०.८	८.३	०.४	०.५
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	३४४०७९	१९३९३	१२९४	१२७१
	%	१००	९४	५.३	०.४	०.३
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	५४६५७८	२५३८१	२३९९	२४१४
	%	१००	९४.८	४.४	०.४	०.४

आवासीय एकाइको बनोट

घरको जग

जनगणनामा परिवारले प्रयोग गरिरहेको आवासीय एकाइहरूमध्ये ३३.० प्रतिशतको जग माटोजडित ईटा/ढुङ्गाबाट बनेको, २९.८ प्रतिशतको सिमेन्ट जडित ईटा/ढुङ्गाबाट बनेको, २२.४ प्रतिशतको ढलान पिल्लरसहितको, १४.२ प्रतिशतको काठ/बाँसको खाँबो गाडिएको र ०.६ प्रतिशतको अन्य प्रकारको बनोट रहेको देखिएको छ जुन २०६८ सालको जनगणनाअनुसार क्रमशः ४४.२ प्रतिशत, १७.६ प्रतिशत, ९.९ प्रतिशत, २४.९ प्रतिशत र ३.४ प्रतिशत रहेको थियो।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै (८३.१ प्रतिशत) घरको जग माटोजडित ईटा/ढुङ्गाबाट बनेको देखिन्छ भने मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै (३८.२ प्रतिशत) घरको जगमा काठ/बाँसको खाँबो गाडिएको देखिन्छ। घरको जगको बनोटअनुसार परिवार सङ्ख्या तालिका १५ मा दिइएको छ।

तालिका १५: प्रयोग गरेको घरको जगको बोट अनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ %	जम्मा	माटोजडित इटा ढुंगा	सिमेन्ट जडित ईटा ढुंगा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	२२००८८६	१९८४०२९	१४९२६९३	९४४१४८	३९०८५
	%	१००.०	३३.०	२९.८	२२.४	१४.२	०.६
प्रदेश							
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	३८२०५५	२९९२६८	२४९८९३	२५०३५७	९९८२
	%	१००.०	३२.१	२५.१	२१.०	२१.०	०.८
मधेस	सङ्ख्या	११५६३८३	१२८३५५	३७८८४६	२०३६५६	४४१३७८	६१४८
	%	१००.०	११.१	३२.६	१७.६	३८.२	०.५
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	३४३८१७	५७२१३२	५७६९४१	६५५७२	९४५५
	%	१००.०	२१.९	३६.५	३६.८	४.२	०.६
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	२८९७८०	२१०४८९	१५०८२५	९३९८	११४०
	%	१००.०	४३.८	३१.८	२२.८	१.४	०.२
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	४६८१९०	३४७६१०	२४३३९०	७३४०५	८७५०
	%	१००.०	४१.०	३०.५	२१.३	६.४	०.८
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	३०४०९६	२९३८६	२३०५१	९१२३	३८१
	%	१००.०	८३.१	८.०	६.३	२.५	०.१
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	२८४५९३	१४८२९८	४४९३७	९४९१५	४०२९
	%	१००.०	४९.३	२५.७	७.८	१६.५	०.७

घरको बाहिरी गारो

जनगणनाको नतिजाअनुसार परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरको बाहिरी गारोमध्ये ३०.७ प्रतिशतको माटोजडित ईटा/ढुङ्गाबाट, ५२.२ प्रतिशतको सिमेन्टजडित ईटा/ढुङ्गाबाट, ११.७ प्रतिशतको बाँसजन्य सामग्रीबाट, ३.२ प्रतिशतको काठ/फल्याकबाट, १.२ प्रतिशतको जस्ता/टिनबाट र बाँकी काँचो ईटा, प्रिफ्याब र अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ जुन वि.सं. २०६८ को गणनामा क्रमशः ४१.४ प्रतिशत, २८.७ प्रतिशत, २०.२ प्रतिशत, ५.३ प्रतिशत, १.१ प्रतिशत र २.१ प्रतिशत रहेको थियो ।

प्रदेशअनुसार हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (८०.३ प्रतिशत) घरको बाहिरी गारो माटोजडित ईटा/ढुङ्गाबाट बनेको देखिन्छ भने बागमती प्रदेशमा ०.१ प्रतिशत प्रिफ्याबको गारो रहेको छ । प्रदेशगत रूपमा घरको गारोको बोटअनुसार परिवार सङ्ख्या तालिका १६ मा दिइएको छ ।

तालिका १६: प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ %	जम्मा	माटो जडित इटा दुंगा	सिमेन्ट जडित इटा दुंगा	काठ/ फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	कौचो इटा	जस्ता/ टिन	प्रिफ्याब	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	२०४२९७८	३४७४९५७	२१०६९४	७७९९२२	२८१४१	८०९८९	२०६४	४१०९६
	%	१००.०	३०.७	५२.२	३.२	११.७	०.४	१.२	०.०	०.६
प्रदेश										
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	३४५६१०	५०५४५४	६०७१६	२३७९८१	२०५२	३४३५०	२०६	४३८६
	%	१००.०	२९.०	४२.४	५.१	२०.०	०.२	२.९	०.०	०.४
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	११३७६१	५५२२२९	४१४०२	४३६३७५	२२२६	२०६५	१७७	८१४८
	%	१००.०	९.८	४७.८	३.६	३७.७	०.२	०.२	०.०	०.७
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	३९६१४४	११६५०३९	२४५२५	१६३५६	२४४३	३७०४५	१०५३	५३१२
	%	१००.०	२०.२	७४.३	१.६	१.०	०.२	२.४	०.१	०.३
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	२७०६७५	३७५७६७	५८५६	३३३५	१२२१	२७८५	१९३	१८००
	%	१००.०	४०.९	५६.८	०.९	०.५	०.२	०.४	०.०	०.३
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	४३३१७४	६०८५५३	१८८२४	५११५४	१५५६३	१९३२	२०५	११९४०
	%	१००.०	३८.०	५३.३	१.६	४.५	१.४	०.२	०.०	१.०
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	२९३७८४	६२९५६	६५४९	८०९	६७	७५८	१५८	३५२
	%	१००.०	८०.३	१७.२	१.८	०.२	०.२	०.२	०.०	०.१
सुदूर पश्चिममा	सङ्ख्या	५७६७७२	२६९८३०	२०४९५९	५२८२२	३३९१२	३९६५	२०५४	७२	९१५८
	%	१००.०	४६.८	३५.५	९.२	५.९	०.७	०.४	०.०	१.६

घरको छानो

परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरूमध्ये मुख्य रूपमा ४१.९ प्रतिशत परिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादरबाट, ३७.८ प्रतिशतको सिमेन्ट/ढलानबाट, ९.२ प्रतिशतको टायल/खपटा/भिँगटीबाट, ३.९ प्रतिशत खर/पाराल/छ्वालीबाट बनेको देखिएको छ भने ६.१ प्रतिशत ढुङ्गा/स्लेटबाट, ०.७ प्रतिशत घरहरूको छाना माटोबाट, ०.३ प्रतिशतको काठ/फल्याकबाट र ०.१ प्रतिशतको छाना अन्य सामग्रीको प्रयोगबाट बनेको देखिन्छ। वि.सं. २०६८ मा २८.३ प्रतिशत परिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादरबाट, २६.७ प्रतिशतको टायल/खपटा/भिँगटीबाट, २२.५ प्रतिशतको सिमेन्ट/ढलानबाट, १९ प्रतिशतको खर/पारालबाट बनेको देखिएको थियो।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (६९.८ प्रतिशत) परिवारका छाना जस्ता/टिन/च्यादरबाट, बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (५७.६ प्रतिशत) सिमेन्ट ढलानबाट, मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (३७.४

प्रतिशत) घरको छानाको बनोट टायल/खपटा/भिँगटीबाट बनेको देखिन्छ। घरको छानाको बनोटअनुसारको परिवार सङ्ख्या तालिका १७ मा दिइएको छ।

तालिका १७: घरको छानाको बनोटअनुसार परिवारको सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	जस्ता/टिन /च्यादर	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल/ छवाली	टायल/खपडा/ झिँगटी	ढुंगा/ स्लेट	काठ/ फल्याक	माटो	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	२७९३३४२	२५१५०९३	२६०००६	६१३९१२	४०५७ ७१	१८१९०	४७६४२	६८८ ५
	%	१००	४१.९	३७.८	३.९	९.२	६.१	०.३	०.७	०.१
प्रदेश										
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	८३०७५६	२६४०६७	६६७८१	१८३२८	६५०५	२७८९	०	१५२ ९
	%	१००	६९.८	२२.२	५.६	१.५	०.५	०.२	०.०	०.१
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	२२२३४०	४०७१६६	८२९९९	४३२१११	४८०५	४८६७	०	२०९ ५
	%	१००	१९.२	३५.२	७.२	३७.४	०.४	०.४	०.०	०.२
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	६०६९२४	९०२४५१	९९६४	३२६११	१२९२७	२०४४	०	९९६
	%	१००	३८.७	५७.६	०.६	२.१	०.८	०.१	०.०	०.१
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	३४९५७९	२२५८५८	७०१९	२४९३	७२४३६	९८८	३०१३	२४६
	%	१००	५२.८	३४.१	१.१	०.४	१०.९	०.१	०.५	०.०
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	४५९०८४	५१८४३६	४९६४६	५५२३८	५३९७६	२५२०	१४५२	९९३
	%	१००	४०.२	४५.४	४.३	४.८	४.७	०.२	०.१	०.१
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	१६१९८९	४३७५७	२३६८३	६१४४	८६१७८	३६८७	४०२२९	३७०
	%	१००	४४.३	१२.०	६.५	१.७	२३.५	१.०	११.०	०.१
सुदूर- पश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	१६२६७०	१५३३५८	१९९१४	६६९८७	१६८९४ ४	१२९५	२९४८	६५६
	%	१००	२८.२	२६.६	३.५	११.६	२९.३	०.२	०.५	०.१

घरको भुईँ

परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरूमध्ये ४६.२ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा माटो, ४७.३ प्रतिशतको सिमेन्ट/ढलान, २.७ प्रतिशतको सेरामिक टायल, २.० प्रतिशतको काठको फल्याक/बाँस, १.४ प्रतिशतको इँटा/ढुंगा छ भने बाँकी घरको भुईँमा अन्य सामग्रीको प्रयोग भएको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (८१.० प्रतिशत) घरको भुईँ माटोबाट, बागमती प्रदेशमा ७१.६ प्रतिशत सिमेन्ट ढलानबाट बनेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशको घरको भुईँ २०.३ प्रतिशत माटोबाट, कर्णाली प्रदेशको १४.४ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँ सिमेन्ट ढलानबाट बनेको देखिन्छ। प्रदेशगत रूपमा घरको भुईँको बनोट तालिका १८ मा दिइएको छ।

तालिका १८: घरको भुईको बनोटअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	माटो	काठको फल्याक/ बाँस	इँटा/ दुङ्गा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	३०७४५१०	१३५५०३	९१२३६	१८०६०३	३१५११४०	२७८४९
	%	१००.०	४६.२	२.०	१.४	२.७	४७.३	०
प्रदेश								
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	५७४७९१	३३१९२	१६१४७	२३६४४	५३८२९८	४६८३
	%	१००.०	४८.३	२.८	१.४	२.०	४५.२	०.३९
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	६७५२१९	१९२०६	२७९८४	२०१३२	४१०४३०	३४१२
	%	१००.०	५८.४	१.७	२.४	१.७	३५.५	०
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	३१८००१	२७२९७	२०२१८	७१७३४	११२२४४३	८२२४
	%	१००.०	२०.३	१.७	१.३	४.६	७१.६	१
गण्डकी	सङ्ख्या	६६९६३२	२४१५७८	१२७१७	५३३४	२८०२८	३७०१९९	३७७६
	%	१००.०	३६.५	१.९	०.८	४.२	५६.०	१
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	५९०७३९	२२८३९	१२२९६	२८३६०	४८२९८२	४१२९
	%	१००.०	५१.८	२.०	१.१	२.५	४२.३	०
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	२९६४३७	१११७२	२०३१	२४०४	५२५४६	१४४७
	%	१००.०	८१.०	३.१	०.६	०.७	१४.४	०
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	३७७७४५	९०८०	७२२६	६३०१	१७४२४२	२१७८
	%	१००.०	६५.५	१.६	१.३	१.१	३०.२	०.४

परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

जनगणनाको प्राप्त नतिजाअनुसार कुल ६६,६०,८४१ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) प्रयोग गर्ने ३४.६ प्रतिशत र धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) २२.४ प्रतिशत, ट्युबवेल/हाते पम्प २९.८ प्रतिशत, ढाकिएको इनार/कुवा १.५ प्रतिशत, मूल धारा ३.९ प्रतिशत र जार/बोतल ४.६ प्रतिशत परिवार रहेका छन्। यसैगरी खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा खुला इनार/कुवा प्रयोग गर्ने परिवार २.१ प्रतिशत र नदी/खोलाको पानी प्रयोग गर्ने परिवारहरू ०.४ प्रतिशत रहेका छन्। यस जनगणनामा खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसरभित्र र बाहिरसमेत) प्रयोग गर्ने परिवार ५७.० प्रतिशत रहेका छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा कुल ५४ लाख २३ हजार २९७ परिवारमध्ये

खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसरभित्र र बाहिर समेत) प्रयोग गर्ने परिवार ४७.८ प्रतिशत र ट्युबवेल/हाते पम्प प्रयोग गर्ने परिवार ३५.१ प्रतिशत रहेका थिए।

प्रदेशअनुसार हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा करिब १.२ प्रतिशत परिवारले खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा नदी खोला प्रयोग गरेको देखिन्छ भने र मधेस प्रदेशमा ७१.८ प्रतिशत परिवारले खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा ट्युबवेल/हाते पम्प प्रयोग गरेको पाइन्छ। गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ५२.५ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसरभित्र) र मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा कम १५.३ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसरभित्र) खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा प्रयोग गरेको देखिन्छ भने बागमती प्रदेशका १६.९ प्रतिशत परिवारले खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा जार/बोतल प्रयोग गरेका छन्। प्रदेशगत रूपमा विभिन्न खानेपानीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या तालिका १९ मा दिइएको छ।

तालिका १९: खानेपानीको मुख्य स्रोतअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/प्रतिशत	जम्मा	धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/हातेपम्प	ढाकिएको इनार/कुवा	खुला इनार/कुवा	मूल धारा	नदी/खोला	जार/बोतल	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	२३०४०१५	१४९०८४६	१९८२१८०	१०२२३५	१४१८५७	२६२०४४	२३८२७	३०८३८८	४५४४९
	%	१००.०	३४.६	२२.४	२९.८	१.५	२.१	३.९	०.४	४.६	०.७
प्रदेश											
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	४०७६४५	२३९६८६	४७६६५८	९९७९	१९६१३	२६४२०	२७२५	४८१६	३२१३
	%	१००.०	३४.२	२०.१	४०.०	०.८	१.६	२.२	०.२	०.४	०.३
मधेस	सङ्ख्या	११५६३८३	१७७५६	८४६५३	८३०२१९	८०६२	२५९६६	१३८५७	७२९	२२५२	१३४८९
	%	१००.०	१.३	७.३	७.१	०.७	२.२	१.२	०.१	०.२	१.२
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	६८८१०७	३७८४८४	७५२०५	३५६४७	४२६८२	६२३९१	३७७८	२६४२०४	१७४१९
	%	१००.०	४३.९	२४.१	४.८	२.३	२.७	४.०	०.२	१६.९	१.१
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	३४७२६१	२१५४६८	१०७७६	७८०८	१०२९८	४५५६७	२४७५	२०२३४	१७४५
	%	१००.०	५२.५	३२.६	१.६	१.२	१.६	६.९	०.४	३.१	०.३
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	४३१६४२	२२४०६४	३७३९५६	२९७८४	२६१७२	२९६०८	४४३३	१५१२८	६५५८
	%	१००.०	३७.८	१९.६	३२.८	२.६	२.३	२.६	०.४	१.३	०.६
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	१३०४६५	१६२६१९	१६३५	७५७३	९२१०	४८६९९	४२७६	४८०	१०८०
	%	१००.०	३५.६	४४.४	०.४	२.१	२.५	१३.३	१.२	०.१	०.३
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	१२१७३९	१८५८७२	२१३७३१	३३८२	७९१६	३५५०२	५४११	१२७४	१९४५
	%	१००.०	२१.१	३२.२	३७.१	०.६	१.४	६.२	०.९	०.२	०.३

परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

जनगणनाको नतिजाले देशका कुल परिवारमध्ये आधाभन्दा बढी (५१ प्रतिशत) परिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ। खाना पकाउन अक्सर एल.पी.ग्यास, बिजुली, गुइँठा/गोरहा, बायोग्यास, मट्टितेल र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवारको प्रतिशत क्रमशः ४४.३, ०.५, २.९, १.२, ०.०५ र ०.१ रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार ६४.० प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको थियो।

प्रदेशअनुसार हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (८२.२ प्रतिशत) परिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्ने गरेका छन्। बागमती प्रदेशमा एल.पी. ग्यास प्रयोग गर्ने परिवार सबैभन्दा बढी (६९.८ प्रतिशत) रहेको छ। खाना बनाउन अक्सर प्रयोग गरिएको इन्धनअनुसारको परिवार सङ्ख्या तालिका २० मा दिइएको छ।

तालिका २०: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	काठ/ दाउरा	एल. पी. ग्यास	बिजुली	गुइँठा/ गोरहा	बायो ग्यास	मट्टितेल	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	३३९८३९६	२९४९९५१	३२५७४	१९१५३१	७८४५०	३२९७	६७२२
	%	१००.०	५१.०	४४.३	०.५	२.९	१.२	०.०	०.१
प्रदेश									
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	६३५६७२	४९०२९७	६१७७	४०२०७	१५६८२	४६८	२२५२
	%	१००.०	५३.४	४१.२	०.५	३.४	१.३	०.०	०.२
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	६७७७३२	३३१९९२	९४६८	१२६२७३	८२५२	३०३	२३६३
	%	१००.०	५८.६	२८.७	०.८	१०.९	०.७	०.०	०.२
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	४५३९८७	१०९४१५१	८८८७	१८५	९३८६	७५५	५६६
	%	१००.०	२९.०	६९.८	०.६	०.०	०.६	०.०	०.०
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	३१९९२५	३४१०१७	१३९०	२२५	६५४८	३१५	२१२
	%	१००.०	४७.१	५१.५	०.२	०.०	१.०	०.०	०.०
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	६१२६९८	४८१७४८	४६९२	२३६८६	१७२३०	५७४	७१७
	%	१००.०	५३.७	४२.२	०.४	२.१	१.५	०.१	०.१
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	३००९६२	६१७२७	३५३	५१०	१६२३	६४८	२१४
	%	१००.०	८२.२	१६.९	०.१	०.१	०.४	०.२	०
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	४०५३४०	१४९०१९	१६०७	४४५	१९७२९	२३४	३९८
	%	१००.०	७०.३	२५.८	०.३	०.१	३.४	०.०	०.१

परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

जनगणनाको नतिजाअनुसार देशका अधिकांश (९२.२ प्रतिशत) घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय एकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। गत २०६८ को जनगणनामा बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ६७.३ प्रतिशत रहेकोमा हाल सो अंशमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ। बत्ती बाल्नका लागि अक्सर सोलार/सौर्य ऊर्जा, मट्टितेल र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार क्रमशः ६.६, ०.६, र ०.६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। २०६८ मा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर मट्टितेल, सोलार र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार क्रमशः १८.३, ७.४ र ६.१ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका २१: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/प्रतिशत	जम्मा	बिजुली	सोलार/सौर्यऊर्जा	मट्टितेल	बायोग्यास	अन्य
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	६१३९१४१	४३९२८२	३८९०७	२०३२	४१४७९
	%	१००.०	९२.२	६.६	०.६	०.०	०.६
प्रदेश							
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	१११५६८६	५९८६४	९७६५	२९५	५१४५
	%	१००.०	९३.७	५.०	०.८	०.०	०.४
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	११३२०७८	९५११	१०६४५	६९३	३५३६
	%	१००.०	९७.९	०.८	०.९	०.१	०.३
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	१५२६०३५	३६५३७	२२०३	११५	३०२७
	%	१००.०	९७.३	२.३	०.१	०.०	०.२
गण्डकी	सङ्ख्या	६६९६३२	६४५७८०	१२६३३	१५०५	१०५	१६०९
	%	१००.०	९७.६	१.९	०.२	०.०	०.२
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	१०६९०८१	५१४२५	११३६८	५४९	८९२२
	%	१००.०	९३.७	४.५	१.०	०.०	०.८
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	१८१६७६	१७५३०६	१७७५	१४५	७१३५
	%	१००.०	४९.६	४७.९	०.५	०.०	१.९
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	४६८८०५	९४००६	१६४६	२१०	१२१०५
	%	१००.०	८१.३	१६.३	०.३	०.०	२.१

प्रदेशगत हेर्दा मधेश प्रदेशमा बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ९७.९ प्रतिशत छन् भने कर्णाली प्रदेशमा बिजुली प्रयोग गर्ने र सौर्य ऊर्जा/सोलार प्रयोग गर्ने परिवार (४९.६ प्रतिशत र ४७.९ प्रतिशत) छन्।

परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

देशका कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये ९५.५ प्रतिशत परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालयको प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने ४.५ प्रतिशत परिवारहरूसँग अझै पनि शौचालयको पहुँच नभएको जनगणनाको नतिजाको देखाएको छ। गत जनगणना २०६८ मा शौचालयको पहुँच नभएको परिवार ३८.२ प्रतिशत थियो। कुल परिवारमध्ये ९.८ प्रतिशत परिवारहरूले सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फ्लस भएको, ५५.१ प्रतिशत परिवारहरूले

सेप्टिक ट्याङ्गमा जोडिएको फलस भएको, ३०.१ प्रतिशतले साधारण शौचालय र ०.५ प्रतिशतले सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

प्रदेशअनुसार हेर्दा मधेश प्रदेशमा शौचालय नभएको परिवार सबैभन्दा बढी १२ प्रतिशत देखिन्छ भने लुम्बिनी प्रदेशमा ५.६ प्रतिशत रहेको छ। शौचालय नभएका परिवारहरु बागमती र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम (१ प्रतिशत) रहेका छन्। विभिन्न प्रकारका शौचालय प्रयोग गर्ने परिवारको प्रदेशगत विवरण तालिका २२ मा दिइएको छ।

तालिका २२: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/प्रतिशत	जम्मा	फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	फलस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	६५३७१०	३६६७७८०	२००५४८०	३२३८१	३०१४९०
	%	१००	९.८	५५.१	३०.१	०.५	४.५
प्रदेश							
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	२६५४२	७२६५७७	३९४६९८	५३६२	३७५७६
	%	१००	२.२	६१.०	३३.१	०.५	३.२
मधेश	सङ्ख्या	११५६३८३	३११५९	४१४०३२	५६१६६०	१०३२२	१३९२१०
	%	१००	२.७	३५.८	४८.६	०.९	१२.०
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	५१२०२६	७७७८७४	२५३५१५	५०३१	१९४७१
	%	१००	३२.७	४९.६	१६.२	०.३	१.२
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	१८४५६	५०१८५५	१३२८९८	२१३१	६२९२
	%	१००	२.८	७५.९	२०.१	०.३	१.०
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	४५८६७	६६८७३०	३५७९५५	४७६३	६४०३०
	%	१००	४.०	५८.६	३१.४	०.४	५.६
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	८१४९	२२०२२६	१२६७७९	१२८७	९५९६
	%	१००	२.२	६०.२	३४.६	०.४	२.६
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	११५११	३५८४८६	१७७९७५	३४८५	२५३१५
	%	१००	२.०	६२.२	३०.९	०.६	४.४

परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू

जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा भएका साधन तथा सेवा सुविधाहरूका विवरण संकलन गर्न रेडियो सुविधा, टेलिभिजन, ल्याण्डलाइन टेलिफोन, मोबाइल फोन (साधारण), स्मार्ट मोबाइल फोन, कम्प्युटर/ल्यापटप, इन्टरनेट सुविधा, कार/जिप/भ्यान, मोटरसाइकल/स्कुटर, साइकल, विद्युतीय पंखा, रेफ्रिजरेटर, वासिङ मेशिन, एयर कन्डिसनर लगायत १४ वटा छनोट विकल्पहरू सहितको प्रश्न सोधिएको थियो। प्राप्त नतिजाअनुसार ३.९ प्रतिशत परिवारहरूमा उल्लिखित कुनै पनि साधन/सुविधाहरू उपलब्ध नभएको पाइयो भने ९६.१ प्रतिशत परिवारमा कम्तीमा एक किसिमको साधन/सुविधा उपलब्ध भएको

पाइएको छ। साधारण मोबाइल फोन हुने र स्मार्ट मोबाइल फोन हुने परिवारको सङ्ख्या क्रमशः ७३.२ प्रतिशत र ७३ प्रतिशत देखिएको छ।

यस नतिजाअनुसार ४९.४ प्रतिशतमा टेलिभिजन, ३७.८ प्रतिशतमा इन्टरनेट सुविधा, ३५.२ प्रतिशतमा साइकल उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यसैगरी सबै प्रदेशमा स्मार्ट वा साधारण कुनै एक मोबाइल भएको परिवार ९० प्रतिशत भन्दा बढी छ। उक्त प्रतिशत सबैभन्दा बढी बागमती र गण्डकी प्रदेशमा ९६.९/९६.९ प्रतिशत छ। परिवारमा कुनै पनि साधारण सुविधा उपलब्ध नभएको परिवार सबैभन्दा बढी कर्णालीमा ७.२ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। अन्य विस्तृत विवरण तालिका २३ मा दिइएको छ।

तालिका २३: प्रदेशगत रूपमा घरायसी साधन/सुविधाहरू प्रयोग गर्ने परिवार (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	नेपाल	कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
कुनै सुविधा नभएको	३.९	३.७	४.४	३.१	३.१	३.१	७.२	५.५	
कम्तीमा एक सुविधा भएको	९६.१	९६.३	९५.६	९६.९	९६.९	९६.९	९२.८	९४.५	
घरायसी सुविधाका साधनहरू	रेडियो सुविधा	३४.२	३७.२	२२.२	३४.३	३६.६	३३.८	४५.९	४२.६
	टेलिभिजन	४९.४	५४.५	४३.६	६१.९	५९.६	४६.९	१७.६	२९.५
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	४.५	३.१	१.६	१०.१	५.२	३.०	१.९	२.१
	मोबाइल फोन (साधारण)	७३.२	७२.५	७४.८	६८.०	७१.०	७४.६	८२.२	७९.०
	स्मार्ट मोबाइल फोन	७३.०	७४.२	६६.८	७९.९	७७.७	७५.४	५८.४	६२.६
	स्मार्ट वा साधारण कुनै एक मोबाइल भएका	९३.२	९३.५	९०.८	९५.१	९५.४	९३.५	८९.९	९१.३
	कम्प्युटर/ल्यापटप	१५.०	११.८	७.८	३०.२	१६.२	११.१	५.६	६.६
	इन्टरनेट सुविधा	३७.८	३८.१	२१.४	५५.१	४७.९	३६.०	२०.३	२५.२
	कार/जिप/भ्यान	३.१	२.२	१.४	६.४	३.६	२.५	०.८	१.१
	मोटरसाइकल/स्कुटर	२७.३	२४.७	३४.१	३५.७	२४.२	२५.५	६.७	१५.६
	साइकल	३५.२	४०.८	६७.४	१५.४	१३.५	४६.१	१.८	३७.६
	विद्युतीय पंखा	५३.१	५५.८	७८.८	४१.७	४४.५	५९.९	१२.४	४८.४
	रेफ्रिजरेटर	२३.७	२५.८	१०.९	३६.३	३१.६	२४.३	४.७	१२.२
	वासिङ मेसिन	४.२	२.४	१.३	१०.८	४.६	२.७	०.३	०.५
एयर कन्डिसनर	०.८	०.८	०.५	१.४	०.५	१.२	०.१	०.३	
जम्मा परिवार	६६६०८४१	११९०७५५	११५६३८३	१५६७९१७	६६९६३२	११४१३४५	३६६०३७	५७६७७२	

परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा

जनगणनाको नतिजाअनुसार जम्मा परिवारको ११.८ प्रतिशत परिवारमा महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको देखिएको छ। महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएका परिवार ९.७ प्रतिशत र घर मात्र भएका परिवार २.३ प्रतिशत रहेका छन्। समग्रमा २३.८ प्रतिशत परिवारहरूमा महिलाको नाममा घर वा जग्गा वा घरजग्गा दुवै रहेको देखिन्छ। गत २०६८ सालको जनगणनामा देशका कुल परिवारको १०.७ प्रतिशत परिवारहरूमा

महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको देखिएको थियो भने महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएका परिवारहरु ९.० प्रतिशत रहेको थियो।

प्रदेशगत रुपमा हेर्दा महिलाको नाममा घर वा जग्गा वा घरजग्गा दुवै रहेका परिवारको सङ्ख्या कोशी प्रदेशमा २८.५ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा २८.३ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ११.८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। प्रदेशगत आधारमा महिलाको नाममा घर जग्गाको विस्तृत विवरण तालिका २४ मा दिइएको छ।

तालिका २४: परिवारमा महिलाको नाममा भएको घरजग्गाअनुसार परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घर मात्र भएका	जग्गा मात्र भएका	घर जग्गा दुवै भएका	घर जग्गा दुवै नभएका	उल्लेख नगरेका
नेपाल	सङ्ख्या	६६६०८४१	१५६३७६	६४३६७५	७८८९१७	४९६६५४८	१०५३२५
	%	१००.०	२.३	९.७	११.८	७४.६	१.६
प्रदेश							
कोशी	सङ्ख्या	११९०७५५	१८७१८	१४९७०३	१६९७०७	८४१५६४	११०६३
	%	१००	१.६	१२.६	१४.३	७०.७	०.९
मधेश	सङ्ख्या	११५६३३३	३०६८८	१२२३१०	१३३३९४	८४६६३८	१८३५३
	%	१००	२.७	१०.६	१२.०	७३.२	१.६
बागमती	सङ्ख्या	१५६७९१७	४७४९५	१४६८८१	१९६५६८	११६२८७७	१४०९६
	%	१००	३.०	९.४	१२.५	७४.२	०.९
गण्डकी	सङ्ख्या	६६१६३२	२२५२०	७११६३	९३४६५	४५३४४०	२१०४४
	%	१००	३.४	१०.८	१४.१	६८.५	३.२
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१३४५	२९६४१	१०६५००	१३१४८६	८५३३९५	२०३२३
	%	१००	२.६	९.३	११.५	७४.८	१.८
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६०३७	३३८३	२०००५	२२५४४	३१०१०४	१०००१
	%	१००	०.९	५.५	६.२	८४.७	२.७
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७६७७२	३९३१	२७१३	३६७५३	४९८५३०	१०४४५
	%	१००	०.७	४.७	६.४	८६.४	१.८

कृषिबाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार कुनै पनि सरकारी निकायमा दर्ता नगरेका र एक जना पनि तलबी कामदार नराखेका कृषिबाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गरेका परिवार ६,२७,८८७ (९.४%) रहेका छन्। यस्ता साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुल परिवारमध्ये घरेलु उद्योग १,३७,६४४ (२१.९%), व्यापार/व्यवसाय ३,१०,८५१ (४९.५%), यातायात ३४,६५६ (५.५%), सेवा ६९,१७७ (११.०%) र ७५,५५९ (१२.०%) अन्य किसिमका व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार छन्। उल्लिखित साना घरेलु व्यवसायमध्ये मुख्य रुपमा पुरुषले सञ्चालन गरेका ५५.० प्रतिशत र महिलाले सञ्चालन गरेका ४५.० प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी प्रदेशगत रुपमा कुल साना घरेलु व्यवसायमध्ये सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा १,५३,५२२ (२४.५%) र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ३२,४६३ (५.२%) ओटा परिवारले सञ्चालन गरेका छन्। अन्य विस्तृत विवरण तालिका २५ मा दिइएको छ।

तालिका २५: परिवारले सञ्चालन गरेको कृषि बाहेक साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण

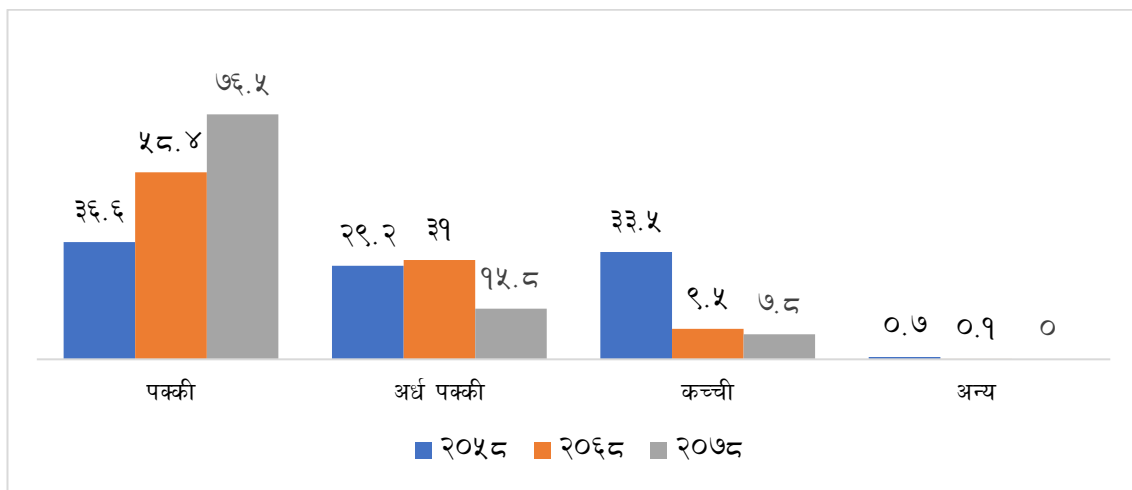
क्षेत्र	नेपाल	%	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश		
जम्मा परिवार सङ्ख्या	६६६०८४१	१००.०	११९०७५५	११५६३८३	१५६७९१७	६६१६३२	११४१३४५	३६६०३७	५७६७७२		
साना घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार सङ्ख्या	६०११३४९	९०.२	१०७४२७६	१०३६४६३	१४१४३९५	६०२२६१	१०४५७२९	३३३५७४	५२६२५६		
साना घरेलु व्यवसाय भएका परिवार सङ्ख्या	६२७८८७	९.४	११६४७९	११९९२०	१५३५२२	५९३७१	९५६१६	३२४६३	५०५१६		
उल्लेख नभएको	२१६०५	०.३	२१३५	३३८०	२३१०	६३५८	४१४५	१३८८	१८८९		
साना घरेलु व्यवसाय संचालन गर्ने	जम्मा	६२७८८७	१००	११६४७९	११९९२०	१५३५२२	५९३७१	९५६१६	३२४६३	५०५१६	
	पुरुष	३४५५३३	५५.०	५४२००	८२३८६	८१८०१	२६८२५	५३९१६	१७३६४	२९८४१	
	महिला	२८२३५४	४५.०	६२२७९	३७५३४	७१७२१	३२५४६	४२५००	१५०९९	२०६७५	
साना घरेलु व्यवसाय	घरेलु उद्योग	जम्मा	१३७६४४	१००	२८५४७	२६७४८	३१४५७	१४१४८	१९८६६	६९१६	९९६२
		पुरुष	७२५३६	५२.७	१२९३०	१६७४७	१५६२९	६७४६	१०७७७	४१७५	५५३२
		महिला	६५१०८	४७.३	१५६१७	१०००१	१५८२८	७४०२	९०८९	२७४१	४४३०
	व्यापार/व्यवसाय	जम्मा	३१०८५१	१००	५७२९२	५५३३७	७८५६३	३०२२४	४७१४९	१६९६८	२५७१८
		पुरुष	१५५८६६	५०.१	२२१८७	३७४०७	३७९९२	११८८१	२४४५१	७९९२	१४७५६
		महिला	१५४९८५	४९.९	३५१०५	१७९३०	४०५७१	१८७४३	२२६९८	८९७६	१०९६२
	यातायात	जम्मा	३४६५६	१००	७४०३	७२६५	६९६६	२७२३	६२९४	१२५२	२७५३
		पुरुष	२७५५९	७९.५	६०५५	५९७६	५४८०	२०५३	४९३३	९३९	२१२३
		महिला	७०९७	२०.५	१३४८	१२८९	१४८६	६७०	१३६१	३१३	६३०
	सेवा	जम्मा	६९१७७	१००	११६५९	११५८०	१८४६७	६६११	१११५५	३८९६	५८०९
		पुरुष	४३९३७	६३.५	६९७२	८१३८	१२३६५	३५५४	६७०५	२४७८	३७२५
		महिला	२५२४०	३६.५	४६८७	३४४२	६१०२	३०५७	४४५०	१४१८	२०८४
अन्य	जम्मा	७५५५९	१००	११५७८	१८९९०	१८०६९	५२६५	१११५२	४२३१	६२७४	
	पुरुष	४५६३५	६०.४	६०५६	१४११८	१०३३५	२५९१	६२५०	२५८०	३७०५	
	महिला	२९९२४	३९.६	५५२२	४८७२	७७३४	२६७४	४९०२	१६५१	२५६९	

आवासीय घरको स्तरअनुसार वर्गीकरण

घरको छाना र बाहिरी पर्खाल/गारोमा प्रयोग भएको निर्माण सामग्रीको प्रकृतिका आधारमा घरहरुलाई पक्की (पर्खाल र छाना दुवै स्थायी निर्माण सामग्री जस्तै: सिमेन्ट, ईटा, ढुङ्गा, स्लेट, टाइल र ग्याल्भेनाइज्ड जस्तापाताले बनेका), अर्धपक्की (घरको पर्खाल वा छानामध्ये एक स्थायी र अर्को अस्थायी सामग्री जस्तै: दाउरा, बाँस, पराल/खर, माटो, काँचो ईटाबाट बनेका), र कच्ची (घरको पर्खाल र छत दुवैमा दाउरा, बाँस, पराल/खर,

माटो, काँचो इँटा आदि जस्ता अस्थायी प्रकारका निर्माण सामग्रीबाट बनेका) र अन्य प्रकारमा (टिकाउ नहुने सामग्रीहरु जस्तै प्लास्टिकले बनेका) गरी चार समूहमा विभाजन गरेर तथ्याङ्क विश्लेषण गरिएको छ। यस तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा एकपछि अर्को जनगणना वर्षमा पक्की घरमा बसोबास गर्ने परिवारको सङ्ख्या उल्लेख्य मात्रामा बढ्दै गएको र अर्धपक्की र कच्ची घरमा बसोबास गर्ने परिवारको सङ्ख्या घट्दै गएको देखिन्छ। नेपालका ग्रामीण भेगमा पनि सडक सञ्जाल विस्तार भएसँगै आधुनिक निर्माण सामग्रीको पहुँच बढेको छ। त्यसैले पछिल्लो समय गाउँघरमा पनि सिमेन्ट तथा रड प्रयोग गरेर घरहरु बनाउन थालिएको छ। यस तथ्याङ्कलाई वि.सं. २०५८ र २०७८ का जनगणनाका बिचको २० वर्षको अवधिमा पक्की घरको सङ्ख्यामा भएको वृद्धिलाई रेखाचित्र ७ ले स्पष्ट गरेको छ।

रेखाचित्र ७ : आवासीय घरको प्रकारअनुसार परिवार सङ्ख्या, २०५८-२०७८ (प्रतिशतमा)

वि.सं. २०५८ को जनगणनाअनुसार देशमा ३७ प्रतिशत परिवारको बसोबास पक्की घरमा थियो भने यो अनुपात २०७८ को जनगणनामा बढेर करिब तीन चौथाइ (७६.५%) पुगेको देखिन्छ। पक्की घरको अनुपातमा देखिएको ठूलो वृद्धिले अर्धपक्की र कच्ची घरको सङ्ख्या र अनुपातलाई स्वाभाविक रूपमा घटाउँछ। तसर्थ, वि.सं. २०५८ र २०७८ का बिचमा अर्धपक्की र कच्ची घरको अनुपातमा क्रमशः १४ र ६३ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ। प्रदेशअनुसार गण्डकी र बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी क्रमशः ९६ र ९३ प्रतिशत परिवार पक्की घरमा बसेका छन् भने यो अनुपात कर्णालीमा ७८.२ प्रतिशत देखिन्छ।

परिवारमा उपलब्ध सुविधाहरूको पर्याप्तताको अवस्था

परिवारले बसोबास गरेका घरको आकार, बनोट र संरचना, उपलब्ध सेवा सुविधा जस्तै: सुधारिएको पिउने पानी, आधुनिक शौचालय र सुधारिएको ऊर्जा आदिका हिसाबले परिवारको न्यूनतम जीवनस्तर कायम गर्न उक्त घर र त्यसमा उपलब्ध सुविधाहरु पर्याप्त भए नभएको अवस्थाको जनगणना २०७८ मा सङ्कलन गरिएका विवरणका आधारमा मापन गर्दा झण्डै २८ प्रतिशत परिवार पर्याप्त सेवा सुविधा भएको घर/आवासीय एकाइमा बसोबास गर्ने गरेको देखिन्छ। अर्को एक तिहाइभन्दा केही बढी (३४%) परिवार घरायसी सेवा सुविधाका हिसाबले मध्यमस्तरका घरमा बस्ने गरेका छन्। एक चौथाइभन्दा केही बढी (२५.६%) सामान्य

अवस्थाका र ११ प्रतिशत यस्ता सेवा सुविधा अपर्याप्त भएका घरमा बस्ने गरेको पाइएको छ । यस्तै एक प्रतिशतभन्दा कम परिवारहरु अति न्यून सेवासुविधा भएका घरमा बस्ने गर्ने गरेको देखिन्छ ।

घरायसी सेवा सुविधा पर्याप्त भएका परिवारको सङ्ख्या तुलनात्मक रूपले राम्रो भएका प्रदेशमा बागमती (५३.८%), गण्डकी (३६.३%) र लुम्बिनी (२५%) देखिन्छन् भने कर्णाली (८%), मधेस (१३%) र सुदूरपश्चिम (१४%) कमजोर अवस्था भएका प्रदेशको रूपमा देखिएका छन् । यसबाट के देखिन्छ भने घरायसी सुविधाको पर्याप्तता कर्णाली प्रदेशमा अति न्यून छ ।

तालिका २६: प्रदेशगत घरको पर्याप्तताको आधारमा बसोबासको अवस्था (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	घरको गुणस्तरीयता					जम्मा परिवार सङ्ख्या
	उच्च पर्याप्तता	पर्याप्तता	मध्यम	कम पर्याप्तता	न्यून पर्याप्तता	
नेपाल	२८.३	२५.६	३४.३	११.३	०.५	६,६६०,८४१
प्रदेश						
कोशी	२१.७	२५.८	४०.१	१२.१	०.४	१,१९०,७५५
मधेस	१२.७	२९.७	२८.५	२८.०	१.२	१,१५६,३८३
बागमती	५३.८	२५.६	१८.३	२.१	०.१	१,५६७,९१७
गण्डकी	३६.३	२६.४	३४.६	२.६	०.१	६६१,६३२
लुम्बिनी	२५.०	२८.१	३८.९	७.२	०.८	१,१४१,३४५
कर्णाली	८.०	१०.७	६०.६	२०.१	०.७	३६६,०३७
सुदूरपश्चिम	१४.०	२०.७	५०.९	१३.९	०.५	५७६,७७२

परिवार सम्पन्नताको पञ्चम वर्गीकरण

जनगणना २०७८ ले सङ्कलन गरेका घरको संरचना बनोट (जग, पर्खाल, छानो, भुईँ), खानेपानीको मुख्य स्रोत, खाना पकाउन र बत्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धन, शौचालयको सुविधा र अन्य घरायसी चल अचल सम्पत्तिको स्वामित्व र भोगचलनका आधारमा हाल देशका बसोबास गर्ने परिवारको सम्पन्नताको पञ्चम वर्गीकरण (Wealth quintile) निर्धारण गरिएको छ । यसरी समस्त परिवारलाई सम्पन्नताको तहअनुसार समान पाँच वर्गमा विभाजन गरिएको छ । पाँचमा पहिलो वर्गमा परेका परिवार अति उच्च, दोस्रोमा पर्ने उच्च, तेस्रोमा पर्ने मध्यम, चौथोमा पर्ने न्यून र पाँचौं वर्गमा पर्ने परिवारलाई अति न्यून वर्ग भनेर परिभाषित गरिएको छ ।

सम्पन्नताको पञ्चम वर्गीकरणले देशका सबै परिवारलाई समान २० प्रतिशतमा विभाजन गर्ने हुनाले सबै तल्लोदेखि माथिल्लो वर्गसम्मका पाँचै वर्गमा २० प्रतिशत नै परिवार भएको देखिन्छ । तथापि अति न्यून र न्यून वर्गका बिचमा भने केही फरक परेको देखिन्छ । प्रदेशअनुसार बागमती र गण्डकीका क्रमशः ३८ र २६ प्रतिशत परिवार अति उच्च वर्गमा रहेका छन् भने यो अनुपात कर्णाली, सुदूरपश्चिम र मधेस प्रदेशमा क्रमशः ४.२, ८.४ र ८.६ प्रतिशत छ । अर्कातिर ती तीनै प्रदेशमा अति न्यून वर्गका परिवारको अनुपात अन्य चार प्रदेशको भन्दा निकै बढी अर्थात् क्रमशः ५१.३, ३३.९ र २५.९ प्रतिशत देखिन्छ ।

तालिका २७: पञ्चम सम्पन्नता सूचकअनुसार परिवारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	परिवारको पञ्चम सम्पन्नता सूचक (Wealth quintile)					जम्मा परिवार सङ्ख्या
	अति न्यून	न्यून	मध्यम	उच्च	अति उच्च	
नेपाल	२०.३	१९.७	२०.०	२०.०	२०.०	६६,६०,८४१
प्रदेश						
कोशी	२०.७	२२.१	१९.९	१९.७	१७.६	११,९०,७५५
मधेश	२५.९	२१.४	२५.८	१८.४	८.६	११,५६,३८३
बागमती	८.५	१०.६	१६.९	२६.१	३८.०	१५,६७,९१७
गण्डकी	१३.१	१९.६	१९.९	२१.९	२५.६	६,६१,६३२
लुम्बिनी	१७.७	२२.३	२२.८	२०.२	१७.०	११,४१,३४५
कर्णाली	५१.३	२७.९	९.९	६.७	४.२	३,६६,०३७
सुदूरपश्चिम	३३.९	२५.८	१८.३	१३.६	८.४	५,७६,७७२

परिवारमुलीको लैङ्गिकता र पारिवारिक सम्पन्नताको अवस्थाअनुसार कोशी, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशमा महिला परिवारमुली भएका अति विपन्न र अति सम्पन्न परिवार बिचको अनुपातमा खासै भिन्नता देखिँदैन तर मधेश प्रदेशमा भने महिला परिवारमुली र पारिवारिक सम्पन्नताकाबिच स्पष्ट सम्बन्ध भएको देखिन्छ। यहाँ अति सम्पन्न परिवारमध्ये महिला परिवारमुली भएका परिवार १५ प्रतिशत देखिन्छ भने अति विपन्न परिवारमा २३ प्रतिशत भएको देखिन्छ। यसले मधेश प्रदेशमा महिला र गरिबीका बिचको अन्तर्सम्बन्ध अन्यत्रभन्दा बढी छ कि भन्ने तथ्यलाई देखाएको छ।

खण्ड तीन : जनसांख्यिक वितरण

प्रदेशअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार प्रदेशगत रूपमा जनसङ्ख्याको वितरण हेर्दा सबैभन्दा धेरै जनसङ्ख्या बागमती प्रदेशमा र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा रहेको छ जुन क्रमशः २०.९७ र ५.७९ प्रतिशत छ। जुन गत २०६८ को जनगणनामा क्रमशः २०.८७ र ५.९३ प्रतिशत थियो। यसैगरी मधेस प्रदेशमा दोस्रो ठुलो जनसङ्ख्या (२०.९७ प्रतिशत) रहेको छ। २०७८ सालको जनसङ्ख्याअनुसार तेस्रो, चौथो, पाँचौ र छैटौँ स्थानमा लुम्बिनी, कोशी, सुदूरपश्चिम र गण्डकी प्रदेश रहेका छन्। नेपालको कुल जनसङ्ख्या २,९९,६४,५७८ रहेको छ जुन २०६८ मा २,६४,९४,५०४ रहेको थियो।

तालिका २८: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

क्षेत्र	२०६८			२०७८		
	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात
नेपाल	२६४९४५०४	१००.००	९४.९६	२९९६४५७८	१००.००	९५.५९
प्रदेश						
कोशी	४५३४९४३	१७.१२	९९.४८	४९६९४९२	१७.०९	९५.०२
मधेस	५४०४९४५	२०.४०	१०९.९८	६९९४६००	२०.९७	१००.५५
बागमती	५५२९४५२	२०.८७	९८.७७	६९९६८६६	२०.९७	९९.३६
गण्डकी	२४०३७५७	९.०७	८३.०८	२४६६४२७	८.४६	९०.३७
लुम्बिनी	४४९९२७२	१६.९८	९०.७३	५९२२०७८	१७.५६	९२.०९
कर्णाली	९५७०४९८	५.९३	९५.६९	९६८८४९२	५.७९	९५.२७
सुदूरपश्चिम	२५५२५९७	९.६३	९९.२५	२६९४७८३	९.२४	८९.५९

लैङ्गिक अनुपात

नेपालको लैङ्गिक अनुपात ९५.५९ रहेको छ। प्रदेशगत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा धेरै मधेस प्रदेशमा र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा क्रमशः १००.५५ र ८९.५९ रहेको छ। अर्थात् मधेस प्रदेशमा मात्र महिलाको तुलनामा पुरुषको जनसङ्ख्या धेरै रहेको छ। गत २०६८ सालको जनगणनाको तुलनामा लैङ्गिक अनुपात मधेस, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा घटेको छ भने बाँकी प्रदेशमा बढेको देखिन्छ।

तालिका २९: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

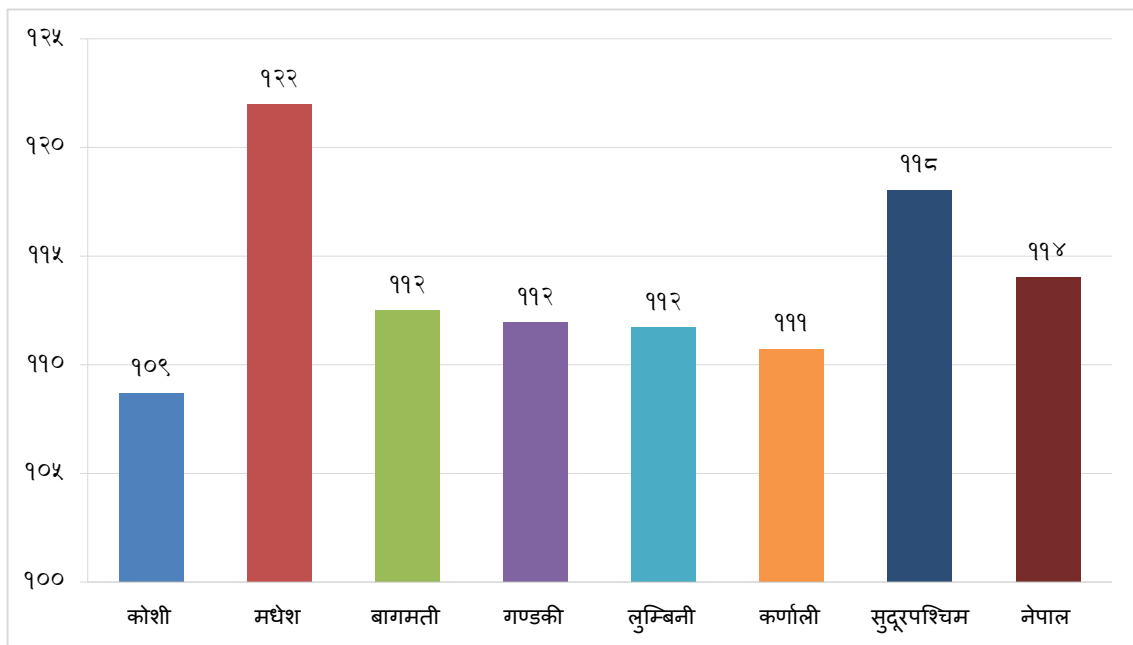
क्षेत्र		परिवार	जम्मा	पुरुष	महिला	लैङ्गिक अनुपात
नेपाल	सङ्ख्या	६६६६९३७	२९९६४५७८	१४२५३५५९	१४९९९०२७	९५.५९
	%		१००	४८.९	५१.१	
कोशी	सङ्ख्या	११९१५५६	४९६९४९२	२४९७३२८	२५४४०८४	९५.०२
	%		१००.०	४८.७	५१.३	
मधेस	सङ्ख्या	११५६७९५	६९९४६००	३०६५७५९	३०४८८४९	१००.५५
	%		१००.०	५०.९	४९.९	
बागमती	सङ्ख्या	१५७०९२७	६९९६८६६	३०४८६८४	३०६८१८२	९९.३६
	%		१००	४९.८	५०.२	
गण्डकी	सङ्ख्या	६६२४८०	२४६६४२७	११७०८३३	१२९५५९४	९०.३७
	%		१००	४७.५	५२.५	
लुम्बिनी	सङ्ख्या	११४१९०२	५१२२०७८	२४५४४०८	२६६७६७०	९२.०९
	%		१००	४७.९	५२.१	
कर्णाली	सङ्ख्या	३६६२५५	१६८८४९२	८२३७६९	८६४६५९	९५.२७
	%		१००	४८.८	५१.२	
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	५७७९०२	२६९४७८३	१२७२७८६	१४२१९९७	८९.५९
	%		१००	४७.२	५२.८	

जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात

जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात देशको जनसाङ्ख्यिकीय परिवर्तनलाई सूचित गर्ने एक महत्वपूर्ण सूचक हो वि.सं. २०७८ को जनगणनामा गत १२ महिनामा १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिलाले जन्माएका जीवित बच्चाहरुको लैङ्गिक अनुपातलाई ११२ छोरा देखिन्छ, अर्थात् यसले प्रति १०० छोरीहरुमा ११२ छोराहरु जन्मन्छन् भन्ने जनाउँछ र यो प्राकृतिक जन्मदाको लैङ्गिक अनुपातभन्दा धेरै उच्च छ ।

सातओटै प्रदेशको अवस्थामा पनि त्यस्तै छ । छोराहरु नै धेरै जन्माएका छन । यसमा पनि सबैभन्दा बढी मधेसमा देखिएको छ जुन १२२ रहेको छ । त्यसपछि सुदूरपश्चिमको ११८ रहेको छ । प्रदेशमा सबैभन्दा कम कोशी प्रदेशमा १०९ रहेको छ ।

रेखाचित्र ८: प्रदेशअनुसार जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात

गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा जनसङ्ख्या वितरण

देशको नयाँ प्रशासनिक संरचना अनुसार हाल देशमा जम्मा ७५३ स्थानीय तहमध्ये २९३ वटा नगरपालिका तथा ४६० ओटा गाउँपालिका रहेका छन्। नेपाल सरकारबाट घोषित २९३ वटा नगरपालिका क्षेत्रको जनसङ्ख्या र सो बाहेकको ४६० गाउँपालिकामा रहेको जनसङ्ख्या तालिका ३० र ३१ मा दिइएको छ। २०६८ सालको जनगणनाको समयमा ५८ ओटा मात्र नगरपालिका रहेका थिए। जसअनुसार २०६८ मा नगरपालिकाको जनसङ्ख्या १७.०७ प्रतिशत र गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या ८२.९३ प्रतिशत रहेको थियो। संघीय संरचनापछि स्थानीय तहलाई नगरपालिका र गाउँपालिकामा गरिएको वर्गीकरणको आधारमा २०६८ सालको जनसङ्ख्यालाई समायोजन गर्दा नगरपालिकामा बस्नेको जनसङ्ख्या ६३.१९ प्रतिशत र गाउँपालिकामा बस्ने जनसङ्ख्या ३६.८१ प्रतिशत रहेको थियो भने हाल २०७८ सालको जनगणनामा उक्त प्रतिशत क्रमशः ६६.२ र ३३.८ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ३०: गाउँपालिका तथा नगरपालिकाअनुसार जनसङ्ख्याको वितरण

क्षेत्र	२०६८				२०७८			
	जनसङ्ख्या (जनगणनाको समयमा)	प्रतिशत	जनसङ्ख्या (संघीय संरचना पछि समायोजित)	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात
नगरपालिका	४५२३८२०	१७.०७	१६७४०७३२	६३.१९	९५.८९	१९२९६७८८	६६.१७	९६.०६
गाउँपालिका	२१९७०६८४	८२.९३	९७५३७७२	३६.८१	९१.२७	९८६७७९०	३३.८३	९४.६८
नेपाल	२६४९४५०४	१००	२६४९४५०४	१००	९४.१६	२९१६४५७८	१००	९५.५९

गत २०६८ सालको जनगणनामा नगरपालिका क्षेत्रको लैङ्गिक अनुपात ९५.८९ रहेकोमा २०७८ को अन्तिम नतिजा अनुसार ९६.०६ कायम भएको छ भने गाउँपालिका क्षेत्रमा विगतको ९१.२७ बाट ९४.६८ हुन आएको छ।

नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या प्रदेशगत रुपमा विश्लेषण गर्दा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (७७.३ प्रतिशत) नगरपालिकाको जनसङ्ख्या देखिन्छ जुन समग्र नेपालको तुलनामा करिब ११ प्रतिशत बढी हुन आउँछ। कर्णाली प्रदेशमा ५२.१ प्रतिशत जनसङ्ख्या नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गरेको देखिन्छ। गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी कर्णाली र कम बागमती प्रदेशमा रहेको छ जुन क्रमशः ४७.९ र २२.७ प्रतिशत हुन आउँछ। नगरपालिकाको जनसङ्ख्या धेरै भएका अन्य प्रदेशमा मधेस प्रदेश, गण्डकी प्रदेश, कोशी प्रदेश क्रमशः दोस्रो, तेस्रो, चौथो स्थानमा रहेका छन्।

तालिका ३१: प्रदेशअनुसार गाउँपालिका र नगरपालिकाको जनसङ्ख्या

प्रदेश	क्षेत्र	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	प्रदेश	क्षेत्र	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
कोशी	नगरपालिका	३०९३४८९	६२.४	लुम्बिनी	नगरपालिका	२८२६५८८	५५.२
	गाउँपालिका	१८६७९२३	३७.६		गाउँपालिका	२२९५४९०	४४.८
	जम्मा	४९६१४१२	१००.०		जम्मा	५१२२०७८	१००.०
मधेस	नगरपालिका	४४६०७५४	७३.०	कर्णाली	नगरपालिका	८८०३३९	५२.१
	गाउँपालिका	१६५३८४६	२७.०		गाउँपालिका	८०८०७३	४७.९
	जम्मा	६११४६००	१००.०		जम्मा	१६८८४१२	१००.०
बागमती	नगरपालिका	४७३११२५	७७.३	सुदूरपश्चिम	नगरपालिका	१६८२५७८	६२.४
	गाउँपालिका	१३८५७४१	२२.७		गाउँपालिका	१०१२२०५	३७.६
	जम्मा	६११६८६६	१००.०		जम्मा	२६९४७८३	१००.०
गण्डकी	नगरपालिका	१६२१९१५	६५.८	नेपाल	नगरपालिका	१९२९६७८८	६६.२
	गाउँपालिका	८४४५१२	३४.२		गाउँपालिका	९८६७७९०	३३.८
	जम्मा	२४६६४२७	१००		जम्मा	२९१६४५७८	१००

नेपालको सन्दर्भमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण

नेपालको संविधानबमोजिम राज्य पुनर्संरचना भई तीन तहको सरकार बनेपछि, नेपालमा ७५३ ओटा स्थानीय तह रहेका छन् जसमा २९३ ओटा नगरपालिका (महानगरपालिका र उपमहानगरपालिकासहित) र ४६० गाउँपालिका रहेका छन्। महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिकालाई सहरी क्षेत्रका रूपमा परिभाषित भएको हालको अवस्थामा नीति निर्माण कार्यमा सहजता नभएको अवस्था रहेको थियो। महानगर, उपमहानगर तथा नगरपालिकाभित्र पनि ग्रामीण चरित्रका बस्ती प्रशस्त मात्रामा रहेका तथा गाउँपालिकाका बजार तथा केन्द्रहरू ससाना सहरका रूपमा विस्तार हुँदै गइरहेको परिप्रेक्ष्यमा सहरीकरणका आयामलाई फरक ढङ्गले केलाई पुनः परिभाषित गर्नु जरुरी भइसकेको थियो।

“ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण (Degree of Urbanization-DEGURBA) विधिलाई संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय तथ्याङ्क आयोगको बैठकले विश्वव्यापी रूपमा सहरी र ग्रामीण क्षेत्रलाई पुनः परिभाषित गर्नका लागि उपयुक्त विधिका रूपमा अनुमोदन गरेको थियो यही विधि अपनाउँदै नेपालको सन्दर्भमा सहरी, सहरोन्मुख र ग्रामीण क्षेत्रका रूपमा नेपालको बसोबास क्षेत्रलाई वर्गीकरण गरी ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको वर्गीकरण गरिएको छ। यस विधिअनुसार जनसङ्ख्या (Population), जनघनत्व (Population Density), बसोबास क्षेत्र (Built-up Area) र सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत विशेषताको निरन्तरता (Contiguity) जस्ता चार आधारमा वडाहरूलाई ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्र श्रेणीगत वर्गीकरण गरिएको छ। वर्गीकरणको आधार निम्नअनुसार रहेको छ।

सहरी क्षेत्र: न्यूनतम ३ देखि १५ भन्दा बढी व्यक्ति/हेक्टर जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसङ्ख्यासहित ४ गिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ।

सहरोन्मुख क्षेत्र: ३ देखि १५ व्यक्ति/हेक्टरका बिचमा जनघनत्व र जनसङ्ख्याको न्यूनतम सीमाविना ८ गिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ।

ग्रामीण क्षेत्र: क्लस्टर ३ व्यक्ति/हेक्टर वा सोभन्दा कम जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसङ्ख्या नभई ८ गिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ।

यस वर्गीकरणको आधारमा नतिजालाई तालिका ३६ मा प्रस्तुत गरिएको छ। उक्त तालिकाअनुसार जनगणना २०६८ र २०७८ को बिचमा सहरी जनसङ्ख्या २२.३१ प्रतिशतबाट पाँच प्रतिशतविन्दुले बढेर २७.०७ पुगेको देखिन्छ। त्यसैगरी, सहरोन्मुख जनसङ्ख्या ३९.१९ प्रतिशतबाट बढेर ३९.७५ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ। पछिल्ला १० वर्षमा ग्रामीण क्षेत्र ३८.५ प्रतिशतबाट ३३.१९ प्रतिशतमा झरेको देखिन्छ। विशेषताका आधारमा सहरोन्मुख क्षेत्र भए पनि ‘सहरी’ क्षेत्र मानिएको स्थानमा अझै पनि जनसङ्ख्याको ठुलो हिस्सा रहेको देखिन्छ। ग्रामीण जनसङ्ख्या अझै पनि एक तिहाइ छ, जबकि प्रवृत्तिका आधारमा ग्रामीण क्षेत्रबाट सहरोन्मुख र सहरी क्षेत्रमा बसाइँसराइले जनसङ्ख्यालाई सहरी क्षेत्रमा व्यवस्थापन गर्न कठिनाइ भएको र ग्रामीण क्षेत्रमा बसाइँसराइ कम गर्न दबाव परेको देखिएको छ।

तालिका ३२: ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणको नतिजा

श्रेणी	२०६८			२०७८		
	क्षेत्रफल वर्ग किमि	जनसङ्ख्या	जनसङ्ख्या%	क्षेत्रफल वर्ग किमि	जनसङ्ख्या	जनसङ्ख्या%
ग्रामीण	१२४,३९१.९५	१०,१०६,३१५	३८.५०	१२४,०७८.०६	९,६००,३९३	३३.१९
सहरोन्मुख	१८,५४७.२५	१०,२८७,४६४	३९.१९	१९,७५३.७६४	११,४९६,३७५	३९.७५
सहरी	४,७४९.२२	५,८५७,८११	२२.३१	४,२२३.६५	७,८२८,७१२	२७.०७
		२६,२५१,५९०	१००		२८,९२५,४८०	१००

प्रदेशगत हेर्दा ग्रामीण जनसङ्ख्या कर्णालीमा सबैभन्दा बढी (८०.१%) र सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशमा (५.८%) रहेको छ। सहरोन्मुख जनसङ्ख्या मधेश प्रदेशमा दुई तिहाइभन्दा बढी छ भने सहरको जनसङ्ख्या बागमती प्रदेशमा प्रदेशको जनसङ्ख्याको आधाभन्दा बढी जनसङ्ख्याले ओगटेको छ।

तालिका ३३: प्रदेशअनुसार ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणको नतिजा

प्रदेश	ग्रामीण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसङ्ख्या
	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या (%)	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या (%)	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या (%)	
कोशी	७२७	३६.१	२९८	४१.२	१३२	२२.७	४९२८०८६
मधेश	८३	५.८	९७१	७३.५	२१७	२०.६	६१००६९७
बागमती	६७२	२९.७	१५७	१४.३	२९२	५६	६०२१००३
गण्डकी	५६१	५०.९	११८	२३.१	८०	२६	२४३६५२१
लुम्बिनी	४५६	३१.२	४११	५२.२	११६	१६.५	५०८५२३२
कर्णाली	६३७	८०.१	६	४.३	७५	१५.५	१६७५२०४
सुदूरपश्चिम	५४९	५६.२	१३५	३१	५०	१२.९	२६७८७३७
नेपाल	३६८५	३३.२	२०९६	३९.७	९६२	२७.१	२८९२५४८०

जनसङ्ख्यालाई प्रदेशको स्तरमा वर्गीकरण गरिएको छ। ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणअनुसार सङ्घीय संरचनामा सहरी र सहरोन्मुख जनसङ्ख्या (कुल ६६.८ प्रतिशत) को वितरण तुलनात्मक रूपमा असन्तुलित छ, जसमा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा उच्च (१९.९ प्रतिशत) त्यसपछि बागमती (१४.६ प्रतिशत) र सबैभन्दा कम (१.२ प्रतिशत) कर्णाली प्रदेशमा रहेको छ। तथ्याङ्कले सहरी जनसङ्ख्याको वितरणमा सबैभन्दा बढी असन्तुलन तराई क्षेत्रका स्थानीय तहहरूमा रहेको देखाउँछ। मधेश प्रदेशमा बहुसङ्ख्यक वडाहरू (९१७) शहरोन्मुख विशेषताका छन्। बढी सहरी क्षेत्र भएको दोस्रो ठुलो प्रदेश बागमती देखिन्छ, जबकि यहाँ पनि गाउँपालिकाको सङ्ख्या ६७२ छ भने कुल ४४९ वडा छन्। कर्णाली प्रदेशमा ६३७ ओटा वडा ग्रामीण विशेषताका छन् भने ७५ वडा सहरी र ६ वटा वडा सहरोन्मुख विशेषतायुक्त छन्।

प्रदेशअनुसार जनसङ्ख्या वृद्धिदर र परिवर्तन

गत दश वर्षको अवधिमा सबैभन्दा धेरै लुम्बिनी प्रदेशमा १३.८४ प्रतिशत र सबैभन्दा कम गण्डकी प्रदेशमा २.६१ प्रतिशतले जनसङ्ख्या थप भएको छ। यसैगरी मधेश प्रदेश र लुम्बिनी प्रदेशमा राष्ट्रिय दरभन्दा बढीले

र गण्डकी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा राष्ट्रिय भन्दा कम र बागमती र कोशी प्रदेशमा राष्ट्रियस्तरकै हाराहारीमा जनसङ्ख्या थप भएको छ।

तालिका ३४: प्रदेशअनुसारको जनसङ्ख्या वृद्धिदर तथा परिवर्तन

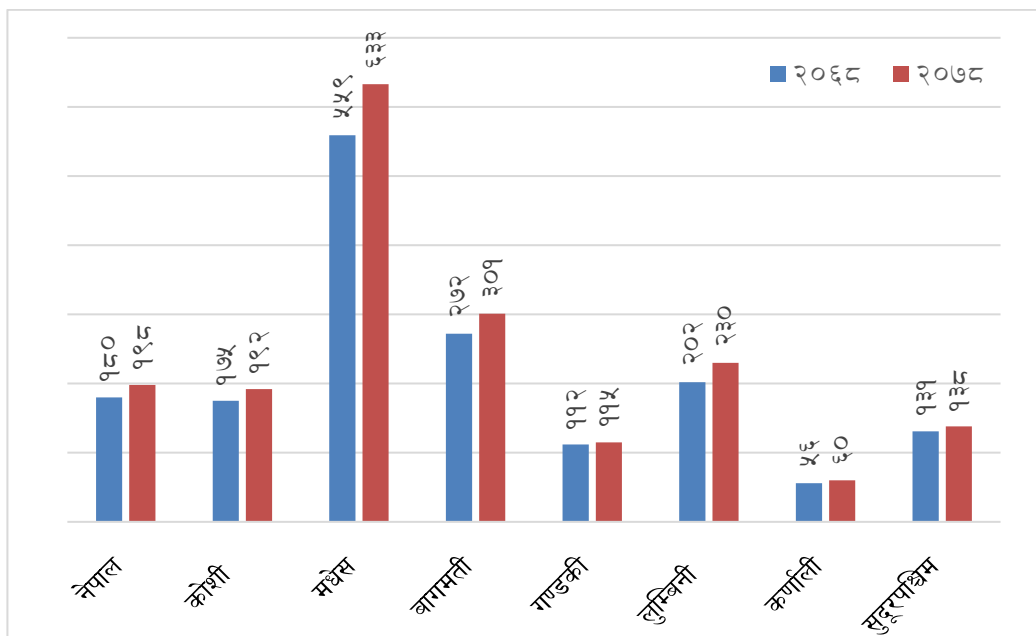
क्षेत्र	जनसङ्ख्या		वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर (%)	दश वर्षमा भएको	
	२०६८	२०७८		परिवर्तन	प्रतिशत
कोशी	४५३४९४३	४९६१४१२	०.८६	४२६४६९	९.४०
मधेश	५४०४१४५	६११४६००	१.१९	७१०४५५	१३.१५
बागमती	५५२९४५२	६११६८६६	०.९७	५८७४१४	१०.६२
गण्डकी	२४०३७५७	२४६६४२७	०.२५	६२६७०	२.६१
लुम्बिनी	४४९९२७२	५१२२०७८	१.२४	६२२८०६	१३.८४
कर्णाली	१५७०४१८	१६८८४१२	०.७०	११७९९४	७.५१
सुदूरपश्चिम	२५५२५१७	२६९४७८३	०.५२	१४२२६६	५.५७
नेपाल	२६४९४५०४	२९१६४५७८	०.९२	२६७००७४	१०.०८

प्रदेशगत रुपरुपमा २०६८ देखि २०७८ को एक दशकको वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर हेर्दा ७ ओटा प्रदेशहरूमध्ये सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा १.२४ प्रतिशत र सबै भन्दा कम गण्डकी प्रदेशमा ०.२५ प्रतिशतले वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धि भएको छ। दोस्रो धेरै वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर हुने प्रदेशमा मधेश प्रदेश रहेको छ, जसको वृद्धिदर १.१९ प्रतिशत छ। अन्य प्रदेशको वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर १.०० प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ।

जनघनत्व

प्रतिवर्ग किलोमिटर क्षेत्रमा बसोवास गर्ने मानिसको सङ्ख्या नै जनघनत्व हो। वि.सं. २०७८ को जनगणनाको नतिजाअनुसार नेपालको जनघनत्व १९८ जना रहेको छ, जुन २०६८ सालमा १८० जना मात्र थियो। भौगोलिक क्षेत्रअनुसार २०६८ सालमा सबैभन्दा धेरै जनघनत्व तराई क्षेत्रमा ३९२ जना प्रतिवर्ग किलोमिटर र सबैभन्दा कम हिमाली क्षेत्रमा ३४ जना प्रतिवर्ग किलोमिटर रहेकोमा हाल २०७८ को नतिजाअनुसार पनि सबैभन्दा धेरै जनघनत्व तराई क्षेत्रमा ४६० जना प्रतिवर्ग किलोमिटर र सबैभन्दा कम हिमाली क्षेत्रमा ३४ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ।

रेखाचित्र ९: भौगोलिक क्षेत्रअनुसार जनघनत्व

प्रदेशगत रुपमा विश्लेषण गर्दा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ६३३ जना प्रति वर्ग कि.मि.मा बसोबास गरेका छन् जुन २०६८ मा ५६९ रहेको थियो। सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ६० जना प्रति वर्ग कि.मि.मा बसोबास गरेका छन्। दोस्रो र तेस्रो धेरै जनघनत्व भएका प्रदेशमा बागमती (३०१ जना) र लुम्बिनी (२३० जना) प्रदेश छन्। अधिकांश पहाडी र हिमाली जिल्लाहरुको तुलनामा तराईका जिल्लाहरुमा जनघनत्व धेरै छ।

तालिका ३५: जनसङ्ख्या र जनघनत्व

क्षेत्र	जनसङ्ख्या		जनघनत्व	
	२०६८	२०७३	२०६८	२०७३
नेपाल	२६४९४५०४	२९१६४५७८	१८०	१९८
प्रदेश				
कोशी	४५३४९४३	४९६१४१२	१७५	१९२
मधेश	५४०४१४५	६११४६००	५५९	६३३
बागमती	५५२९४५२	६११६८६६	२७२	३०१
गण्डकी	२४०३७५७	२४६६४२७	११२	११५
लुम्बिनी	४४९९२७२	५१२२०७८	२०२	२३०
कर्णाली	१५७०४१८	१६८८४१२	५६	६०
सुदूरपश्चिम	२५५२५१७	२६९४७८३	१३१	१३८

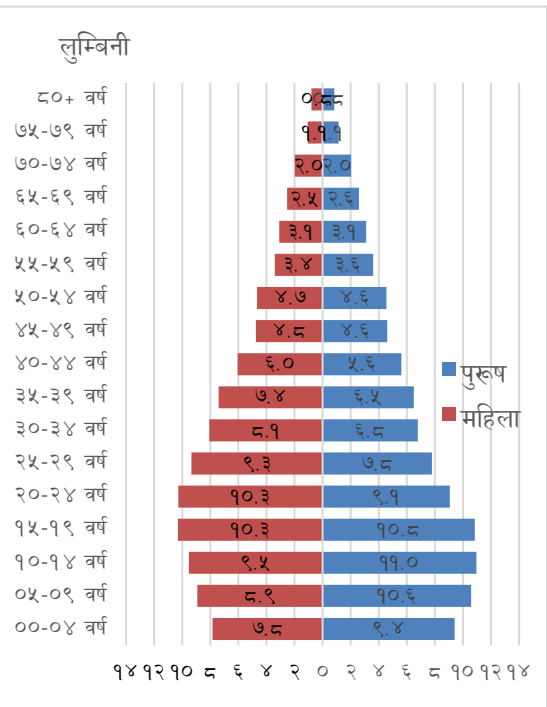
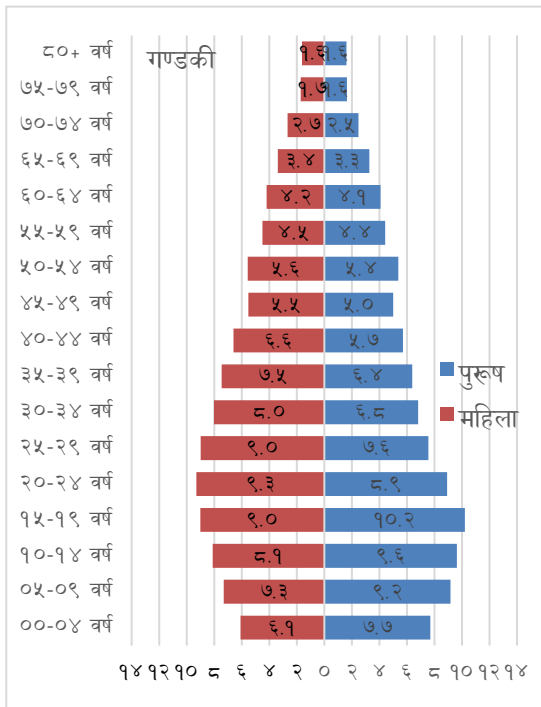
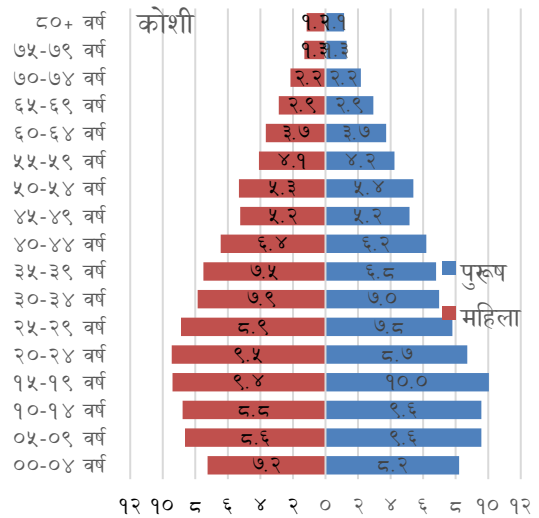
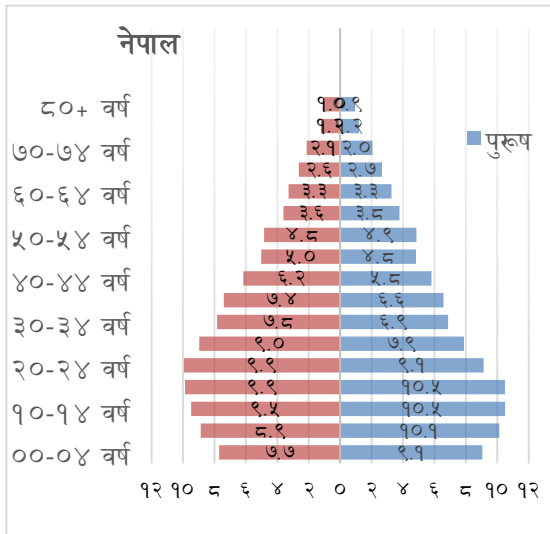
उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको संरचना

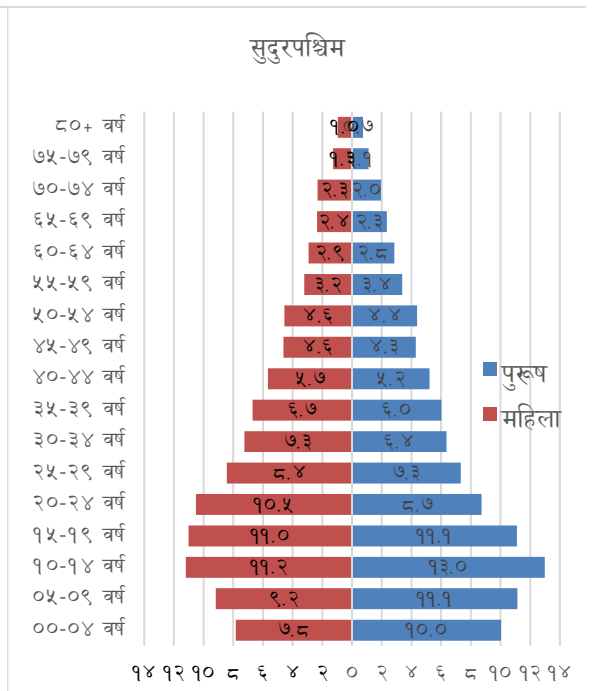
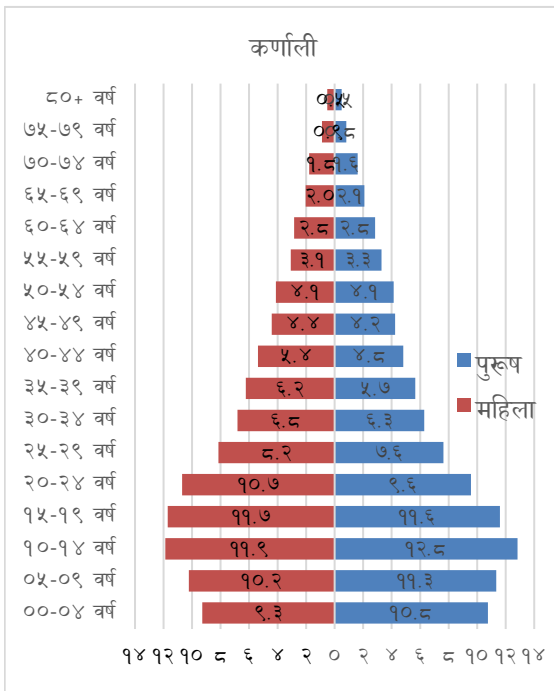
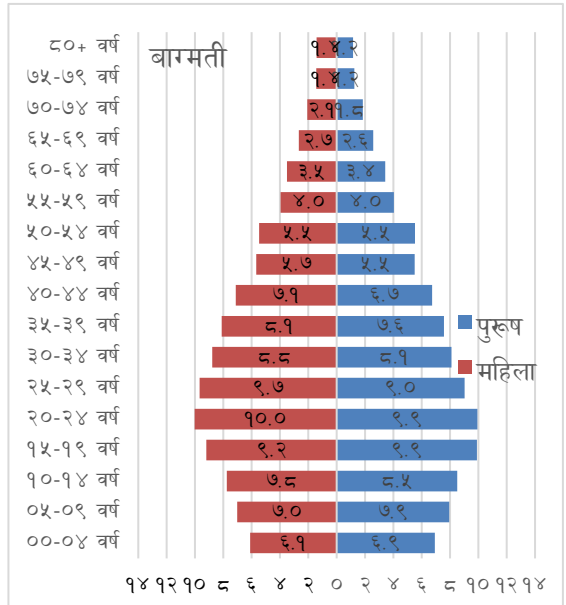
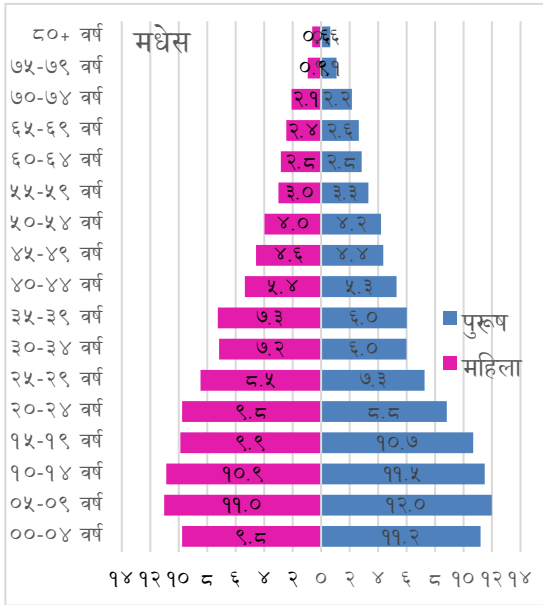
जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (१०.२%) रहेको छ। जनसङ्ख्या १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहमा १०.०% जनसङ्ख्या रहेको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै (१०.५%) १० देखि १४ वर्ष र १५ देखि १९ वर्ष उमेर (१०.५%) समूहको र महिलातर्फ कुल महिलाको सबैभन्दा धेरै (९.९%) १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहका र २० देखि २४ वर्ष (९.९%) उमेर समूहका व्यक्तिहरु रहेको छ। उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको छ।

तालिका ३६: प्रदेशगत उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको प्रतिशत

उमेर समूह	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
०-४	८.४	७.७	१०.५	६.५	६.८	८.६	१०.०	८.९
५-९	९.५	९.१	११.५	७.५	८.२	९.७	१०.८	१०.१
१०-१४	१०.०	९.२	११.२	८.१	८.८	१०.२	१२.३	१२.०
१५-१९	१०.२	९.७	१०.३	९.५	९.६	१०.६	११.७	११.१
२०-२४	९.५	९.१	९.३	१०.०	९.१	९.७	१०.१	९.७
२५-२९	८.४	८.४	७.९	९.४	८.३	८.६	७.९	७.९
३०-३४	७.४	७.४	६.६	८.४	७.४	७.५	६.६	६.८
३५-३९	७.०	७.२	६.६	७.८	६.९	७.०	६.०	६.४
४०-४४	६.०	६.३	५.३	६.९	६.२	५.८	५.१	५.५
४५-४९	४.९	५.२	४.५	५.६	५.३	४.७	४.३	४.५
५०-५४	४.८	५.४	४.१	५.५	५.५	४.६	४.१	४.५
५५-५९	३.७	४.२	३.२	४.०	४.५	३.५	३.२	३.३
६०-६४	३.३	३.७	२.८	३.५	४.१	३.१	२.८	२.९
६५-६९	२.६	२.९	२.५	२.६	३.३	२.६	२.१	२.३
७०-७४	२.१	२.२	२.१	२.०	२.६	२.०	१.७	२.२
७५-७९	१.२	१.३	१.०	१.३	१.७	१.१	०.९	१.२
८०-८४	०.६	०.६	०.४	०.७	०.९	०.५	०.३	०.५
८५-८९	०.३	०.३	०.२	०.४	०.४	०.२	०.१	०.२
९०-९४	०.१	०.१	०.१	०.१	०.२	०.१	०.०	०.१
९५+	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.०	०.१
जनसङ्ख्या	२९१६४५७८	४९६१४१२	६११४६००	६११६८६६	२४६६४२७	५१२२०७८	१६८८४१२	२६९४७८३

रेखाचित्र १०: नेपाल र प्रदेशका जनसङ्ख्या स्तम्भ, २०७८

जनसङ्ख्याको अन्य संरचना हेर्दा १५ वर्षमुनिका आश्रित जनसङ्ख्या कुल जनसङ्ख्याको २७.८ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेश र कम बागमती प्रदेशमा) र ६० वर्षभन्दा माथिका आश्रित जनसङ्ख्या १०.२ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेश र कम कर्णाली प्रदेशमा) रहेको छ। नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नयोग्य उमेर समूह (१६ वर्ष वा सोभन्दा माथि) का जनसङ्ख्या कुल जनसङ्ख्याको ७०.१ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी मधेश बागमती र कम कर्णाली प्रदेशमा) रहेको छ। क्रियाशील श्रमशक्तिसँग सम्बन्धित उमेर समूह अर्थात् १५ देखि ५९ वर्ष उमेरका व्यक्तिहरु ६२.० प्रतिशत (सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेश र कम मधेश प्रदेशमा) छन् भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न सम्भाव्य ६८ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसङ्ख्या ५.२ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेश र कम कर्णाली प्रदेशमा) रहेका छन्। प्रजननयोग्य उमेर अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षका कुल महिलामध्ये ५५.२ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेश र कम मधेश प्रदेशमा) रहेका छन्। यसैगरी १६ देखि २४ वर्षको जनसङ्ख्या १७.६ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेश र कम गण्डकी प्रदेशमा) र १६ देखि ४० वर्षका युवाको जनसङ्ख्या ४२.६ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेश र कम गण्डकी प्रदेशमा) छ। वि.सं. २०६८ सालको जनगणनासँग तुलना गर्दा जनसङ्ख्याको संरचनामा केही परिवर्तन भएको देखिएको छ। प्रदेशअनुसार विशेष उमेर समूहको जनसङ्ख्या संरचना तालिका ३७ मा दिइएको छ।

तालिका ३७: विशेष उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको संरचना

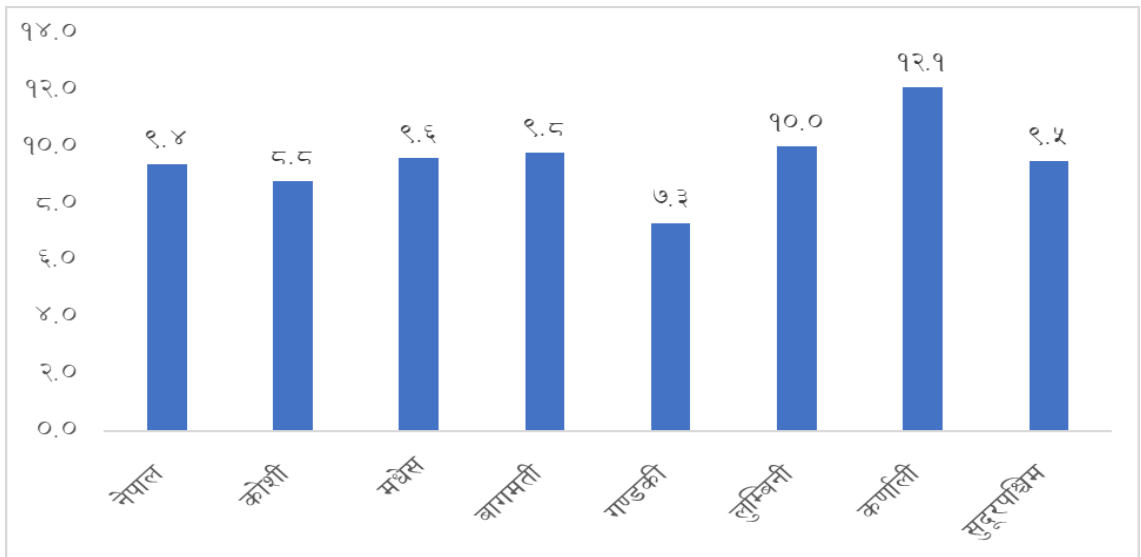
उमेर समूह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
१ वर्षभन्दा कम	सङ्ख्या	४१११५९	६४१५४	९६९३९	६७७७५	२७९६५	७६४४९	३१४८१	४६३९६
	%	१.४	१.३	१.६	१.१	१.१	१.५	१.९	१.७
५ वर्षभन्दा कम	सङ्ख्या	२४३९२८३	३८२९७२	६४११२२	३९८४७८	१६८९३०	४३९८४१	१६८८०१	२३९१३९
	%	८.४	७.७	१०.५	६.५	६.८	८.६	१०.०	८.९
०-१४ वर्ष	सङ्ख्या	८११५५७५	१२८९३७६	२०२८२४२	१३५३७४	५८८७६८	१४६०८५७	५५८८९१	८३५७२७
	%	२७.८	२६.०	३३.२	२२.१	२३.९	२८.५	३३.१	३१.०
१६ वर्ष र सोभन्दा माथि	सङ्ख्या	२०४४१८७५	३५७५१११	३९५३७४६	४६५४३१०	१८३०४३५	३५४९७९६	१०८६५८२	१७९१८९५
	%	७०.१	७२.१	६४.७	७६.९	७४.२	६९.३	६४.४	६६.५
०-१८ वर्ष	सङ्ख्या	१०५७७९६९	१६८३५६६	२५७०९४७	१८२३१३६	७८०२०१	१९०९४९८	७२३१८१	१०८७४४०
	%	३६.३	३३.९	४२.०	२९.८	३१.६	३७.३	४२.८	४०.४
१५-५९ वर्ष	सङ्ख्या	१८०७६८५	३११५५७२	३५२७२५१	४१०९३०३	१५४८५५२	३१७१४६२	९९५०३९	१६०४५०६
	%	६२.०	६२.८	५७.७	६७.२	६२.८	६९.९	५८.९	५९.५
६० वर्ष र सोभन्दा माथि	सङ्ख्या	२९७७३१८	५५६४६४	५५९१०७	६५३८४९	३२९१०७	४८९७५९	१३४४८२	२५४५५०
	%	१०.२	११.२	९.१	१०.७	१३.३	९.६	८.०	९.४
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिला मध्ये)	सङ्ख्या	८२३२१८१	१३९३४८८	१५९९३२१	१७९७२०६	७१०९३३	१४९९२२०	४६१४७४	७७०५३९
	%	५५.२	५४.८	५२.५	५८.६	५४.९	५६.२	५३.४	५४.२

उमेर समूह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
६८ वर्ष र सोभन्दा माथि	सङ्ख्या	१५२४७६३	२८२०८६	२७९९०६	३३८९९९	१७४८१५	२४७८८६	६४२३०	१३६९२१
	%	५.२	५.७	४.६	५.५	७.१	४.८	३.८	५.१
१६-२४ वर्ष	सङ्ख्या	५१४२३३६	८३६१८९	१०६४२४१	१०८५३३७	४१३८९१	९२६१२१	३२५०६६	४९१४९१
	%	१७.६	१६.९	१७.४	१७.७	१६.८	१८.१	१९.३	१८.२
१६-४० वर्ष	सङ्ख्या	१२४१२१७३	२०६७४४७	२५३१३४८	२७७५५८९	१०१४७७८	२२०८०५३	६९८९५६	१११६००२
	%	४२.६	४१.७	४१.४	४५.४	४१.१	४३.१	४१.४	४१.४

सम्भावित सहायता अनुपात (Potential support ratio)

परिवारमुलीको लैङ्गिकता र पारिवारिक सम्पन्नताको अवस्थाअनुसार कोशी, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशमा महिला परिवारमुली भएका अति विपन्न र अतिसम्पन्न परिवारका बिचको अनुपातमा खासै भिन्नता देखिँदैन तर मधेश प्रदेशमा भने महिला परिवारमुली र पारिवारिक सम्पन्नताका बिच स्पष्ट सम्बन्ध भएको देखिन्छ । यहाँ अति सम्पन्न परिवारमध्ये महिला परिवारमुली भएका परिवार १५ प्रतिशत देखिन्छ भने अति विपन्न परिवारमा २३ प्रतिशत भएको देखिन्छ । यसले मधेश प्रदेशमा महिला र गरिबीका बिचको अन्तर्सम्बन्ध अन्यत्रभन्दा बढी छ कि भन्ने तथ्यलाई देखाएको ।

रेखाचित्र ११: प्रदेशअनुसार सम्भावित सहायता अनुपात

बुढ्यौलीउन्मुख सूचक उमेर ६० वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसङ्ख्यालाई बालबालिका जनसङ्ख्याको प्रतिशतका रूपमा गणना गरी बुढ्यौलीउन्मुख सूचकाङ्क पत्ता लगाइन्छ । अहिले समग्र बुढ्यौलीउन्मुख सूचकाङ्क ३६.७ प्रतिशत छ र यो वर्षोदेखि निरन्तर बढिरहेको छ तर जनगणना २०६८ (२३.३%) र जनगणना २०७८ (३६.७%) को बिचमा उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको पाइन्छ । यसले एकातिर बृद्धावस्थाको जनसङ्ख्यामा वृद्धि भएको सङ्केत गर्छ भने अर्कोतर्फ ०-१४ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या घट्दै गएको देखाउँछ ।

त्यस्तै ६५ वर्ष वा माथिको उमेर समूहलाई विचार गर्दा २०७८ मा समग्र बुढ्यौलीउन्मुख सूचकाङ्क २४.९ छ। यो गण्डकीमा (३८.५) उच्चतम छ, त्यसपछि बागमतीमा (३२.६) र कर्णालीमा (१५.५) सबैभन्दा कम छ।

जातजाति, मातृभाषा र धर्म

वि.सं. १९६८ को पहिलो जनगणनादेखि नै जातजातिसम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको भए तापनि २०४८ को जनगणना अधिसम्म सार्वजनिक गरिएको थिएन। प्रत्येक जनगणनामा जातजातिका समूहको सङ्ख्या बढ्दै गएको छ। वि.सं. २०६८ मा यो सङ्ख्या १२३ थियो भने अहिले बढेर १४२ समूहमा पुगेको छ। जनसङ्ख्याको आकारमा नुराङ जाति सबैभन्दा कम (३६ जना) देखि लिएर क्षेत्री (१६.५%) को उच्चतम जनसङ्ख्या ४७,९६,९९५ सम्म रहेको छ। क्षेत्री र पहाडी ब्राह्मणको जनसङ्ख्या वि.सं. २०४८ पछिका सबै जनगणनाहरूमा सबैभन्दा बढी छ। मगर, थारू, तामाङ, नेवार, राई र गुरुङहरूले क्षेत्री र पहाडी ब्राह्मणलाई पछ्याउँदै आएका छन्। तर, वि.सं. २०६८ र २०७८ को विच यिनीहरूको जनसङ्ख्या अनुपात भने घटेको देखिन्छ। अर्कोतर्फ जनसङ्ख्याको हिसाबले १५ ठुला समूहभित्र पर्ने विश्वकर्मा, मुस्लिम, परियार, ठकुरी, यादव, मिजार र तेलीको जनसङ्ख्या अनुपात भने वि.सं. २०६८ देखि २०७८ को विचमा बढेको देखिन्छ।

जातजातिको आधारमा हेर्दा कुनै पनि एक जात वा जातिको जनसङ्ख्या १७ प्रतिशत भन्दा बढी छैन। त्यसमा पनि ११ ओटा जात वा जातिहरूको जनसङ्ख्या १००० भन्दा कम छ र नुराङ जातिको जनसङ्ख्या ३६ जना मात्र छ। एक हजारभन्दा कम जनसङ्ख्या हुनेहरू अन्यमा कलार, फ्री, कोचे, तोफ्केगोला, राउटे, वालुङ, ल्होमी, सुरेल र कुसुण्डा पर्दछन्। त्यस्तै, यो १४२ जात वा जातिलाई सामुदायिक रूपमा वर्गीकरण गरी मुख्य पाँच समूहमा विभाजित गरिएको छ जसअनुसार सबैभन्दा बढी पहाडी समूहका जनसङ्ख्या छन् (४६.२%), त्यसपछि जनजाति समूहका छन् (३५%) र दलितसमूहको जनसङ्ख्या १३.४ प्रतिशत छन्। त्यसको अलावा धार्मिक तथा भाषिक समूहको जनसङ्ख्या ४.९ प्रतिशत छन् जहाँ मुसलमान सबैभन्दा बढी देखिएको छ।

वि.सं. २०७८ को जनगणनाअनुसार देशको सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या (४४.८६%) ले नेपाली भाषालाई आफ्नो मातृभाषाको रूपमा पहिचान गर्दछन्। मैथिली (११.०५%) मातृभाषाको रूपमा बोलिने दोस्रो सबैभन्दा प्रमुख भाषा हो, त्यसपछि भोजपुरी (६.२४%) र थारू (५.८८%) पर्दछन्। वि.सं. २००९/११ को जनगणना यतादेखि नै विभिन्न धर्म मान्ने व्यक्तिहरूको सङ्ख्या संकलन गरिएको छ। वि.सं. २०६८ र २०७८ को जनगणनामा १० विभिन्न धर्मको गणना गरिएको थियो। हिन्दु धर्म सबैभन्दा बढी प्रतिशत जनसङ्ख्या (८१.१९%) ले अपनाएको देखिन्छ भने त्यसपछि बौद्ध (८.२१%), इस्लाम (५.०९%) र किराँत (३.१७%) धर्म मान्नेहरूको जनसङ्ख्या रहेको छ जुन हिन्दुहरूको अनुपातभन्दा निकै कम रहेको छ। जातजाति, मातृभाषा र धर्मसम्बन्धी विवरण अनुसूचीमा दिइएको छ।

तालिका ३८: जातजातिको समूहअनुसार सङ्ख्या र प्रतिशत

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	जम्मा	जातजाति समूह						धार्मिक तथा भाषिक समूह	अन्य
			पहाडी जात	तराई जात	पहाडी दलित	तराई दलित	पहाडी जनजाति	तराई जनजाति		
नेपाल	सङ्ख्या	२९९६४५७८	८७८२६८७	४६८२२७७	२५०६६९२	९३९२३७८	७६९०३७९	२६०८९९९	९४३४३२३	९४७७३९
	%	१००.०	३०.९	१६.९	८.६	४.८	२६.९	८.९	४.९	०.५
प्रदेश										
कोशी	सङ्ख्या	४९६९४९२	९३५९९५९	४०९०४६	३०८९९६	९७३३५९	९८७०३२९	६०२८०५	२९४५९२	२३९५०
	%	१००.०	२७.४	८.२	६.२	३.५	३७.७	९२.९	४.३	०.५
मधेश	सङ्ख्या	६९९४६००	२०८९०९	३२२३३९६	४४२७८	९६२६५९	२८६८०४	५६८९९५	७९३४४०	२७८०७
	%	१००.०	३.४	५२.७	०.७	९५.७	४.७	९.३	९३.०	०.५
बागमती	सङ्ख्या	६९९६८६६	२२४७२७०	९२८८२८	३४८६८६	९०८२५	३९४२२७७	९५०७९७	३४०६०	५४९२३
	%	१००.०	३६.७	२.९	५.७	०.२	५९.४	२.५	०.६	०.९
गण्डकी	सङ्ख्या	२४६६४२७	८७२९९९	९७७०८	४४५९५८	९८८६	९०४६६०५	४९८७५	९८४५३	९३८२३
	%	१००.०	३५.४	०.७	१८.९	०.९	४२.४	२.०	०.७	०.६
लुम्बिनी	सङ्ख्या	५९२२०७८	९४२७०२७	८७६५७४	४९२५६९	२४२५८९	९४९६२७	७४५८०८	३६६५७४	२९३९८
	%	१००.०	२७.९	९७.९	९.६	४.७	९८.५	९४.६	७.२	०.४
कर्णाली	सङ्ख्या	९६८८४९२	९०४६५६७	३५९३	३९५९०६	३२९	२२८९५८	९९६८	३२९५	७५६
	%	१००.०	६२.०	०.२	२३.४	०.०	९३.६	०.५	०.२	०.०
सुदूर पश्चिम	सङ्ख्या	२६९४७८३	९६२९६४४	२३२९२	४७९०२७	७४७	८५७८७	४८९६२३	३९८९	६७५४
	%	१००.०	६०.२	०.९	९७.५	०.०	३.२	९७.९	०.९	०.३

नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकहरूको जनसङ्ख्या

जनगणनामा नेपालभित्र अक्सर बसोबास गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी सबैको विवरण संकलन गरिएको छ। जसअनुसार हरेक व्यक्तिले आफूलाई जुन देशको नागरिकको रूपमा उल्लेख गरेका थिए सो विवरणको विश्लेषण गर्दा ९९.५३ प्रतिशत व्यक्तिहरू नेपालको नागरिक रहेका छन्। बाँकी व्यक्तिहरूमध्ये ०.४६ प्रतिशत भारतीय, ०.०९ प्रतिशत चिनियाँ र ५८० जना सार्क देशका (भारतीयबाहेक) र ०.०९ प्रतिशत अन्य देशका नागरिक रहेका छन्।

तालिका ३९: प्रदेशगत नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसङ्ख्या

क्षेत्र	जम्मा	नेपाली		भारतीय		चिनियाँ		सार्क देश (भारत बाहेक)		अन्य		नखुलेको	
		सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
नेपाल	२९९६४५७८	२९०२७९७	९९.५३	९३२७८९	०.४६	९८८२	०.०९	५८०	०.०	९९७५	०.०९	९८९	०.०
प्रदेश													
कोशी	४९६९४९२	४९४२९५८	९९.६९	९९०९९	०.३८	४७	०.००	६३	०.०	९९८	०.०	७	०.०
मधेश	६९९४६००	६०८७९७६	९९.५५	२७३०७	०.४५	४	०.००	२०	०.०	९०	०.०	३	०.०
बागमती	६९९६८६६	६०६५०९६	९९.९५	४८३६९	०.७९	९४५०	०.०२	४०२	०.०९	९४०४	०.०२	९५३	०.०
गण्डकी	२४६६४२७	२४५३४७२	९९.४७	९२३२९	०.५०	३४९	०.०९	६९	०.०	२०२	०.०९	२२	०.०
लुम्बिनी	५९२२०७८	५९०३२४३	९९.६३	९८६८९	०.३६	३६	०.००	५	०.०	९०९	०.०	४	०.०
कर्णाली	९६८८४९२	९६८७६९९	९९.९६	६९९	०.०४	०	०.००	०	०.०	२२	०.०	०	०.०
सुदूरपश्चिम	२६९४७८३	२६८८३२७	९९.७६	६४०९	०.२४	४	०.००	२९	०.०	३०	०.०	०	०.०

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा बागमती प्रदेशमा ०.७९ प्रतिशत भारतीय नागरिक, कर्णाली प्रदेशमा ०.०४ प्रतिशत भारतीय नागरिक र बागमती प्रदेशमा ०.०२ प्रतिशत चिनियाँ नागरिक रहेका छन्।

जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति

यस जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थितिसम्बन्धी प्रश्न समावेश गरिएको थियो। सोअनुसार प्राप्त नतिजाले १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका कुल २,३९,५८,८६८ जना मध्ये ३३.९ प्रतिशत अविवाहित रहेका छन्। दश वर्षभन्दा माथिल्लो उमेरका पुरुष ३८.२ प्रतिशत र महिला २८.४ प्रतिशत अविवाहित रहेको पाइयो। दश वर्षमाथिका व्यक्तिहरू मध्ये ६९.८ प्रतिशत विवाहित देखिएको छ। विवाहित पुरुष र महिलाहरूको प्रतिशत क्रमशः ५९.९ र ६४.३ रहेको छ।

तालिका ४०: प्रदेशगत रूपरूपमा १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको वैवाहिक स्थितिअनुसारको जनसङ्ख्या

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	अविवाहित	विवाहित	विधवा	सम्बन्ध बिच्छेद	छुटिएको
नेपाल	जम्मा	२३९५८८६८	७९३५९९८	१४८०९२९४	१०८११५५	३७३९	९५२८२
		१००.०	३३.१	६१.८	४.५	०.२	०.४
	पुरुष	११५१९६२१	४४०२९६२	६८१००४२	२५५००८	१५८५२	३५७५७
		१००.०	३८.२	५९.१	२.२	०.१	०.३
	महिला	१२४३९२४७	३५३३०३६	७९९९२५२	८२६१४७	२१२८७	५९५२५
१००.०		२८.४	६४.३	६.६	०.२	०.५	
कोशी	जम्मा	४१२७०९४	१३३२८६५	२५५९२२२	१९८००२	९२०५	२७८००
		१००.०	३२.३	६२.०	४.८	०.२	०.७
	पुरुष	१९८७१३५	७३९६६७	११८५२३३	४७३२६	४१८६	१०७२३
		१००.०	३७.२	५९.६	२.४	०.२	०.५
	महिला	२१३९९५९	५९३१९८	१३७३९८९	१५०६७६	५०१९	१७०७७
१००.०		२७.७	६४.२	७.०	०.२	०.८	
मधेश	जम्मा	४७७००१३	१५९४८३४	२९८२१४०	१८५१६१	२१४६	५७३२
		१००.०	३३.४	६२.५	३.९	०.०	०.१
	पुरुष	२३५५१०८	९२८०८४	१३७०६३२	५३१६६	९६०	२२६६
		१००.०	३९.४	५८.२	२.३	०.०	०.१
	महिला	२४१४९०५	६६६७५०	१६११५०८	१३१९९५	११८६	३४६६
१००.०		२७.६	६६.७	५.५	०.०	०.१	
बागमती	जम्मा	५२६०६९१	१७६८६१२	३२३४९८८	२२१४४०	१०५५९	२५०९२
		१००.०	३३.६	६१.५	४.२	०.२	०.५
	पुरुष	२५९५०८८	९८४०८०	१५४८२७८	४९६१५	४२३५	८८८०
		१००.०	३७.९	५९.७	१.९	०.२	०.३
	महिला	२६६५६०३	७८४५३२	१६८६७१०	१७५८२५	६३२४	१६२१२
१००.०		२९.४	६३.३	६.४	०.२	०.६	
गण्डकी	जम्मा	२०९५४७४	६४९०७५	१३१०९७७	११६७०२	५२९९	१३४२१
		१००.०	३१.०	६२.६	५.६	०.३	०.६
	पुरुष	९७३३९९	३६३२७८	५८०७५५	२२१३५	२२१४	५०१७
		१००.०	३७.३	५९.७	२.३	०.२	०.५
	महिला	११२२०७५	२८५७९७	७३०२२२	९४५६७	३०८५	८४०४
१००.०		२५.५	६५.१	८.४	०.३	०.७	
लुम्बिनी	जम्मा	४१८४२९९	१३७६९४७	२५८५८८१	१९९५५०	६७६५	१५१५६
		१००.०	३२.९	६१.८	४.८	०.२	०.४
	पुरुष	१९६३७८०	७४७७१८	११५७४८४	४९५८५	२९५०	६०४३
		१००.०	३८.१	५८.९	२.५	०.२	०.३
	महिला	२२२०५१९	६२९२२९	१४२८३९७	१४९९६५	३८१५	९११३
१००.०		२८.३	६४.३	६.८	०.२	०.४	
कर्णाली	जम्मा	१३३७८९३	४५५०९९	८२३३४४	५३५४७	१९२१	३९८२
		१००.०	३४.०	६१.५	४.०	०.१	०.३
	पुरुष	६४१८५८	२४३२९७	३८३५६२	१२८६६	७६३	१३७०
	१००.०	३७.९	५९.८	२.०	०.१	०.२	

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	अविवाहित	विवाहित	विधवा	सम्बन्ध बिच्छेद	छुटिएको
	महिला	६९६०३५	२११८०२	४३९७८२	४०६८१	११५८	२६१२
		१००.०	३०.४	६३.२	५.८	०.२	०.४
सुदूर पश्चिम	जम्मा	२१८३४०४	७५८५६६	१३१२७४२	१०६७५३	१२४४	४०९९
		१००.०	३४.७	६०.१	४.९	०.१	०.२
	पुरुष	१००३२५३	३९६८३८	५८४०९८	२०३१५	५४४	१४५८
		१००.०	३९.६	५८.२	२.०	०.१	०.१
	महिला	११८०१५१	३६१७२८	७२८६४४	८६४३८	७००	२६४१
१००.०		३०.७	६१.७	७.३	०.१	०.२	

यसैगरी दश वर्षभन्दा बढी उमेरका जम्माजम्मी ४.५ प्रतिशत व्यक्ति विधुर/विधवा रहेको, ०.२ प्रतिशतको पारपाचुके भएको र ०.४ प्रतिशत छुटिएर बसेका छन्। विधवा महिलाहरूको सङ्ख्या ८ लाख २६ हजार १४७ अर्थात् दश वर्ष माथिका कुल महिलाको ६.६ प्रतिशत रहेको पाइएको छ। विगतको जनगणना २०६८ मा दश वर्षभन्दा माथिल्लो उमेरका जम्माजम्मी ३.२ प्रतिशत व्यक्ति विधुर/विधवा रहेको, ०.१ प्रतिशतको पारपाचुके भएको र ०.२ प्रतिशत छुटिएर बसेको अवस्था रहेको थियो।

प्रदेशगत विश्लेषण गर्दा अन्य प्रदेशको तुलनामा सुदूरपश्चिम प्रदेशमा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसङ्ख्यामध्ये अविवाहितको सङ्ख्या धेरै (३४.७%) र गण्डकी प्रदेशमा कम (३१.०%) रहेको छ। यसैगरी प्रदेश भित्रको वैवाहिक स्थितिको विश्लेषण गर्दा विधुर/विधवाको प्रतिशत गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ५.६ प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा ३.९ प्रतिशत रहेको छ।

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलोपल्ट विवाह गर्न पूरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औसत उमेर गणना गरिन्छ। यो सूचक जनसङ्ख्याको प्रजननयोग्य व्यवहारसँग पनि प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाले धेरैजसो व्यक्तिहरू (३४.४%) को पहिलो विवाह १८ देखि २० वर्षको उमेरमा भएको भएको छ। दोस्रोमा १५ देखि १७ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरू २२.३ प्रतिशत छन्। दश वर्षमुनिको उमेरमा पहिलो विवाह भएका व्यक्तिहरू ०.३ प्रतिशत छन्। यसैगरी १०-१४ वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू ७.० प्रतिशत छन् भने पचास वर्षको उमेर पार गरिसकेपछि पहिलो विवाह हुनेहरू ३६४६ जना रहेका छन्। समग्रमा पहिलो विवाह गर्दाको औसत उमेर (Median age at first marriage) १९ वर्ष हुन आउँछ जसमा पुरुषको २१ वर्ष र महिलाको १८ वर्ष रहेको छ।

तालिका ४१: दश वर्ष वा सोभन्दा माथिका जनसङ्ख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

लिङ्ग/प्रतिशत	जम्मा	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर											उल्लेख नभएको
		दश वर्ष मुनि	१०-१४	१५-१७	१८-२०	२१-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०+	
नेपाल													
जम्मा	१६०२२८७०	५४३४८	११२५२०५	३५७५७७७	५५११६२६	३२९३२९०	१८४५६०१	४५०५१६	९९०६७	२६८२४	६४१७	३६४६	३०५५३
%	१००.०	०.३	७.०	२२.३	३४.४	२०.६	११.५	२.८	०.६	०.२	०.०	०.०	०.२
पुरुष	७१६६५९	८५७५	२१४२६६	८७२४०१	२३१८००६	१९०८६४०	१३२२८९३	३५५४५०	७६५९०	२०२१०	४९१५	२८१३	११९००
%	१००.०	०.१	३.०	१२.३	३२.६	२६.८	१८.६	५.०	१.१	०.३	०.१	०.०	०.२
महिला	८९०६२११	४५७७३	९१०९३९	२७०३३७६	३१९३६२०	१३८४६५०	५२२७०८	९५०६६	२२४७७	६६१४	१५०२	८३३	१८६५३
%	१००.०	०.५	१०.२	३०.४	३५.९	१५.५	५.९	१.१	०.३	०.१	०.०	०.०	०.२
कोशी													
जम्मा	२७९४२२९	८४०२	१५०४८८	५१३००६	८५८२५१	६७०१३	४२४०२९	१२५३९३	३०५९४	८६६१	२००२	११२८	२२६२
%	१००.०	०.३	५.४	१८.४	३०.७	२४.०	१५.२	४.५	१.१	०.३	०.१	०.०	०.१
पुरुष	१२४७४६८	१६०५	२८३७७	१११०४०	३१५०७०	३६२०४७	२९८७६९	९७६०३	२३२११	६४२९	१५६२	८७९	८७६
%	१००.०	०.१	२.३	८.९	२५.३	२९.०	२४.०	७.८	१.९	०.५	०.१	०.१	०.१
महिला	१५४६७६१	६७९७	१२२१११	४०१९६६	५४३१८१	३०७९६६	१२५६६०	२७७९०	७३८३	२२३२	४४०	२४९	१३८६
%	१००.०	०.४	७.९	२६.०	३५.१	१९.९	८.१	१.८	०.५	०.१	०.०	०.०	०.१
मधेश													
जम्मा	३१७५१७९	६७४९	२९५९४४	८८१०७८	१२५५७१७	४६१६९७	२२२९९०	३७७५१	६५६७	१८७३	३३७	२६८	४२०८
%	१००.०	०.२	९.३	२७.७	३९.५	१४.५	७.०	१.२	०.२	०.१	०.०	०.०	०.१
पुरुष	१४२७०२४	१३२४	५४१०६	२१५५७३	६०९२३६	३२१९६९	१८२९५६	३२६४८	५५६७	१४३६	२६१	१९०	१७५८
%	१००.०	०.१	३.८	१५.१	४२.७	२२.६	१२.८	२.३	०.४	०.१	०.०	०.०	०.१
महिला	१७४८१५५	५४२५	२४१८३८	६६५४०५	६४६४८१	१३९७२८	४००३४	५१०३	१०००	४३७	७६	७८	२४५०
%	१००.०	०.३	१३.८	३८.१	३७.०	८.०	२.३	०.३	०.१	०.०	०.०	०.०	०.१
बागमती													
जम्मा	३४९२०७९	१२८८९	२००७६०	६२३२४५	१०४६३८२	८३३३००	५६४६८५	१६२६०५	३४२६९	८६२७	१९९०	१०११	२३१६
%	१००.०	०.४	५.७	१७.८	३०.०	२३.९	१६.२	४.७	१.०	०.२	०.१	०.०	०.१
पुरुष	१६११००८	२२९८	४२२७५	१६१२५४	४१६९२२	४४५६७२	३८००२७	१२२२३३	२६५८०	६५५७	१५१९	७९६	८८५
%	१००.०	०.१	२.६	१०.०	२५.९	२७.७	२३.६	७.८	१.६	०.४	०.१	०.०	०.१
महिला	१८८१०७१	१०५९१	१५८४८५	४६१९९१	६२९४६०	३८७६२८	१८४६५८	३६३३७२	७६८९	२०७०	४७१	२१५	१४३१
%	१००.०	०.६	८.४	२४.६	३३.५	२०.६	९.८	१.९	०.४	०.१	०.०	०.०	०.१

लिङ्ग/ प्रतिशत	जम्मा	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर											उल्लेख नभएको
		दश वर्ष मुनि	१०-१४	१५-१७	१८-२०	२१-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५० +	
गण्डकी													
जम्मा	१४४६३९९	७०३२	८२९३१	२८६४३१	४५४४७	३५२२४२	१९७७६	४३५६०	१०५७९	२८८४	८६८	५२१	७६४
%	१००.०	०.५	५.७	१९.८	३१.४	२४.४	१३.७	३.०	०.७	०.२	०.१	०.०	०.५
पुरुष	६१०१२१	७६७	११४८०	५३७९५	१५७८४२	१९५३४२	१४२९४४	३४०५६	७८७२	२१५६	६३५	३९६	२८३६
%	१००.०	०.१	१.९	८.८	२५.९	३२.०	२३.४	५.६	१.३	०.४	०.१	०.१	०.५
महिला	८३६२७८	६२६५	७१४५१	२३२६३६	२९६६२९	१५६९००	५४७७२	९५०४	२७०७	७२८	२३३	१२५	४३२८
%	१००.०	०.७	८.५	२७.८	३५.५	११.८	६.५	१.१	०.३	०.१	०.०	०.०	०.५
लुम्बिनी													
जम्मा	२८०७३५२	११११६	२०६८६७	६८४६४१	१०१६३५५	५५५०४४	२६१२४६	४९४९५	१०३४७	२८४७	७५१	४२५	८२१८
%	१००.०	०.४	७.४	२४.४	३६.२	१९.८	९.३	१.८	०.४	०.१	०.०	०.०	०.३
पुरुष	१२१६०६२	१६६०	४२१८३	१७३७७०	४२७४५०	३२५८८७	१९१०८०	३९६७९	८१०९	२१५३	५७४	३३३	३१८४
%	१००.०	०.१	३.५	१४.३	३५.२	२६.८	१५.७	३.३	०.७	०.२	०.०	०.०	०.३
महिला	१५९१२९०	९४५६	१६४६८४	५१०८७१	५८७५९४	२२९१५७	७०९६६	९८१६	२२३८	६९४	१७७	९२	५०३४
%	१००.०	०.६	१०.३	३२.१	३७.०	१४.४	४.४	०.६	०.१	०.०	०.०	०.०	०.३
कर्णाली													
जम्मा	८८२७९४	११७३	५६५३७	२३५३०८	३४७०८३	१६३५२०	६०८९२	१०८३६	२६४३	७६०	२१२	१०४	३७२६
%	१००.०	०.१	६.४	२६.७	३९.३	१८.५	६.९	१.२	०.३	०.१	०.०	०.०	०.४
पुरुष	३९८४६१	२२०	११७४२	६५३६१	१६३३३२	१०२३६७	४३०२३	८२२०	१९९८	५७९	१६४	८२	१४७३
%	१००.०	०.१	२.९	१६.४	४१.०	२५.७	१०.८	२.१	०.५	०.१	०.०	०.०	०.४
महिला	४८४३३३	९५३	४४७९५	१६९९४७	१८३७५१	६१११५३	१७८६९	२६१६	६४५	१८१	४८	२२	२२५३
%	१००.०	०.२	९.३	३५.१	३७.९	१२.६	३.७	०.५	०.१	०.०	०.०	०.०	०.५
सुदूरपश्चिम													
जम्मा	१४२४८३८	६९८७	१३१६७८	३५२०६८	५३३३६७	२५७४७४	११४०४३	२०८७६	४०६८	११७२	२५७	१८९	२६५९
%	१००.०	०.५	९.२	२४.७	३७.४	१८.१	८.०	१.५	०.३	०.१	०.०	०.०	०.२
पुरुष	६०६४१५	७०१	२४१०३	९१६०८	२२८१५४	१५५३५६	८४०९४	१७०२१	३२५३	९००	२००	१३७	८८८
%	१००.०	०.१	४.०	१५.१	३७.६	२५.६	१३.९	२.८	०.५	०.१	०.०	०.०	०.१
महिला	८१८४२३	६२८६	१०७५७५	२६०४६०	३०५२१३	१०२११८	२९९४९	३८५५	८१५	२७२	५७	५२	१७७१
%	१००.०	०.८	१३.१	३१.८	३७.३	१२.५	३.७	०.५	०.१	०.०	०.०	०.०	०.२

लैङ्गिक आधारमा पहिलो विवाह गर्ने उमेरको विश्लेषण गर्दा ३२.६ प्रतिशत पुरुषको १८ देखि २० वर्षको उमेरमा र २६.८ प्रतिशतको २१ देखि २४ वर्षको उमेरमा, ३.१ प्रतिशतको १४ वर्ष मुनिको उमेरमा पहिलो विवाह भएको छ। महिलाको हकमा ३५.९ प्रतिशतको १८ देखि २० वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह भएको छ। करिब ३०.४ प्रतिशत महिलाको १५ देखि १७ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह भएको छ भने १० देखि १४ वर्षको उमेरमा १०.२ प्रतिशत र १० वर्षमुनिको उमेरमा ०.५ प्रतिशत महिलाको पहिलो विवाह भएको छ। त्यस्तै ८३३ जना महिलाको ५० वर्षको उमेरपछि विवाह भएको छ।

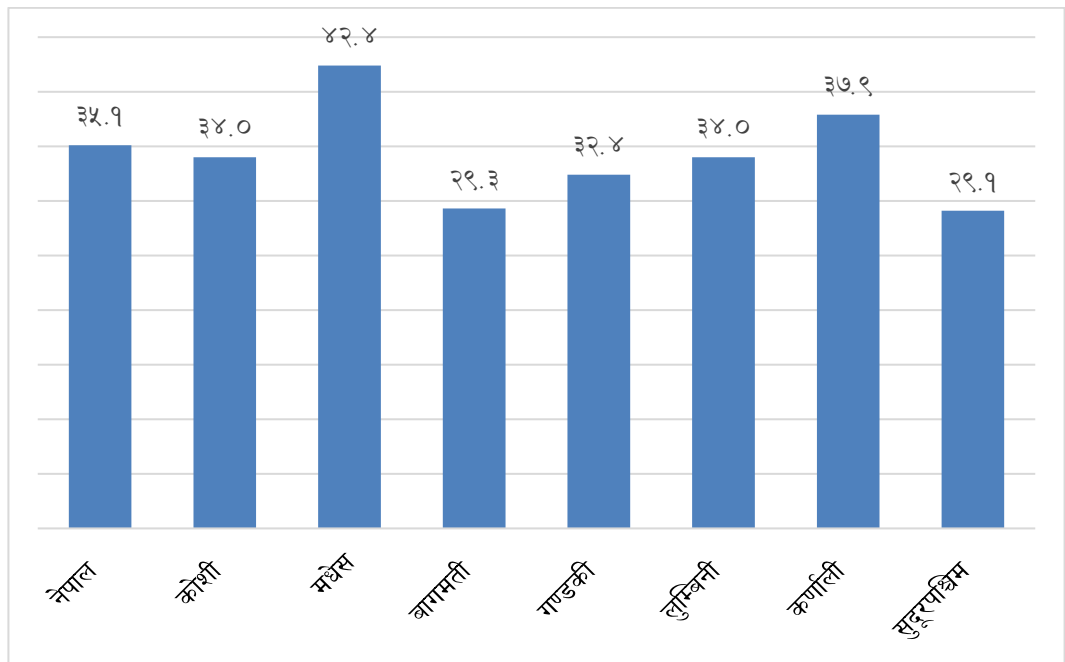
उमेरको आधारमा वैवाहिक स्थितिको तथ्याङ्क प्रयोग गरेर अप्रत्यक्ष विधिद्वारा पहिलो विवाहको औसत उमेर अनुमान गरिन्छ, जसलाई विवाहको औसत उमेर (Singulate mean age at marriage –SMAM) भनिन्छ। यो विधि सन् १९५३ मा जोन हजनलद्वारा प्रतिपादन गरिएको थियो (Shryock et al., 1976M 167)। विवाहको औसत उमेर (SMAM) भनेको पहिलो विवाहअघि महिला र पुरुषहरूको समूहले विवाह नगरी बिताएको औसत समयावधि हो। यो क्रमिक उमेर समूहहरूमा पुरुष वा महिलाहरूको अनुपातबाट व्युत्पन्न गरिन्छ। यसले ५० वर्ष पुग्नुअघि १५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिला वा पुरुषको विवाहको औसत उमेर भन्ने जनाउँछ। हालको SMAM पुरुषहरूको लागि २५.५ वर्ष र महिलाहरूको लागि २१.८ वर्ष छ र महिलाको तुलनामा पुरुषको करिब पाँच वर्ष बढी रहेको छ। वि.सं. २०३८ देखि २०२१ सम्म हेर्दा SMAM बिस्तारै बढ्दै गएको देखिन्छ, जुन पुरुष र महिला दुवैमा लागू हुन्छ।

नेपालको विभिन्न क्षेत्रहरूबिच SMAM मा उल्लेखनीय रूपमा भिन्नता देखिँदैन। यो लगभग २५ वर्षको दायरामा पर्दछ। तर, यो कोशी, बागमती र गण्डकीमा अन्य प्रदेशहरूको तुलनामा बढी छ। समान प्रवृत्तिको तथ्याङ्क पुरुष र महिला दुवैमा लागू हुन्छ। लैङ्गिक अन्तर पनि सबै क्षेत्रमा समान छ। यद्यपि लैङ्गिक अन्तर कर्णाली र सुदूरपश्चिममा सबैभन्दा कम छ जहाँ करिब दुई वर्षको अन्तर छ।

नेपालमा पुरुष र महिला दुवैका लागि कानुनी विवाहको उमेर २० वर्ष भए तापनि कहिलेकाहीँ मानिसहरूले त्यो उमेरभन्दा पहिले अर्थात् १८ वर्षअघि नै विवाह गर्ने गरेको देखिन्छ जसले १८ वर्षको उमेर नपुग्दै विवाह गरेका छन् त्यस्ता विवाहलाई बालविवाह मानिन्छ। यसले एक वा दुवै परिवारलाई असर गर्न सक्छ, यद्यपि यो अनुसन्धानले मुख्यतया २० देखि २४ वर्ष उमेरका महिलाहरू जसले १८ वर्षभन्दा पहिले नै विवाह गरेका छन्, त्यस्ता बालविवाहको बारेमा विश्लेषण गरिएको छ।

प्रदेशअनुसार बालविवाह सबैभन्दा बढी मधेसमा (४२.४), त्यसपछि कर्णाली (३७.९) र सबैभन्दा कम बागमती (२९.३) र सुदूरपश्चिम (२९.१) प्रदेशमा छ। तराई क्षेत्र र मधेस प्रदेश दुवैमा बालविवाहको उच्च दरले मधेसी समुदायमा बालविवाहको अत्यधिक उच्च घटनाहरू भएको देखिन्छ जुन न्यून सामाजिक आर्थिक विकासका साथै शिक्षाको न्यून स्तर, उच्च प्रजनन क्षमता, उच्च मातृ मृत्युदर र अन्य कारकहरूको सङ्केत हो।

रेखाचित्र १२: २० देखि २४ वर्ष उमेरका महिलाहरूमा बालविवाहको स्थिति

खण्ड चार: जनसङ्ख्याको शैक्षिक स्थिति

साक्षरता

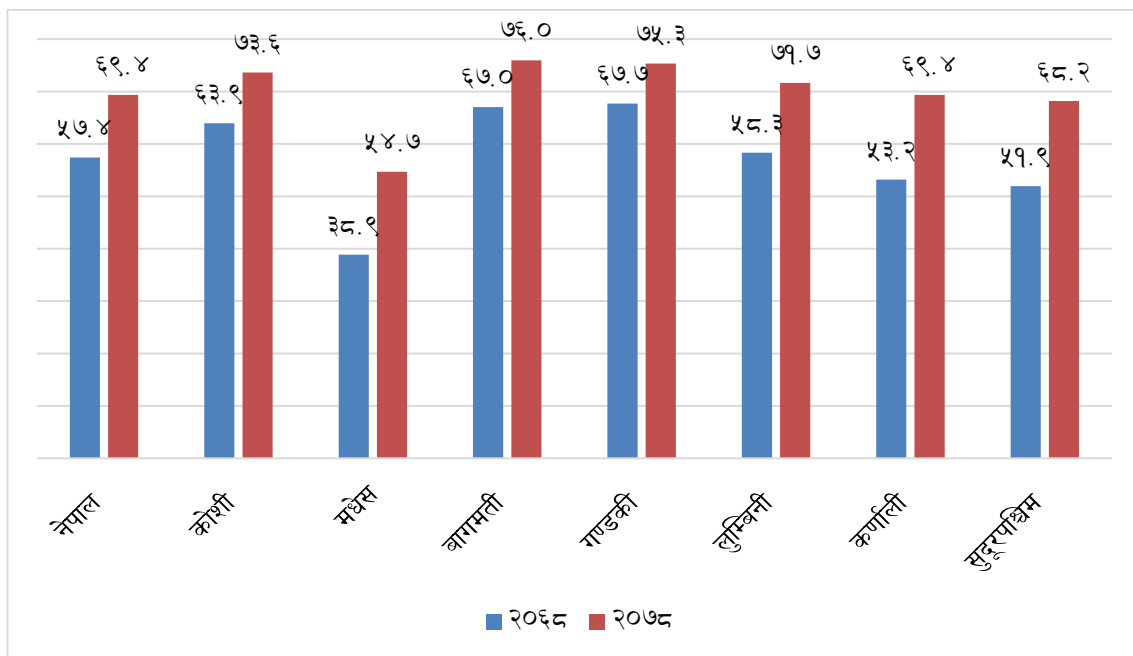
राष्ट्रिय जनगणनामा वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको शैक्षिक अवस्थासम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो। जनगणनाको नतिजाले देशका वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका कुल २,६७,२,२९ जनसङ्ख्यामा २,०३,७७,९८० जना पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने देखाएको छ। यसअनुसार देशको समग्र साक्षरतादर ७६.२ प्रतिशत कायम हुन्छ। पुरुषको साक्षरतादर ८३.६ प्रतिशत रहेको छ र महिलाको साक्षरतादर ६९.४ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो अर्थात् २०६८ को जनगणनामा कुल साक्षरतादर ६५.९ प्रतिशत, पुरुषको साक्षरतादर ७५.९ प्रतिशत र महिलाको साक्षरतादर ५७.४ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका ४२: साक्षरतादरसम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	साक्षरतादर					
	रा.ज.ग. २०६८			रा.ज.ग. २०७८		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६५.९	७५.९	५७.४	७६.२	८३.६	६९.४
प्रदेश						
कोशी	७९.२	७९.३	६३.९	७९.७	८६.९	७३.६
मधेश	४९.५	६०.९	३८.९	६३.५	७२.५	५४.७
बागमती	७४.९	८२.८	६७.०	८२.९	८८.३	७६.०
गण्डकी	७४.८	८३.५	६७.७	८९.७	८८.८	७५.३
लुम्बिनी	६६.४	७५.५	५८.३	७८.९	८५.२	७९.७
कर्णाली	६२.८	७२.९	५३.२	७६.९	८३.३	६९.४
सुदूरपश्चिम	६३.५	७६.४	५९.९	७६.२	८५.४	६८.२

प्रदेशगत आधारमा अध्ययन गर्दा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै साक्षरतादर रहेको छ। बागमती प्रदेशमा पाँच वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका जनसङ्ख्याको ८२.९ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् जुन २०६८ सालमा ७४.९ प्रतिशत रहेको थियो। पुरुषको साक्षरतादर गण्डकी प्रदेशमा उच्च (८८.८ %) रहेको छ। मधेश प्रदेशमा सबै भन्दा कम साक्षरतादर (६३.५%) रहेको छ जुन २०६८ सालमा ४९.५ प्रतिशत थियो। पुरुष र महिलाको साक्षरतादरसमेत मधेश प्रदेशमा अन्य प्रदेशको तुलनामा सबैभन्दा कम रहेको छ। साक्षरतामा सबैभन्दा बढी लैङ्गिक असमानता मधेशमा (१७.८%) र सुदूरपश्चिममा (१७.२%) देखिएको छ।

रेखाचित्र १३: महिलाको साक्षरतादर (२०६८ र २०७८)

स्कूल/कलेज गए नगएको

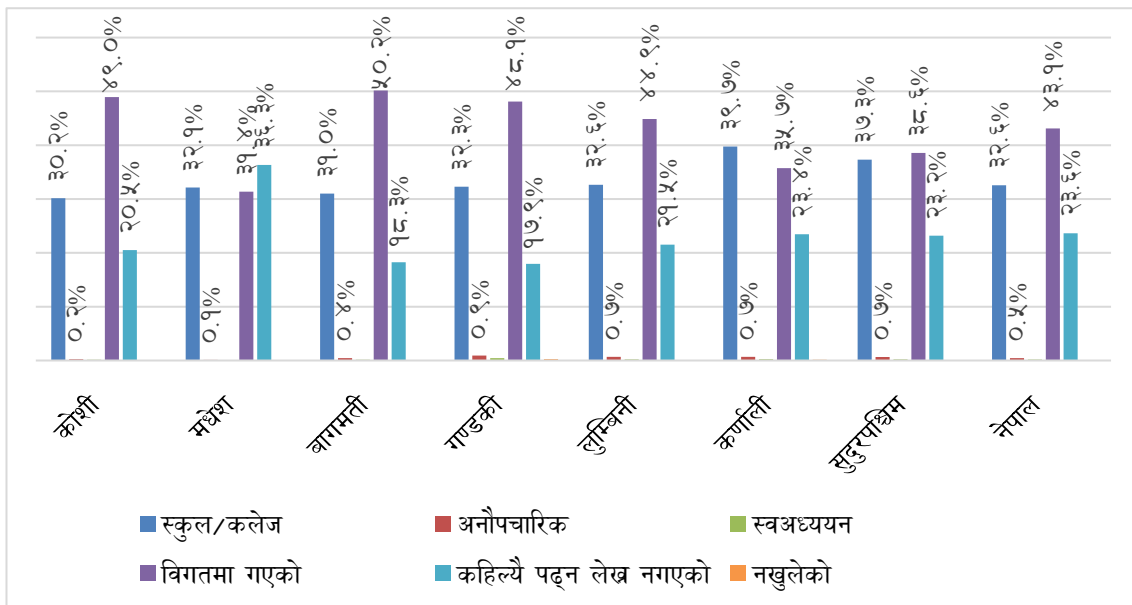
राष्ट्रिय जनगणनामा ५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिलाई अध्ययन गर्न हाल स्कूल गइरहनु भएको छ भनी सोधिएको प्रश्नलाई विश्लेषण गर्दा ५ वर्ष माथिका कुल ८७,०३,९७२ जनामध्ये ३२.६ प्रतिशत स्कूल गइरहेको देखिन्छ भने ४३.१ प्रतिशत विगतमा गएको तर हाल स्कूल नगएको तथ्याङ्कले देखाएको छ । प्रदेशअनुसार सबैभन्दा बढी कर्णालीमा ३९.७ प्रतिशत र कम कोशी प्रदेशमा ३०.२ प्रतिशत स्कूल/कलेज गइरहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा बढी बागमतीमा ५०.२ र कम कर्णालीमा ३५.७ प्रतिशत विगतमा गएको तर हाल स्कूल/कलेज नगएको रहेको छ । प्रदेशगत विस्तृत विवरण तालिका ४३ मा दिइएको छ ।

तालिका ४३: प्रदेशअनुसार हाल स्कुल/कलेज गए नगएको विवरण

लिङ्ग / हाल स्कुल/ कलेज गए नगएको	सङ्ख्या/ %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
जम्मा									
हाल स्कुल/ कलेज गइरहेको	सङ्ख्या	८७०३९७२	१३८०८१३	१७५८७८८	१७७३७८०	७४२१७७	१५२८२४५	६०३९३९	९१६२३०
	%	३२.६	३०.२	३२.१	३१.०	३२.३	३२.६	३९.७	३७.३
अनौपचारिक	सङ्ख्या	१२१६५६	१०९२३	७०३८	२४४९५	२१३४१	३१२०२	१०५३५	१६१२२
	%	०.५	०.२	०.१	०.४	०.९	०.७	०.७	०.७
स्वअध्ययन	सङ्ख्या	४५६३२	६३५०	२३३९	७६१८	१०२७	१००२९	३६९३	५३३२
	%	०.२	०.१	०.०	०.१	०.४	०.२	०.२	०.२
विगतमा गएको	सङ्ख्या	११५२१९५५	२२४११५०	१७९६१२७	२८६८०६८	११०५२०४	२१०१३३१	५४२९३८	९४७९३७
	%	४३.१	४९.०	३१.४	५०.२	४८.१	४४.९	३५.७	३८.६
कहिल्यै पढ्न लेख्न नगएको	सङ्ख्या	६३१७१७	९३८८९३	१९८८३३८	१०४४०९५	४१२३४३	१००८००६	३५६२९४	५६९२०२
	%	२३.६	२०.५	३६.३	१८.३	१७.९	२१.५	२३.४	२३.२
नखुलेको	सङ्ख्या	१४९०९	३११	८४८	३३२	६९६१	३४२४	२२१२	१६२१
	%	०.१	०.०	०.०	०.०	०.३	०.१	०.१	०.१
जम्मा	सङ्ख्या	२६७२५२९५	४५७८४४०	५४७३४७८	५७९८३८८	२२९७४९७	४६८२२३७	१५१९६११	२४५५६४४
	%	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०
पुरूष									
हाल स्कुल/कलेज गइरहेको	सङ्ख्या	४४८११४६	६९७०९६	९४८३१५	९१५९५३	३७८३६५	७७६४८९	३०५८३७	४५९०९१
	%	३४.६	३१.४	३४.८	३२.३	३५.०	३४.९	४१.६	४०.१
अनौपचारिक	सङ्ख्या	३४४९९	३५९५	२८५३	९०५५	५००६	७५८३	२८४४	३५६३
	%	०.३	०.२	०.१	०.३	०.५	०.३	०.४	०.३
स्वअध्ययन	सङ्ख्या	२१४९७	३२५९	११७२	३६८०	४६९८	४५५२	१७८२	२३५४
	%	०.२	०.१	०.०	०.१	०.४	०.२	०.२	०.२
विगतमा गएको	सङ्ख्या	६३०१२१६	१२०३५१७	१०२४२०२	१५६८६४२	५७९८३७	११११६१७	३०३४४२	५१७९५९
	%	४८.६	५४.२	३७.६	५५.३	५२.९	५०.०	४१.३	४५.२
	सङ्ख्या	२११७७२६	३११०९५	७४५४११	३३९८३८	११८०७६	३२१७६३	१२०२३२	१६१३११

लिङ्ग / हाल स्कूल/ कलेज गए नगएको	सङ्ख्या/ %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
कहिल्यै पढ्न लेख नगएको	%	१६.३	१४.०	२७.४	१२.०	१०.९	१४.५	१६.४	१४.१
नखुलेको	सङ्ख्या	६९४२	१४७	४४८	१७३	२७४२	१६२६	१०६६	७४०
	%	०.१	०.०	०.०	०.०	०.३	०.१	०.१	०.१
जम्मा	सङ्ख्या	१२९६३०२६	२२१८७०९	२७२२४०१	२८३७३४१	१०८०७२४	२२२३६३०	७३५२०३	११४५०१८
	%	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०
महिला									
हाल स्कूल/कले ज गइरहेको	सङ्ख्या	४२२२८२६	६८३७१७	८१०४७३	८५७८२७	३६३८१२	७५१७५६	२९८१०२	४५७१३९
	%	३०.७	२९.०	२९.५	२९.८	२९.९	३०.६	३८.०	३४.९
अनौपचारिक	सङ्ख्या	८७५७	७३२८	४१८५	१५४४०	१६३३५	२३६१९	७६९१	१२५५९
	%	०.६	०.३	०.२	०.५	१.३	१.०	१.०	१.०
स्वअध्ययन	सङ्ख्या	२४१३५	३०९१	११६७	३९३८	५५७३	५४७७	१९११	२९७८
	%	०.२	०.१	०.०	०.१	०.५	०.२	०.२	०.२
विगतमा गएको	सङ्ख्या	५२२०७३९	१०३७६३३	६९१९२५	१२९९४२६	५३३३६७	९८९७१४	२३९४९६	४२९१७८
	%	३७.९	४४.०	२५.२	४५.१	४३.८	४०.३	३०.५	३२.७
कहिल्यै पढ्न लेख नगएको	सङ्ख्या	४१९९४४५	६२७७९८	१२४२९२७	७०४२५७	२९४२६७	६८६२४३	२३६०६२	४०७८९१
	%	३०.५	२६.६	४५.२	२४.४	२४.२	२७.९	३०.१	३१.१
नखुलेको	सङ्ख्या	७९६७	१६४	४००	१५९	३४१९	१७९८	११४६	८८१
	%	०.१	०.०	०.०	०.०	०.३	०.१	०.१	०.१
जम्मा	सङ्ख्या	१३७६२२६९	२३५९७३१	२७५१०७७	२८८१०४७	१२१६७७३	२४५८६०७	७८४४०८	१३१०६२६
	%	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

रेखाचित्र १४: प्रदेशगत हाल स्कूल कलेज गए नगएको अवस्था (प्रतिशतमा)

साक्षर जनसङ्ख्याको उत्तीर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण

जनगणनामा प्राप्त नतिजाअनुसार नेपालमा कुल साक्षर जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी २८.७ प्रतिशत व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका छन् उक्त प्रतिशत सबैभन्दा बढी मधेशमा ३३.० प्रतिशत र कम बागमतीमा २३.५ प्रतिशत छन्। निम्न माध्यामिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरू १९.९ प्रतिशत रहेका छन् जुन सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा २९.७ प्रतिशत र कम बागमती प्रदेशमा १६.५ प्रतिशत छन्। एस.एल.सी. वा सोसरह मात्र उत्तीर्ण गर्ने व्यक्तिहरू ९.५ प्रतिशत देखिन्छन् जुन सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा १९.७ प्रतिशत र कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ६.८ प्रतिशत छन्। नेपालमा १.८ प्रतिशत व्यक्तिहरूले अनौपचारिक शिक्षा अध्ययन गरेको देखिएको छ जुन सबैभन्दा बढी सुदूरपश्चिम प्रदेशमा २.६ प्रतिशत र कम मधेशमा ०.६ प्रतिशत देखिएको छ।

तालिका ४४: प्रदेशगत साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह

लिङ्ग/उत्तीर्ण गरेको तह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
जम्मा									
पूर्व प्राथमिक तह	सङ्ख्या	८९६५४६	१४६७५४	२२०६७५	१५०३९९	६५००८	१७५०९७	५००२२	८८७५९
	%	४.४	४.०	६.३	३.२	३.४	४.८	४.३	४.७
प्राथमिक तह (१-५)	सङ्ख्या	५८५५७३२	१०२६९२२	११४८६३९	१०९६४३८	४९२३८४	११५३९२२	३५९८२९	५७८४०६
	%	२८.७	२८.२	३३.०	२३.५	२६.९	३९.४	३०.९	३०.७

लिङ्ग/उत्तीर्ण गरेको तह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
निम्न	सङ्ख्या	४०७३३१	७३१४२३	७४२५१६	७७०४४७	३७४४२१	७९८१५३	२५००९६	४०३२७५
माध्यमिक तह (६-८)	%	१९.९	२०.१	२१.३	१६.५	१९.९	२१.७	२१.५	२१.४
माध्यमिक तह (९-१०)	सङ्ख्या	३१४८१८०	६४२२१२	५६८१८८	५६१७०२	२९४७७७	५६९२७०	१९३५९८	३१८४३३
	%	१५.४	१७.६	१६.३	१२.०	१५.६	१५.५	१६.६	१६.९
एस.एल.सी. वा सो सरह	सङ्ख्या	१९३९६३१	४११३४३	२६५२७९	५४४९७३	१९८५२५	२९७७९५	९३३६४	१२८३५२
	%	९.५	११.३	७.६	११.७	१०.५	८.१	८.०	६.८
प्रमाणपत्र वा सो सरह	सङ्ख्या	२६००९०३	४३२०२९	३३९७८०	८१६१०२	२७२१६६	३९१५४९	१३९०११	२१०२६६
	%	१२.७	११.९	९.७	१७.५	१४.४	१०.७	११.९	११.१
स्नातक वा सो सरह	सङ्ख्या	९३०१७६	१२५४८२	११५४०५	४०२९०६	७८८४२	११६१७६	३१३९७	५९९६८
	%	४.६	३.४	३.३	८.६	४.२	३.२	२.७	३.२
स्नातकोत्तर वा सो सरह	सङ्ख्या	४४१५८५	५२०७०	४८६६५	२०८६६१	३७६८	५०७७४	१२९२५	३१३२२
	%	२.२	१.४	१.४	४.५	२.०	१.४	१.१	१.७
अन्य	सङ्ख्या	१७७६१	२५८३	११११	६५३१	१९६२	३५७०	५१८	१४८६
	%	०.१	०.१	०.०	०.१	०.१	०.१	०.०	०.१
तह नभएको/तह नखुलेको	सङ्ख्या	३५७५९२	५१९०५	२१७६०	९०००३	३८७६७	८४५१०	२०९३५	४९७५२
	%	१.८	१.४	०.६	१.९	२.१	२.३	१.८	२.६
उल्लेख नभएको	सङ्ख्या	१४८६८७	१७६२४	१३१२२	२६२११	३०१३४	३३४९५	११६३०	१६४७१
	%	०.७३	०.४८	०.३८	०.५६	१.६०	०.९१	१.००	०.८७
नेपाल	सङ्ख्या	२०४०८१२४	३६३९५४७	३४८५१४०	४६७४२९३	१८८५१५४	३६७४२३१	११६३३१७	१८८६४४२
पुरुष									
पूर्व प्राथमिक तह	सङ्ख्या	४८३८२४	७७५३१	१२१८१९	८१५३३	३५०६९	९४०२९	२६३४५	४७४९८
	%	४.५	४.१	६.२	३.३	३.६	४.९	४.३	४.८
प्राथमिक तह (१-५)	सङ्ख्या	३११८५५०	५४८०९७	६१४३२४	५९४१९३	२५७४४०	६०७६५८	१९०७२४	३०६११४
	%	२८.८	२८.७	३१.१	२३.८	२६.७	३२.०	३१.०	३१.१
निम्न माध्यमिक तह (६-८)	सङ्ख्या	२१८७२९९	३९०८९५	४१७२८५	४१९९५६	१९०५५४	४२१४३१	१३३५३६	२१३६४२
	%	२०.२	२०.५	२१.१	१६.८	१९.८	२२.२	२१.७	२१.७
माध्यमिक तह (९-१०)	सङ्ख्या	१६७८१५६	३३१३३७	३३२२०४	२९८४९७	१५२७५८	२९६३१८	१०११३९	१६५९०३
	%	१५.५	१७.४	१६.८	१२.०	१५.९	१५.६	१६.४	१६.९
एस.एल.सी. वा सो सरह	सङ्ख्या	१०४८९२०	२१२८३८	१५७२८०	२९८०५९	१०८१९४	१५६३०१	४९७६४	६६४८४
	%	९.७	११.२	८.०	११.९	११.२	८.२	८.१	६.८
	सङ्ख्या	१३३३८७८	२१२२०९	२०९६४३	४१५६७५	१३१११९	१९२२०५	७३३४९	१०७६७८

लिङ्ग/उत्तीर्ण गरेको तह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
प्रमाणपत्र वा सो सरह	%	१२.३	११.१	१०.२	१६.६	१३.६	१०.१	११.९	१०.९
स्नातक वा सो सरह	सङ्ख्या	५१५१०३	६९७६१	७७९८९	२१५५०३	३९१०९	६०६७१	१८५१९	३३५५१
	%	४.७	३.७	३.९	८.६	४.१	३.२	३.०	३.४
स्नातकोत्तर वा सो सरह	सङ्ख्या	२८१३७८	३४२३८	३६९६५	१२४०९२	२३३०६	३२४९९	९१७२	२११०६
	%	२.६	१.८	१.९	५.०	२.४	१.७	१.५	२.१
अन्य	सङ्ख्या	७३३२	११९६	५७३	२९७२	६६५	१२२७	२११	४८८
	%	०.१	०.१	०.०	०.१	०.१	०.१	०.०	०.०
तह नभएको/तह नखुलेको	सङ्ख्या	१२५३३०	२१०१७	१००२९	३४५४०	१२४१३	२५८१६	७०२६	१४४८९
	%	१.२	१.१	०.५	१.४	१.३	१.४	१.१	१.५
उल्लेख नभएको	सङ्ख्या	६५५३०	८४९५	६८७९	१२४८३	१२०२१	१३७२२	५१८६	६७५४
	%	०.६	०.४	०.३	०.५	१.२	०.७	०.८	०.७
नेपाल	सङ्ख्या	१०८४५३००	१९०७६१४	१९७६९९०	२४९७५०३	९६२६४८	१९०१८६७	६१४९७१	९८३७०७
महिला									
पूर्व प्राथमिक तह	सङ्ख्या	४१२७२२	६९२२३	९८८५६	६८७८६	२९९३९	८०९८८	२३६७७	४१२५३
	%	४.३	४.०	६.६	३.२	३.२	४.६	४.३	४.६
प्राथमिक तह (१-५)	सङ्ख्या	२७३७१८२	४७८०२५	५३४३१५	५०२२४५	२३४९४४	५४६२६४	१६९०९७	२७२२९२
	%	२८.६	२७.६	३५.४	२३.१	२५.५	३०.८	३०.८	३०.२
निम्न माध्यमिक तह (६-८)	सङ्ख्या	१८८४०३२	३४०५२८	३२५२३१	३५०४९१	१८४८६७	३७६७२२	११६५६०	१८९६३३
	%	१९.७	१९.७	२१.६	१६.१	२०.०	२१.३	२१.३	२१.०
माध्यमिक तह (९-१०)	सङ्ख्या	१४७००२४	३१०८७५	२३५९८४	२६३२०५	१४२०१९	२७२९५२	९२४५९	१५२५३०
	%	१५.४	१७.९	१५.६	१२.१	१५.४	१५.४	१६.९	१६.९
एस.एल.सी. वा सो सरह	सङ्ख्या	८९०७११	१९८५०५	१०७९९९	२४६९१४	९०३३१	१४१४९४	४३६००	६१८६८
	%	९.३	११.५	७.२	११.३	९.८	८.०	८.०	६.९
प्रमाणपत्र वा सो सरह	सङ्ख्या	१२६७०२५	२१९८२०	१३८१३७	४००४२७	१४१०४७	१९९३४४	६५६६२	१०२५८८
	%	१३.२	१२.७	९.२	१८.४	१५.३	११.२	१२.०	११.४
स्नातक वा सो सरह	सङ्ख्या	४१५०७३	५५७२१	३७४१६	१८७४०३	३९७३३	५५५०५	१२८७८	२६४१७
	%	४.३	३.२	२.५	८.६	४.३	३.१	२.३	२.९
स्नातकोत्तर वा सो सरह	सङ्ख्या	१६०२०७	१७८३२	११७००	८४५६९	१३८६२	१८२७५	३७५३	१०२१६
	%	१.७	१.०	०.८	३.९	१.५	१.०	०.७	१.१
अन्य	सङ्ख्या	१०४२९	१३८७	५३८	३५५९	१२९७	२३४३	३०७	९९८
	%	०.१	०.१	०.०	०.२	०.१	०.१	०.१	०.१

लिङ्ग/उत्तीर्ण गरेको तह	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
तह नभएको	सङ्ख्या	२३२२६२	३०८८८	११७३१	५५४६३	२६३५४	५८६९४	१३९०९	३५२२३
/तह नखुलेको	%	२.४	१.८	०.८	२.५	२.९	३.३	२.५	३.९
उल्लेख नभएको	सङ्ख्या	८३१५७	९१२९	६२४३	१३७२८	१८११३	१९७८३	६४४४	९७१७
	%	०.९	०.५	०.४	०.६	२.०	१.९%	१.२%	१.९%
नेपाल	सङ्ख्या	९५६२८२४	१७३१९३३	१५०८१५०	२१७६७९०	९२२५०६	१७७२३६४	५४८३४६	९०२७३५

प्राप्त नतिजाले देशका वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका साक्षर पुरुष र महिलाहरूले सबैभन्दा बढी सङ्ख्याले प्राथमिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका छन् जसमा पुरुष २८.८ प्रतिशत छ, जुन सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा ३२.० प्रतिशत र कम महिला २८.६ प्रतिशत रहेका छन्, जुन सबैभन्दा बढी मधेशमा ३५.४ र कम बागमतीमा २३.१ प्रतिशत छन्। दोस्रो ठूलो हिस्साले निम्नमाध्यमिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका छन् जसमा पुरुष २२.२% (सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा २२.२ प्रतिशत र कम बागमती प्रदेशमा १६.८ प्रतिशत) र महिला १९.७ प्रतिशत (सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा २२.२ प्रतिशत र कम बागमती प्रदेशमा १६.८ प्रतिशत) छन्। सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गर्ने महिलाहरूको तुलनामा पुरुषहरूको प्रतिशत धेरै रहेको छ। अनौपचारिक शिक्षामा भने महिलाहरूको प्रतिशत पुरुषको भन्दा धेरै रहेको छ।

अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्रसम्बन्धी विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरू अर्थात् ३५.१ प्रतिशतले व्यवस्थापन क्षेत्रको अध्ययन गरेको देखिएको छ जसमा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ४३.१ प्रतिशत र कम कर्णाली प्रदेशमा १२.० प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी शिक्षाशास्त्र अध्ययन गरेका व्यक्तिहरू २९.९ प्रतिशत सहित दोस्रो स्थानमा रहेका छन् जसमा सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ६०.१ प्रतिशत र कम बागमती प्रदेशमा १७.९ प्रतिशत छन्। मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र (Humanities and Social Sciences) अध्ययन गरेका व्यक्तिहरू ११.५ प्रतिशतसहित तेस्रो स्थानमा रहेका छन् जसमा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा १४.३ र कम कर्णाली प्रदेशमा ६.८ प्रतिशत रहेका छन्।

लैङ्गिक आधारमा विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै पुरुषहरू (३६.९%) ले व्यवस्थापन विषय/क्षेत्र अध्ययन गरेको देखिएको छ जसमा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ४३.० प्रतिशत र कम कर्णाली प्रदेशमा १२.४ प्रतिशत छन् भने धेरै महिलाहरू (३६.१%) ले शिक्षाशास्त्र अध्ययन गरेका छन् जसमा सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ६३.४ प्रतिशत र कम बागमती प्रदेशमा २२.६ प्रतिशत छन्। नेपालमा मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र अध्ययन गर्ने महिला र पुरुषहरू बराबर करिब ११ प्रतिशत रहेका छन्। प्रदेशमा मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र अध्ययन गर्ने महिला सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा १५.४ प्रतिशत र कम कर्णाली प्रदेशमा ६.० प्रतिशत रहेका छन्। विस्तृत विवरण तालिका ४५ मा दिइएको छ।

तालिका ४५: दश जोड २ वा सोसरह वा सोभन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्र

लिङ्ग / अध्ययन गरेको क्षेत्र	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
जम्मा									
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	सङ्ख्या	४५८२१६	७५०१२	३६४३६	२०४३१३	४००६३	५३८८७	१२४५१	३६०५४
	%	११.५	१२.३	७.२	१४.३	१०.३	९.६	६.८	१२.०
व्यवस्थापन	सङ्ख्या	१३९५३१०	२१२९४३	१५१६८७	६१४९११	१३९९२९	१७३१९५	२१९९४	८०६५१
	%	३५.१	३४.९	३०.१	४३.१	३६.०	३१.०	१२.०	२६.७
शिक्षा	सङ्ख्या	११८९५५६	२०५०२०	१६४६७६	२५६१२०	१२४८७७	२०४६९८	११०२४१	१२३९२४
	%	२९.९	३३.६	३२.७	१७.९	३२.२	३६.७	६०.१	४१.१
विज्ञान तथा प्रविधि	सङ्ख्या	२८१८८७	३८६११	४५०१७	११७७५४	२४१८०	३७०४६	६१०८	१३१७१
	%	७.१	६.३	८.९	८.२	६.२	६.६	३.३	४.४
स्वास्थ्य/चिकित्साशास्त्र	सङ्ख्या	१७३८०८	२२४६७	२८२११	६६५९०	१३७१२	२२८९८	७८३९	१२०९१
	%	४.४	३.७	५.६	४.७	३.५	४.१	४.३	४.०
इन्जिनियरिङ्ग	सङ्ख्या	१२०६३३	१२८६१	२३७१८	५४११२	९११२	११२९७	३७९७	५७३६
	%	३.०	२.१	४.७	३.८	२.३	२.०	२.१	१.९
कानून	सङ्ख्या	२९७९५	४२०४	२४९६	१५२४६	२२२१	३४०१	९५३	१२७४
	%	०.८	०.७	०.५	१.१	०.६	०.६	०.५	०.४
कृषि	सङ्ख्या	२५९३२	२७९९	३०४४	६५११	२४४१	४८२३	२९३३	३३८१
	%	०.७	०.५	०.६	०.५	०.६	०.९	१.६	१.१
वन	सङ्ख्या	१२९२०	१९२८	३०९६	३४०९	१२६६	१४५४	८०२	९६५
	%	०.३	०.३	०.६	०.२	०.३	०.३	०.४	०.३
पशुविज्ञान/पशुचिकित्सा/मत्स्यपालन	सङ्ख्या	९३०९	१२८२	१५२६	२३९५	८५७	१३२०	८६७	१०६२
	%	०.२	०.२	०.३	०.२	०.२	०.२	०.५	०.४
कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	सङ्ख्या	४५८८०	५२०३	३७७३	२५६७५	३११७	४८२६	११२६	२१६०
	%	१.२	०.९	०.७	१.८	०.८	०.९	०.६	०.७
अन्य	सङ्ख्या	७०३२	९७६४	१०१५६	२८०४५	५९५९	१०१६१	१९८३	४९६४
	%	१.८	१.६	२.०	२.०	१.५	१.८	१.१	१.६
उत्तर नलेखिएको	सङ्ख्या	१५८३८६	१७४८७	३००१४	३२५८८	२०४४२	२९४९३	१२२३९	१६१२३
	%	४.०	२.९	६.०	२.३	५.३	५.३	६.७	५.३
नेपाल	सङ्ख्या	३९७२६६४	६०९५८१	५०३८५०	१४२७६६९	३८८१७६	५५८४९९	१८३३३३	३०१५५६
पुरुष									
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	सङ्ख्या	२४५१०१	४१५१४	२३८२८	१००४३९	२२४५०	३००९२	७५२५	१९२५३
	%	११.५	१३.१	७.५	१३.३	११.६	१०.५	७.४	११.९
व्यवस्थापन	सङ्ख्या	७८६३३४	११८६०४	९७३१६	३३९८७८	७४८४०	९६०६४	१२५००	४७१३२
	%	३६.९	३७.५	३०.७	४५.०	३८.७	३३.७	१२.४	२९.०

लिङ्ग / अध्ययन गरेको क्षेत्र	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
शिक्षा	सङ्ख्या	५२३८३४	८५३६१	८५५५२	१०४१२३	४८१४३	८४१९७	५८०८४	५८३७४
	%	२४.६	२७.०	२७.०	१३.८	२४.९	२९.५	५७.५	३६.०
विज्ञान तथा प्रविधि	सङ्ख्या	१८७५८	२५२५८	३४१६०	७३४५९	१५३३७	२४३८३	४५४१	१००२०
	%	८.८	८.०	१०.८	९.७	७.९	८.५	४.५	६.२
स्वास्थ्य/ चिकित्साशास्त्र	सङ्ख्या	६९९१२	८३२५	१७८९०	२१६४७	४२९४	९००९	३४८४	५२६३
	%	३.३	२.६	५.७	२.९	२.२	३.२	३.४	३.२
इन्जिनियरिङ्ग	सङ्ख्या	१०२८९२	११०३१	२१८३९	४४७५८	७६३७	९६५६	३१४१	४८३०
	%	४.८	३.५	६.९	५.९	३.९	३.४	३.१	३.०
कानून	सङ्ख्या	२०९२५	३१६२	१९५६	१०२१७	१७००	२३५६	६०८	९२६
	%	१.०	१.०	०.६	१.४	०.९	०.८	०.६	०.६
कृषि	सङ्ख्या	१५०६९	१४८७	२१६७	३७३१	१३७२	२९१२	१५१८	१८८२
	%	०.७	०.५	०.७	०.५	०.७	१.०	१.५	१.२
वन	सङ्ख्या	७८४४	११७४	२०७४	२०१९	६६४	८२७	४९२	५९४
	%	०.४	०.४	०.७	०.३	०.३	०.३	०.५	०.४
पशुविज्ञान/ पशुचिकित्सा /मत्स्यपालन	सङ्ख्या	६६१६	९६५	१३०२	१६३६	५८६	९०७	५४५	६७५
	%	०.३	०.३	०.४	०.२	०.३	०.३	०.५	०.४
कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	सङ्ख्या	३४८०२	३९९५	२९८१	१९५७८	२३३८	३५७३	७७०	१५६७
	%	१.६	१.३	०.९	२.६	१.२	१.३	०.८	१.०
अन्य	सङ्ख्या	४२४९८	६२०९	६६०७	१५९६७	३७४२	५८८९	११७२	२९१२
	%	२.०	२.०	२.१	२.१	१.९	२.१	१.२	१.८
उत्तर नलेखिएको	सङ्ख्या	८७३७४	९१२३	१८९२५	१७८१८	१०४३१	१५५१०	६६६०	८९०७
	%	४.१	२.९	६.०	२.४	५.४	५.४	६.६	५.५
नेपाल	सङ्ख्या	२१३०३१९	३१६२०८	३१६५९७	७५५२७०	१९३५३४	२८५३७५	१०१०४०	१६२३३५
महिला									
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	सङ्ख्या	२१३११५	३३४९८	१२६०८	१०३८७४	१७६१३	२३७९५	४९२६	१६८०१
	%	११.६	११.४	६.७	१५.४	९.०	८.७	६.०	१२.१
व्यवस्थापन	सङ्ख्या	६०८९७६	९४३३९	५४३७१	२७५०३३	६५०८९	७७३३१	९४९४	३३५१९
	%	३३.१	३२.२	२९.०	४०.९	३३.४	२८.२	११.५	२४.१
शिक्षा	सङ्ख्या	६६५७२२	११९६५९	७९१२४	१५१९९७	७६७३४	१२०५०१	५२१५७	६५५५०
	%	३६.१	४०.८	४२.३	२२.६	३९.४	४४.१	६३.४	४७.१
विज्ञान तथा प्रविधि	सङ्ख्या	९४७२९	१३३५३	१०८५७	४४२९५	८८४३	१२६६३	१५६७	३१५१
	%	५.१	४.६	५.८	६.६	४.५	४.६	१.९	२.३
स्वास्थ्य /चिकित्साशास्त्र	सङ्ख्या	१०३८९६	१४१४२	१०३२१	४४९४३	९४१८	१३८८९	४३५५	६८२८
	%	५.६	४.८	५.५	६.७	४.८	५.१	५.३	४.९

लिङ्ग / अध्ययन गरेको क्षेत्र	सङ्ख्या / %	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
इन्जिनियरिङ्ग	सङ्ख्या	१७७४१	१८३०	१८७९	९३५४	१४७५	१६४१	६५६	९०६
	%	१.०	०.६	१.०	१.४	०.८	०.६	०.८	०.७
कानून	सङ्ख्या	८८७०	१०४२	५४०	५०२९	५२१	१०४५	३४५	३४८
	%	०.५	०.४	०.३	०.७	०.३	०.४	०.४	०.२
कृषि	सङ्ख्या	१०८६३	१३१२	८७७	२७८०	१०६९	१९११	१४१५	१४९९
	%	०.६	०.४	०.५	०.४	०.५	०.७	१.७	१.१
वन	सङ्ख्या	५०७६	७५४	१०२२	१३९०	६०२	६२७	३१०	३७१
	%	०.३	०.३	०.५	०.२	०.३	०.२	०.४	०.३
पशुविज्ञान/ पशुचिकित्सा /मत्स्यपालन	सङ्ख्या	२६९३	३१७	२२४	७५९	२७१	४१३	३२२	३८७
	%	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.२	०.४	०.३
कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	सङ्ख्या	११०७८	१२०८	७९२	६०९७	७७९	१२५३	३५६	५९३
	%	०.६	०.४	०.४	०.९	०.४	०.५	०.४	०.४
अन्य	सङ्ख्या	२८५३४	३५५५	३५४९	१२०७८	२२१७	४२७२	८११	२०५२
	%	१.५	१.२	१.९	१.८	१.१	१.६	१.०	१.५
उत्तर नलेखिएको	सङ्ख्या	७१०१२	८३६४	११०८९	१४७७०	१००११	१३९८३	५५७९	७२१६
	%	३.९	२.९	५.९	२.२	५.१	५.१	६.८	५.२
नेपाल	सङ्ख्या	१८४२३०५	२९३३७३	१८७२५३	६७२३९९	१९४६४२	२७३१२४	८२२९३	१३९२२१

खण्ड पाँच: बसाइँसराइसम्बन्धी वितरण

जनसंख्या परिवर्तनका तीन महत्वपूर्ण अवयवहरू मध्ये बसाइँसराइ अहिलेको सन्दर्भमा प्रमुख र निर्णायक अवयवको रूपमा रहेको छ। बसाइँसराइका विभिन्न रूपमध्ये जन्मस्थान परिवर्तनको रूपमा हुने बसाइँसराइ र पछिल्लो पटकको बसाइँसराइलाई राष्ट्रिय जनगणनाले समेट्ने गरेको छ।

जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

जनगणनामा संकलन गरिएका बसाइँसराइको रूपमध्ये जन्मस्थान परिवर्तनको रूपमा हुने बसाइँसराइ एक हो। यस बसाइँसराइमा प्रत्येक व्यक्तिको जन्मस्थान परिवर्तन भयो कि भएन भनेर हेरिन्छ। जन्मस्थान परिवर्तन भएमा बसाइँसराइको रूपमा हेरिन्छ। यस राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा बसाइँसराइको सबैभन्दा तल्लो एकाइ स्थानीय तहलाई लिइएको छ। यदि जन्मस्थान एउटा स्थानीय तहमा र गणना अर्को स्थानीय तहमा भएको अवस्थालाई बसाइँसराइ मानिएको छ।

जनगणनाअनुसार जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै गाउँपालिका वा नगरपालिका भएका व्यक्तिहरू ६९.० प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान रहेको स्थानीय तहमा बसोबास गरेका पुरुष ७८.३ प्रतिशत र महिला ६०.० प्रतिशत रहेका छन्। कुल जनसङ्ख्याको ९.०० प्रतिशत व्यक्तिहरूको जन्मस्थान सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका वा नगरपालिका, १९.५१ प्रतिशत जनसङ्ख्याको अर्को जिल्ला र २.५२ प्रतिशतको जन्मस्थान विदेश रहेको छ। समग्रमा बसोबास गरेको भन्दा फरक गाउँपालिका वा नगरपालिका जन्मस्थान हुने महिलाको सङ्ख्या (३९.९%) पुरुषको (२१.७%) तुलनामा अधिक रहेको छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा जन्मस्थान स्वदेश हुने व्यक्तिहरू सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ९९.६४ प्रतिशत र जन्मस्थान विदेशमा हुने सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ३.८७ प्रतिशत रहेका छन्। मधेश प्रदेशमा विदेश जन्मस्थान हुने पुरुष ०.५२ प्रतिशत रहेका छन् भने महिलाको सङ्ख्या ७.२३ प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुने सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ८५.०६ प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान अर्को स्थानीय तह भएका सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा ११.४ प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान अर्को जिल्ला हुने सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ३४.९४ प्रतिशत रहेका छन्।

कोशी प्रदेशमा गणनाको समयमा गणना भएका ९७.०७ प्रतिशत व्यक्तिहरू स्वदेशमा जन्मेका छन् भने विदेशमा जन्मेका २.८९ प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुने ६७.०२ प्रतिशत, अर्को स्थानीय तह हुने ८.९७ प्रतिशत र अर्को जिल्ला हुने २१.०९ प्रतिशत रहेका छन्। जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुनेमा पुरुषको सङ्ख्या अधिक ७५.८३ प्रतिशत रहेको छ भने महिलाको सङ्ख्या ५८.६५ प्रतिशत रहेको छ।

मधेस प्रदेशमा स्वदेशमा जन्म भएका ९६.१२ प्रतिशत रहेका छन् भने विदेशमा जन्मेका ३.८७ प्रतिशत रहेका छन् । जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुने ७७.०८ प्रतिशत, अर्को स्थानीय तह हुने ११.२७ प्रतिशत र अर्को जिल्ला हुने ७.७७ प्रतिशत रहेका छन् । जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुनेमा पुरुषको सङ्ख्या अधिक ९३.३१ प्रतिशत रहेको छ भने महिलाको सङ्ख्या ६०.७६ प्रतिशत रहेको छ ।

बागमती प्रदेशमा स्वदेशमा जन्म भएका ९८.५१ प्रतिशत रहेका छन् भने विदेशमा जन्मेका १.४८ प्रतिशत रहेका छन् । जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुने ५५.५३ प्रतिशत, अर्को स्थानीय तह हुने ८.०३ प्रतिशत र अर्को जिल्ला हुने ३४.९४ प्रतिशत रहेका छन् । जन्मस्थान र हालको बसोबास एउटै स्थानीय तह हुनेमा पुरुषको सङ्ख्या ६०.९९ प्रतिशत रहेको छ भने महिलाको सङ्ख्या ५०.११ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ४६: प्रदेशअनुसार जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

प्रदेश र लिङ्ग	स्वदेशमा जन्म भएका					विदेशमा जन्म भएको	उल्लेख नभएको
	जम्मा	स्वदेशमा जन्मेका जम्मा	यही गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	यही जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला		
नेपाल							
जम्मा	२९१६४५७८	२८४२०३३३	२०११७३९५	२६१२७१३	५६९०२२५	७३४६६३	९५८२
%	१००	९७.४५	६८.९८	८.९६	१९.५१	२.५२	०.०३
पुरुष	१४२५३५५१	१४०६२६५८	१११६३९९८	५५७४४४	२३४१२१६	१८६८२६	४०६७
%	१००	९८.६६	७८.३२	३.९१	१६.४३	१.३१	०.०३
महिला	१४९११०२७	१४३५७६७५	८९५३३९७	२०५५२६९	३३४९००९	५४७८३७	५५१५
%	१००	९६.२९	६०.०५	१३.७८	२२.४६	३.६७	०.०४
प्रदेश							
कोशी							
जम्मा	४९६१४१२	४८१६२८६	३३२५१२५	४४५००७	१०४६१५४	१४३५१०	१६१६
%	१००	९७.०७	६७.०२	८.९७	२१.०९	२.८९	०.०३
पुरुष	२४१७३२८	२३७२६३६	१८३३०९८	११६६६२	४२२८७६	४४०३९	६५३
%	१००	९८.१५	७५.८३	४.८३	१७.४९	१.८२	०.०३
महिला	२५४४०८४	२४४३६५०	१४९२०२७	३२८३४५	६२३२७८	९९४७१	९६३
%	१००	९६.०५	५८.६५	१२.९१	२४.५०	३.९१	०.०४
मधेस							
जम्मा	६११४६००	५८७७४३२	४७१३२२८	६८८८८७	४७५३१७	२३६५९७	५७१
%	१००	९६.१२	७७.०८	११.२७	७.७७	३.८७	०.०१
पुरुष	३०६५७५१	३०४९३६४	२८६०६१९	७१७१४	११७०३१	१६०८६	३०१
%	१००	९९.४७	९३.३१	२.३४	३.८२	०.५२	०.०१

प्रदेश र लिङ्ग	स्वदेशमा जन्म भएका					विदेशमा जन्म भएको	उल्लेख नभएको
	जम्मा	स्वदेशमा जन्मेका जम्मा	यही गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	यही जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला		
महिला	३०४८८४९	२८२८०६८	१८५२६०९	६१७१७३	३५८२८६	२२०५११	२७०
%	१००	९२.७६	६०.७६	२०.२४	११.७५	७.२३	०.०१
बागमती							
जम्मा	६११६८६६	६०२५६८९	३३९६९५४	४९१३७८	२१३७३५७	९०३८४	७९३
%	१००	९८.५१	५५.५३	८.०३	३४.९४	१.४८	०.०१
पुरुष	३०४८६८४	२९९८०५८	१८५९५१३	१५६७५७	९८१७८८	५०२६५	३६१
%	१००	९८.३४	६०.९९	५.१४	३२.२०	१.६५	०.०१
महिला	३०६८१८२	३०२७६३१	१५३७४४१	३३४६२१	११५५५६९	४०११९	४३२
%	१००	९८.६८	५०.११	१०.९१	३७.६६	१.३१	०.०१
गण्डकी							
जम्मा	२४६६४२७	२४२१४३४	१६२३६४४	२८२३०६	५१५४८४	४२०१५	२९७८
%	१००	९८.१८	६५.८३	११.४५	२०.९०	१.७०	०.१२
पुरुष	११७०८३३	११४७२०५	८६६८३२	७५४८४	२०४८८९	२२३४१	१२८७
%	१००	९७.९८	७४.०४	६.४५	१७.५०	१.९१	०.११
महिला	१२९५५९४	१२७४२२९	७५६८१२	२०६८२२	३१०५९५	१९६७४	१६९१
%	१००	९८.३५	५८.४१	१५.९६	२३.९७	१.५२	०.१३
लुम्बिनी							
जम्मा	५१२२०७८	४९३२८६८	३६४७३३४	३८७८८०	८९७६५४	१८७१७७	२०३३
%	१००	९६.३१	७१.२१	७.५७	१७.५३	३.६५	०.०४
पुरुष	२४५४४०८	२४१४७२६	१९७८१७९	७२९१२	३६३६३५	३८८७२	८१०
%	१००	९८.३८	८०.६०	२.९७	१४.८२	१.५८	०.०३
महिला	२६६७६७०	२५१८१४२	१६६९१५५	३१४९६८	५३४०१९	१४८३०५	१२२३
%	१००	९४.३९	६२.५७	११.८१	२०.०२	५.५६	०.०५
कर्णाली							
जम्मा	१६८८४१२	१६८२२७६	१४३६१६४	१०१६०४	१४४५०८	५४४१	६९५
%	१००	९९.६४	८५.०६	६.०२	८.५६	०.३२	०.०४
पुरुष	८२३७६१	८२०६०९	७३९८६४	२२८८१	५७८६४	२८७३	२७९
%	१००	९९.६२	८९.८२	२.७८	७.०२	०.३५	०.०३
महिला	८६४६५१	८६१६६७	६९६३००	७८७२३	८६६४४	२५६८	४१६
%	१००	९९.६५	८०.५३	९.१०	१०.०२	०.३०	०.०५
सुदूर पश्चिम							
जम्मा	२६९४७८३	२६६४३४८	१९७४९४६	२१५६५१	४७३७५१	२९५३९	८९६
%	१००	९८.८७	७३.२९	८.००	१७.५८	१.१०	०.०३

प्रदेश र लिङ्ग	स्वदेशमा जन्म भएका					विदेशमा जन्म भएको	उल्लेख नभएको
	जम्मा	स्वदेशमा जन्मेका जम्मा	यही गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	यही जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला		
पुरुष	१२७२७८६	१२६००६०	१०२५८९३	४१०३४	१९३१३३	१२३५०	३७६
%	१००	९९.००	८०.६०	३.२२	१५.१७	०.९७	०.०३
महिला	१४२१९९७	१४०४२८८	९४९०५३	१७४६१७	२८०६१८	१७८८९	५२०
%	१००	९८.७५	६६.७४	१२.२८	१९.७३	१.२९	०.०४

स्वदेश जन्म भएको जनसङ्ख्याको जन्म प्रदेशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

हाल बसोबास गर्ने व्यक्तिको जन्मस्थान हेर्दा अधिकांश जनसङ्ख्याको सम्बन्धित प्रदेशमै रहेको छ । कर्णाली प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये ९७.४९ प्रतिशत सोही प्रदेशमै जन्म भएका देखिन्छन् भने बागमती प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये ८०.८३ प्रतिशत मात्र सोही प्रदेशमा जन्मेका देखिन्छन् ।

कोशी प्रदेशमा हाल बसोबास गर्ने व्यक्तिको जन्मस्थान कोशी प्रदेशमा ९७.३६ प्रतिशत रहेको छ भने मधेस प्रदेश जन्मस्थान रहेका १.३५ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी मधेस प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये १.४५ प्रतिशत बागमती प्रदेशमा जन्म भएका रहेका छन् । बागमती प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये ५.९६ प्रतिशत कोशी प्रदेशमा जन्म भएका, ५.६१ प्रतिशत गण्डकी प्रदेशमा जन्म भएका, ३.६२ प्रतिशत मधेस प्रदेशमा जन्म भएका र २.२१ प्रतिशत लुम्बिनी प्रदेशमा जन्म भएका छन् । गण्डकी प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये २.९५ प्रतिशत लुम्बिनी प्रदेशमा जन्म भएका र २.८६ प्रतिशत बागमती प्रदेशमा जन्म भएका रहेका छन् । लुम्बिनी प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये ३.४२ प्रतिशत गण्डकी प्रदेशमा जन्म भएका र ३.३९ प्रतिशत कर्णाली प्रदेशमा जन्म भएका रहेका छन् । कर्णाली प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये १.२१ प्रतिशत लुम्बिनी प्रदेशमा जन्म भएका रहेका छन् । सुदूरपश्चिम प्रदेशमा हाल बसोबास गर्नेमध्ये १.५३ प्रतिशत कर्णाली प्रदेशमा जन्म भएका रहेका छन् ।

तालिका ४७: स्वदेश जन्म भएको जनसङ्ख्याको जन्म प्रदेशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	जन्म भएको प्रदेश							उल्लेख नभएको
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	
नेपाल									
जम्मा	२८४२०३३३	५१३४३१३	६०४३७००	५१०००८२	२७६४३०९	४७८६४०१	१८९८६३६	२६८६२५७	६६३५
%	१००	१८.०७	२१.२७	१७.९५	९.७३	१६.८४	६.६८	९.४५	०.०२
पुरुष	१४०६२६५८	२५१४९७२	३१५९८८६	२५२७१९०	१२९७२२९	२३५३६०९	९२३२०७	१२८२८०९	३७६४
%	१००	१७.८८	२२.४७	१७.९७	९.२२	१६.७४	६.५६	९.१२	०.०३
महिला	१४३५७६७५	२६१९३४१	२८८३८१४	२५७२८९२	१४६७०८८	२४३२७९२	९७५४२९	१४०३४४८	२८७१
%	१००	१८.२४	२०.०९	१७.९२	१०.२२	१६.९४	६.७९	९.७७	०.०२

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	जन्म भएको प्रदेश							उल्लेख नभएको
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	
प्रदेश									
कोशी									
जम्मा	४८१६२८६	४६८९१२९	६४८६६	४१९७१	७२५२	६०८८	२४२५	३७८६	७६९
%	१००	९७.३६	१.३५	०.८७	०.१५	०.१३	०.०५	०.०८	०.०२
पुरुष	२३७२६३६	२३१५६५७	२९०६५	१७६५५	३३१७	२७४५	१४१९	२१५९	६१९
%	१००	९७.६०	१.२३	०.७४	०.१४	०.१२	०.०६	०.०९	०.०३
महिला	२४४३६५०	२३७३४७२	३५८०१	२४३१६	३९३५	३३४३	१००६	१६२७	१५०
%	१००	९७.१३	१.४७	१.००	०.१६	०.१४	०.०४	०.०७	०.०१
मधेश									
जम्मा	५८७७४३२	४७१७२	५७३२२७२	८५३१९	७०६२	३१८८	७३९	१४०६	२७४
%	१००	०.८०	९७.५३	१.४५	०.१२	०.०५	०.०१	०.०२	०.००
पुरुष	३०४९३६४	१४७०७	२९९२८२८	३६१०६	३०३३	१२८६	४९९	८८९	१६
%	१००	०.४८	९८.१५	१.१८	०.१०	०.०४	०.०२	०.०३	०.००
महिला	२८२८०६८	३२४६५	२७३९४४४	४९२१३	४०२९	१९०२	२४०	५१७	२५८
%	१००	१.१५	९६.८७	१.७४	०.१४	०.०७	०.०१	०.०२	०.०१
बागमती									
जम्मा	६०२५६८९	३५८९५३	२१८०९२	४८७०७१	३३७८२५	१३२९०४	४२१६७	६०६८५	४३५१
%	१००	५.९६	३.६२	८.०८	५.६१	२.२१	०.७०	१.०१	०.०७
पुरुष	२९९८०५८	१६६२३३	१२०८१७	२४२९७३६	१५२७८७	६५०८८	२४२९२	३६७६६	२३३९
%	१००	५.५४	४.०३	८.१०	५.१०	२.१७	०.८१	१.२३	०.०८
महिला	३०२७६३१	१९२७२०	९७२७५	२४४०९७६	१८५०३८	६७८१६	१७८७५	२३९१९	२०१२
%	१००	६.३७	३.२१	८०.६२	६.११	२.२४	०.५९	०.७९	०.०७
गण्डकी									
जम्मा	२४२१४३४	१९२०८	१५९७७	६९१९६	२२३५८५	७१४१७	५१०९	४४९४	१७५
%	१००	०.७९	०.६६	२.८६	९.२३	२.९५	०.२१	०.१९	०.०१
पुरुष	११४७२०५	९३८१	१०११९	२८८५१	१०६५३९४	२७३५७	३१७८	२८७०	५५
%	१००	०.८२	०.८८	२.५१	९.२८	२.३८	०.२८	०.२५	०.००
महिला	१२७४२२९	९८२७	५८५८	४०३४५	११७०४६४	४४०६०	१९३१	१६२४	१२०
%	१००	०.७७	०.४६	३.१७	९.१८	३.४६	०.१५	०.१३	०.०१
लुम्बिनी									
जम्मा	४९३२८६८	१०९३३	८४९७	२३५८६	१६८७८६	४५२६९८२	१६७४३३	२५८४०	८११
%	१००	०.२२	०.१७	०.४८	३.४२	९१.७७	३.३९	०.५२	०.०२
पुरुष	२४१४७२६	४७३५	४६४९	१०११९	६८९४९	२२३९८९६	७४२५४	११३९३	६६३
%	१००	०.२०	०.१९	०.४२	२.८६	९२.७६	३.०८	०.४७	०.०३
महिला	२५१८१४२	६१९८	३८४८	१३३९९	९९८३७	२२८७०८६	९३१७९	१४४४७	१४८
%	१००	०.२५	०.१५	०.५३	३.९६	९०.८२	३.७०	०.५७	०.०१
कर्णाली									
जम्मा	१६८२२७६	२४९१	१०७७	२७०४	१८३३	२०४२१	१६४००१५	१३६७९	५६

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	जन्म भएको प्रदेश							उल्लेख नभएको
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	
%	१००	०.१५	०.०६	०.१६	०.११	१.२१	९७.४९	०.८१	०.००
पुरुष	८२०६०९	१३७३	७८५	१५६२	१०६८	७३०५	८०३८४८	४६५१	१७
%	१००	०.१७	०.१०	०.१९	०.१३	०.८९	९७.९६	०.५७	०.००
महिला	८६१६६७	१११८	२९२	११४२	७६५	१३११६	८३६१६७	९०२८	३९
%	१००	०.१३	०.०३	०.१३	०.०९	१.५२	९७.०४	१.०५	०.००
सुदूर पश्चिम									
जम्मा	२६६४३४८	६४२७	२९१९	६५९४	५६९३	२५४०१	४०७४८	२५७६३६७	१९९
%	१००	०.२४	०.११	०.२५	०.२१	०.९५	१.५३	९६.७०	०.०१
पुरुष	१२६००६०	२८८६	१६२३	३०९३	२६७३	९९३२	१५७१७	१२२४०८१	५५
%	१००	०.२३	०.१३	०.२५	०.२१	०.७९	१.२५	९७.१४	०.००
महिला	१४०४२८८	३५४१	१२९६	३५०१	३०२०	१५४६९	२५०३१	१३५२२८६	१४४
%	१००	०.२५	०.०९	०.२५	०.२२	१.१०	१.७८	९६.३०	०.०१

विदेशमा जन्मेको व्यक्तिको जन्मेको देशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

नेपालमा बसोबास गर्ने कुल विदेशमा जन्मेका ७,३४,६६३ जनसङ्ख्यामध्ये भारतमा जन्मेकाको सङ्ख्या ९७.१८ प्रतिशत रहेको छ। विदेशमा जन्मेका कुल पुरुषहरू मध्ये भारतमा जन्मेका पुरुषहरू ९४.१७ प्रतिशत र महिलाहरू ९८.२१ प्रतिशत रहेका छन्। आसियान मुलुकमा जन्मेका व्यक्तिहरू ०.८८ प्रतिशत, अन्य एसियाली मुलुकमा जन्मेका ०.७६ प्रतिशत, भारत बाहेकका अन्य सार्क मुलुकमा जन्मेका ०.४५ प्रतिशत रहेका छन्। युरोपियन युनियन बाहेकका अन्य युरोपेली मुलुक जन्मस्थान भएका ०.११ प्रतिशत रहेका छन् भने अन्य देश जन्मस्थान रहेका न्यून रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा विदेशमा जन्मेकामध्ये सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा भारत जन्मस्थान रहेका ९९.८१ प्रतिशत रहेका छन्। विदेश जन्मस्थान रहेकामध्ये बागमती प्रदेशमा भारत जन्मस्थान रहेका सबैभन्दा कम ९०.०५ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ४दः विदेशमा जन्मेको व्यक्तिको जन्मेको देशको आधारमा जनसङ्ख्या वितरण

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	जन्म भएको देश												
		भारत	साकं मुलुक	आसियन मुलुक	मध्यपूर्व	अन्य एशियाली मुलुक	EU आवद्ध मुलुक	अन्य युरोपेली मुलुक	उत्तर अमेरिकी मुलुक	दक्षिण अमेरिकी मुलुक	अफ्रिका	प्रशान्त महासागिरिय मुलुक	अन्य	उल्लेख नभएको
नेपाल														
जम्मा	७३४६६३	७१३९७३	३२९८	६४४४	२३८१	५५९९	५४५	८२६	६७६	८९	११६	३७२	२१९	१२५
%	१००	९७.१८	०.४५	०.८८	०.३२	०.७६	०.०७	०.११	०.०९	०.०१	०.०२	०.०५	०.०३	०.०२
पुरुष	१८६८२६	१७५९३०	१३४४	३३२९	१७४२	२९७१	२८७	४१४	३५०	४५	६७	१८२	११६	४९
%	१००	९४.१७	०.७२	१.७८	०.९३	१.५९	०.१५	०.२२	०.१९	०.०२	०.०४	०.१०	०.०६	०.०३
महिला	५४७८३७	५३८०४३	१९५४	३११५	६३९	२६२८	२५८	४१२	३२६	४४	४९	१९०	१०३	७६
%	१००	९८.२१	०.३६	०.५७	०.१२	०.४८	०.०५	०.०८	०.०६	०.०१	०.०१	०.०३	०.०२	०.०१
प्रदेश														
कोशी														
जम्मा	१४३५१०	१३८१७३	१६६५	१७३३	९९०	७५८	३६	५२	३३	१५	१०	२५	११	९
%	१००	९६.२८	१.१६	१.२१	०.६९	०.५३	०.०३	०.०४	०.०२	०.०१	०.०१	०.०२	०.०१	०.०१
पुरुष	४४०३९	४०९७९	७०१	१०१४	८४२	४०३	२२	२३	२०	७	५	१८	४	१
%	१००	९३.०५	१.५९	२.३०	१.९१	०.९२	०.०५	०.०५	०.०५	०.०२	०.०१	०.०४	०.०१	०.००
महिला	९९४७१	९७१९४	९६४	७१९	१४८	३५५	१४	२९	१३	८	५	७	७	८
%	१००	९७.७१	०.९७	०.७२	०.१५	०.३६	०.०१	०.०३	०.०१	०.०१	०.०१	०.०१	०.०१	०.०१
मधेश														
जम्मा	२३६५९७	२३६१४८	१७५	११३	९२	२२	७	१०	५	५	३	१	३	१३
%	१००	९९.८१	०.०७	०.०५	०.०४	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०१
पुरुष	१६०८६	१५९०३	२९	५३	८३	३	४	३	४	१	०	०	१	२
%	१००	९८.८६	०.१८	०.३३	०.५२	०.०२	०.०२	०.०२	०.०२	०.०१	०.००	०.००	०.०१	०.०१
महिला	२२०५११	२२०२४५	१४६	६०	९	१९	३	७	१	४	३	१	२	११
%	१००	९९.८८	०.०७	०.०३	०.००	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
बागमती														
जम्मा	९०३८४	८१३९०	९१०	२०३४	७०७	३२२९	३७७	५४५	५५६	५६	८२	२६२	१७७	५९
%	१००	९०.०५	१.०१	२.२५	०.७८	३.५७	०.४२	०.६०	०.६२	०.०६	०.०९	०.२९	०.२०	०.०७
पुरुष	५०२६५	४५७७६	४३६	९४९	४११	१६१८	१९६	२७१	२७९	३१	४८	१२२	९८	३०
%	१००	९१.०७	०.८७	१.८९	०.८२	३.२२	०.३९	०.५४	०.५६	०.०६	०.१०	०.२४	०.१९	०.०६
महिला	४०११९	३५६१४	४७४	१०८५	२९६	१६११	१८१	२७४	२७७	२५	३४	१४०	७९	२९

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	जन्म भएको देश												
		भारत	सार्क मुलुक	आसियन मुलुक	मध्यपूर्व	अन्य एशियाली मुलुक	EU आवद्ध मुलुक	अन्य युरोपेली मुलुक	उत्तर अमेरिकी मुलुक	दक्षिण अमेरिकी मुलुक	अफ्रिका	प्रशान्त महासागिरिय मुलुक	अन्य	उल्लेख नभएको
%	१००	८८.७७	१.१८	२.७०	०.७४	४.०२	०.४५	०.६८	०.६९	०.०६	०.०८	०.३५	०.२०	०.०७
गण्डकी														
जम्मा	४२०१५	३९०७०	१९७	९६७	२५३	११६०	९३	१४९	४६	६	११	४६	९	८
%	१००	९२.९९	०.४७	२.३०	०.६०	२.७६	०.२२	०.३५	०.११	०.०१	०.०३	०.११	०.०२	०.०२
पुरुष	२२३४१	२०६६३	८३	४९०	१६५	७२५	५०	८७	२८	२	१०	२५	७	६
%	१००	९२.४९	०.३७	२.१९	०.७४	३.२५	०.२२	०.३९	०.१३	०.०१	०.०४	०.११	०.०३	०.०३
महिला	१९६७४	१८४०७	११४	४७७	८८	४३५	४३	६२	१८	४	१	२१	२	२
%	१००	९३.५६	०.५८	२.४२	०.४५	२.२१	०.२२	०.३२	०.०९	०.०२	०.०१	०.११	०.०१	०.०१
लुम्बिनी														
जम्मा	१८७१७७	१८४६३७	२६१	१३९७	२९०	३९२	२७	६४	१४	६	९	३३	१६	३१
%	१००	९८.६४	०.१४	०.७५	०.१५	०.२१	०.०१	०.०३	०.०१	०.००	०.००	०.०२	०.०१	०.०२
पुरुष	३८८७२	३७६३२	५१	६९९	२०३	२०५	१४	२७	८	३	४	१५	३	८
%	१००	९६.८१	०.१३	१.८०	०.५२	०.५३	०.०४	०.०७	०.०२	०.०१	०.०१	०.०४	०.०१	०.०२
महिला	१४८३०५	१४७००५	२१०	६९८	८७	१८७	१३	३७	६	३	५	१८	१३	२३
%	१००	९९.१२	०.१४	०.४७	०.०६	०.१३	०.०१	०.०२	०.००	०.००	०.००	०.०१	०.०१	०.०२
कर्णाली														
जम्मा	५४४१	५२९७	१६	५५	२८	२३	१	५	१३	०	०	१	१	१
%	१००	९७.३५	०.२९	१.०१	०.५१	०.४२	०.०२	०.०९	०.२४	०.००	०.००	०.०२	०.०२	०.०२
पुरुष	२८७३	२७७०	७	४८	२५	१२	०	२	७	०	०	०	१	१
%	१००	९६.४१	०.२४	१.६७	०.८७	०.४२	०.००	०.०७	०.२४	०.००	०.००	०.००	०.०३	०.०३
महिला	२५६८	२५२७	९	७	३	११	१	३	६	०	०	१	०	०
%	१००	९८.४०	०.३५	०.२७	०.१२	०.४३	०.०४	०.१२	०.२३	०.००	०.००	०.०४	०.००	०.००
सुदूर पश्चिम														
जम्मा	२९५३९	२९२५८	७४	१४५	२१	१५	४	१	९	१	१	४	२	४
%	१००	९९.०५	०.२५	०.४९	०.०७	०.०५	०.०१	०.००	०.०३	०.००	०.००	०.०१	०.०१	०.०१
पुरुष	१२३५०	१२२०७	३७	७६	१३	५	१	१	४	१	०	२	२	१
%	१००	९८.८४	०.३०	०.६२	०.११	०.०४	०.०१	०.०१	०.०३	०.०१	०.००	०.०२	०.०२	०.०१
महिला	१७१८९	१७०५१	३७	६९	८	१०	३	०	५	०	१	२	०	३
%	१००	९९.२०	०.२२	०.४०	०.०५	०.०६	०.०२	०.००	०.०३	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.०२

पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणनामा संकलन गरिएको बसाइँसराइको अर्को रूप पछिल्लोपटकको बसाइँसराइ (Current migration) हो । यस प्रकारको बसाइँसराइमा सम्बन्धित व्यक्तिको जन्मस्थान जुनुसुकै स्थानमा भएपनि जनगणना हुने दिनभन्दा लगत्तै अघि कहाँ अक्सर बसोबास गरेको थियो भन्ने विवरण संकलन गरिएको थियो ।

जनगणनाअनुसार हाल अक्सर बसोबास गरिरहेको गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोबास नगरेका व्यक्तिहरू ६७.९७ प्रतिशत रहेका छन् जसमध्ये पुरुष ७६.९५ प्रतिशत र महिला ५९.३८ प्रतिशत रहेका छन् । कुल जनसङ्ख्याको १०.७६ प्रतिशत व्यक्तिहरू पछिल्लोपटक सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट, १८.१७ प्रतिशत जनसङ्ख्या अर्को जिल्लाबाट र ३.१० प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेशबाट बसाइँ सरेर हालको स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा हाल अक्सर बसोबास गरिरहेको गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोबास नगरेको व्यक्तिहरू सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ८३.७७ प्रतिशत रहेका छन् भने बागमती प्रदेशको सबैभन्दा कम ५४.६३ प्रतिशत रहेका छन् । बागमती प्रदेशमा कुल जनसङ्ख्याको १२.८१ प्रतिशत व्यक्तिहरू पछिल्लोपटक सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट, ३०.७५ प्रतिशत जनसङ्ख्या अर्को जिल्लाबाट यस स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ । प्रदेशहरूमध्ये लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ४.३५ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेशबाट बसाइँ सरेर हालको स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ ।

तालिका ४९: पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएका			विदेशमा जन्म भएको
		सम्बन्धित गाउँपालिका / नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला	
नेपाल					
जम्मा	२९१६४५७८	१९८२३१७०	३१३६९८९	५३००१०१	९०४३१८
%	१००	६७.९७	१०.७६	१८.१७	३.१०
पुरुष	१४२५३५५१	१०९६८४१३	७८३६४६	२१५०३८८	३५११०४
%	१००	७६.९५	५.५०	१५.०९	२.४६
महिला	१४९११०२७	८८५४७५७	२३५३३४३	३१४९७१३	५५३२१४
%	१००	५९.३८	१५.७८	२१.१२	३.७१
प्रदेश					
कोशी					
जम्मा	४९६१४१२	३२६०१५१	५३८९८४	९८०८०३	१८१४७४
%	१००	६५.७१	१०.८६	१९.७७	३.६६
पुरुष	२४१७३२८	१७८९१६०	१५३७६६	३८९३०४	८५०९८
%	१००	७४.०१	६.३६	१६.१०	३.५२
महिला	२५४४०८४	१४७०९९१	३८५२१८	५९१४९९	९६३७६
%	१००	५७.८२	१५.१४	२३.२५	३.७९

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएको			विदेशमा जन्म भएको
		सम्बन्धित गाउँपालिका / नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला	
मधेश					
जम्मा	६११४६००	४६८९०२४	७०६३४३	४७६११५	२४३११८
%	१००	७६.६९	११.५५	७.७९	३.९८
पुरुष	३०६५७५१	२८४६११४	७६७१८	११८९०८	२४०११
%	१००	९२.८४	२.५०	३.८८	०.७८
महिला	३०४८८४९	१८४२९१०	६२९६२५	३५७२०७	२१९१०७
%	१००	६०.४५	२०.६५	११.७२	७.१९
बागमती					
जम्मा	६११६८६६	३३४१४८०	७८३४८३	१८८११८७	११०७१६
%	१००	५४.६३	१२.८१	३०.७५	१.८१
पुरुष	३०४८६८४	१८२५१८१	२९८१६५	८५२६६५	७२६७३
%	१००	५९.८७	९.७८	२७.९७	२.३८
महिला	३०६८१८२	१५१६२९९	४८५३१८	१०२८५२२	३८०४३
%	१००	४९.४२	१५.८२	३३.५२	१.२४
गण्डकी					
जम्मा	२४६६४२७	१५७७३२८	३०५७२१	५१०३१०	७३०६८
%	१००	६३.९५	१२.४०	२०.६९	२.९६
पुरुष	११७०८३३	८३५९५३	८२४६२	२०१७३	५०७०५
%	१००	७१.४०	७.०४	१७.२३	४.३३
महिला	१२९५५९४	७४१३७५	२२३२५९	३०८५९७	२२३६३
%	१००	५७.२२	१७.२३	२३.८२	१.७३
लुम्बिनी					
जम्मा	५१२२०७८	३५९४४०४	४४७९८४	८५६८६८	२२२८२२
%	१००	७०.१७	८.५५	१६.७३	४.३५
पुरुष	२४५४४०८	१९४१९१०	९५७५१	३४४८७९	७१८६८
%	१००	७९.१२	३.९०	१४.०५	२.९३
महिला	२६६७६७०	१६५२४९४	३५२२३३	५११९८९	१५०९५४
%	१००	६१.९५	१३.२०	१९.१९	५.६६
कर्णाली					
जम्मा	१६८८४१२	१४१४३५८	१०६७१७	१४६६९८	२०६३९
%	१००	८३.७७	६.३२	८.६९	१.२२
पुरुष	८२३७६१	७२३५९९	२४२४६	६००२३	१५८९३
%	१००	८७.८४	२.९४	७.२९	१.९३
महिला	८६४६५१	६९०७५९	८२४७१	८६६७५	४७४६
%	१००	७९.८९	९.५४	१०.०२	०.५५

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएका			विदेशमा जन्म भएको
		सम्बन्धित गाउँपालिका / नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका / नगरपालिकामा जन्म भएको	अर्को जिल्ला	
सुदूर पश्चिम					
जम्मा	२६९४७८३	१९४६४२५	२४७७५७	४४८१२०	५२४८१
%	१००	७२.२३	९.१९	१६.६३	१.९५
पुरुष	१२७२७८६	१००६४९६	५२५३८	१८२८९६	३०८५६
%	१००	७९.०८	४.१३	१४.३७	२.४२
महिला	१४२१९९७	९३९९२९	१९५२१९	२६५२२४	२१६२५
%	१००	६६.१०	१३.७३	१८.६५	१.५२

मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट बसाइँ सर्नेहरूको प्रदेश अनुसारको वितरण

जनगणनाअनुसार मुलुकभित्रै हाल बसोबास गरेको स्थानमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये सोही प्रदेशबाटै बसाइँ सरी आउने सबैभन्दा बढी सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ८७.४४ प्रतिशत रहेका छन् भने सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा ६३.८२ प्रतिशत रहेका छन् ।

एक प्रदेशबाट अर्को प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये कोशी प्रदेशमा मधेस प्रदेशबाट ४.३० प्रतिशत र बागमती प्रदेशबाट ३.६८ प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल मधेस प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये बागमती प्रदेशबाट ७.२६ प्रतिशत र कोशी प्रदेशबाट ४.१० प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल बागमती प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये कोशी प्रदेशबाट १०.७४ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशबाट १०.७१ प्रतिशत, मधेस प्रदेशबाट ७.२१ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशबाट ४.२९ प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल गण्डकी प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये बागमती प्रदेशबाट ९.९३ प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशबाट ८.७५ प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल लुम्बिनी प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये कर्णाली प्रदेशबाट ११.८३ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशबाट ११.६९ प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल कर्णाली प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट ८.९२ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट ५.१८ प्रतिशत रहेका छन् । अर्को प्रदेशबाट हाल सुदूरपश्चिम प्रदेशमा बसाइँ सरी आउनेमध्ये कर्णाली प्रदेशबाट ५.५० प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशबाट ३.४७ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका ५०: प्रदेशगत पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको प्रदेश

प्रदेश	जम्मा	यसअघि बसोबास भएको प्रदेश							
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	उल्लेख नभएको
नेपाल									
जम्मा	८४३७०९०	१७५६७६७	१३२१५२४	१९६९५९९	१०७८८९७	११६०३६५	४३८३८३	७०५४८९	६०६६
%	१००	२०.८२	१५.६६	२३.३४	१२.७९	१३.७५	५.२०	८.३६	०.०७
पुरुष	२९३४०३४	६४६८२६	२८७५७६	८०५५९३	३९४२६३	३७९२५६	१६९४६१	२४७८६९	३१९०
%	१००	२२.०५	९.८०	२७.४६	१३.४४	१२.९३	५.७८	८.४५	०.११

प्रदेश	जम्मा	यसअघि बसोवास भएको प्रदेश							
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	उल्लेख नभएको
महिला	५५०३०५६	११०९९४१	१०३३९४८	११६४००६	६८४६३४	७८११०९	२६८९२२	४५७६२०	२८७६
%	१००	२०.१७	१८.७९	२१.१५	१२.४४	१४.१९	४.८९	८.३२	०.०५
कोशी									
जम्मा	१५१९७८७	१३८०६०७	६५३२०	५६००३	६७२४	५५०४	२०५२	३२९६	२८१
%	१००	९०.८४	४.३०	३.६८	०.४४	०.३६	०.१४	०.२२	०.०२
पुरुष	५४३०७०	४८०३७६	२९१९४	२५११०	३१११	२३७०	१०८१	१६७३	१५५
%	१००	८८.४६	५.३८	४.६२	०.५७	०.४४	०.२०	०.३१	०.०३
महिला	९७६७१७	९००२३१	३६१२६	३०८९३	३६१३	३१३४	९७१	१६२३	१२६
%	१००	९२.१७	३.७०	३.१६	०.३७	०.३२	०.१०	०.१७	०.०१
मधेस									
जम्मा	११८२४५८	४८४८४	१०३५९०८	८५८९१	६७०४	३४७८	५९२	११३०	२७१
%	१००	४.१०	८७.६१	७.२६	०.५७	०.२९	०.०५	०.१०	०.०२
पुरुष	१९५६२६	१५३५०	१३७१११	३७७७३	२८८२	१५१९	३५५	६२०	१६
%	१००	७.८५	७०.०९	१९.३१	१.४७	०.७८	०.१८	०.३२	०.०१
महिला	९८६८३२	३३१३४	८९८७९७	४८११८	३८२२	१९५९	२३७	५१०	२५५
%	१००	३.३६	९१.०८	४.८८	०.३९	०.२०	०.०२	०.०५	०.०३
बागमती									
जम्मा	२६६४६७०	२८६१६७	१९२१११	१७००४६७	२८५४८८	११४४२९	३२९२४	४९२९५	३७८९
%	१००	१०.७४	७.२१	६३.८२	१०.७१	४.२९	१.२४	१.८५	०.१४
पुरुष	११५०८३०	१३१३६४	१०४४८६	६८३२९५	१२६०६१	५५८४२	१८५८९	२९०९४	२०९९
%	१००	११.४१	९.०८	५९.३७	१०.९५	४.८५	१.६२	२.५३	०.१८
महिला	१५१३८४०	१५४८०३	८७६२५	१०१७७७२	१५९४२७	५८५८७	१४३३५	२०२०१	१६९०
%	१००	१०.२३	५.७९	६७.१९	१०.५३	३.८७	०.९५	१.३३	०.११
गण्डकी									
जम्मा	८१६०३१	१८०७९	१५७९९	८१०१८	६२०३५८	७३३९०	४५८८	४२६७	५३२
%	१००	२.२२	१.९४	९.९३	७६.०२	८.७५	०.५६	०.५२	०.०७
पुरुष	२८४१७५	८५११	९७६९	३५३८७	१९७२८६	२७७०१	२७९२	२५९३	१३६
%	१००	२.९९	३.४४	१२.४५	६९.४२	९.७५	०.९८	०.९१	०.०५
महिला	५३१८५६	९५६८	६०३०	४५६३१	४२३०७२	४३६८९	१७९६	१६७४	३९६
%	१००	१.८०	१.१३	८.५८	७९.५५	८.२१	०.३४	०.३१	०.०७
लुम्बिनी									
जम्मा	१३०४८५२	१२६४३	८०६९	३९६४७	१५२५४३	९१८८२३	१५४३८५	२५८८९	८५३
%	१००	०.९७	०.६२	२.४३	११.६९	७०.४२	११.८३	१.९८	०.०७
पुरुष	४४०६३०	५४४८	४२९४	१५६२४	६१२४८	२७३९९६	६८००३	११३३७	६८०
%	१००	१.२४	०.९७	३.५५	१३.९०	६२.१८	१५.४३	२.५७	०.१५

प्रदेश	जम्मा	यसअघि बसोबास भएको प्रदेश							
		कोशी	मधेस	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	उल्लेख नभएको
महिला	८६४२२२	७९९५	३७७५	९६०२३	९९२९५	६४४८२७	८६३८२	९४५५२	९७३
%	१००	०.८३	०.४४	१.०५	१०.५६	७४.६९	१०.००	१.६८	०.०२
कर्णाली									
जम्मा	२५३४९५	३९४२	९५४७	५४४६	९८०५	२२५९७	२०५६०२	९३९३६	९४०
%	१००	१.२४	०.६९	२.१५	०.७९	८.९२	८१.९३	५.९८	०.०६
पुरुष	८४२६९	९९२०	९२२३	३६९०	९०६५	८५६७	६३६२२	४२९३	४९
%	१००	२.२८	१.४५	४.२८	१.२६	१०.१७	७५.५०	५.००	०.०६
महिला	९६९९४६	९२२२	३२४	९८३६	७४०	९४०३०	९४९९८०	८९२३	९९
%	१००	०.७२	०.१९	१.०९	०.४४	८.२९	८३.९४	५.२८	०.०५
सुदूर पश्चिम									
जम्मा	६९५८७७	७६४५	२७७०	९९२७	५२७५	२४९४४	३८२४०	६०८४७६	२००
%	१००	१.१०	०.४०	१.३९	०.७६	३.४७	५.५०	८७.४४	०.०३
पुरुष	२३५४३४	३८५७	९४९९	४७९४	२६९०	९२६९	९५०९९	९९८३३९	५५
%	१००	१.६४	०.६४	२.०४	१.१९	३.९३	६.३८	८४.२४	०.०२
महिला	४६०४४३	३७८८	९२७९	४३३३	२६६५	९४८८३	२३२२९	४९०९३७	९४५
%	१००	०.८२	०.२८	०.९४	०.५८	३.२३	५.०४	८९.०७	०.०३

मुलकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण

जनगणनाको नतिजाअनुसार यस अघिको बसोबास गरेको स्थानबाट गणना भएको स्थानमा आउनुको मुख्य कारणमा सबैभन्दा बढी ३७.४९ प्रतिशत विवाह रहेको छ। हाल बसोबास गरेको स्थानमा आउनुका अन्य कारणहरु आश्रित २०.५० प्रतिशत, काम/रोजगारी १५.७७ प्रतिशत, अध्ययन/तालिम ८.४६ प्रतिशत, कृषि ४.२९ प्रतिशत, व्यापार/व्यवसाय २.८८ प्रतिशत, घर फर्किएको १.७९ प्रतिशत प्राकृतिक प्रकोप ०.७० प्रतिशत, र अन्य ७.०३ प्रतिशत रहेका छन्। बसाइँसराइ गरी आएका पुरुषमध्ये सबैभन्दा बढी ३९.८२ प्रतिशत काम/रोजगारीको कारण र महिला ५६.६५ प्रतिशत विवाहका कारण आएका देखिन्छन्।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा, अर्को स्थानबाट गणना भएको स्थानमा आउनेमध्ये विवाहका कारणले बसाइँ सरेका मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ७३.४९ प्रतिशत रहेका छन्। बागमती प्रदेशमा आश्रित भई बसाइँ सरी आउने २३.७९ प्रतिशत, काम रोजगारीको कारण बसाइँ सर्ने २३.४२ प्रतिशत र अध्ययन/तालिमको कारणमा १३.४८ प्रतिशत रहेका छन्। कर्णाली प्रदेशमा व्यापार/व्यवसायको लागि बसाइँ सरी आउने ४.२६ प्रतिशत र घर फर्किएकोमा २.७४ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कृषि कार्यका लागि बसाइँ सरी आउनेमा ९.०९ प्रतिशत र प्राकृतिक प्रकोपका कारण बसाइँ सरी आउनेमा १.३४ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ५१: पछिल्लोपटक बसाई सरी आउनुको कारण

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
नेपाल											
जम्मा	८४३७०९०	१३३०६५३	२४२८२०	७१४००७	३१५६४०२	१७२९७५	५९२९३	३५५२३७	१५०९०६	५९३०९१	१०४९६६
%	१००	१५.७७	२.८८	८.४६	३७.४१	२०.५०	०.७०	४.२१	१.७९	७.०३	१.२४
पुरुष	२९३४०३४	९३३४९४	१५४०३९	३९८११२	३८७४५	७१९५४	३९६९४	२०३३२२	८६०२८	२९१४५०	४५१९६
%	१००	३१.८२	५.२५	१३.५७	१.३२	२५.६३	१.०८	६.९३	२.९३	९.९३	१.५४
महिला	५५०३०५६	३९७५९९	८८७८१	३१५८९५	३१९७६५७	९७७७६१	२७५९९	१५१९१५	६४८७८	३०१६४१	५९७७०
%	१००	७.२२	१.६१	५.७४	५६.६५	१७.७७	०.५०	२.७६	१.१८	५.४८	१.०९
प्रदेश											
कोशी											
जम्मा	१५१९७८७	२१७८४६	४४१०९	८९३५७	५३६६५४	३४३९२८	९३९४	१२१०५८	३३८४०	११८५९०	५०११
%	१००	१४.३३	२.९०	५.८८	३५.३१	२२.६३	०.६२	७.९७	२.२३	७.८०	०.३३
पुरुष	५४३०७०	१५२२६३	२७९६५	४६७५६	७९४९	१५०६९७	५२४१	७९९३७	१८८०२	५८८५९	२६०१
%	१००	२८.०४	५.१५	८.६१	१.४६	२७.७५	०.९७	१३.२५	३.४६	१०.८४	०.४८
महिला	९७६७१७	६५५८३	१६१४४	४२६०१	५२६७०५	१९३२३१	४१५३	४९९२१	१५०३८	५९७३१	२४१०
%	१००	६.७१	१.६५	४.३६	५.४१	१९.७८	०.४३	५.०३	१.५४	६.१२	०.२५
मधेश											
जम्मा	११८२४५८	७५५८७	१३८९४	३०३२४	८६८०३२	११०९०७	६१७३	२७८४६	१०४२०	३४७१४	४५६१
%	१००	६.३९	१.१८	२.५६	७३.४१	९.३८	०.५२	२.३५	०.८८	२.९४	०.३९
पुरुष	१९५६२६	५६८३१	९६१९	१८८२६	९४८८	५२९४७	३७७	१७२२५	६९०६	१८२७५	१७९२
%	१००	२९.०५	४.९२	९.६२	४.८५	२७.०७	१.९०	८.८१	३.५३	९.३४	०.९२
महिला	९८६८३२	१८७५६	४२७५	११४९८	८५८५४४	५७९६०	२४५६	१०६२१	३५१४	१६४३९	२७६९
%	१००	१.९०	०.४३	१.१७	८७.००	५.८७	०.२५	१.०८	०.३६	१.६७	०.२८
बागमती											
जम्मा	२६६४६७०	६२४०५३	८९०८८	३५९२५१	६१४४९०	६३३६६०	२१८६६	४३८१५	४०८४४	२१६६१७	२०७८६
%	१००	२३.४२	३.३४	१३.४८	२३.०६	२३.७९	०.८२	१.६४	१.५३	८.१३	०.७८
पुरुष	११५०८३०	४३४६६२	५७५८७	२०६९७०	६७६२	२६६७९८	११४९६	२५१६०	२३६०९	१०७४८	१०२३८
%	१००	३७.७७	५.००	१७.९८	०.५९	२३.१८	१.००	२.१९	२.०५	९.३५	०.८९
महिला	१५१३८४०	१८९३९१	३१५०१	१५२२८१	६०७७२८	३६७०६२	१०३७०	१८६५५	१७२३५	१०९०६९	१०५४८
%	१००	१२.५१	२.०८	१०.०६	४०.१४	२४.२५	०.६९	१.२३	१.१४	७.२०	०.७०
गण्डकी											
जम्मा	८१६०३१	१३६१४५	३०४७१	७९०४१	२८३१४८	१६०१०३	३९७३	१८३१५	१७०१९	५१५६४	३६२५२

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
%	१००	१६.६८	३.७३	९.६९	३४.७०	१९.६२	०.४९	२.२४	२.०९	६.३२	४.४४
पुरुष	२८४१७५	९४२६८	१७९५८	४०९०४	३४७३	६७८३२	२०२५	१०३९२	९४१८	२३४२३	१४४८२
%	१००	३३.१७	६.३२	१४.३९	१.२२	२३.८७	०.७१	३.६६	३.३१	८.२४	५.१०
महिला	५३१८५६	४१८७७	१२५१३	३८१३७	२७९६७५	९२२७१	१९४८	७९२३	७६०१	२८१४१	२१७७०
%	१००	७.८७	२.३५	७.१७	५२.५८	१७.३५	०.३७	१.४९	१.४३	५.२९	४.०९
लुम्बिनी											
जम्मा	१३०४८५२	१६५३०७	४०८७१	८९३७०	४८२०३९	२८७३७४	७५७२	७२०४३	२७२७५	१०७७४१	२५२६०
%	१००	१२.६७	३.१३	६.८५	३६.९४	२२.०२	०.५८	५.५२	२.०९	८.२६	१.९४
पुरुष	४४०६३०	११३७०२	२५८६१	४६५६२	६३६०	१२७३७	३९९५	३९५२१	१४९२१	५१७९९	१०७७२
%	१००	२५.८०	५.८७	१०.५७	१.४४	२८.८५	०.९१	८.९७	३.३९	११.७६	२.४४
महिला	८६४२२२	५१६०५	१५०१०	४२८०८	४७५६७९	१६०२३७	३५७७	३२५२२	१२३५४	५५९४२	१४४८८
%	१००	५.९७	१.७४	४.९५	५५.०४	१८.५४	०.४१	३.७६	१.४३	६.४७	१.६८
कर्णाली											
जम्मा	२५३४१५	३४९४२	१०७९९	२२९३८	१०८१२९	३७८०४	९७६	९४५९	६९४०	१४२७३	७५५५
%	१००	१३.७९	४.२६	९.०५	४२.६७	१४.९२	०.३९	३.७३	२.७४	५.६३	२.८२
पुरुष	८४२६९	२५९३७	६२७१	१२४६९	१७११	१७७५५	५११	५४६६	४१०१	७३८०	२७०८
%	१००	३०.७८	७.४४	१४.८०	२.०३	२१.०२	०.६१	६.४९	४.८७	८.७६	३.२१
महिला	१६९१४६	९००५	४५२८	१०४६९	१०६४१८	२००८९	४६५	३९९३	२८३९	६८९३	४४४७
%	१००	५.३२	२.६८	६.१९	६२.९१	११.८८	०.२७	२.३६	१.६८	४.०८	२.६३
सुदूर पश्चिम											
जम्मा	६९५८७७	७६७७३	१३५८८	४३७२६	२६३९१०	१५५७३९	९३३९	६२७०१	१४५६८	४९५९२	५९४१
%	१००	११.०३	१.९५	६.२८	३७.९२	२२.३८	१.३४	९.०१	२.०९	७.१३	०.८५
पुरुष	२३५४३४	५५८३१	८७७८	२५६२५	३००२	६८८२८	४७०९	३३६२१	८२७१	२४१६६	२६०३
%	१००	२३.७१	३.७३	१०.८८	१.२८	२९.२३	२.००	१४.२८	३.५१	१०.२६	१.११
महिला	४६०४४३	२०९४२	४८१०	१८१०१	२६०९०८	८६९११	४६३०	२९०८०	६२९७	२५४२६	३३३८
%	१००	४.५५	१.०४	३.९३	५६.६६	१८.८८	१.०१	६.३२	१.३७	५.५२	०.७२

मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि

जनगणनाअनुसार पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधिको आधारमा हेर्दा बसाइँ सरेका कुल ८४,३७,०९० जनामध्ये सबैभन्दा बढी ३१.९९ प्रतिशत व्यक्तिहरुको पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १०-२४ वर्ष भएको देखिन्छ। जम्मा २२.४१ प्रतिशत व्यक्तिको पछिल्लो पटक बसाइँ सरी आएको अवधि १ देखि ४ वर्ष र १८.०५ प्रतिशत व्यक्तिको बसाइँ सरी आएको अवधि २५ देखि ४९ वर्ष रहेको देखिन्छ। पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १ वर्षभन्दा कम हुने व्यक्तिहरु ३.३७ प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी लैङ्गिक हिसावले सबैभन्दा

बढी २९.७४ प्रतिशत पुरुषहरु र ३३.१९ प्रतिशत महिलाहरुको पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १०-२४ वर्ष भएको छ। पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि ५० वर्षभन्दा बढी हुने व्यक्तिहरु ३.७९ प्रतिशत रहेका छन्।

प्रदेशगत रुपमा तालिकाअनुसार हेर्दा, सबै प्रदेशहरुमा धेरै व्यक्तिहरुको पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १०-२४ वर्ष भएको देखिन्छ। मधेस प्रदेशमा २४.७७ प्रतिशत व्यक्तिको पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि २५ देखि ४९ वर्ष रहेको छ भने मधेसबाहेकका सबै प्रदेशमा १ देखि ४ वर्षभित्र पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएका व्यक्तिको प्रतिशत दोस्रोमा रहेको देखिन्छ।

तालिका ५२: पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	१ वर्षभन्दा कम	१-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-२४ वर्ष	२५-४९ वर्ष	५० वर्ष वा सोभन्दा बढी	उल्लेख नभएको
नेपाल								
जम्मा	८४३७०९०	२८४०९३	१८९१०२६	१५७४०८३	२६९८९९०	१५२२४९०	३१९८३१	१४६५७७
%	१००	३.३७	२२.४१	१८.६६	३१.९९	१८.०५	३.७९	१.७४
पुरुष	२९३४०३४	१३८९०१	७८७९६१	५६१९२०	८७२६४४	४३५०५०	८०२१३	५७३४५
%	१००	४.७३	२६.८६	१९.१५	२९.७४	१४.८३	२.७३	१.९५
महिला	५५०३०५६	१४५१९२	११०३०६५	१०१२१६३	१८२६३४६	१०८७४४०	२३९६१८	८९२३२
%	१००	२.६४	२०.०४	१८.३९	३३.१९	१९.७६	४.३५	१.६२
प्रदेश								
कोशी								
जम्मा	१५१९७८७	४५०१०	३०५४५८	२८३३०८	५०११४२	३१५६७४	६१६३४	७५६१
%	१००	२.९६	२०.१०	१८.६४	३२.९७	२०.७७	४.०६	०.५०
पुरुष	५४३०७०	२०३१७	१२०३५६	९५६१५	१६८९५०	१११०२९	२३२०४	३५९९
%	१००	३.७४	२२.१६	१७.६१	३१.११	२०.४४	४.२७	०.६६
महिला	९७६७१७	२४६९३	१८५१०२	१८७६९३	३३२१९२	२०४६४५	३८४३०	३९६२
%	१००	२.५३	१८.९५	१९.२२	३४.०१	२०.९५	३.९३	०.४१
मधेस								
जम्मा	११८२४५८	१५५१२	१७५६९५	१७४३३३	४४४७१७	२९२९२१	७०५९१	८६८९
%	१००	१.३१	१४.८६	१४.७४	३७.६१	२४.७७	५.९७	०.७३
पुरुष	१९५६२६	४७८४	४०४५५	२८३२०	६९०३४	४०८२९	९६७४	२५३०
%	१००	२.४५	२०.६८	१४.४८	३५.२९	२०.८७	४.९५	१.२९
महिला	९८६८३२	१०७२८	१३५२४०	१४६०१३	३७५६८३	२५२०९२	६०९१७	६१५९
%	१००	१.०९	१३.७०	१४.८०	३८.०७	२५.५५	६.१७	०.६२
बागमती								
जम्मा	२६६४६७०	१२६८१६	७४७४७१	५६६४३०	७८८८७४	३४२२८४	६९२९९	२३४९६
%	१००	४.७६	२८.०५	२१.२६	२९.६०	१२.८५	२.६०	०.८८
पुरुष	११५०८३०	६६९६५	३५९६६४	२५१६२७	३२७१७२	११५१०९	१९१४२	११५५१

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	१ वर्षभन्दा कम	१-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-२४ वर्ष	२५-४९ वर्ष	५० वर्ष वा सोभन्दा बढी	उल्लेख नभएको
%	१००	५.८२	३१.२५	२१.८६	२८.४३	१०.००	१.६६	०.९७
महिला	१५१३८४०	५९८५१	३८७८०७	३१४८०३	४६१७०२	२२७१७५	५०१५७	१२३४५
%	१००	३.९५	२५.६२	२०.७९	३०.५०	१५.०१	३.३१	०.८२
गण्डकी								
जम्मा	८१६०३१	२९५३६	१७६६६३	१५४२४७	२३७५९१	१३५८७०	३०७६६	५१३५८
%	१००	३.६२	२१.६५	१८.९०	२९.१२	१६.६५	३.७७	६.२९
पुरुष	२८४१७५	१५२५५	७६११०	५६५६५	७८३१२	३४३५१	४८१५	१८७६७
%	१००	५.३७	२६.७८	१९.९०	२७.५६	१२.०९	१.६९	६.६०
महिला	५३१८५६	१४२८१	१००५५३	९७९८२	१५९२७९	१०१५१९	२५९५१	३२५९१
%	१००	२.६९	१८.९१	१८.३७	२९.९५	१९.०९	४.८८	६.१३
लुम्बिनी								
जम्मा	१३०४८५२	३९६८०	२७९४०३	२३७४६६	४२०४९८	२४५३५८	४६२५६	३६१९१
%	१००	३.०४	२१.४१	१८.२०	३२.२३	१८.८०	३.५४	२.७७
पुरुष	४४०६३०	१७९३२	१०९६५५	७८७८५	१३२२९७	७५५२४	१२२६५	१४१७२
%	१००	४.०७	२४.८९	१७.८८	३०.०२	१७.१४	२.७८	३.२२
महिला	८६४२२२	२१७४८	१६९७४८	१५८६८१	२८८२०१	१६९८३४	३३९९१	२२०१९
%	१००	२.५२	१९.६४	१८.३६	३३.३५	१९.६५	३.९३	२.५५
कर्णाली								
जम्मा	२५३४१५	१०५६५	६८४२८	४७०२३	७०३१७	३८२९३	८१५१	१०६३८
%	१००	४.१७	२७.००	१८.५६	२७.७५	१५.११	३.२२	४.२०
पुरुष	८४२६९	५८४८	२८८६२	१५१८२	१९७४५	८८८४	२०४६	३७०२
%	१००	६.९४	३४.२५	१८.०२	२३.४३	१०.५४	२.४३	४.३९
महिला	१६९१४६	४७१७	३९५६६	३१८४१	५०५७२	२९४०९	६१०५	६९३६
%	१००	२.७९	२३.३९	१८.८२	२९.९०	१७.३९	३.६१	४.१०
सुदूर पश्चिम								
जम्मा	६९५८७७	१६९७४	१३७९०८	१११२७६	२३५८५१	१५२०९०	३३१३४	८६४४
%	१००	२.४४	१९.८२	१५.९९	३३.८९	२१.८६	४.७६	१.२४
पुरुष	२३५४३४	७८००	५२८५९	३५८२६	७७१३४	४९३२४	९०६७	३४२४
%	१००	३.३१	२२.४५	१५.२२	३२.७६	२०.९५	३.८५	१.४५
महिला	४६०४४३	९१७४	८५०४९	७५४५०	१५८७१७	१०२७६६	२४०६७	५२२०
%	१००	१.९९	१८.४७	१६.३९	३४.४७	२२.३२	५.२३	१.१३

यसअघिको बसोवास भएको देश

हाल गणना भएको स्थानमा बसोवास गर्ने व्यक्तिहरूमध्ये यसअघिको बसोवास विदेशमा रहेका ९,०४,३१८ जनामध्ये ८५.२२ प्रतिशतको यसअघिको बसोवास भारतमा रहेको थियो । यसअघिको बसोवास विदेशमा

रहेका कुल पुरुषमध्ये ६६.८२ प्रतिशत पुरुषको यसअघिको बसोबास भारतमा रहेको थियो भने महिलामध्ये ९६.९१ प्रतिशत महिलाको यसअघिको बसोबास भारतमा रहेको थियो । यसअघि विदेशमा बसोबास गरेका व्यक्तिहरूमध्ये ८.४१ प्रतिशतको यसअघिको बसोबास मध्यपूर्वका मुलुकमा, ३.९३ प्रतिशतको आसियान मुलुकमा, १.१७ प्रतिशतको अन्य एसियाली मुलुकमा यसअघिको बसोबास रहेको थियो । लैङ्गिक रूपमा हेर्दा यसअघि विदेशमा बसोबास गरेका कुल पुरुषहरूमध्ये २०.०८ प्रतिशतको यसअघिको बसोबास मध्यपूर्वका मुलुकमा रहेको थियो ।

तालिका ५३: यसअघिको बसोबास हुनेको बसोबास भएको देशअनुसार जनसङ्ख्या वितरण

प्रदेश	जम्मा	यस अघि बसोबास भएको देश												
		भारत	सार्क मुलुक	आसियान मुलुक	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली मुलुक	EU आवद्ध मुलुक	अन्य युरोपेली मुलुक	उत्तर अमेरिकी मुलुक	दक्षिण अमेरिकी मुलुक	अफ्रिका	प्रशान्त महा सागरीय मुलुक	अन्य	उल्लेख नभएको
नेपाल														
जम्मा	९०४३१८	७७०६९५	३३३८	३५५३१	७६०५४	१०५९३	१४८२	२१८८	१६७३	१६६	७०८	१११८	३१७	२५५
%	१००	८५.२२	०.३९	३.९३	८.४१	१.१७	०.१६	०.२४	०.१९	०.०२	०.०८	०.१२	०.०४	०.०३
पुरुष	३५११०४	२३४५९३	२०२५	३२९२५	७०५०५	६९०७	९४९	१३१५	९४३	१२०	५९१	६७	२९२	१४८
%	१००	६६.८२	०.५८	९.१५	२०.०८	१.९७	०.२७	०.३७	०.२७	०.०३	०.१७	०.१९	०.०६	०.०४
महिला	५५३२१४	५३६१०२	१५१३	३४०६	५५४९	३६८६	५३३	८७३	७३०	४६	११७	४४७	१०५	१०७
%	१००	९६.९१	०.२७	०.६२	१.००	०.६७	०.१०	०.१६	०.१३	०.०१	०.०२	०.०८	०.०२	०.०२
प्रदेश														
कोशी														
जम्मा	१८१४७४	१३७४८१	१३७५	१२७७	२७४७	१५५०	१६७	२७७	१६१	२९	९९	९१	२७	२९
%	१००	७५.७६	०.७६	७.०१	१५.१४	०.८५	०.०९	०.१५	०.०९	०.०२	०.०५	०.०५	०.०१	०.०२
पुरुष	८५०९८	४५००३	७४८	११९१५	२५७०	१११२	१२२	१८५	९७	१८	९०	६२	१९	१७
%	१००	५२.८८	०.८८	१४.००	३०.२१	१.३१	०.१४	०.२२	०.११	०.०२	०.११	०.०७	०.०२	०.०२
महिला	९६३७६	९२४७८	६२७	८०२	१७६१	४३८	४५	९२	६४	११	९	२९	८	१२
%	१००	९५.९६	०.६५	०.८३	१.८३	०.४५	०.०५	०.१०	०.०७	०.०१	०.०१	०.०३	०.०१	०.०१
मधेश														
जम्मा	२४३११८	२३६३४०	१८१	२२१३	४१९७	८२	१५	२०	१३	३	२६	७	५	१६
%	१००	९७.२१	०.०७	०.९१	१.७३	०.०३	०.०१	०.०१	०.०१	०.००	०.०१	०.००	०.००	०.०१
पुरुष	२४०११	१७६३९	६५	२१११	४०९४	४१	१०	११	१०	०	१९	४	२	५
%	१००	७३.४६	०.२७	८.७९	१७.०५	०.१७	०.०४	०.०५	०.०४	०.००	०.०८	०.०२	०.०१	०.०२
महिला	२१९१०७	२१८७०१	११६	१०२	१०३	४१	५	९	३	३	७	३	३	११
%	१००	९९.८१	०.०५	०.०५	०.०५	०.०२	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०१
बागमती														
जम्मा	११०७६	७६०४७	१०१३	८१६०	१५३५९	५३८८	८४५	११६८	११९९	८७	३६०	७७९	२०४	१०७
%	१००	६८.६९	०.९१	७.३७	१३.८७	४.८७	०.७६	१.०५	१.०८	०.०८	३.३३	७.०७	१.८८	०.९७

प्रदेश	जम्मा	यस अघि बसोवास भएको देश												
		भारत	साकं मुलुक	आसियान मुलुक	मध्यपूर्व	अन्य एसियाती मुलुक	EU आवड मुलुक	अन्य युरोपेली मुलुक	उत्तर अमेरिकी मुलुक	दक्षिण अमेरिकी मुलुक	अफ्रिका	प्रशान्त महा सागरीय मुलुक	अन्य	उल्लेख नभएको
पुरुष	७२६७३	४५९२२	६१५	६८४४	१३१९४	३२३७	५०३	६७४	६६५	६९	२८६	४६६	१२७	७
%	१००	६३.१९	०.८५	९.४२	१८.१६	४.४५	०.६९	०.९३	०.९२	०.०९	०.३९	०.६४	०.१७	०.१०
महिला	३८०४३	३०१२५	३९८	३१९६	२१६५	२१५१	३४२	४९४	५३४	१८	७४	३१३	७७	३६
%	१००	७९.१९	१.०५	३.४६	५.६९	५.६५	०.९०	१.३०	१.४०	०.०५	०.१९	०.८२	०.२०	०.०९
गण्डकी														
जम्मा	७३०६८	४९४७१	४५३	४२३७	१४८९५	२५२८	३२१	५६४	१८५	२६	१२७	१६३	५०	४८
%	१००	६७.७१	०.६२	५.८०	२०.३९	३.४६	०.४४	०.७७	०.२५	०.०४	०.१७	०.२२	०.०७	०.०७
पुरुष	५०७०५	२९७२२	३२२	३७६१	१४१५८	१७६७	२१९	३४७	१०५	१९	११३	९८	४१	३२
%	१००	५८.६२	०.६४	७.४२	२७.९२	३.४८	०.४३	०.६८	०.२१	०.०४	०.२२	०.१९	०.०८	०.०६
महिला	२२३६३	१९७४९	१३०	४७६	७३७	७६१	१०२	२१७	८०	७	१४	६५	९	१६
%	१००	८८.३१	०.५८	२.१३	३.३०	३.४०	०.४६	०.९७	०.३६	०.०३	०.०६	०.२९	०.०४	०.०७
लुम्बिनी														
जम्मा	२२२८२२	२०३९०७	३५९	५४१६	११७२८	८५९	११२	१४२	६९	१९	६९	७०	२६	४६
%	१००	९१.५१	०.१६	२.४३	५.२६	०.३९	०.०५	०.०६	०.०३	०.०१	०.०३	०.०३	०.०१	०.०२
पुरुष	७८६८८	५४८६४	१६२	४८३८	११०५९	५९९	७९	८७	३८	१२	५७	३७	१८	१८
%	१००	७६.३४	०.२३	६.७३	१५.३९	०.८३	०.११	०.१२	०.०५	०.०२	०.०८	०.०५	०.०३	०.०३
महिला	१५०९५४	१४९०४३	१९७	५५८	६६९	२६०	३३	५५	३१	७	१२	३३	८	२८
%	१००	९८.७३	०.१३	०.३८	०.४४	०.१७	०.०२	०.०४	०.०२	०.००	०.०१	०.०२	०.०१	०.०२
कर्णाली														
जम्मा	२०६३९	१७६२७	५८	१४९४	१३२७	६८	७	११	२६	१	१४	३	२	१
%	१००	८५.४१	०.२८	७.२४	६.४३	०.३३	०.०३	०.०५	०.१३	०.००	०.०७	०.०१	०.०१	०.००
पुरुष	१५८९३	१३०३४	४३	१४४७	१२६७	५३	६	६	१८	१	१४	१	२	१
%	१००	८२.०१	०.२७	९.१०	७.९७	०.३३	०.०४	०.०४	०.११	०.०१	०.०९	०.०१	०.०१	०.०१
महिला	४७४६	४५९३	१५	४७	६०	१५	१	५	८	०	०	२	०	०
%	१००	९६.७८	०.३२	०.९९	१.२६	०.३२	०.०२	०.११	०.१७	०.००	०.००	०.०४	०.००	०.००
सुदूर पश्चिम														
जम्मा	५२४८१	४९८२२	९९	१२९४	१०७७	११८	१५	६	२०	१	१३	५	३	८
%	१००	९४.९३	०.१९	२.४७	२.०५	०.२२	०.०३	०.०१	०.०४	०.००	०.०२	०.०१	०.०१	०.०२
पुरुष	३०८५६	२८४०९	६९	१२०९	१०२३	९८	१०	५	१०	१	१२	३	३	४
%	१००	९२.०७	०.२२	३.९२	३.३२	०.३२	०.०३	०.०२	०.०३	०.००	०.०४	०.०१	०.०१	०.०१
महिला	२१६२५	२१४१३	३०	८५	५४	२०	५	१	१०	०	१	२	०	४
%	१००	९९.०२	०.१४	०.३९	०.२५	०.०९	०.०२	०.००	०.०५	०.००	०.००	०.०१	०.००	०.०२

विदेशबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण

पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको स्थान विदेश बताउने व्यक्तिहरु उक्त स्थानबाट हालको स्थानमा आउनुको मुख्य कारणमा सबैभन्दा बढी ४५.५१ प्रतिशत विवाह रहेको छ। हाल बसोबास गरेको स्थानमा आउनुका अन्य कारणहरु घर फर्किएको २५.३७ प्रतिशत, आश्रित १०.५४ प्रतिशत, काम/रोजगारी ९.३७ प्रतिशत, अध्ययन/तालिम १.९७ प्रतिशत, व्यापार/व्यवसाय १.९१ प्रतिशत, कृषि १.२९ प्रतिशत, प्राकृतिक प्रकोप ०.१९ प्रतिशत, र अन्य २.८२ प्रतिशत रहेका छन्। बसाइँसराइ गरी आएका पुरुषमध्ये सबैभन्दा बढी ५२.४१ प्रतिशत घर फर्किएको कारण र महिला ७३.४४ प्रतिशत विवाहका कारण रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा अध्ययन गर्दा सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ८५.२६ प्रतिशत बसाइँसराइको कारण विवाह देखिएको छ। यसैगरी विवाह कारण हुने सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा २.४५ प्रतिशत रहेको छ। यसैगरी कोशीमा सबैभन्दा बढी विवाह र कम प्राकृतिक कारण देखिन्छ। यसैगरी बागमती, गण्डकी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा मा सबैभन्दा बढी घर फर्किएको र कम प्राकृतिक प्रकोप, भने लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी विवाह र कम प्राकृतिक देखिएको छ।

तालिक ५४: प्रदेशअनुसार पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आउनुको कारण

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नदेखिएको
नेपाल											
जम्मा	९०४३१८	८४६९२	१७२४५	१७७७३	४११५१९	९५२९७	१७३६	११६९७	२२९३८४	२५५३८	९४३७
%	१००	९.३७	१.९१	१.९७	४५.५१	१०.५४	०.१९	१.२९	२५.३७	२.८२	१.०४
पुरुष	३५११०४	७०८७६	१२९१८	९४७४	५२१८	४३६३४	९१३	६६४९	१८४००७	१२७९०	४६२५
%	१००	२०.१९	३.६८	२.७०	१.४९	१२.४३	०.२६	१.८९	५२.४१	३.६४	१.३२
महिला	५५३२१४	१३८१६	४३२७	८२९९	४०६३०१	५१६६३	८२३	५०४८	४५३७७	१२७४८	४८१२
%	१००	२.५०	०.७८	१.५०	७३.४४	९.३४	०.१५	०.९१	८.२०	२.३०	०.८७
प्रदेश											
कोशी											
जम्मा	१८१४७४	१८८९५	३३१६	२७६२	६५७७२	२३१०८	५२४	६०९९	५३६२२	६७७०	६०६
%	१००	१०.४१	१.८३	१.५२	३६.२४	१२.७३	०.२९	३.३६	२९.५५	३.७३	०.३३
पुरुष	८५०९८	१५४२०	२३३७	१५६६	१०७५	१०७३६	२८८	३५६९	४६२१९	३५५४	३३४
%	१००	१८.१२	२.७५	१.८४	१.२६	१२.६२	०.३४	४.१९	५४.३१	४.१८	०.३९
महिला	९६३७६	३४४७५	९७९	११९६	६४६९७	१२३७२	२३६	२५३०	७४०३	३२१६	२७२
%	१००	३.६१	१.०२	१.२४	६७.१३	१२.८४	०.२४	२.६३	७.६८	३.३४	०.२८
मधेश											
जम्मा	२४३११८	८७१९	२१४०	१५०६	२०७२७२	८५७०	३४२	११०२	९२२४	३५८१	६६२
%	१००	३.५९	०.८८	०.६२	८५.२६	३.५३	०.१४	०.४५	३.७९	१.४७	०.२७
पुरुष	२४०११	६५२९	१४०४	७५१	२०१९	३२२३	१३६	४५८	७८८५	१३७२	२३४

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	काम/ रोजगारी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्मिएको	अन्य	उत्तर नलिखिएको
%	१००	२७.१९	५.८५	३.१३	८.४१	१३.४२	०.५७	१.९१	३२.८४	५.७१	०.९७
महिला	२१९१०७	२१९०	७३६	७५५	२०५२५३	५३४७	२०६	६४४	१३३९	२२०९	४२८
%	१००	१.००	०.३४	०.३४	९३.६८	२.४४	०.०९	०.२९	०.६१	१.०१	०.२०
बागमती											
जम्मा	११०७९६	२९३७६	५१५०	५०५२	१०८०५	१९९१०	२०१	६६४	३३६६१	५११३	७८४
%	१००	२६.५३	४.६५	४.५६	९.७६	१७.९८	०.१८	०.६०	३०.४०	४.६२	०.७१
पुरुष	७२६७३	२५९४४	४२८०	२८३८	२४४	९१३७	१२२	४०१	२६४७९	२७७२	४५६
%	१००	३५.७०	५.८९	३.९१	०.३४	१२.५७	०.१७	०.५५	३६.४४	३.८१	०.६३
महिला	३८०४३	३४३२	८७०	२२१४	१०५६१	१०७७३	७९	२६३	७१८२	२३४१	३२८
%	१००	९.०२	२.२९	५.८२	२७.७६	२८.३२	०.२१	०.६९	१८.८८	६.१५	०.८६
गण्डकी											
जम्मा	७३०६८	९२५२	२००८	२१८८	४२७४	९९८८	१५६	४४५	३९०६०	२२३९	३४५८
%	१००	१२.६६	२.७५	२.९९	५.८५	१३.६७	०.२१	०.६१	५३.४६	३.०६	४.७३
पुरुष	५०७०५	८११२	१५६०	११९४	१२६	४७१५	११५	२९०	३१४५७	१२४८	१८८८
%	१००	१६.००	३.०८	२.३५	०.२५	९.३०	०.२३	०.५७	६२.०४	२.४६	३.७२
महिला	२२३६३	११४०	४४८	९९४	४१४८	५२७३	४१	१५५	७६०३	९९१	१५७०
%	१००	५.१०	२.००	४.४४	१८.५५	२३.५८	०.१८	०.६९	३४.००	४.४३	७.०२
लुम्बिनी											
जम्मा	२२२८२२	१३७१३	३१४६	४२९३	११६४०७	२२१९८	३६५	२३७८	५११४९	६०७२	३१०१
%	१००	६.१५	१.४१	१.९३	५२.२४	९.९६	०.१६	१.०७	२२.९६	२.७३	१.३९
पुरुष	७१८६८	११०११	२२३२	२०४०	१६०३	१०३०९	१७३	१३५९	३८९५७	२९४१	१२४३
%	१००	१५.३२	३.११	२.८४	२.२३	१४.३४	०.२४	१.८९	५४.२१	४.०९	१.७३
महिला	१५०९५४	२७०२	९१४	२२५३	११४८०४	११८८९	१९२	१०१९	१२१९२	३१३१	१८५८
%	१००	१.७९	०.६१	१.४९	७६.०५	७.८८	०.१३	०.६८	८.०८	२.०७	१.२३
कर्णाली											
जम्मा	२०६३९	१२४०	२९५	३४३	५०६	१६९८	२६	७३	१५८४९	३०१	३०८
%	१००	६.०१	१.४३	१.६६	२.४५	८.२३	०.१३	०.३५	७६.७९	१.४६	१.४९
पुरुष	१५८९३	१०५३	२१७	२१३	३७	८३३	१९	४१	१३१२८	१७२	१८०
%	१००	६.६३	१.३७	१.३४	०.२३	५.२४	०.१२	०.२६	८२.६०	१.०८	१.१३
महिला	४७४६	१८७	७८	१३०	४६९	८६५	७	३२	२७२१	१२९	१२८
%	१००	३.९४	१.६४	२.७४	९.८८	१८.२३	०.१५	०.६७	५७.३३	२.७२	२.७०
सुदूर पश्चिम											
जम्मा	५२४८१	३४९७	११९०	१६२९	६४८३	९८२५	१२२	९३६	२६८१९	१४६२	५१८
%	१००	६.६६	२.२७	३.१०	१२.३५	१८.७२	०.२३	१.७८	५१.१०	२.७९	०.९९

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
पुरुष	३०८५६	२८०७	८८८	८७२	११४	४६८१	६०	५३१	१९८८२	७३१	२९०
%	१००	९.१०	२.८८	२.८३	०.३७	१५.१७	०.१९	१.७२	६४.४३	२.३७	०.९४
महिला	२१६२५	६९०	३०२	७५७	६३६९	५१४४	६२	४०५	६९३७	७३१	२२८
%	१००	३.१९	१.४०	३.५०	२९.४५	२३.७९	०.२९	१.८७	३२.०८	३.३८	१.०५

विदेशबाट पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि

जनगणनाअनुसार विदेशबाट पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधिको आधारमा हेर्दा बसाइँ सरेका कुल ९,०४,३१८ जनामध्ये सबैभन्दा बढी ३०.१६ प्रतिशत व्यक्तिहरुको पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १०-२४ वर्ष भएको देखिन्छ। जम्मा २१.४२ प्रतिशत व्यक्तिको पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि १ देखि ४ वर्ष र २१.३३ प्रतिशत व्यक्तिको बसाइँ सरी आएको अवधि २५ देखि ४९ वर्ष रहेको देखिन्छ। पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १ वर्षभन्दा कम हुने व्यक्तिहरु ४.३८ प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी लैङ्गिक हिसाबले ३३.४६ प्रतिशत पुरुषहरु १-४ वर्ष अघि बसाइँ सरी आएको देखिन्छ भने ३४.१६ प्रतिशत महिलाहरुको पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि १०-२४ वर्ष भएको छ। पछिल्लोपटक बसाइँ सरेको अवधि पचास वर्षभन्दा बढी हुने व्यक्तिहरु ५.६६ प्रतिशत रहेका छन्।

प्रदेशगत रुपमा हेर्दा, मधेस प्रदेशमा ३२.६१ प्रतिशत व्यक्तिको पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि २५ देखि ४९ वर्ष रहेको छ। लुम्बिनी र कोशी प्रदेशमा क्रमशः ३१.७६ प्रतिशत र २९.३३ प्रतिशतको पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि १० देखि २४ वर्ष रहेको छ। कर्णाली, सुदूरपश्चिम, बागमती र गण्डकी प्रदेशमा क्रमशः ४४.४२ प्रतिशत, ३४.११ प्रतिशत, ३१.५६ प्रतिशत र २८.२६ प्रतिशतको पछिल्लोपटक बसाइँ सरी आएको अवधि १ देखि ४ वर्ष रहेको छ।

तालिका ५५: पछिल्लोपटक विदेशबाट बसाइँ सरी आएको अवधि

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-२४ वर्ष	२५-४९ वर्ष	५० वर्ष वा सो भन्दा बढी	उल्लेख नभएको
नेपाल								
जम्मा	९०४३१८	३९५८९	१९३६८९	१४०५०१	२७२७३८	१९२८८८	५११४९	१३७६४
%	१००	४.३८	२१.४२	१५.५४	३०.१६	२१.३३	५.६६	१.५२
पुरुष	३५११०४	२७७७८	११७४६४	७२९७	८३७७०	३६६२०	८०३८	६१३७
%	१००	७.९१	३३.४६	२०.३१	२३.८६	१०.४३	२.२९	१.७५
महिला	५५३२१४	११८११	७६२२५	६९२०४	१८८९६८	१५६२६८	४३१११	७६२७
%	१००	२.१३	१३.७८	१२.५१	३४.१६	२८.२५	७.७९	१.३८

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-२४ वर्ष	२५- ४९ वर्ष	५० वर्ष वा सो भन्दा बढी	उल्लेख नभएको
प्रदेश								
कोशी								
जम्मा	१८१४७४	७४००	४०३२१	३१०६५	५३२२०	३९४०६	९०८१	९८१
%	१००	४.०८	२२.२२	१७.१२	२९.३३	२१.७१	५.००	०.५४
पुरुष	८५०९८	५३८२	२६९०८	१८०४३	२०२०७	१११०७	२९५३	४९८
%	१००	६.३२	३१.६२	२१.२०	२३.७५	१३.०५	३.४७	०.५९
महिला	९६३७६	२०१८	१३४१३	१३०२२	३३०१३	२८२९९	६१२८	४८३
%	१००	२.०९	१३.९२	१३.५१	३४.२५	२९.३६	६.३६	०.५०
मधेश								
जम्मा	२४३११८	२६८२	२६४५३	२४५१२	८३०५६	७९२८४	२५५४७	१५८४
%	१००	१.१०	१०.८८	१०.०८	३४.१६	३२.६१	१०.५१	०.६५
पुरुष	२४०११	१२६६	७०४२	४१२३	५९९२	३७५०	१४९३	३४५
%	१००	५.२७	२९.३३	१७.१७	२४.९६	१५.६२	६.२२	१.४४
महिला	२१९१०७	१४१६	१९४११	२०३८९	७७०६४	७५५३४	२४०५४	१२३९
%	१००	०.६५	८.८६	९.३१	३५.१७	३४.४७	१०.९८	०.५७
बागमती								
जम्मा	११०७१६	७३२१	३४९४१	२३४८९	३००९०	१२४०८	१५९४	८७३
%	१००	६.६१	३१.५६	२१.२२	२७.१८	११.२१	१.४४	०.७९
पुरुष	७२६७३	५१६१	२४५३९	१६४३०	१८५४१	६७६७	७४५	४९०
%	१००	७.१०	३३.७७	२२.६१	२५.५१	९.३१	१.०३	०.६७
महिला	३८०४३	२१६०	१०४०२	७०५९	११५४९	५६४१	८४९	३८३
%	१००	५.६८	२७.३४	१८.५६	३०.३६	१४.८३	२.२३	१.०१
गण्डकी								
जम्मा	७३०६८	४४२८	२०६४६	१४६४८	१९८६०	८०९५	१११४	४२७७
%	१००	६.०६	२८.२६	२०.०५	२७.१८	११.०८	१.५२	५.८५
पुरुष	५०७०५	३४४२	१५८०३	१०६००	१३०७९	४८१९	६३१	२३३१
%	१००	६.७९	३१.१७	२०.९१	२५.७९	९.५०	१.२४	४.६०
महिला	२२३६३	९८६	४८४३	४०४८	६७८१	३२७६	४८३	१९४६
%	१००	४.४१	२१.६६	१८.१०	३०.३२	१४.६५	२.१६	८.७०
लुम्बिनी प्रदेश								
जम्मा	२२२८२२	८३८२	४४२५९	३४२६६	७०७६५	४७५९६	१२७१९	४८३५
%	१००	३.७६	१९.८६	१५.३८	३१.७६	२१.३६	५.७१	२.१७
पुरुष	७१८६८	५४६०	२३५७९	१४०५९	१७४२६	७६८८	१८४७	१८०९
%	१००	७.६०	३२.८१	१९.५६	२४.२५	१०.७०	२.५७	२.५२

प्रदेश र लिङ्ग	जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-२४ वर्ष	२५- ४९ वर्ष	५० वर्ष वा सो भन्दा बढी	उल्लेख नभएको
महिला	१५०९५४	२९,२२	२०६८०	२०२०७	५३३३९	३९९०८	१०८७२	३०२६
%	१००	१.९४	१३.७०	१३.३९	३५.३३	२६.४४	७.२०	२.००
कर्णाली								
जम्मा	२०६३९	३७०४	९१६७	३४००	३१०९	६६९	७७	५१३
%	१००	१७.९५	४४.४२	१६.४७	१५.०६	३.२४	०.३७	२.४९
पुरुष	१५८९३	२९,८३	७४२५	२५४८	२१३९	४३९	५१	३०८
%	१००	१८.७७	४६.७२	१६.०३	१३.४६	२.७६	०.३२	१.९४
महिला	४७४६	७२१	१७४२	८५२	९७०	२३०	२६	२०५
%	१००	१५.१९	३६.७०	१७.९५	२०.४४	४.८५	०.५५	४.३२
सुदूरपश्चिम								
जम्मा	५२४८१	५६७२	१७९०२	९१२१	१२६३८	५४३०	१०१७	७०१
%	१००	१०.८१	३४.११	१७.३८	२४.०८	१०.३५	१.९४	१.३४
पुरुष	३०८५६	४०८४	१२१६८	५४९४	६३८६	२०५०	३१८	३५६
%	१००	१३.२४	३९.४३	१७.८१	२०.७०	६.६४	१.०३	१.१५
महिला	२१६२५	१५८८	५७३४	३६२७	६२५२	३३८०	६९९	३४५
%	१००	७.३४	२६.५२	१६.७७	२८.९१	१५.६३	३.२३	१.६०

बसाइँसराइसम्बन्धी सूचकहरू

आन्तरिक बसाइँसराइ:

(१) भित्री बसाइँसराइदर (In-migration rate)

कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानमा प्रतिहजार/लाख जनसङ्ख्यामा कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिरको अन्य ठाउँबाट त्यस ठाउँमा बसोबास गर्न आउने मानिसहरूको सङ्ख्यालाई भित्री बसाइँसराइदर भनिन्छ। यो बसाइँसराइ दर सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ७६ जना प्रति लाख र सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा ४०५ जना प्रतिलाख रहेको छ।

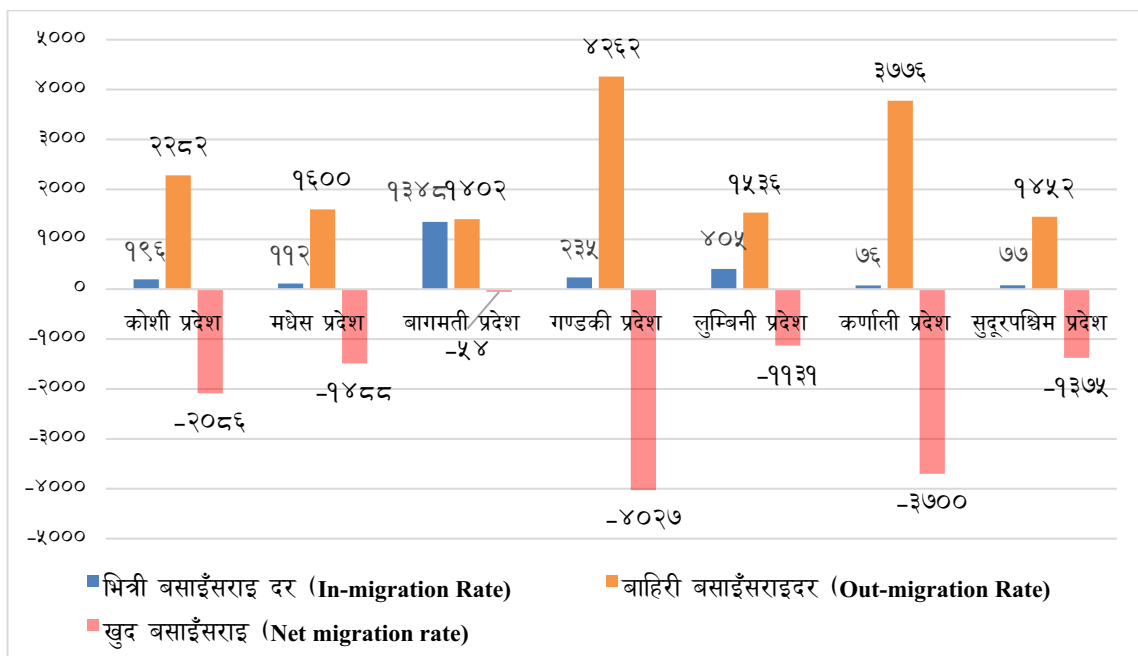
(२) बाहिरी बसाइँसराइदर (Out-migration rate)

कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानबाट प्रतिहजार/लाख जनसङ्ख्यामा कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिर अन्यत्र ठाउँमा बसोबास गर्न जाने मानिसहरूको सङ्ख्यालाई बाहिरी बसाइँसराइदर भनिन्छ। यो बसाइँसराइ दर सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा १४०६ जना प्रति लाख र सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा ४२६२ जना प्रतिलाख रहेको छ।

(३) खुद बसाइँसराइ दर (Net-migration rate)

खास भौगोलिक क्षेत्रमा एक वर्षभित्र बसाइँ सरी आउने कुल जनसङ्ख्या र सोही स्थानबाट सो अवधिमा अन्यत्र बसाइँ सरी जाने कुल जनसङ्ख्याको अन्तरलाई उक्त भौगोलिक क्षेत्रको मध्यवर्षको जनसंख्याले भाग गरेपछि प्राप्त हुने अनुपातलाई एक लाखले गुणन गरी प्राप्त हुने दर नै खुद बसाइँसराइदर हो । यो दर सबैभन्दा बढी गण्डकीमा -४०२७ जना प्रतिलाख र सबैभन्दा कम बागमतीमा -५४ जना प्रतिलाख रहेको छ ।

रेखाचित्र १५: आन्तरिक बसाइँसराइदर, रा.ज.ग २०७८

अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइ (International Migration)

(१) आप्रवासनदर (Immigration rate):

कुनै निश्चित समयमा कुनै देशको प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा अन्य देशहरूबाट बसाइँ सरेर आउने मानिसहरूको सङ्ख्यालाई आप्रवासनदर भनिन्छ । आप्रवासनदरले प्रति हजार/लाख जनसङ्ख्यामा अन्य देशहरूबाट आउने आप्रवासीको सङ्ख्या जनाउँछ । जनगणनाअनुसार नेपालको आप्रवासन दर ७७० जना प्रति लाख रहेको छ जुन २०६८ मा ४६ जना प्रतिलाख थियो ।

(२) प्रवासनदर (Emigration rate):

कुनै निश्चित समयमा कुनै देशको प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा अन्य देशमा बसाइँ सरेर जाने मानिसहरूको सङ्ख्यालाई प्रवासनदर भनिन्छ । प्रवासनदरले प्रति हजार/लाख जनसङ्ख्यामा अन्य देशमा जाने प्रवासीको

सङ्ख्या जनाउँछ । जनगणना अनुसार नेपालको प्रवासनदर ४५६२ जना प्रति लाख रहेको छ जुन २०६८ मा १०७७ जना प्रतिलाख थियो ।

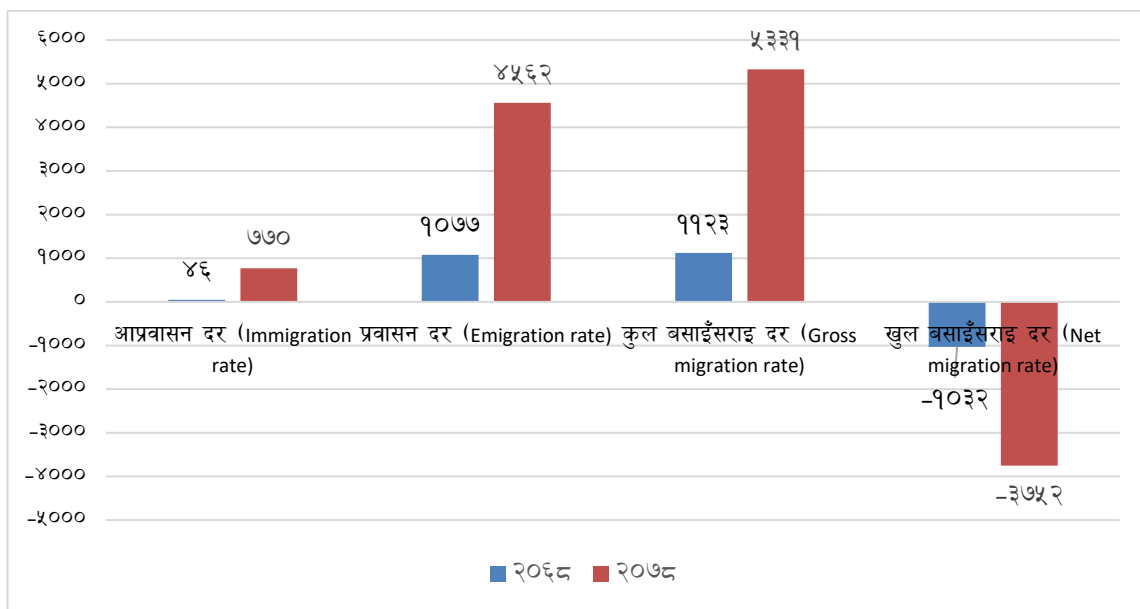
(३) अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइको खुद बसाइँसराइदर (Net migration rate):

कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर अन्य देशबाट आउने जनसङ्ख्याबाट सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर अन्य देशमा जाने जनसङ्ख्या घटाएर सो देशको मध्यवर्षको जनसङ्ख्याले भाग गरी प्रतिहजार/लाख ले गुणा गरेर खुद बसाइँसराइदर निकालिन्छ । जनगणनाअनुसार नेपालको खुद बसाइँसराइ दर -३७५२ जना प्रतिलाख रहेको छ जुन २०६८ मा -१०३२ जना प्रतिलाख थियो ।

(४) अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइका कुल बसाइँसराइदर (Gross migration rate):

कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर आउने जनसङ्ख्या र सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर जाने जनसङ्ख्या जोडेर सो देशको मध्यवर्षको जनसङ्ख्याले भाग गरी १००० ले गुणा गरेर कुल बसाइँसराइदर निकालिन्छ । जनगणना अनुसार नेपालको कुल बसाइँसराइ दर ५३३१ जना प्रति लाख रहेको छ जुन २०६८ मा ११२३ जना प्रतिलाख थियो ।

रेखाचित्र १६: अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइ, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड छः प्रजनन तथा जन्मसम्बन्धी विवरण

हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १५-४५ वर्षका विवाहित महिलाको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार १५-४९ वर्षका विवाहित महिला (६१,४,०३९ जना) मध्ये ११.९९ प्रतिशतले गणनाको समयसम्म एउटा पनि जीवित बच्चा जन्माएको छैनन् भने हालसम्म २ जना जीवित बच्चा जन्माएको महिलाको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी ३२.९९ प्रतिशत रहेको छ। गणनाको समयसम्म १ जना मात्र जीवित बच्चा जन्माएका विवाहित महिला २३.१० प्रतिशत रहेका छन् भने ७ वा सोभन्दा बढी जीवित बच्चा जन्माएका महिला ०.८८ प्रतिशत रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा १५-४९ वर्षका विवाहित महिलामध्ये १ जना जीवित बच्चा जन्माएको महिलाको प्रतिशत सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा २८.८४ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा २५.५७ प्रतिशत रहेको छ। गणनाको समयसम्म २ जना मात्र जीवित बच्चा जन्माएका विवाहित महिला सबैभन्दा बढी प्रतिशत गण्डकी प्रदेशमा ३८.३२ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ३७.४६ प्रतिशत रहेका छन्। तीन जना जीवित बच्चा जन्माएका महिला सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा २४.५५ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा १९.५९ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा १९.५३ प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशमा १७.६० प्रतिशत रहेका छन्। चार जना जीवित बच्चा जन्माएका महिला सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा १३.०६ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा ११.५३ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा १०.६९ प्रतिशत रहेका छन्। पाँच वा सोभन्दा बढी जीवित बच्चा जन्माएका महिला सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा १०.६९ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ८.५७ प्रतिशत र मधेस प्रदेशमा ८.३८ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ५६: हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १५-४९ वर्षका विवाहित महिलाको सङ्ख्या

बच्चाको सङ्ख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
नेपाल									
जम्मा महिला सङ्ख्या	६१४५०३९	१००	२१३३२०	९२०६६५	११७०४८०	११२०२७९	१०८००९४	९०३२८३	७३६९१८
बच्चा नजन्माएको	७३६४९९	११.९९	१२२०४२	२५४२३०	१५१०६७	७१७४०	४५०७६	४१३३०	५१०१४
एकओटा बच्चा जन्माएका	१४१९५०३	२३.१०	७६५८४	४१७५२१	३९६७५५	२३७६५०	१३७३६२	८८८४७	६४८२४
दुईओटा बच्चा जन्माएका	२०२७३४३	३२.९९	१२५८५	१९६१४२	४१४६४१	४६१२६४	४२५५२५	३१३६७९	२०३५०७
तीनओटा बच्चा जन्माएका	११०००२१	१७.९०	१७८	४३३११	१५१९३३	२२०११९	२६५०२५	२३२६२५	१८५२९०

बच्चाको सङ्ख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
चारओटा बच्चा जन्माएका	५०८७४७	८.२८	३३९	८०२६	४३५००	८८१२७	१२६८४०	१२५७६९	११६१४६
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	२११९८३	३.४५	५२	१२३८	९७४९	२८८९४	५१११६	५८८४९	६२०८५
छओटा बच्चा जन्माएका	८६७२५	१.४१	०	१८५	२३८९	९०२५	१९०१६	२५५४५	३०५६५
सातओटा बच्चा जन्माएका	३३६६०	०.५५	०	१२	४८६	२५०३	६७२६	१०१९४	१३७३९
आठओटा बच्चा जन्माएका	१४३७८	०.२३	०	०	०	८५०	२६६५	४४८५	६३७८
नौओटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	६१८०	०.१०	०	०	०	१०७	७४३	१९६०	३३७०
कोशी									
जम्मा महिला सङ्ख्या	१०३४६८४	१००	३३३७६	१४१७७४	१९५३१९	१८९६६५	१८५०१७	१५९६५५	१२९८७८
बच्चा नजन्माएको	११९३०१	११.५३	१८१५३	३८४०३	२५०६१	१२७७९	८२१४	७४७७	९२१४
एकओटा बच्चा जन्माएका	२८०५८८	२७.१२	१३२६९	७१८८८	८०३३७	५१३३३	३०८७७	१९६६१	१३२२३
दुईओटा बच्चा जन्माएका	३६६३१५	३५.४०	१७२०	२६३१३	६७११५	८३७९०	८३०३७	६३८७०	४०४७०
तीनओटा बच्चा जन्माएका	१६२८५२	१५.७४	१९६	४३९४	१७८२२	२८९९९	३९५१८	३९०२९	३२८९४
चारओटा बच्चा जन्माएका	६४०३९	६.१९	३६	६७२	३९८७	९१४४	१५०४३	१७३६९	१७७८८
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	२४८२०	२.४०	२	९९	७८०	२५३५	५४०५	७२५४	८७४५
छओटा बच्चा जन्माएका	१०१०५	०.९८	०	५	१८०	७७३	१८९८	२९६८	४२८१
सातओटा बच्चा जन्माएका	४०११	०.३९	०	०	३७	२१२	६८७	११७३	१९०२
आठओटा बच्चा जन्माएका	१८०६	०.१७	०	०	०	८४	२५२	५८५	८८५
ओटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका	८४७	०.०८	०	०	०	१६	८६	२६९	४७६
मधेश									
जम्मा महिला सङ्ख्या	१२६४०६१	१००	५२२९३	२२९७७६	२४५६१२	२१५६२९	२१९७५२	१६२३६२	१३८६३७
बच्चा नजन्माएको	१४५३६२	११.५०	३०२७१	५७७०५	२३२४३	१०३४२	७४६६	७०२२	९३१३
एकओटा बच्चा जन्माएका	१९७२७५	१५.६१	१६१६४	८२०६७	४६८०१	२०४१२	१२८२९	९५४२	९४६०
दुईओटा बच्चा जन्माएका	३३९९४६	२६.८९	४८०६	६३८०१	८७३१७	६४५८२	५४८४२	३६७८०	२७८१८

बच्चाको सङ्ख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
तीनओटा बच्चा जन्माएका	३१०२९६	२४.५५	८५९	२१०२४	६०७३४	६८०४१	७२३५४	४९६३१	३७६५३
चारओटा बच्चा जन्माएका	१६५१४८	१३.०६	१६७	४४३२	२११८५	३५१८०	४३६९४	३२९२२	२७५६८
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	६६६६३	५.२७	२६	६५१	४९१८	१२०४७	१८३७८	१५६६९	१४९७४
छओटा बच्चा जन्माएका	२५६६३	२.०३	०	९०	११९६	३७००	६८३०	६७७०	७०७७
सातओटा बच्चा जन्माएका	८९८०	०.७१	०	६	२१८	९६५	२३१७	२५७७	२८९७
आठओटा बच्चा जन्माएका	३४६४	०.२७	०	०	०	३२६	८३१	१०३७	१२७०
वटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	१२६४	०.१०	०	०	०	३४	२११	४१२	६०७
बागमती									
जम्मा महिला सङ्ख्या	१२६२७८३	१००	२६७३२	१३६५१३	२२८७६८	२४९१३०	२३९३५४	२१२३६४	१६९९२२
बच्चा नजन्माएको	१६२२७८	१२.८५	१४६६०	४४२५९	४३९५१	२३७२३	१३०८५	१०६५१	११९४९
एकओटा बच्चा जन्माएका	३६४२४६	२८.८४	१०६८४	६७९०८	९९२६२	८०६८३	५०८२४	३३२०४	२१६८१
दुईओटा बच्चा जन्माएका	४७३०६०	३७.४६	१२४५	२०९७२	६८५३३	१०६९१४	११४५००	९५९६३	६४९३३
तीनओटा बच्चा जन्माएका	१६४५५१	१३.०३	११७	२८५४	१३३९५	२७४२५	४०१५७	४२९९९	३७६०४
चारओटा बच्चा जन्माएका	६०१३५	४.७६	२४	४३६	२८४४	७३८४	१३७०४	१७५५४	१८१८९
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	२२९८६	१.८२	२	६८	५९८	२०७६	४६२५	७१६५	८४५२
छओटा बच्चा जन्माएका	९३९२	०.७४	०	१६	१४७	६५९	१५८३	२९५६	४०३१
सातओटा बच्चा जन्माएका	३७६४	०.३०	०	०	३८	१९७	५७९	११४६	१८०४
आठओटा बच्चा जन्माएका	१६५५	०.१३	०	०	०	६१	२३०	५०४	८६०
ओटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	७६	०.०६	०	०	०	८	६७	२२२	४१९
गण्डकी									
जम्मा महिला सङ्ख्या	५३५३३९	१००	१६८३७	६९७२९	१०२०२१	९९२५१	९३९६७	८३६७७	६९८५७
बच्चा नजन्माएको	६६१४२	१२.३६	९४६५	२१५१६	१४६२१	६४२५	४२३२	४३०१	५५८२
एकओटा बच्चा जन्माएका	१३६८७०	२५.५७	६५२०	३५५३८	४२४२०	२४२४७	१३१२९	८५०५	६५११
दुईओटा बच्चा जन्माएका	२०५१४२	३८.३२	७७२	१११५६	३७३४	५०७५०	४७७०२	३५५९७	२२०३१

बच्चाको सङ्ख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
तीनओटा बच्चा जन्माएका	८३८३४	१५.६६	७३	१३०९	६५४९	१३८९६	२०६४३	२२२२९	१९१३५
चारओटा बच्चा जन्माएका	२८१६३	५.२६	७	१८१	१०७८	२९९२	५८३३	८५१३	९५५९
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	९७१३	१.८१	०	२७	१७९	६९७	१६८५	२९२२	४२०३
छवटा बच्चा जन्माएका	३४८६	०.६५	०	२	३१	१७७	४८६	१०४३	१७४७
सातओटा बच्चा जन्माएका	१२४९	०.२३	०	०	९	४९	१७०	३५७	६६४
आठओटा बच्चा जन्माएका	५३२	०.१०	०	०	०	१८	७०	१४६	२९८
ओटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	२०८	०.०४	०	०	०	०	१७	६४	१२७
लुम्बिनी									
जम्मा महिला सङ्ख्या	११२६८१७	१००	३८८१६	१७४४८१	२२५३४४	२०८८२६	१९४५५६	१५९३२०	१२५४७४
बच्चा नजन्माएको	१३९४५०	१२.३८	२३२१०	५२०२८	२८३९८	१२०६०	७६९९	७१०९	८९४६
एकओटा बच्चा जन्माएका	२५८०३८	२२.९०	१३५६७	८२८२१	८०४५६	४०४६१	१९९१९	११८५४	८९६०
दुईओटा बच्चा जन्माएका	३७६१२१	३३.३८	१७५१	३२८६२	८३५७७	९३३०७	७९९२९	५३४४८	३९२४७
तीनओटा बच्चा जन्माएका	१९८३१५	१७.६०	२१६	५६४०	२४९११	४१०४७	४९५११	४३७२१	३३२६९
चारओटा बच्चा जन्माएका	८९८००	७.९७	५९	९३१	६१८८	१४८६८	२२७५१	२३६६२	२१३४१
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	३८५९४	३.४३	१३	१६८	१३८२	४९०१	९३१६	११३३८	११४७६
छओटा बच्चा जन्माएका	१६०३७	१.४२	०	२९	३५२	१५७३	३५०२	४९२०	५६६१
सातओटा बच्चा जन्माएका	६४४१	०.५७	०	२	८०	४६९	१२४६	१९८५	२६५९
आठओटा बच्चा जन्माएका	२८०८	०.२५	०	०	०	१२०	५४३	९०२	१२४३
ओटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	१२१३	०.११	०	०	०	२०	१४०	३८१	६७२
कर्णाली									
जम्मा महिला सङ्ख्या	३५२९८३	१००	२२७४०	७०४५५	६५४७१	५७४५२	५३१४०	४५९१७	३७८०८
बच्चा नजन्माएको	४०१२७	११.३७	१२४४५	१४८८४	५१८०	२१७२	१५८०	१८४३	२०२३
एकओटा बच्चा जन्माएका	६६५२३	१८.८५	८८००	३१२५४	१४७७४	५४६७	२७७०	१८४२	१६१६
दुईओटा बच्चा जन्माएका	९८७१७	२७.९७	१३२६	१९४९४	२८१०१	२१४०९	१४३४६	८७१८	५३२३

बच्चाको सङ्ख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
तीनओटा बच्चा जन्माएका	६९१५२	१९.५९	१४१	३९८०	१२४५३	१६१०३	१५८०६	१२२८२	८३८७
चारओटा बच्चा जन्माएका	४०६९९	११.५३	२२	७०२	३७५५	७८७९	१०३५६	९८६९	८११६
पाँचओटा बच्चा जन्माएका	२०६६५	५.८५	६	११०	८९२	२९४५	४८४९	६०६१	५८०२
छओटा बच्चा जन्माएका	९७५८	२.७६	०	२७	२६१	१००३	२११४	२९८१	३३७२
सातओटा बच्चा जन्माएका	४३०५	१.२२	०	४	५५	३२६	८४५	१३३८	१७३७
आठओटा बच्चा जन्माएका	२०२०	०.५७	०	०	०	१३२	३५५	६५५	८७८
ओटा वा सोभन्दा बढी बच्चा जन्माएका	१०१७	०.२९	०	०	०	१६	११९	३२८	५५४
सुदूर पश्चिम									
जम्मा महिला संख्या	५६८३७२	१००	२२५२६	९७९३७	१०७९४५	१००३२६	९४३०८	७९९८८	६५३४२
बच्चा नजन्माएको	६३८३९	११.२३	१३८३८	२५४३५	१०६१३	४२३९	२८००	२९२७	३९८७
एकवटा बच्चा जन्माएका	११५९६३	२०.४०	७५८०	४६०४५	३२६६५	१५०४७	७०१४	४२३९	३३७३
दुईवटा बच्चा जन्माएका	१६८०४२	२९.५७	९६५	२१५४४	४२८६४	४०५१२	३११६९	१९३०३	११६८५
तीनवटा बच्चा जन्माएका	१११०२१	१९.५३	११६	४११०	१६०६९	२४६०८	२७०३६	२२७३४	१६३४८
चारवटा बच्चा जन्माएका	६०७६३	१०.६९	२४	६७२	४४६३	१०६८०	१५४५९	१५८८०	१३५८५
पाँचवटा बच्चा जन्माएका	२८५४२	५.०२	३	११५	१०००	३६९३	६८५८	८४४०	८४३३
छवटा बच्चा जन्माएका	१२२८४	२.१६	०	१६	२२२	११४०	२६०३	३९०७	४३९६
सातवटा बच्चा जन्माएका	४९१०	०.८६	०	०	४९	२८५	८८२	१६१८	२०७६
आठवटा बच्चा जन्माएका	२०९३	०.३७	०	०	०	१०९	३८४	६५६	९४४
नौ वटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका	९१५	०.१६	०	०	०	१३	१०३	२८४	५१५

हालसम्म जीवित जन्मेका र मरेका बच्चाहरूको विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार १५-४९ वर्षका जम्मा ६१,४,०३९ विवाहित महिलाले हालसम्म १,२७,९९,९६९ बच्चा जन्माएका छन्। जसमध्ये छोरा ५२.७ प्रतिशत र छोरी ४७.३ प्रतिशत रहेका छन्। सो जीवित जन्मेका बच्चाहरूमध्ये ३.२५ प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ। कुल जन्म भएका छोराको सङ्ख्याको ३.५६ प्रतिशत र कुल जन्मेका छोरीको सङ्ख्याको २.९१ प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा समेत जन्म भएका र मृत्यु हुने बच्चाहरूमध्ये छोरीको सङ्ख्याभन्दा छोराको सङ्ख्या बढी रहेको छ। कुल जीवित जन्म भएका बच्चाहरूमध्ये कर्णाली प्रदेशमा ५.९९ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ४.४१ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ३.७७ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा २.८३ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा २.७३ प्रतिशत, मधेश प्रदेशमा २.६२ प्रतिशत र बागमती प्रदेशमा २.४७ प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ।

तालिका ५७: उमेर समूहअनुसार विवाहित महिला तथा हालसम्म जीवित जन्मेका र मरेका बच्चाहरूको सङ्ख्या

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४ व	३५-३९	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
नेपाल								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१२७९९९६९	१०८५२४	९७९२२६	१९२२२७७	२३९६९४७	२७३५८६७	२४९०८६२	२१६६२६६
पुरुष	६७४१९९०	५७००१	५११७९४	१००९३१५	१२५७७००	१४३७२०७	१३१५१९६	११५३७७७
महिला	६०५७९७९	५१५२३	४६७४३२	९१२९६२	११३९२४७	१२९८६६०	११७५६६६	१०१२४८९
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१२३८४०९१	१०६२७१	९६०३६९	१८८२१९४	२३३६६८३	२६४९०६१	२३९०६७६	२०५८८३७
पुरुष	६५०२२४७	५५६३१	५००६६४	९८५५६६	१२२२५६६	१३८६८८१	१२५८१२३	१०९२७९६
महिला	५८८१८४४	५०६४०	४५९७०५	८९६६२८	१११४०९७	१२६२१८०	११३२५५३	९६६०४१
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	४१५८७८	२२५३	१८८५७	४००८३	६०२६४	८६८०६	१००१८६	१०७४२९
प्रतिशत	३.२५	२.०८	१.९३	२.०९	२.५१	३.१७	४.०२	४.९६
पुरुष	२३९७४३	१३७०	१११३०	२३७४९	३५११४	५०३२६	५७०७३	६०९८१
प्रतिशत	३.५६	२.४०	२.१७	२.३५	२.७९	३.५०	४.३४	५.२९
महिला	१७६१३५	८८३	७७२७	१६३३४	२५१५०	३६४८०	४३११३	४६४४८
प्रतिशत	२.९१	१.७१	१.६५	१.७९	२.२१	२.८१	३.६७	४.५९
कोशी								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१९९३४२०	१७४५१	१४०९०९	२८९२२०	३६२०९९	४२१७२०	४०३५६९	३५८४५२
पुरुष	१०३४५४७	९०३५	७३०६७	१४९४७४	१८६८०५	२१८०७६	२०९८९२	१८८१९८
महिला	९५८८७३	८४१६	६७८४२	१३९७४६	१७५२९४	२०३६४४	१९३६७७	१७०२५४
हालसम्म जिवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१९३७०४४	१७११९	१३८३५७	२८४०५७	३५४२४५	४१०१७४	३८९९८२	३४३११०

बच्चाको अवस्था र लिंग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४ व	३५-३९	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
पुरुष	१०००८७०	८८२७	७१४९८	१४६३१८	१८२०८५	२१११८१	२०१९३७	१७९०२४
महिला	९३६१७४	८२९२	६६८५९	१३७७३९	१७२१६०	१९८९९३	१८८०४५	१६४०८६
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	५६३७६	३३२	२५५२	५१६३	७८५४	११५४६	१३५८७	१५३४२
प्रतिशत	२.८३	१.९०	१.८१	१.७९	२.१७	२.७४	३.३७	४.२८
पुरुष	३३६७७	२०८	१५६९	३१५६	४७२०	६८९५	७९५५	९१७४
प्रतिशत	१.६९	१.१९	१.११	१.०९	१.३०	१.६३	१.९७	२.५६
महिला	२२६९९	१२४	९८३	२००७	३१३४	४६५१	५६३२	६१६८
प्रतिशत	१.१४	०.७१	०.७०	०.६९	०.८७	१.१०	१.४०	१.७२
मधेस								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	३०५८५२६	२९१५१	२९४३०६	५२१६६९	५८६५२३	६७२०४०	५१२९२८	४४१९०९
पुरुष	१६४०८००	१५४६२	१५५९४७	२७७४३०	३१०४५६	३५७२२८	२७८८०२	२४५४७५
महिला	१४१७७२६	१३६८९	१३८३५९	२४४२३९	२७६०६७	३१४८१२	२३४१२६	१९६४३४
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२९७८४६२	२८५६५	२८९१३६	५११५८७	५७३४१०	६५३९३३	४९६४९४	४२५३३७
पुरुष	१५९५४५४	१५११९	१५२९२४	२७१४७४	३०२८४८	३४६९८२	२६९७००	२३६४०७
महिला	१३८३००८	१३४४६	१३६२१२	२४०११३	२७०५६२	३०६९५१	२२६७९४	१८८९३०
जिवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	८००६४	५८६	५१७०	१००८२	१३११३	१८१०७	१६४३४	१६५७२
प्रतिशत	२.६२	२.०१	१.७६	१.९३	२.२४	२.६९	३.२०	३.७५
पुरुष	४५३४६	३४३	३०२३	५९५६	७६०८	१०२४६	९१०२	९०६८
प्रतिशत	२.७६	२.२२	१.९४	२.१५	२.४५	२.८७	३.२६	३.६९
महिला	३४७१८	२४३	२१४७	४१२६	५५०५	७८६१	७३३२	७५०४
प्रतिशत	२.४५	१.७८	१.५५	१.६९	१.९९	२.५०	३.१३	३.८२
बागमती								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२२६२३७३	१३६३१	१२०५९४	२९२०२७	४२२५९५	४९४२५५	४९२०८७	४२७१८४

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४ व	३५-३९	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
पुरुष	११८९४१०	७०३१	६२४२८	१५२६८२	२२३०४३	२६०७२७	२५९०४२	२२४४५७
महिला	१०७२९६३	६६००	५८१६६	१३९३४५	१९९५५२	२३३५२८	२३३०४५	२०२७२७
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२२०६५५५	१३४१५	११८८२०	२८७६०६	४१५२०८	४८३४३७	४७७५७९	४१०४९०
पुरुष	११५६७७८	६८९४	६१३७०	१५००११	२१८६६२	२५४३४३	२५०६१०	२१४८८८
महिला	१०४९७७७	६५२१	५७४५०	१३७५९५	१९६५४६	२२९०९४	२२६९६९	१९५६०२
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	५५८१८	२१६	१७७४	४४२१	७३८७	१०८१८	१४५०८	१६६९४
प्रतिशत	२.४७	१.५८	१.४७	१.५१	१.७५	२.१९	२.९५	३.९१
पुरुष	३२६३२	१३७	१०५८	२६७१	४३८१	६३८४	८४३२	९५६९
प्रतिशत	२.७४	१.९५	१.६९	१.७५	१.९६	२.४५	३.२६	४.२६
महिला	२३१८६	७९	७१६	१७५०	३००६	४४३४	६०७६	७१२५
प्रतिशत	२.१६	१.२०	१.२३	१.२६	१.५१	१.९०	२.६१	३.५१
गण्डकी								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	९९५८१५	८३११	६२६४८	१४१७९१	१८४४३७	२०७०४१	२०५५९८	१८५९८९
पुरुष	५२३३७१	४३९१	३२५५६	७४६७६	९७३५९	१०९३७१	१०७६७७	९७३४१
महिला	४७२४४४	३९२०	३००९२	६७११५	८७०७८	९७६७०	९७९२१	८८६४८
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	९६८६७०	८१५१	६१६३८	१३९३०९	१८०८६१	२०१५४८	१९८८५१	१७८३१२
पुरुष	५०७४७०	४२९९	३१९६४	७३१९३	९५२४१	१०६०९०	१०३७४७	९२९३६
महिला	४६१२००	३८५२	२९६७४	६६११६	८५६२०	९५४५८	९५५१०४	८५३७६
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२७१४५	१६०	१०१०	२४८२	३५७६	५४९३	६७४७	७६७७
प्रतिशत	२.७३	१.९३	१.६१	१.७५	१.९४	२.६५	३.२८	४.१३
पुरुष	१५९०१	९२	५९२	१४८३	२११८	३२८१	३९३०	४४०५
प्रतिशत	३.०४	२.१०	१.८२	१.९९	२.१८	३.००	३.६५	४.५३
महिला	११२४४	६८	४१८	९९९	१४५८	२२१२	२८१७	३२७२

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४ व	३५-३९	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
प्रतिशत	२.३८	१.७३	१.३९	१.४९	१.६७	२.२६	२.८८	३.६९
लुम्बिनी								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२३३२९९३	१८०१८	१७०२१७	३५६६७७	४४८०५४	५०१२९२	४५५५६५	३८३१७०
पुरुष	१२२४०३२	९४२२	८८०७१	१८६२६०	२३४०४२	२६२७०९	२३९९१६	२०३६१२
महिला	११०८९६१	८५९६	८२१४६	१७०४१७	२१४०१२	२३८५८३	२१५६४९	१७९५५८
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२२४५१०३	१७६६०	१६६६२५	३४८३१२	४३४९२५	४८२३८५	४३३९५५	३६१२४१
पुरुष	११७३४५१	९२०३	८५९५०	१८१३५६	२२६४९४	२५१७७८	२२७४८८	१९११८२
महिला	१०७१६५२	८४५७	८०६७५	१६६९५६	२०८४३१	२३०६०७	२०६४६७	१७००५९
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	८७८९०	३५८	३५९२	८३६५	१३१२९	१८९०७	२१६१०	२१९२९
प्रतिशत	३.७७	१.९९	२.११	२.३५	२.९३	३.७७	४.७४	५.७२
पुरुष	५०५८१	२१९	२१२१	४९०४	७५४८	१०९३१	१२४२८	१२४३०
प्रतिशत	४.१३	२.३२	२.४१	२.६३	३.२३	४.१६	५.१८	६.१०
महिला	३७३०९	१३९	१४७१	३४६१	५५८१	७९७६	९१८२	९४९९
प्रतिशत	३.३६	१.६२	१.७९	२.०३	२.६१	३.३४	४.२६	५.२९
कर्णाली								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	८५२३२२	११९९३	८५७३०	१२९७६६	१५२३३५	१६७११०	१६१६१२	१४३७७६
पुरुष	४४४६९९	६३८८	४४७४४	६७८६७	७९४९२	८६९६४	८४००२	७५२४२
महिला	४०७६२३	५६०५	४०९८६	६१८९९	७२८४३	८०१४६	७७६१०	६८५३४
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	८०१२४८	११६२९	८३१०७	१२५०२३	१४४९८३	१५७०९२	१४९०७६	१३०३३८
पुरुष	४१५४९६	६१५५	४३२१७	६५०९३	७५२५४	८११३६	७६९४०	६७७०१
महिला	३८५७५२	५४७४	३९८९०	५९९३०	६९७२९	७५९५६	७२१३६	६२६३७
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	५१०७४	३६४	२६२३	४७४३	७३५२	१००१८	१२५३६	१३४३८

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४ व	३५-३९	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
प्रतिशत	५.९९	३.०४	३.०६	३.६६	४.८३	५.९९	७.७६	९.३५
पुरुष	२९२०३	२३३	१५२७	२७७४	४२३८	५८२८	७०६२	७५४१
प्रतिशत	६.५७	३.६५	३.४१	४.०९	५.३३	६.७०	८.४१	१०.०२
महिला	२१८७१	१३१	१०९६	१९६९	३११४	४१९०	५४७४	५८९७
प्रतिशत	५.३७	२.३४	२.६७	३.१८	४.२७	५.२३	७.०५	८.६०
सुदूर पश्चिम								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१३०४५२०	९९६९	१०४८२२	१९११२७	२४०९०४	२७२४०९	२५९५०३	२२५७८६
पुरुष	६८५१३१	५२७२	५४९८१	१००९२६	१२६५०३	१४२१३२	१३५८६५	११९४५२
महिला	६१९३८९	४६९७	४९८४१	९०२०१	११४४०१	१३०२७७	१२३६३८	१०६३३४
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१२४७००९	९७३२	१०२६८६	१८६३००	२३३०५१	२६०४९२	२४४७३९	२१०००९
पुरुष	६५२७२८	५१३४	५३७४१	९८१२१	१२२००२	१३५३७१	१२७७०१	११०६५८
महिला	५९४२८१	४५९८	४८९४५	८८१७९	१११०४९	१२५१२१	११७०३८	९९३५१
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	५७५११	२३७	२१३६	४८२७	७८५३	११९१७	१४७६४	१५७७७
प्रतिशत	४.४१	२.३८	२.०४	२.५३	३.२६	४.३७	५.६९	६.९९
पुरुष	३२४०३	१३८	१२४०	२८०५	४५०१	६७६१	८१६४	८७९४
प्रतिशत	४.७३	२.६२	२.२६	२.७८	३.५६	४.७६	६.०१	७.३६
महिला	२५१०८	९९	८९६	२०२२	३३५२	५१५६	६६००	६९८३
प्रतिशत	४.०५	२.११	१.८०	२.२४	२.९३	३.९६	५.३४	६.५७

गत १२ महिनामा जीवित जन्मेका बच्चाको विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार गणनाको दिनदेखि १२ महिना अघिको समयमा कुल ४,१२,९३ जना बच्चाको जन्म भएको छ जसमध्ये २,१८,०७४ जना अर्थात् ५२.८ प्रतिशत छोरा र १,९४,८६१ अर्थात् ४७.२ प्रतिशत छोरीको जन्म भएको छ। एक वर्षको अवधिमा जन्मेका बच्चाहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै ३६.८ प्रतिशत बच्चाको जन्म २०-२४ वर्षका महिलाबाट भएको छ।

प्रदेशगत रूपमा गणनाको समयभन्दा अघि एक वर्षसम्म जन्म भएका बच्चाहरूमध्ये छोराको सङ्ख्या सबै प्रदेशमा बढी रहेको देखिन्छ। गत १२ महिनामा छोराको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा ५४.२ प्रतिशत

जन्म भएको देखिन्छ। त्यसपछि क्रमशः सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ५३.६ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ५२.६ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा ५२.६ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ५२.३ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा ५२.१ प्रतिशत र कोशी प्रदेशमा ५१.५ प्रतिशत सङ्ख्यामा छोराको जन्म भएको देखिन्छ।

तालिका ५८: हालसम्म जीवित बच्चा जन्माएका १५-४९ वर्षका विवाहित महिला र बच्चाको सङ्ख्या

एकपटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
नेपाल								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	६१४५०३९	२१३३२०	९२०६६५	११७०४८०	११२०२७९	१०८००९४	९०३२८३	७३६९१८
बच्चा नजन्माएको	५७३६९९६	१७६३२७	७६९९३१	१०४९३८२	१०५८१२६	१०५४७४९	८९५३६५	७३३०३६
एकओटा बच्चा जन्माएको	४०३३२४	३६८०१	१४९४२७	११९६६८	६१२२५	२४८४२	७६३८	३७२३
दुईओटा बच्चा जन्माएको	४७८६	१९२	१३०३	१४२६	९२७	५००	२७९	१५९
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	४१२९३५	३७८५	१५२०४५	१२२५३२	६३०८२	२५८५१	८१९९	४०४१
पुरुष	२१८०७४	१९०३४	७८८९०	६५१४०	३४१७२	१४१६२	४४३८	२२३८
महिला	१९४८६१	१८१५१	७३१५५	५७३९२	२८९१०	११६८९	३७६१	१८०३
कोशी								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	१०३४६८४	३३३७६	१४१७७४	१९५३१९	१८९६६५	१८५०१७	१५९६५५	१२९८७८
बच्चा नजन्माएको	९७१०६५	२७२८५	१२०३८४	१७६२८५	१७९००४	१८०३८९	१५८३७५	१२९३४३
एक वटा बच्चा जन्माएको	६३०४८	६०६९	२१२२७	१८८५०	१०५५८	४५६६	१२५३	५२५
दुईओटा बच्चा जन्माएको	५७१	२२	१६३	१८४	१०३	६२	२७	१०
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	६४१९०	६११३	२१५५३	१९२१८	१०७६४	४६९०	१३०७	५४५
पुरुष	३३०५७	३०९२	१०९३८	९९३४	५६२०	२४९१	६९३	२८९
महिला	३११३३	३०२१	१०६१५	९२८४	५१४४	२१९९	६१४	२५६
मधेश								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	१२६४०६१	५२२९३	२२९७७६	२४५६१२	२१५६२९	२१९७५२	१६२३६२	१३८६३७

एकपटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
बच्चा नजन्माएको	११६८७९७	४४१०३	१८८५९५	२१८७०९	२०४३५२	२१४७१७	१६०६८६	१३७६३५
एक ओटा बच्चा जन्माएको	९३९७६	८१३९	४०७३०	२६४७९	११०८५	४९३९	१६३४	९७०
दुई ओटा बच्चा जन्माएको	१२८३	५१	४४८	४२३	१९२	९५	४२	३२
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	९६५५७	८२४१	४१६३५	२७३२८	११४६९	५१३२	१७१८	१०३४
पुरुष	५२३३४	४२६५	२२१५३	१५०११	६४७७	२८९१	९४९	५८८
महिला	४४२२३	३९७६	१९४८२	१२३१७	४९९२	२२४१	७६९	४४६
बागमती								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	१२६२७८३	२६७३२	१३६५१३	२२८७६८	२४९१३०	२३९३५४	२१२३६४	१६९९२२
बच्चा नजन्माएको	११९३५१५	२२०८३	११७४०२	२०६३६८	२३३९८७	२३३५०६	२१०८१७	१६९३५२
एक ओटा बच्चा जन्माएको	६८१६२	४६३६	१८९८७	२२१४७	१४८६२	५६४०	१३९९	४९१
दुई ओटा बच्चा जन्माएको	११००	१३	१२३	२५१	२८१	२०६	१४७	७९
एक वर्षभित्र जीवित जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	७०३८०	४६६२	१९२३६	२२६५५	१५४२४	६०५८	१६९६	६४९
पुरुष	३७०००	२३२९	९८१७	११९५१	८२७०	३३०९	९४२	३८२
महिला	३३३८०	२३३३	९४१९	१०७०४	७१५४	२७४९	७५४	२६७
गण्डकी								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	५३५३३९	१६८३७	६९७२९	१०२०२१	९९२५१	९३९६७	८३६७७	६९८५७
बच्चा नजन्माएको	५०७७००	१३९९४	६०७५३	९३२३९	९४६४८	९२२६९	८३१६६	६९६३१
एक ओटा बच्चा जन्माएको	२७३३९	२८२४	८९०३	८६७९	४५४५	१६७३	४९६	२१९
दुईओटा बच्चा जन्माएको	२९९	१९	७३	१०३	५७	२५	१५	७

एकपटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	२७९४०	२८६२	९०४९	८८८५	४६६२	१७२३	५२६	२३३
पुरुष	१४६८६	१४५२	४६६४	४६३५	२५७७	९४३	२८०	१३५
महिला	१३२५४	१४१०	४३८५	४२५०	२०८५	७८०	२४६	९८
लुम्बिनी								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	११२६८१७	३८८१६	१७४४८१	२२५३४४	२०८८२६	१९४५५६	१५९३२०	१२५४७४
बच्चा नजन्माएको	१०५१३४८	३२६१०	१४७३२५	२०१७२८	१९७९९३	१८९८८१	१५७८७७	१२४७३४
एकओटा बच्चा जन्माएको	७४६९५	६१७०	२६९२९	२३३७४	११४७०	४६१२	१४१६	७२४
दुईओटा बच्चा जन्माएको	७७४	३६	२२७	२४२	१६३	६३	२७	१६
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	७६२४३	६२४२	२७३८३	२३८५८	११७९६	४७३८	१४७०	७५६
पुरुष	३९८६४	३२२५	१४१३५	१२५०६	६२३९	२५८८	७६९	४०२
महिला	३६३७९	३०१७	१३२४८	११३५२	५५५७	२१५०	७०१	३५४
कर्णाली								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	३५२९८३	२२७४०	७०४५५	६५४७१	५७४५२	५३१४०	४५९१७	३७८०८
बच्चा नजन्माएको	३२१९८१	१८०५४	५७१५०	५८१४२	५४१८६	५१७२७	४५२६७	३७४५५
एक ओटा बच्चा जन्माएको	३०६८२	४६५४	१३१८५	७२५०	३२१३	१३९३	६३८	३४९
दुई ओटा बच्चा जन्माएको	३१९	३२	१२०	७८	५३	२०	१२	४
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	३१३२३	४७१८	१३४२५	७४०९	३३१९	१४३३	६६२	३५७
पुरुष	१६३११	२४१६	६७७४	३९८०	१८१६	७६७	३७०	१८८
महिला	१५०१२	२३०२	६६५१	३४२९	१५०३	६६६	२९२	१६९

एकपटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
सुदूर पश्चिम								
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	५६८३७२	२२५२६	९७९३७	१०७९४५	१००३२६	९४३०८	७९९८८	६५३४२
बच्चा नजन्माएको	५२२५१०	१८१९८	७८३२२	९४९११	९४७५६	९२२६०	७९१७७	६४८८६
एक ओटा बच्चा जन्माएको	४५४२२	४३०९	१९४६६	१२८८९	५४९२	२०१९	८०२	४४५
दुईओटा बच्चा जन्माएको	४४०	१९	१४९	१४५	७८	२९	९	११
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	४६३०२	४३४७	१९७६४	१३१७९	५६४८	२०७७	८२०	४६७
पुरुष	२४८२२	२२५५	१०४०९	७१२३	३१७३	११७३	४३५	२५४
महिला	२१४८०	२०९२	९३५५	६०५६	२४७५	९०४	३८५	२१३

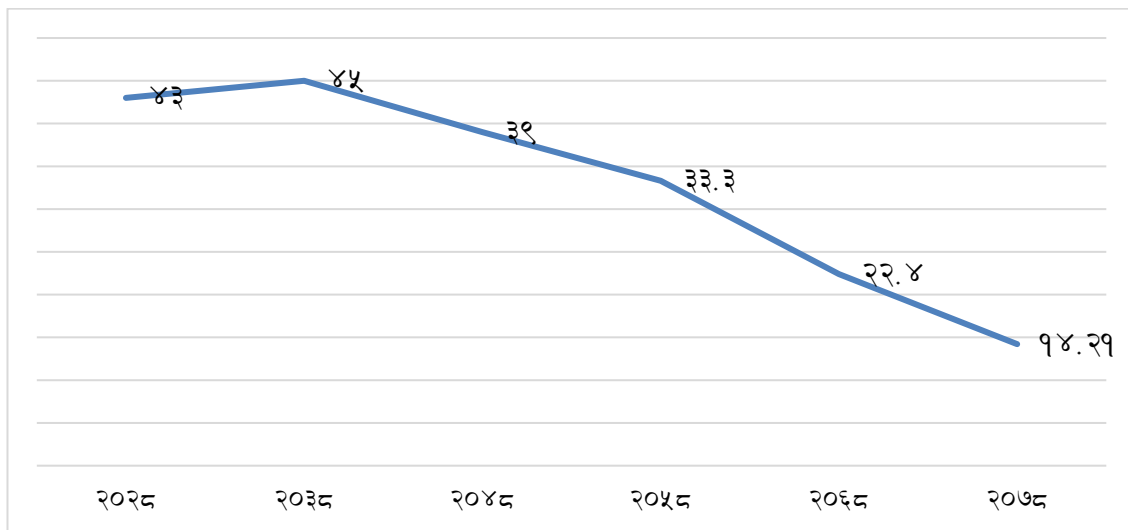
जन्मसम्बन्धी सूचकहरू

जनसङ्ख्या परिवर्तनमा प्रभाव पार्ने एक जनसांख्यिक निर्धारक तत्वमध्ये जन्म पनि एक हो । जनगणनामा जीवित रूपमा बच्चा जन्मिएको अवस्थालाई मात्र जन्मको रूपमा लिइन्छ । जनगणनाबाट प्राप्त जन्मसम्बन्धी सूचकहरू तल दिइएको छ ।

कोरा जन्मदर (Crude Rate Rate)

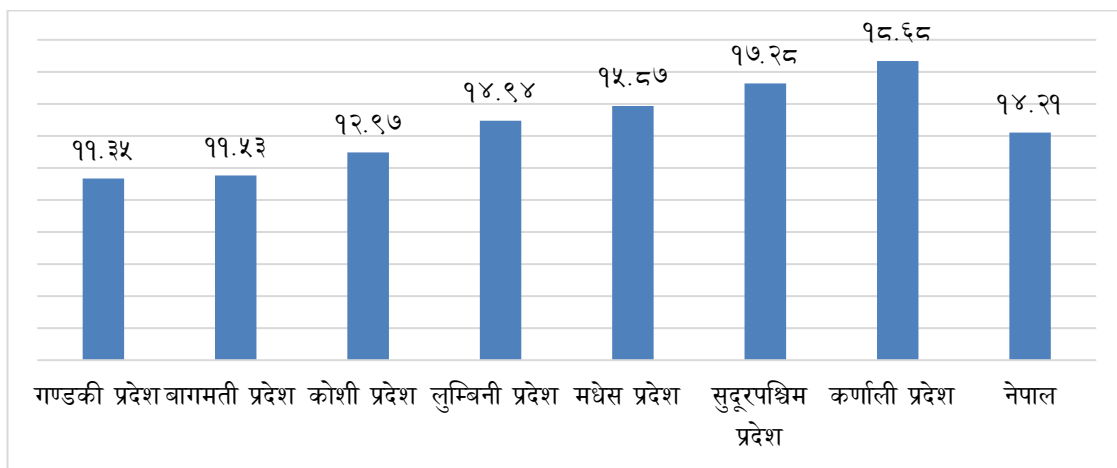
कुनै निश्चित अवधिमा (एक वर्षमा) प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा जीवित जन्मेका शिशुहरूको सङ्ख्यालाई कोरा जन्मदर भनिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाअनुसार कोरा जन्मदर (प्रतिहजार) १४.२१ रहेको छ, जुन २०६८ सालमा २२.४ र २०५८ सालमा ३३.३ रहेको थियो । जनगणना २०२८ देखि २०७८ सम्मको कोरा जन्मदर तलको रेखाचित्र १७ मा दिइएको छ ।

रेखाचित्र १७: कोरा जन्मदर (Crude Birth Rate) रा.ज.ग, २०२८-२०७८

प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा बढी कोरा जन्मदर (१८.६८) कर्णाली प्रदेशमा र सबैभन्दा कम (११.३८) गण्डकी प्रदेशमा रहेको छ।

रेखाचित्र १८: प्रदेशअनुसार कोरा जन्मदर

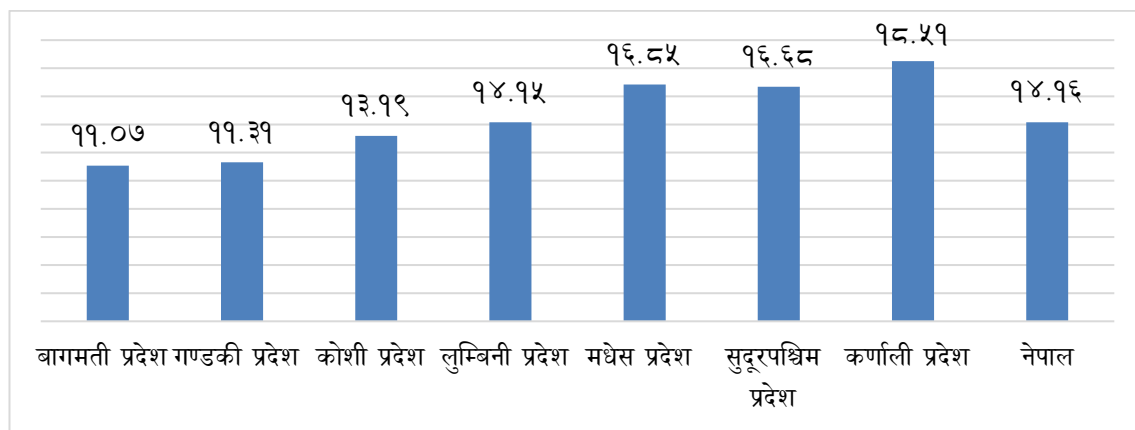

स्तरीकृत कोरा जन्मदर प्रतिहजार (Standardized Crude Birth Rate)

उमेर समूह अनुसारको समायोजित जनसङ्ख्याको जन्म दर हो। यो जनसङ्ख्याको उमेर-विशिष्ट जन्मदर र सोही उमेर समूहका महिला गुणनफलको योगलाई कुल जनसङ्ख्याले भाग गरी प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा दर निकालिन्छ। जन्मका उमेर र लिङ्गअनुसार फरक/फरक हुने हुनाले, स्तरीकृत जन्म दरको प्रयोगले समय र प्रदेशहरू बिचको तुलनात्मकता अध्ययन गर्न मद्दत गर्दछ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कअनुसार स्तरीकृत कोरा जन्मदर प्रतिहजार १४.१६ रहेको छ। प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेश (१८.५१) र सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशको (११.०७) रहेको छ।

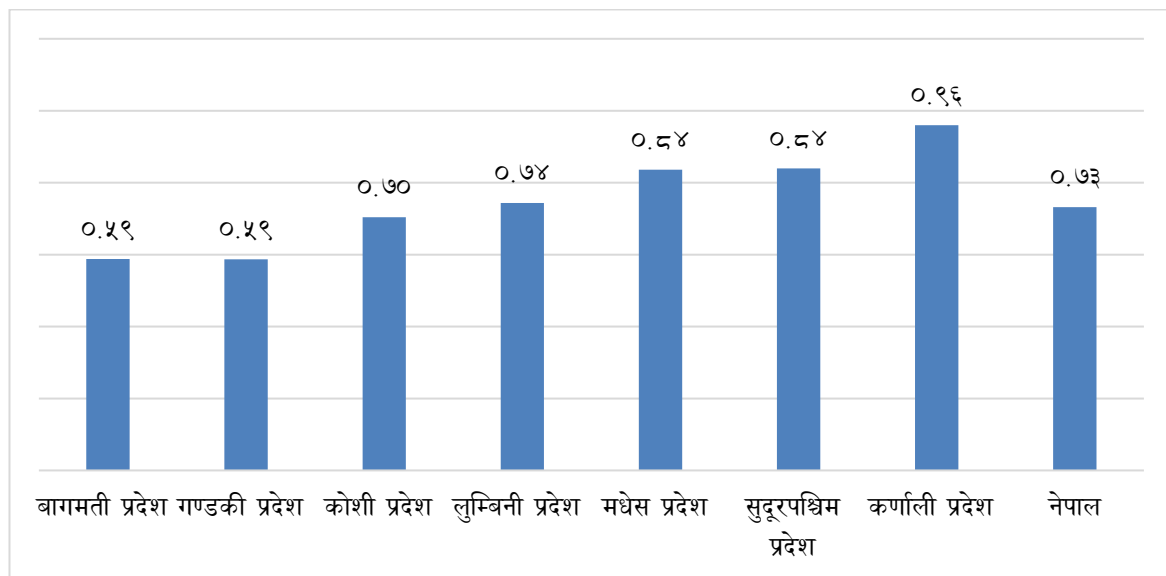
रेखाचित्र १९: प्रदेशअनुसार स्तरीकृत कोरा जन्मदर प्रतिहजार

कुल पुनरुत्पादन दर (Gross Reproductive Rate)

एक महिलाले आफ्नो प्रजनन अवधिभरमा (१५-४९वर्षमा) जन्माउने जम्माजम्मी छोरीहरूको सङ्ख्या नै पुनरुत्पादन दर हो। जनगणनाअनुसार नेपालको कुल कुल पुनरुत्पादन दर ०.७३ रहेको छ, जुन सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ०.९६ र कम बागमती प्रदेशमा ०.५९ देखिन्छ।

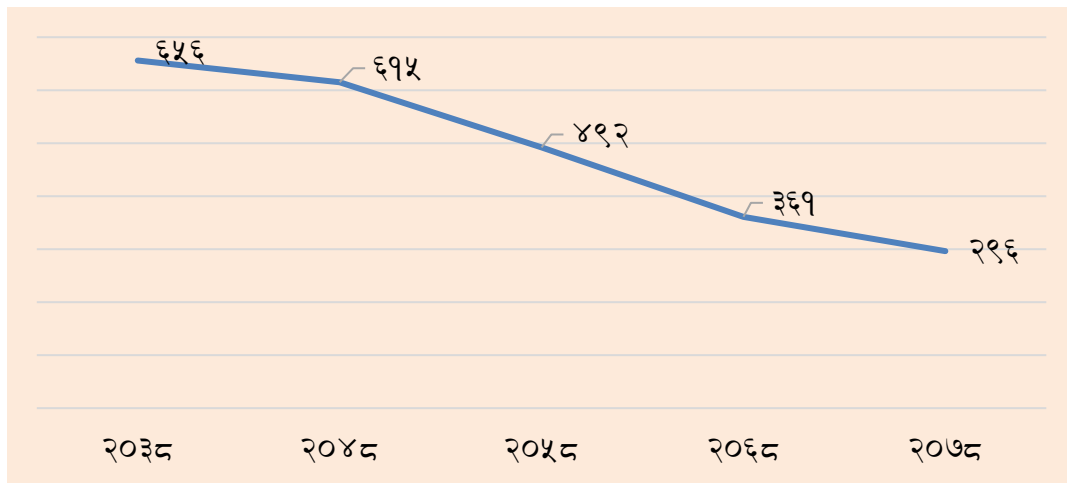
रेखाचित्र २०: प्रदेशअनुसार कुल पुनरुत्पादन दर

बच्चा र महिलाको अनुपात

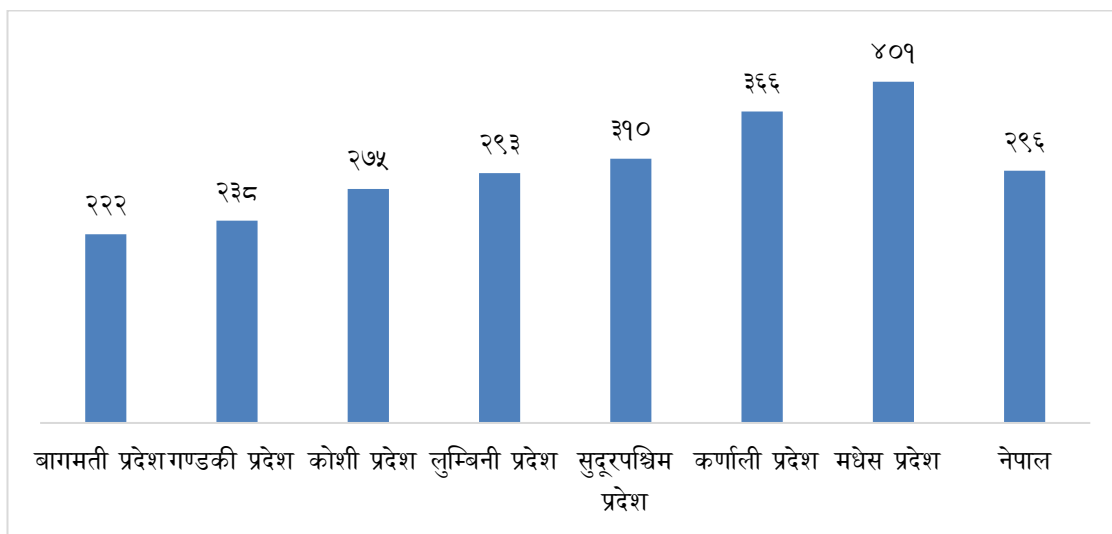
शून्यदेखि चार वर्षका बालबालिकाको जनसङ्ख्या र १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरूको जनसङ्ख्याको अनुपात (प्रतिहजार महिलामा) बच्चा र महिलाको अनुपात हो। जनगणना २०७८ मा यो अनुपात २९६ रहेको छ जुन २०६८ मा ३६१ रहेको थियो।

रेखाचित्र २१: बच्चा र महिलाको अनुपात, रा.ज.ग, २०२८-२०७८

प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ४०१ र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा २२२ रहको छ। विस्तृत तलको रेखाचित्रमा दिइएको छ।

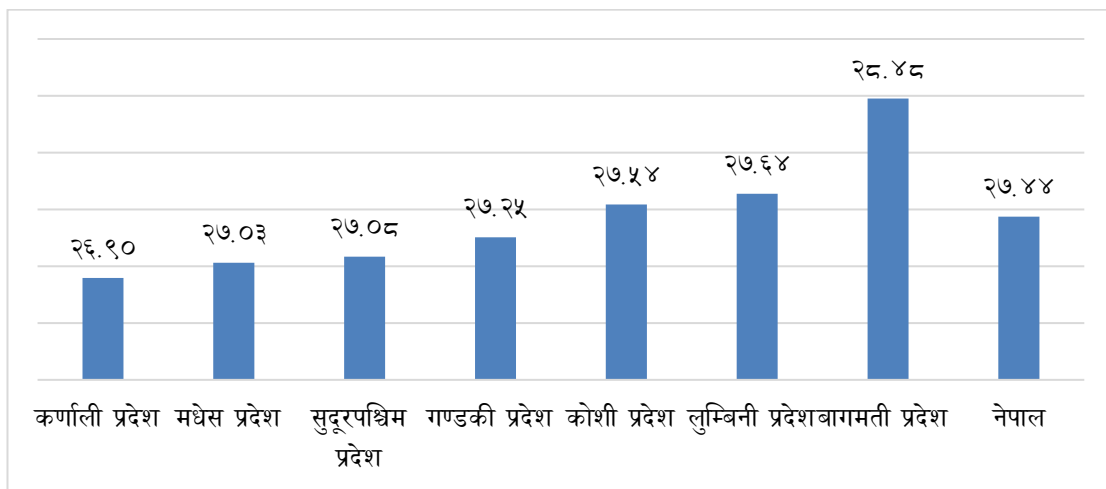
रेखाचित्र २२: प्रदेशअनुसार बच्चा र महिलाको अनुपात

बच्चा जन्माउने औसत उमेर (Mean Age of Childbearing)

पन्ध्र देखि उनन्चास उमेरका महिलाले बच्चा जन्माउने औसत उमेर हो । यो सूचकको गणना उमेर समूहको मध्य अङ्क र उमेर विशिष्टीकृत प्रजनन दरको गणनको योगफललाई उमेर विशिष्टीकृत प्रजनन दरको योगफलले भाग गरी १००० ले गुणन गरिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यो बच्चा जन्माउने औसत उमेर २७.४४ वर्ष रहेको छ । प्रदेशगत सबैभन्दा बढी बागती प्रदेशमा २८.४८ वर्ष र कम कर्णाली प्रदेशमा २६.९० वर्ष रहेको छ ।

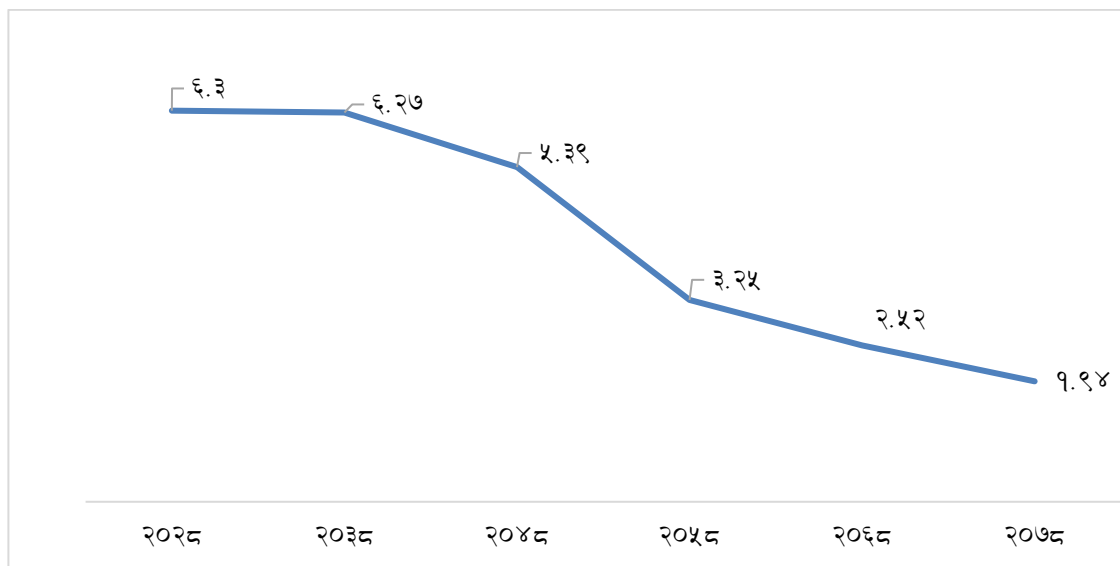
रेखाचित्र २३: प्रदेशगत बच्चा जन्माउने औसत उमेर

कुल प्रजननदर (Total Fertility Rate)

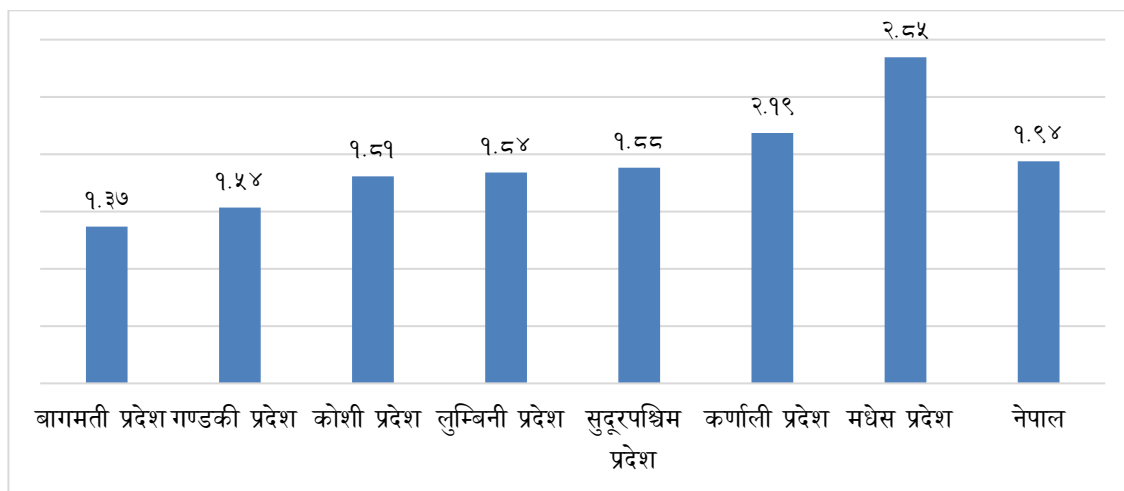
पन्ध्र देखि ४९ वर्षका महिलाले विशिष्टीकृत उमेर समूह (पाँच वर्षको उमेर समूह) मा जन्माएका बच्चाहरूको सङ्ख्या योगफल र उक्त विशिष्टीकृत उमेर समूहका महिलाको जनसङ्ख्याको अनुपातलाई पाँचले गुणन गरी आउने दर नै कुल प्रजनन दर हो । अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षसम्मको एकजना महिलाले प्रजनन अवधिभर जन्माउने जीवित जन्मको जम्मा बच्चा सङ्ख्या नै कुल प्रजननदर हो । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कुल प्रजननदर १.९४ रहेको छ जुन २०६८ मा २.५२ र २०५८ मा ३.२५ रहेको थियो । बहुसूचकाङ्क सर्वेक्षण २०१९ ले २.० र स्वास्थ्य तथा जनसांख्यिक सर्वेक्षण २०२२ ले २.१ देखाएको छ ।

रेखाचित्र २४: कुल प्रजननदर (रा.ज.ग. २०२८-२०७८)

प्रदेशअनुसार कुल प्रजननदर सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा २.८५ र सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशको १.३७ रहेको छ। प्रदेशगत कुल प्रजननदर तलको रेखाचित्रमा दिइएको छ।

रेखाचित्र २५: प्रदेशगत कुल प्रजननदर

खण्ड सात: मृत्युसम्बन्धी विवरण

गत बाह्र महिनामा कम्तीमा एक जना मृत्यु भएको परिवार र मृतकको सङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये १,९२,१७८ परिवारमा जनगणना दिनको अघिको बाह्र महिनाको अवधिमा कम्तीमा एक जना व्यक्तिको मृत्यु भएको थियो। उल्लिखित १,९२,१७८ परिवारमा कुल १,९८,४६३ जनाको मृत्यु भएको थियो। प्रदेशअनुसार सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशबाट २२.१ प्रतिशत र कम कर्णाली प्रदेशबाट ४.३ प्रतिशत व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ।

तालिका ५९: प्रदेशगत मृत्युभएका व्यक्तिको सङ्ख्या र प्रतिशत

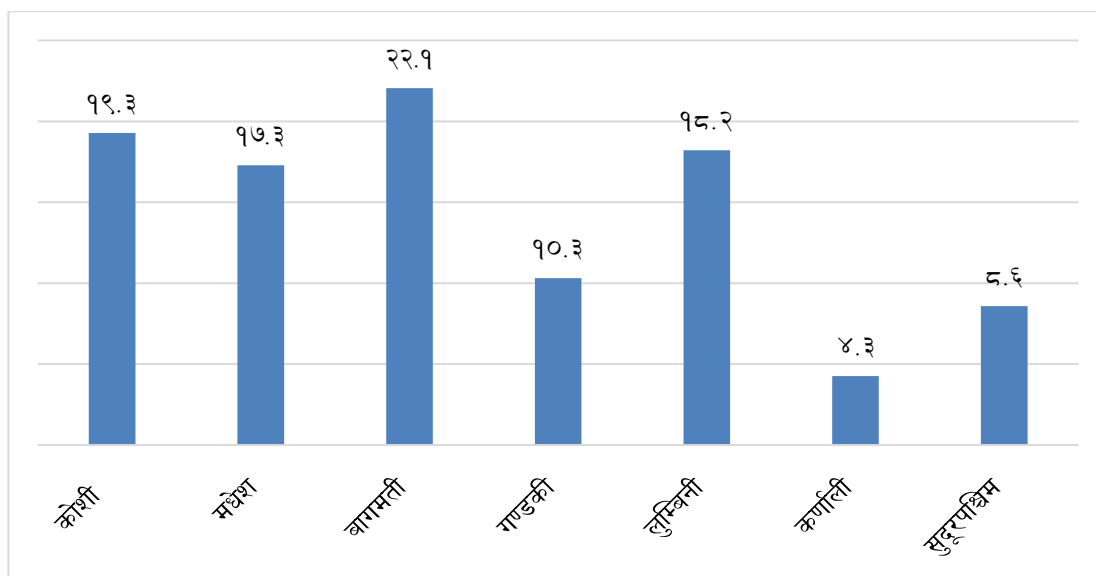
क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या	कम्तीमा १ जना मृत्यु भएको परिवार सङ्ख्या	परिवार प्रतिशत	मृतकको सङ्ख्या	संख्या प्रतिशत
नेपाल	६६६०८४१	१९२१७८	१००	१९८४६३	१००.०
प्रदेश					
कोशी	११९०७५५	३७०६७	१९.३	३८२७५	१९.३
मधेश	११५६३८३	३३२२०	१७.३	३४३१९	१७.३
बागमती	१५६७९१७	४२३८७	२२.१	४३८७२	२२.१
गण्डकी	६६१६३२	१९८२०	१०.३	२०४०६	१०.३
लुम्बिनी	११४१३४५	३५००१	१८.२	३६२०७	१८.२
कर्णाली	३६६०३७	८१८२	४.३	८३९६	४.२
सुदूरपश्चिम	५७६७७२	१६५०१	८.६	१६९८८	८.६

लैङ्गिक रूपमा देशभरबाट पुरुष ५७.९ प्रतिशत र महिला ४२.१ प्रतिशत रहेका थिए भने प्रदेशअनुसार पुरुष सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ५९.४ प्रतिशत र महिला मधेश प्रदेशबाट ४३.० प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ। अन्य विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका ६० : गत बाह्र महिनामा लिङ्गानुसार मृतकको सङ्ख्या

क्षेत्र	मृतकको सङ्ख्या				
	जम्मा	पुरुष	%	महिला	%
नेपाल	१९८४६३	११४९४६	५७.९	८३५१७	४२.१
कोशी	३८२७५	२२०१५	५७.५	१६२६०	४२.५
मधेश	३४३१९	१९५४९	५७.०	१४७७०	४३.०
बागमती	४३८७२	२५२११	५७.५	१८६६१	४२.५
गण्डकी	२०४०६	११९००	५८.३	८५०६	४१.७
लुम्बिनी	३६२०७	२१२४९	५८.७	१४९५८	४१.३
कर्णाली	८३९६	४९८७	५९.४	३४०९	४०.६
सुदूरपश्चिम	१६९८८	१००३५	५९.१	६९५३	४०.९

रेखाचित्र २६ : प्रदेशअनुसार गत १२ महिनामा मृत्युको प्रतिशत

विगत १२ महिनामा मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अघिसम्म मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी नसर्ने रोगबाट ४९.८ प्रतिशत देखिन्छ। त्यसपछि दोस्रो कारणमा अन्यबाहेक सरूवा रोग १२.६ प्रतिशत रहेको छ, र प्राकृतिक प्रकोपबाट ४.८ प्रतिशत तथा अन्य दुर्घटनाबाट ४.० प्रतिशत देखिन्छ। प्रदेश अनुसार हेर्दा सबै प्रदेशमा मृत्यु हुने कारणमा नसर्ने रोग सबैभन्दा बढी देखिन्छ। उक्त कारणमा सबैभन्दा बढी कोशीमा ५६.६ प्रतिशत र कम मधेशमा ४०.६ प्रतिशत छ। आत्महत्या सबैभन्दा बढी कर्णालीमा ३.७

प्रतिशत र कम मधेसमा १.९ प्रतिशत छ । मृत्युको कारण अन्य दुर्घटना सबैभन्दा बढी कर्णालीमा ६.६ र कम बागमतीमा ३.१ प्रतिशत छ । विस्तृत विवरण तलको तालिका र उमेर समूह र कारणअनुसार अनुसूचीमा दिइएको छ ।

तालिका ६१: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्यु भएको कारण र प्रदेशगत विवरण

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
			सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/ हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
नेपाल	सङ्ख्या	१९८४६३	२५०४९	९८७३६	३८०७	७९०२	६५३	१११७	५२७	९५९५	४४९८०	१३५३
	%	१००.०	१२.६	४९.८	१.९	४.०	०.३	०.६	२.७	४.८	२२.७	०.७
कोशी	सङ्ख्या	३८२७५	४२७२	२१६६०	७५	१२७५	१०४	१९२	११७९	१२१५	७५२४	१३९
	%	१००.०	११.२	५६.६	१.९	३.३	०.३	०.५	३.१	३.२	१९.७	०.४
मधेस	सङ्ख्या	३४३१९	३८७०	१३९२८	८१३	१५५३	१४६	२३४	६४०	३४१५	९३९३	३२७
	%	१००.०	११.३	४०.६	२.४	४.५	०.४	०.७	१.९	१०.०	२७.४	१.०
बागमती	सङ्ख्या	४३८७२	६३११	२३२०९	७३	१३७८	७२	१४४	१०९७	१३६२	९१८८	३९८
	%	१००.०	१४.४	५२.९	१.६	३.१	०.२	०.३	२.५	३.१	२०.९	०.९
गण्डकी	सङ्ख्या	२०४०६	२३११	१०९६६	३१४	६९५	४६	८३	५५३	७९८	४५२६	११४
	%	१००.०	११.३	५३.७	१.५	३.४	०.२	०.४	२.७	३.९	२२.२	०.६
लुम्बिनी	सङ्ख्या	३६२०७	४८७३	१६९९४	७४६	१५२४	१६२	२२१	९५१	१७९१	८७२३	२२२
	%	१००.०	१३.५	४६.९	२.१	४.२	०.४	०.६	२.६	४.९	२४.१	०.६
कर्णाली	सङ्ख्या	८३९६	११८०	३९२५	१७५	५५३	५९	७९	३१०	३७४	१६८१	६०
	%	१००.०	१४.१	४६.७	२.१	६.६	०.७	०.९	३.७	४.५	२०.०	०.७
सुदूरपश्चिम	सङ्ख्या	१६९८८	२२३२	८०५४	३३१	९२४	६४	१६४	५४१	६४०	३९४५	९३
	%	१००.०	१३.१	४७.४	१.९	५.४	०.४	१.०	३.२	३.८	२३.२	०.५

१५ देखि ४५ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

नेपालमा जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अघिसम्म १५ देखि ४९ वर्षका जम्मा १२,९७६ जना महिलाको मृत्यु भएको देखिएको छ जसमा मृत्यु हुँदाको अवस्था अध्ययनअनुसार १.५ प्रतिशत गर्भवती, ०.३ प्रतिशत प्रसूती, ३.३ प्रतिशत सुत्केरी भएको ६ हप्ताभित्र र बाँकी ९५.० प्रतिशत अन्य देखिएको छ । प्रदेशअनुसार गर्भवती अवस्थामा मृत्यु हुने सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा २.९ र कम बागमती र गण्डकीमा १.० प्रतिशत देखिन्छ भने प्रसूति अवस्थामा मृत्यु हुने सबैभन्दा बढी कर्णालीमा १.१ प्रतिशत र कम बागमतीमा १ जना देखिन्छ । सुत्केरी भएको छ हप्ताभित्र मृत्यु हुने सबैभन्दा बढी पनि कर्णालीमा नै ५.० प्रतिशत र कम बागमतीमा १.९ प्रतिशत देखिन्छ । विस्तृत विवरण तालिका ६२ मा दिइएको छ ।

तालिका ६२ : १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

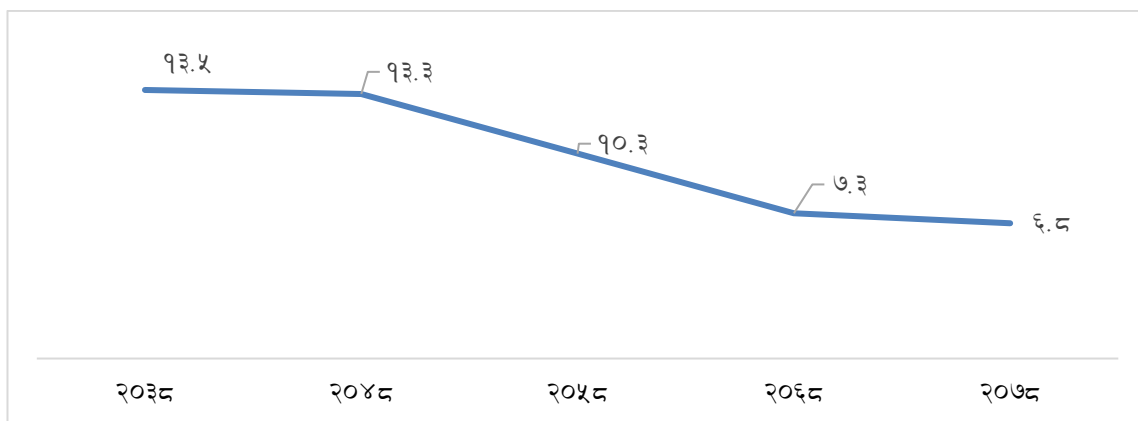
क्षेत्र/ उमेर समूह	जम्मा	मृत्यु हुँदाको अवस्था							
		गर्भवती		प्रसूति		सुत्केरी भएको ६ हप्ता भित्र		अन्य	
		सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
नेपाल	१२९७६	१९१	१.५	३६	०.३	४२६	३.३	१२३२३	९५.०
कोशी	२६१९	३०	१.१	१२	०.५	६२	२.४	२५१५	९६.०
मधेस	२३६१	४०	१.७	६	०.३	१००	४.२	२२१५	९३.८
बागमती	२४१३	२४	१.०	१	०.०	४७	१.९	२३४१	९७.०
गण्डकी	१०८३	११	१.०	१	०.१	३४	३.१	१०३७	९५.८
लुबिनी	२६१३	४०	१.५	६	०.२	११६	४.४	२४५१	९३.८
कर्णाली	६५७	१९	२.९	७	१.१	३३	५.०	५९८	९१.०
सुदुर पश्चिम	१२३०	२७	२.२	३	०.२	३४	२.८	११६६	९४.८

मृत्युसम्बन्धी सूचकहरू

कोरा मृत्युदर (Crude Death Rate)

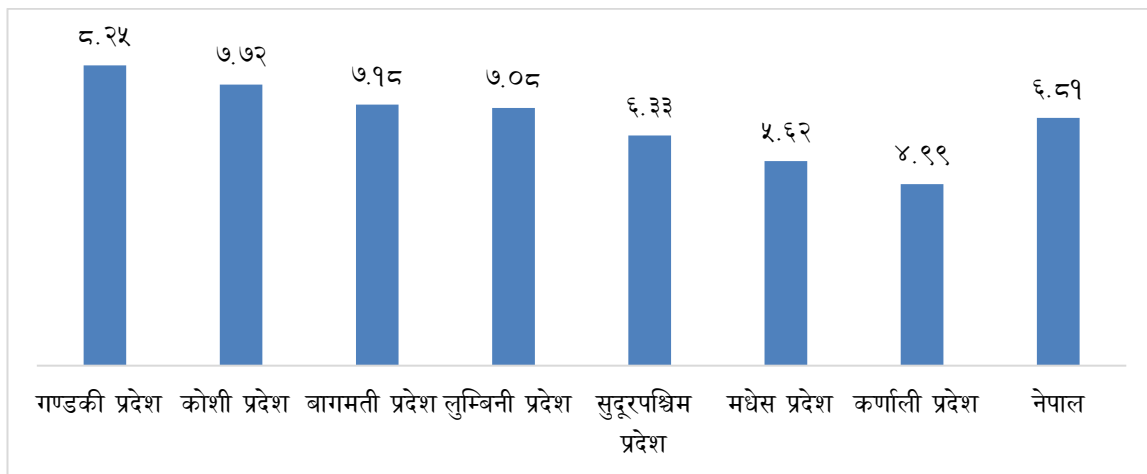
कुनै निश्चित ठाउँमा एक वर्षभरिमा प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा मृत्यु हुने व्यक्तिहरूको सङ्ख्यालाई कोरा मृत्युदर भनिन्छ। कुनै निश्चित ठाउँको कुनै एक वर्षभरिमा मृत्यु हुने व्यक्तिहरूको सङ्ख्यालाई सोही ठाउँको मध्यवर्षको जनसङ्ख्याले भाग गरी आएको भागफललाई एक हजारले गुणन गरेर कोरा मृत्युदर निकालिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको कोरा मृत्युदर ६.८१ रहेको छ जुन २०६८ मा ७.३ र २०५८ मा १०.३ रहेको थियो।

रेखाचित्र २७: कोरा मृत्युदर, रा.ज.ग. २०३८-२०७८

प्रदेशअनुसार कोरा मृत्युदर सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा ८.२५ र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ४.९९ रहेको छ । प्रदेशगत कोरा मृत्युदर तलको रेखाचित्रमा दिइएको छ ।

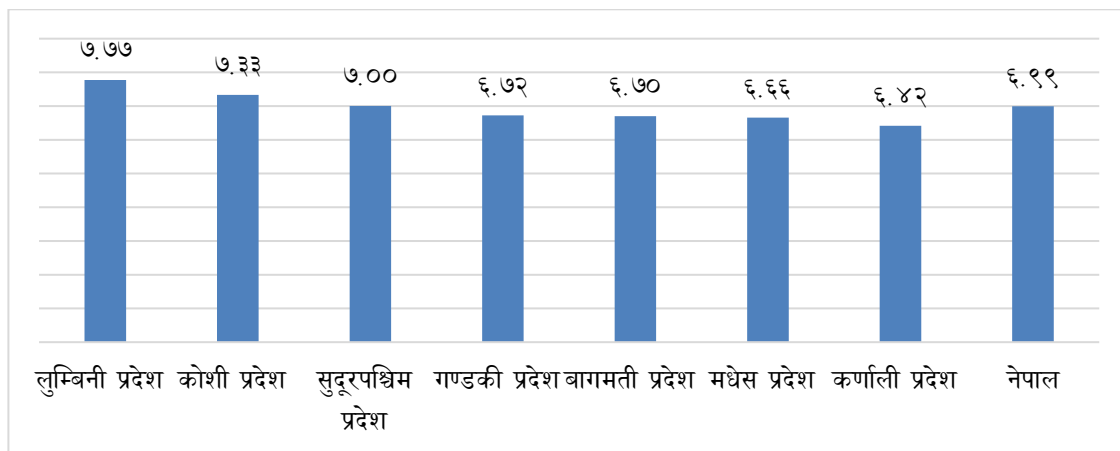
रेखाचित्र २८: प्रदेशअनुसार कोरा मृत्युदर

स्त्रीकृत कोरा मृत्युदर (Standardized Crude Death Rate)

उमेर समूहअनुसारको समायोजित जनसङ्ख्याको मृत्युदर हो । यो जनसङ्ख्याको उमेर (विशिष्ट मृत्युदर र सोही उमेर समूहको गणनको योगफललाई स्त्रीकृत जनसङ्ख्याले भाग गरी प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा दर निकालिन्छ । मृत्युका धेरैजसो कारणहरू मानिसहरूको उमेर र लिङ्गअनुसार फरक/फरक हुने हुनाले, स्त्रीकृत मृत्युदरको प्रयोगले समय र देशहरू बिचको तुलनात्मकता सुधार गर्छ । जनगणना २०७८ अनुसार यो स्त्रीकृत कोरा मृत्युदर ६.९९ देखिन्छ, जुन सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा ७.७७ र कम कर्णाली प्रदेशमा ६.४२ रहेको छ ।

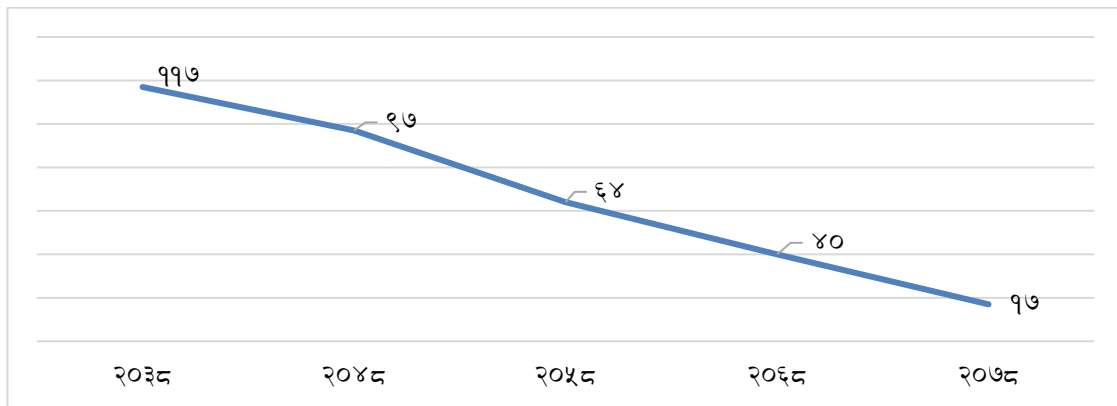
रेखाचित्र २९: प्रदेशअनुसार स्त्रीकृत कोरा मृत्युदर

शिशु मृत्युदर (Infant Mortality Rate)

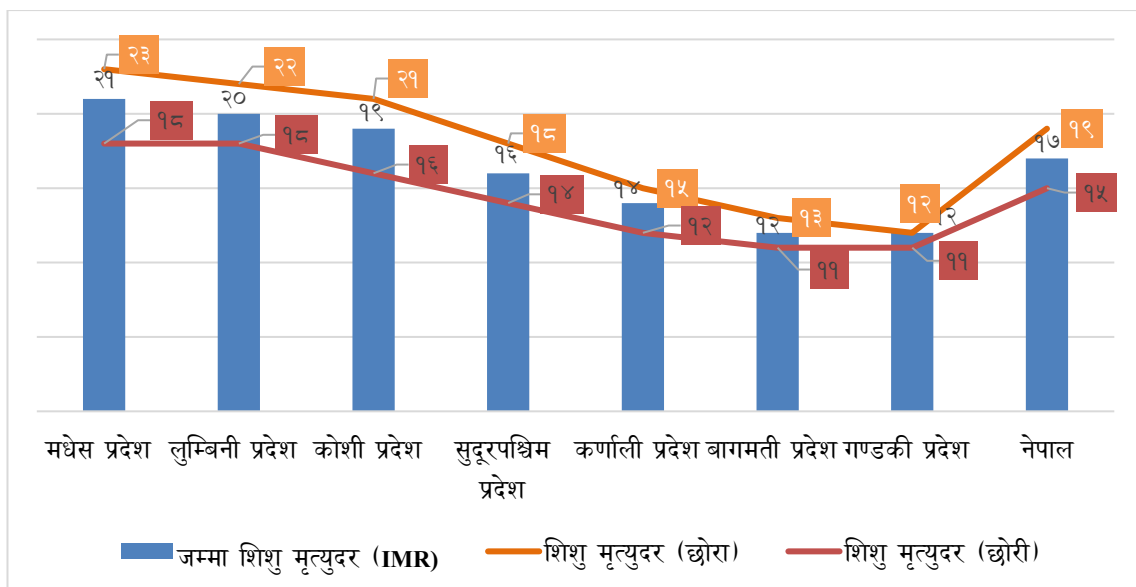
प्रतिहजार जीवित जन्मेका शिशुहरूमध्ये एक वर्षको उमेर नपुग्दै (शिशु उमेरमा) मृत्यु हुने शिशुहरूको सङ्ख्यालाई शिशु मृत्युदर भनिन्छ। कुनै एक वर्षभित्र जीवित जन्मेका शिशुहरूको सङ्ख्याले त्यसै वर्षभित्र एक वर्षको उमेर नपुग्दै मृत्यु भएका शिशुहरूको सङ्ख्यालाई भाग गरेर आएको भागफललाई १००० ले गुणन गरी शिशु मृत्युदर निकालिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको शिशु मृत्युदर १७ रहेको छ जुन २०६८ सालमा ४० र २०५८ मा ६४ रहेको थियो।

रेखाचित्र ३०: शिशु मृत्युदर, रा.ज.ग. २०३८-२०७८

प्रदेशगत रूपमा शिशु मृत्युदर सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा २१ र कम गण्डकी प्रदेशमा १२ रहेको छ। अन्य प्रदेश र छोरा तथा छोरीको शिशु मृत्युदर रेखाचित्र ३१ मा दिइएको छ।

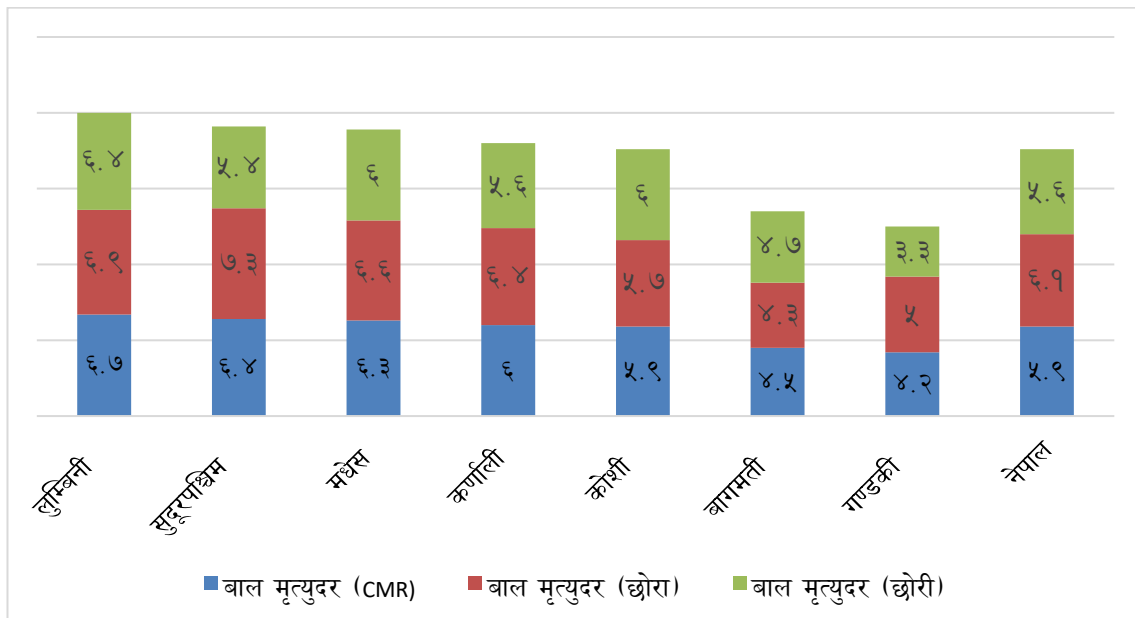
रेखाचित्र ३१: लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार शिशु मृत्युदर

बाल मृत्युदर (Child Mortality Rate)

एक वर्षदेखि पाँच वर्षमुनिका (१-४ वर्ष) प्रतिहजार बालबालिकामध्ये कुनै एक वर्षभित्र मृत्यु हुने बालबालिकाको सङ्ख्यालाई बाल मृत्युदर भनिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको बालमृत्युदर ५.९ देखिन्छ जुन २०६८ मा १२.९ र २०५८ मा २६ रहेको थियो। प्रदेशअनुसार यो बाल मृत्युदर सबैभन्दा बढी ६.७ लुम्बिनी प्रदेशमा र सबैभन्दा कम ४.२ गण्डकी प्रदेशमा रहेको छ। लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार बालमृत्युदर रेखाचित्र ३२ मा दिइएको छ।

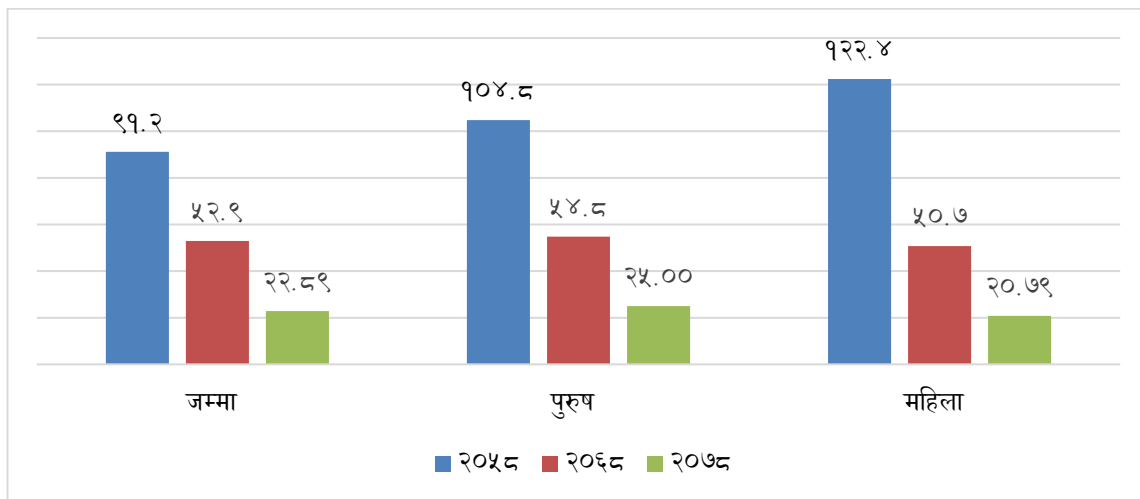
रेखाचित्र ३२: लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार बालमृत्युदर

पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर

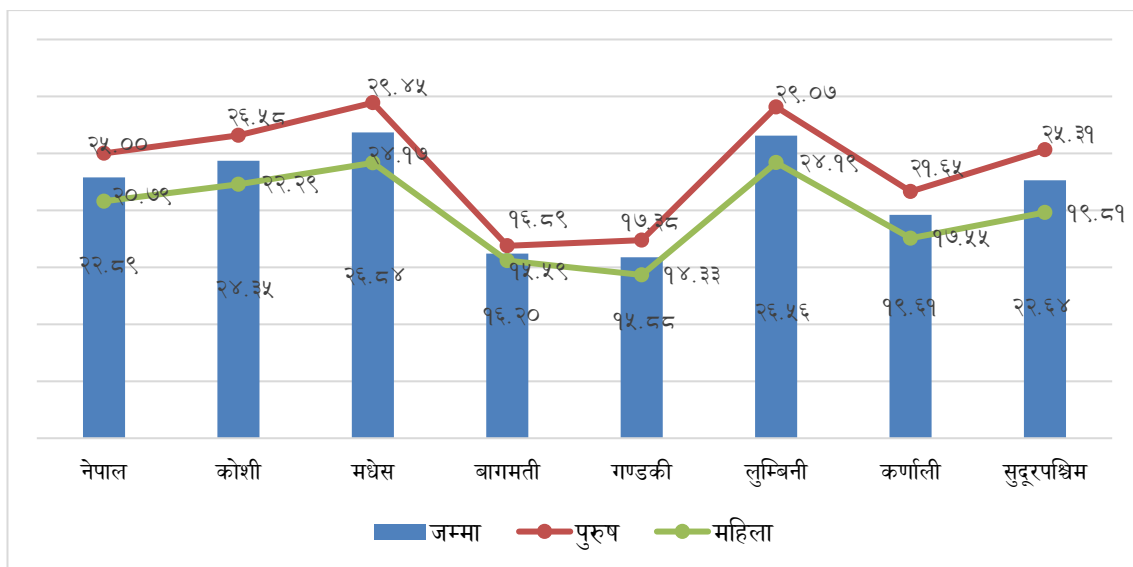
शून्य वर्षदेखि पाँच वर्षमुनिका (०-४ वर्ष) प्रतिहजार बालबालिकामध्ये कुनै एक वर्षभित्र मृत्यु हुने बालबालिकाको सङ्ख्यालाई पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर भनिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर २२.८९ देखिन्छ जुन २०६८ मा ५२.९ र २०५८ मा ९९.२ रहेको थियो।

रेखाचित्र ३३: पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर, रा.ज.ग. २०५८-२०७८

प्रदेशअनुसार यो मृत्युदर सबैभन्दा बढी २६.८४ मधेस प्रदेशमा र सबैभन्दा कम १५.८८ गण्डकी प्रदेशमा रहेको छ। लैङ्गिक रूपमा प्रदेशअनुसार बालमृत्युदर रेखाचित्र ३४ मा दिइएको छ।

रेखाचित्र ३४: प्रदेशअनुसार पाँच वर्षमुनिको मृत्युदर

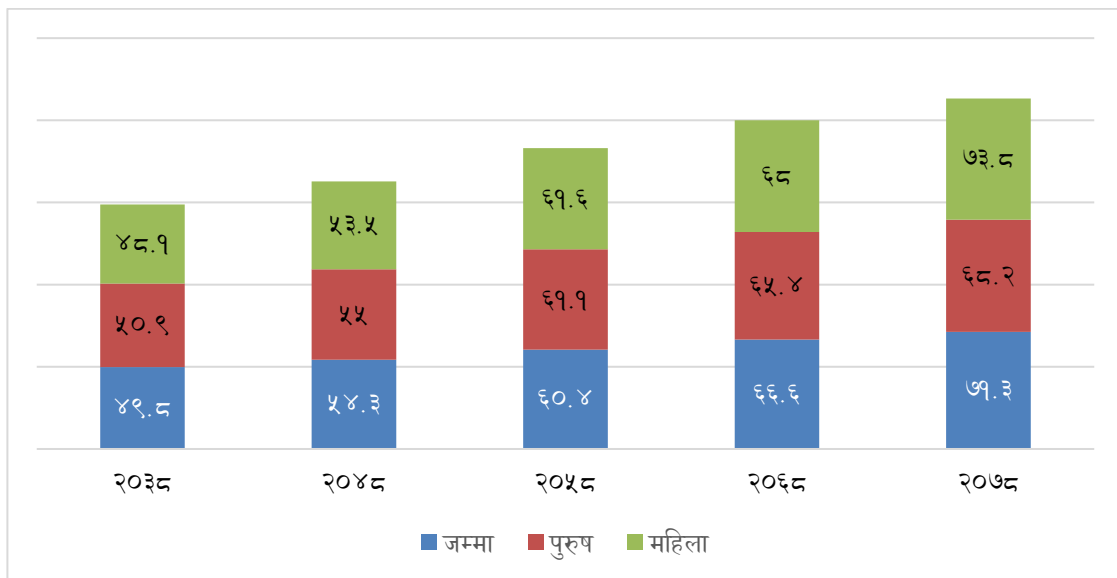

औसत आयु (Life expectancy at birth)

कुनै पनि व्यक्तिको औसत बाँच्ने अवधि नै औसत आयु हो। यसलाई जीवन प्रत्याशा पनि भन्ने गरिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालीहरूको औसत आयु ७१.३ वर्ष पुगेको देखाएको छ। ४० वर्षअघि अर्थात् २०३८ सालमा गरिएको जनगणनाअनुसार नेपालीको औसत आयु ४९.८ वर्ष थियो। यसैगरी २०७८

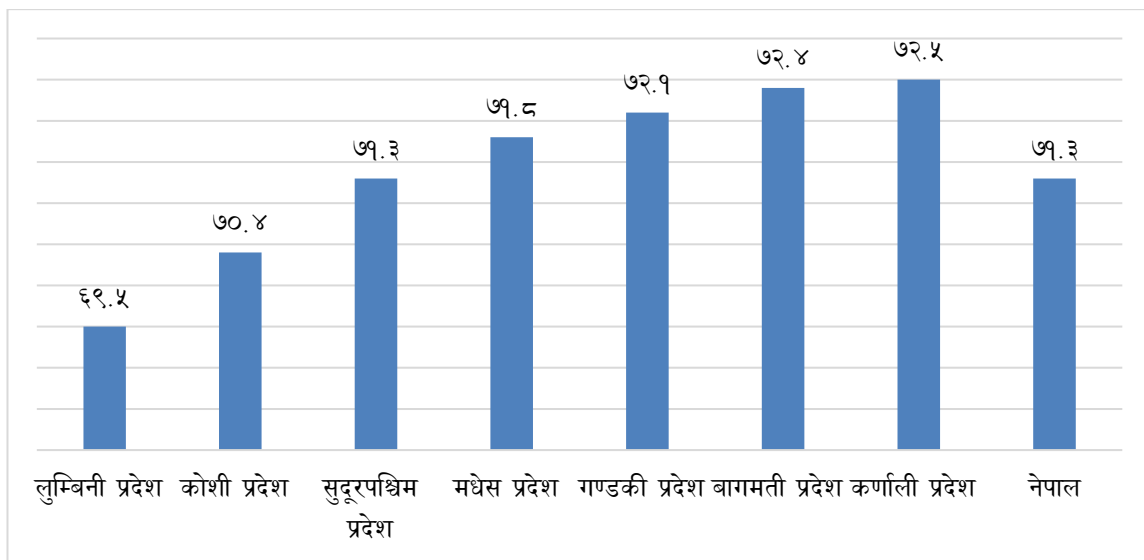
मा पुरुषको औसत आयु ६८.२ वर्ष र महिलाको औसत आयु ७३.८ वर्ष पुगेको देखाएको छ । यसबाट समग्रमा पुरुषभन्दा महिलाको औसत आयु पाँच वर्ष बढी रहेको देखिन्छ ।

रेखाचित्र ३५: औसत आयु २०३८-२०७८

प्रदेशअनुसार सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशका वासिन्दाको औसत आयु ७२.५ वर्ष र त्यसपछि बागमती प्रदेशका वासिन्दाको औसत आयु ७२.४ वर्ष पुगेको देखिन्छ । त्यस्तै सबैभन्दा कम लुम्बिनी प्रदेशका वासिन्दाको औसत आयु ६९.५ वर्ष छ । लुम्बिनी प्रदेशमा औसत आयु महिलाको ७२.५ वर्ष र पुरुषको ६६.१ प्रतिशत छ ।

रेखाचित्र ३६: प्रदेशअनुसार औसत आयु

खण्ड आठ: आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी विवरण

आर्थिक काम गरेको अवधि

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका २,३९,५८,८६८ जना व्यक्तिहरूमध्ये १,४९,८३,३१० जनाले गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा कम्तीमा १ महिना कुनै न कुनै आर्थिक काम गरेको देखिन्छ जसमध्ये ४०.९९ प्रतिशतले ६ महिना वा सोभन्दा बढी समय काम गरेको, २१.५४ प्रतिशतले ६ महिनाभन्दा कम समय काम गरेको र ३७.४६ प्रतिशतले कुनै पनि काम नगरेको देखिन्छ। १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम नगर्ने व्यक्तिहरू सबैभन्दा बढि ४६.५३ प्रतिशत मधेस प्रदेशमा रहेको छ। लैङ्गिक रूपमा हेर्दा, ६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गर्ने पुरुषहरू ५०.६८ प्रतिशत र महिला ३२.०२ प्रतिशत रहेका छन्। कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका पुरुषहरू ३१.६३ प्रतिशत र महिला ४२.८७ प्रतिशत रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा, छ महिना वा सोभन्दा बढी आर्थिक काम गर्नेमा सबैभन्दा बढी कोशी ४७.४३ प्रतिशत, बागमती ४४.८७ प्रतिशत, कर्णाली ४२.५० प्रतिशत र गण्डकी ४१.८७ प्रतिशत रहेका छन् भने कुनै पनि आर्थिक काम नगरेकोमा मधेस ४६.५३ प्रतिशत, बागमती ३८.२८ प्रतिशत, लुम्बिनी ३७.२४ प्रतिशत रहेका छन्। लैङ्गिक रूपमा कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ५६.८६ प्रतिशत पुरुषहरू ६ महिना वा सोभन्दा बढी आर्थिक काम गरेको देखिन्छन् भने महिलातर्फ आर्थिक काम नगरेकोमा मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ५६.६२ प्रतिशत रहेका देखिन्छन्।

तालिका ६३: आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	जम्मा	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिनाभन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
नेपाल						
जम्मा	सङ्ख्या	२३९५८८६८	९८२०७३२	२७३२१५१	२४३०४२७	८९७५५५८
	%	१००	४०.९९	११.४०	१०.१४	३७.४६
पुरुष	सङ्ख्या	११५१९६२१	५८३७५७०	१०८४३१६	९५४४३६	३६४३२९९
	%	१००	५०.६८	९.४१	८.२९	३१.६३
महिला	सङ्ख्या	१२४३९२४७	३९८३१६२	१६४७८३५	१४७५९९१	५३३२२५९
	%	१००	३२.०२	१३.२५	११.८७	४२.८७

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	जम्मा	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिनाभन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
प्रदेश						
कोशी						
जम्मा	सङ्ख्या	४१२७०९४	१९५७४५३	४६९९३६	४०६६९९	१२९३००६
	%	१००	४७.४३	११.३९	९.८५	३१.३३
पुरुष	सङ्ख्या	१९८७१३५	११२९९३१	१८४६७७	१६०२७२	५१२२५५
	%	१००	५६.८६	९.२९	८.०७	२५.७८
महिला	सङ्ख्या	२१३९९५९	८२७५२२	२८५२५९	२४६४२७	७८०७५१
	%	१००	३८.६७	१३.३३	११.५२	३६.४८
मधेश						
जम्मा	सङ्ख्या	४७७००१३	१५८८७९५	५०८८८४	४५२७६७	२२१९५६७
	%	१००	३३.३१	१०.६७	९.४९	४६.५३
पुरुष	सङ्ख्या	२३५५१०८	११३१७२५	२०३८३१	१६७२०२	८५२३५०
	%	१००	४८.०५	८.६५	७.१०	३६.१९
महिला	सङ्ख्या	२४१४९०५	४५७०७०	३०५०५३	२८५५६५	१३६७२१७
	%	१००	१८.९३	१२.६३	११.८३	५६.६२
बागमती						
जम्मा	सङ्ख्या	५२६०६९१	२३६०५२१	४५०६१२	४३५५६३	२०१३९९५
	%	१००	४४.८७	८.५७	८.२८	३८.२८
पुरुष	सङ्ख्या	२५९५०८८	१४०९२८७	१७६८७५	१७०६९२	८३८२३४
	%	१००	५४.३१	६.८२	६.५८	३२.३०
महिला	सङ्ख्या	२६६५६०३	९५१२३४	२७३७३७	२६४८७१	११७५७६१
	%	१००	३५.६९	१०.२७	९.९४	४४.११
गण्डकी						
जम्मा	सङ्ख्या	२०९५४७४	८७७४७७	२३४५५१	२०८१६६	७७५२८०
	%	१००	४१.८७	११.१९	९.९३	३७.००
पुरुष	सङ्ख्या	९७३३९९	४६८९७६	९२४५०	८२३३१	३२९६४२
	%	१००	४८.१८	९.५०	८.४६	३३.८७
महिला	सङ्ख्या	११२२०७५	४०८५०१	१४२१०१	१२५८३५	४४५६३८
	%	१००	३६.४१	१२.६६	११.२१	३९.७२
लुम्बिनी						
जम्मा	सङ्ख्या	४१८४२९९	१६१७४२०	५४६९७५	४६१५३०	१५५८३७४
	%	१००	३८.६५	१३.०७	११.०३	३७.२४
पुरुष	सङ्ख्या	१९६३७८०	९४८८८५	२१६२०४	१७७१९४	६२१४९७
	%	१००	४८.३२	११.०१	९.०२	३१.६५

क्षेत्र	सङ्ख्या / %	जम्मा	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिनाभन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
महिला	सङ्ख्या	२२२०५१९	६६८५३५	३३०७७१	२८४३३६	९३६८७७
	%	१००	३०.११	१४.९०	१२.८०	४२.१९
कर्णाली						
जम्मा	सङ्ख्या	१३३७८९३	५६८५७०	१८८३४५	१६९४२५	४११५५३
	%	१००	४२.५०	१४.०८	१२.६६	३०.७६
पुरुष	सङ्ख्या	६४१८५८	३०१४८२	७९३९८	७४५७८	१८६४००
	%	१००	४६.९७	१२.३७	११.६२	२९.०४
महिला	सङ्ख्या	६९६०३५	२६७०८८	१०८९४७	९४८४७	२२५१५३
	%	१००	३८.३७	१५.६५	१३.६३	३२.३५
सुदूरपश्चिम						
जम्मा	सङ्ख्या	२१८३४०४	८५०४९६	३३२८४८	२९६२७७	७०३७८३
	%	१००	३८.९५	१५.२४	१३.५७	३२.२३
पुरुष	सङ्ख्या	१००३२५३	४४७२८४	१३०८८१	१२२१६७	३०२९२१
	%	१००	४४.५८	१३.०५	१२.१८	३०.१९
महिला	सङ्ख्या	११८०१५१	४०३२१२	२०१९६७	१७४११०	४००८६२
	%	१००	३४.१७	१७.११	१४.७५	३३.९७

प्रदेशअनुसार अक्सर रोजगार तथा बेरोजगार जनसङ्ख्या

आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्येका व्यक्तिहरु जो सन्दर्भ अवधिमा जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरु आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या अन्तर्गत पर्दछन्। यसैगरी सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका र आर्थिक काम नखोजेका व्यक्तिहरु आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या अन्तर्गत पर्दछन्। यस मापदण्डअनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका २,३९,५८,८६८ जना व्यक्तिहरुमध्ये १,५६,८९,७७७ जना (६५.४९ प्रतिशत) आर्थिक रूपले सक्रिय र ८२,११,०१२ जना (३४.२७ प्रतिशत) आर्थिक रूपले निष्क्रिय देखिन्छन् जब कि आर्थिक रूपले सक्रिय वा निष्क्रिय अवस्था नखुलेका व्यक्तिहरुको सङ्ख्या ५८,०७९ जना (०.२४ प्रतिशत) रहेका छन्।

अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका व्यक्तिहरुलाई अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या मानिएको छ। त्यसैगरी आर्थिक काम गरेको र आर्थिक काम खोजेको महिनाको जोड ६ महिना भन्दा कम भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या मानिन्छ। यसअनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका १,५६,८९,७७७ जना आर्थिक रूपले सक्रिय व्यक्तिहरुमध्ये १,१०,३८,१०५ जना (

७०.३५ प्रतिशत) अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय र ४६,५१,६७२ जना (२९.६५ प्रतिशत) अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेका छन्।

अक्सर रोजगार जनसङ्ख्या: विगत १२ महिनामा ६ महिना वा सोभन्दा बढी समयदेखि आर्थिक काम गरेका वा आर्थिक काम खोजेका अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी दुई समूहमा विभाजन गर्न सकिन्छ। सन्दर्भ अवधिमा काम गरेको समय काम नगरेको समयभन्दा बढी भएमा अक्सर रोजगार र काम गरेको समय काम नगरेको भन्दा कम भएमा अक्सर बेरोजगार मानिन्छ। उक्त मापदण्ड अनुसार नेपालमा १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका १,१०,३८,१०५ जना अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय व्यक्तिहरूमध्ये १,०२,७०,४४७ जना (९३.० प्रतिशत) अक्सर रोजगार र ७,६७,६५८ जना (७.० प्रतिशत) अक्सर बेरोजगार रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा, कर्णाली, कोशी र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या क्रमशः ६९.८ प्रतिशत, ७२.८ प्रतिशत र ६५.८ प्रतिशत रहेका छन्। अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या मधेस प्रदेशमा ३३.९ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा २४.७ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ३२.० प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशमा २८.३ प्रतिशत रहेका छन्। लैङ्गिक रूपमा विश्लेषण गर्दा कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा कम पुरुषहरू १९.८ प्रतिशत र मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी पुरुषहरू २१.४ प्रतिशत अक्सर आर्थिक रूपमा निष्क्रिय रहेका देखिन्छन्। महिलातर्फ सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा ३३.३ प्रतिशत र सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा ५१.२ प्रतिशत अक्सर आर्थिक रूपमा निष्क्रिय रहेका देखिन्छन्।

प्रदेशगत रूपमा अक्सर सक्रियमध्ये रोजगारीमा रहेका जनसङ्ख्या कोशी, कर्णाली र बागमती प्रदेशमा क्रमशः ९४.८ प्रतिशत, ९२.५ प्रतिशत र ९४.१ प्रतिशत रहेका छन्। अक्सर सक्रियमध्ये पुरुषहरू सबैभन्दा बढी कोशी प्रदेशमा ९५.३ प्रतिशत र महिलाहरू सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा ८७.५ प्रतिशत रोजगारीमा रहेको देखिन्छ। अक्सर आर्थिक रूपले सक्रियमध्ये बेरोजगारको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी क्रमशः मधेस प्रदेशमा ८.३ प्रतिशत, लुम्बिनीमा ८.१ प्रतिशत र सुदूरपश्चिममा ८.० प्रतिशत रहेको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तालिका ६४ मा दिइएको छ।

तालिका ६४: प्रदेशअनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय, अक्सर सक्रिय, रोजगार, बेरोजगार, अक्सर रूपमा निष्क्रिय जनसङ्ख्या वितरण

क्षेत्र/संख्या/%	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या			आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता														
				आर्थिक रूपले सक्रिय (१,५६,८९,७७७)									अक्सर निष्क्रिय			आर्थिक रूपले निष्क्रिय		
	अक्सर सक्रिय (१,१०,३८,१०५)						अक्सर बेरोजगार											
	अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार														
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	२३९५८ ८६८	११५१९ ६२१	१२४३९ २४७	१०२७० ४४७	६०४३ ०८७	४२२७ ३६०	७६७६ ५८	४००९ २८	३६६७ ३०	४६५१ ६७२	१७५२ ४९३	२८९९ १७९	८२११ ०१२	३२९७३ २८	४९१३६ ८४	५८० ७९	२५७ ८५	३२२ ९४
%	१००	४८.१	५१.९	९३.०	९३.८	९२.०	७.०	६.२	८.०	२९.६	२१.४	३८.७	३४.३	२८.६	३९.५	०.२	०.२	०.३
प्रदेश																		
कोशी प्रदेश																		
संख्या	४१२७०९४	१९८७३३५	२१३९९५९	२०२४००४	११६०६६४	८६३३४०	११०८८७	५७६४९	५३२३८	७९७३१८	३००६६५	४९६६५३	११९१५०९	४६६६८३	७२४८२६	३३७६	१४७४	१९०२
संख्या	१००	४८.१	५१.९	९४.८	९५.३	९४.२	५.२	४.७	५.८	२७.२	१९.८	३५.१	२८.९	२३.५	३३.९	०.१	०.१	०.१
मधेश																		
संख्या	४७७००१३	२३५५१०८	२४१४९०५	१६५४४२७	११६४६३१	४८९७९६	१४९४११	७९३६९	७००४२	९२६६०९	३३८५२२	५८८०८७	२०३४८७६	७७०१५५	१२६४७२१	४६९०	२४३१	२२५९
%	१००	४९.४	५०.६	९१.७	९३.६	८७.५	८.३	६.४	१२.५	३३.९	२१.४	५१.२	४२.७	३२.७	५२.४	०.१	०.१	०.१
बागमती																		
संख्या	५२६०६९१	२५९५०८८	२६६५६०३	२४१०४९८	१४३३५४५	९७६५५३	१५१७६५	७९७७८	७९८७	८४२५६०	३१९४६२	५२३०९८	१८५२४१६	७००६५८	१०९१७५८	३४५२	१६४५	१८०७
%	१००	४९.३	५०.७	९४.१	९४.७	९३.१	५.९	५.३	६.९	२४.७	१७.४	३३.३	३५.२	२९.३	४१.०	०.१	०.१	०.१
गण्डकी																		
संख्या	२०९५४७४	९७३३९९	११२२०७५	९१३१९३	४८५००२	४२८१९१	७३३२७	३८६७६	३४६५१	३८९८७६	१४६९१९	२४२९५७	६९३०५३	२९१७३	४०१३४०	२६०२५	११०८९	१४९३६
%	१००	४६.५	५३.५	९२.६	९२.६	९२.५	७.४	७.४	७.५	२८.३	२१.९	३४.४	३३.१	३०.०	३५.८	१.२	१.१	१.३

क्षेत्र/संख्या/%	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या			आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता														
				आर्थिक रूपले सक्रिय (१,५६,८९,७७७)									आर्थिक रूपले निष्क्रिय			आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको		
	अक्सर सक्रिय (१,१०,३८,१०५)						अक्सर निष्क्रिय											
	अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार														
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी																		
संख्या	४१८४२९९	१९६३७८०	२२२०५१९	१७२०६३३	९९६१५१	७२४४८२	१५१५७८	७८०७६	७३५०२	८७९९८५	३२२२७२	५५७७१३	१४२०९७	५६२२८९	८५८६८५	१११२९	४९९२	६१३७
%	१००	४६.९	५३.१	९१.९	९२.७	९०.८	८.१	७.३	९.२	३२.०	२३.१	४१.१	३४.०	२८.६	३८.७	०.३	०.३	०.३
कर्णाली																		
संख्या	१३३७८९३	६४१८५८	६९६०३५	६१८४८७	३२३६५२	२९४८३५	५०२२८	२६६८५	२३५४३	२८९९२८	१२०१५३	१६९७७५	३७३०१७	१६८५८४	२०४४३३	६२३३	२७८४	३४४९
%	१००	४८.०	५२.०	९२.५	९२.४	९२.६	७.५	७.६	७.४	३०.२	२५.५	३४.८	२७.९	२६.३	२९.४	०.५	०.४	०.५
सुदूरपश्चिम																		
संख्या	२१८३४०४	१००३२५३	११८०१५१	९२९२०५	४७९४४२	४४९७६३	८०४६२	४०६९५	३९७६७	५२५३९६	२०४५००	३२०८९६	६४५१६७	२७७२४६	३६७९२१	३१७४	१३७०	१८०४
%	१००	४५.९	५४.१	९२.०	९२.२	९१.९	८.०	७.८	८.१	३४.२	२८.२	३९.६	२९.५	२७.६	३१.२	०.१	०.१	०.२

आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरणअनुसारको जनसङ्ख्या

जनगणनाको नतिजाअनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय पेशागत वर्गीकरणअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक काम गरेका कुल जनसङ्ख्या १,४९,८३,३१० मध्ये ५२.६ प्रतिशत पुरुष र ४७.४ प्रतिशत महिला रहेका छन्। आर्थिक काम गरेका जनसङ्ख्यामध्ये पेशागत रूपमा सबैभन्दा बढी कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ५०.१ प्रतिशत रहेका छन्। यसपछि क्रमशः सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू २३.० प्रतिशत, सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू ५.८ प्रतिशत, शिल्पकला तथा कालिगढ र यससम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू ५.६ प्रतिशत, व्यवस्थापकहरू ५.१ प्रतिशत रहेका छन्। लैङ्गिक रूपमा कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदार पुरुष ४३.९२ प्रतिशत र महिला ५६.८९ प्रतिशत रहेका छन्। सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू पुरुष १९.४३ प्रतिशत र महिला २६.८ प्रतिशत रहेका छन्। अन्य पेशामा महिलाको तुलनामा पुरुषको सङ्ख्या बढी रहेको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदार कर्णाली प्रदेशमा ६९.८२ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ६५.२४ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा ५४.५० प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशमा ५४.०० प्रतिशत रहेका छन्। कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदार बागमती प्रदेशमा ३६.८८ प्रतिशत, मधेश प्रदेशमा ४१.१२ प्रतिशत रहेका छन्। सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू मधेश प्रदेशमा ३५.९२ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा २२.७५ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा २१.३९ प्रतिशत र कोशी प्रदेशमा २०.९९ प्रतिशत रहेका छन्। सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदार बागमती प्रदेशमा ९.४७ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा ५.७७ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा ५.३१ प्रतिशत रहेका छन्। शिल्पकला तथा कालिगढ र यससम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू मधेश प्रदेशमा ७.०३ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ६.५२ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ५.४९ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा ५.२६ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशमा ५.१६ प्रतिशत रहेका छन्। व्यवस्थापकहरू बागमती प्रदेशमा ८.३० प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा ७.०३ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा ४.९३ प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशमा ४.५३ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ६५: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
नेपाल						
जम्मा	१४९,८३,३१०	१००	७८,७६,३२२	१००	७१,०६,९८८	१००
सैनिक अधिकारीहरू	१०४,६६९	०.७०	९५,८०४	१.२२	८,८६५	०.१२
व्यवस्थापकहरू	७७,४४५	५.१५	५२,२६४	६.६४	२४,१८१	३.५०
पेशाविद्हरू	५६,६९०	३.८०	३४,१९२	४.३४	२२,५९८	३.१९
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	२७,८५८	१.८६	१७,९८९	२.२८	९,८६९	१.३९
कार्यालय सहायकहरू	१९,७९६	१.३२	११,२९६	१.४३	८,५००	१.१९

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	८७०६१९	५.८१	५६०६७५	७.१२	३०९९४४	४.३६
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	७५०२३८५	५०.०७	३४५८९४७	४३.९२	४०४३४३८	५६.८९
शिल्पकला तथा कालिगढ र यससम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	८३५९१४	५.५८	६८३५११	८.६८	१५२४०३	२.१४
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	४०२१२७	२.६८	३८२०१९	४.८५	२०१०८	०.२८
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	३४३८९३१	२२.९५	१५३०४९६	१९.४३	१९०८४३५	२६.८५
उल्लेख नभएका	१२७४८	०.०९	७३८१	०.०९	५३६७	०.०८
प्रदेश						
कोशी						
जम्मा	२८३४०८८	१००	१४७४८८०	१००	१३५९२०८	१००
सैनिक अधिकारीहरू	१११९७	०.४०	१०३७८	०.७०	८१९	०.०६
व्यवस्थापकहरू	१३९५८३	४.९३	८८२६४	५.९८	५१३१९	३.७८
पेशाविद्हरू	९१४५०	३.२३	५२३११	३.५५	३९१३९	२.८८
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	४३७१६	१.५४	२७८६७	१.८९	१५८४९	१.१७
कार्यालय सहायकहरू	२८५३७	१.०१	१६८९१	१.१५	११६४६	०.८६
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	१५०४२८	५.३१	८७९४४	५.९६	६२४८४	४.६०
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	१५४४५८१	५४.५०	७२८११७	४९.३७	८१६४६४	६०.०७
शिल्पकला तथा कालिगढ र यससम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	१४९०६६	५.२६	१२३२८४	८.३६	२५७८२	१.९०
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	७९०३७	२.७९	७४६३५	५.०६	४४०२	०.३२
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	५९४८३२	२०.९९	२६४१८५	१७.९१	३३०६४७	२४.३३
उल्लेख नभएका	१६६१	०.०६	१००४	०.०७	६५७	०.०५
मधेश						
जम्मा	२५५०४४६	१००	१५०२७५८	१००	१०४७६८८	१००

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सैनिक अधिकारीहरू	६८८४	०.२७	६५०२	०.४३	३८२	०.०४
व्यवस्थापकहरू	७४५०८	२.९२	५९७३३	३.९७	१४७७५	१.४१
पेशाविद्हरू	७५८२७	२.९७	५५६२१	३.७०	२०२०६	१.९३
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	३०८९५	१.२१	२४१२०	१.६१	६७७५	०.६५
कार्यालय सहायकहरू	१८९५०	०.७४	१४७६२	०.९८	४१८८	०.४०
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	१२७३३७	४.९८	१०१२८७	६.७४	२५८५०	२.४७
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	१०४८८४५	४१.१२	५९८४८३	३९.८३	४५०३६२	४२.९९
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	१७९३१०	७.०३	१५९७६३	१०.६३	१९५४७	१.८७
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	७००९७	२.७५	६७७१०	४.५१	२३८७	०.२३
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	९१६००६	३५.९२	४१३३७१	२७.५१	५०२६३५	४७.९८
उल्लेख नभएका	१९८७	०.०८	१४०६	०.०९	५८१	०.०६
बागमती						
जम्मा	३२४६६९६	१००	१७५६८५४	१००	१४८९८४२	१००
सैनिक अधिकारीहरू	४६९७१	१.४५	४१९२६	२.३९	५०४५	०.३४
व्यवस्थापकहरू	२६९४६३	८.३०	१८३७३८	१०.४६	८५७२५	५.७५
पेशाविद्हरू	१९२२०८	५.९२	११३३२२	६.४५	७८८८६	५.२९
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	१२०१०२	३.७०	७६४४२	४.३५	४३६६०	२.९३
कार्यालय सहायकहरू	९०९५१	२.८०	४७७२१	२.७२	४३२३०	२.९०
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	३०७३४६	९.४७	१९२१४५	१०.९४	११५२०१	७.७३
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	११९७४२६	३६.८८	५३९२०८	३०.६९	६५८२१८	४४.१८
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	२१५९९५	६.५२	१५८४४३	९.०२	५३१५२	३.५७
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	११५१००	३.५५	१०७९१२	६.१४	७८८	०.४८

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	६९४३१२	२१.३९	२९५२६२	१६.८१	३९९०५०	२६.७८
उल्लेख नभएका	१२२२	०.०४	७३५	०.०४	४८७	०.०३
गण्डकी						
जम्मा	१३२०१९४	१००	६४३७५७	१००	६७६४३७	१००
सैनिक अधिकारीहरू	९५९७	०.७३	८९१९	१.३९	६७८	०.१०
व्यवस्थापकहरू	९२८२५	७.०३	५६८८३	८.८४	३५९४२	५.३१
पेशाविद्हरू	५६९३४	४.३१	२९५२२	४.५९	२७४१२	४.०५
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	२३२५०	१.७६	१३४५६	२.०९	९७९४	१.४५
कार्यालय सहायकहरू	१७५२९	१.३३	८४२०	१.३१	९१०९	१.३५
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	७६१४२	५.७७	४९९२३	६.५१	३४२१९	५.०६
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	६८१४७५	५१.६२	२८५८३२	४४.४०	३९५६४३	५८.४९
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	६८१५०	५.१६	५४६४०	८.४९	१३५१०	२.००
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	३७६११	२.८५	३५८३८	५.५७	१७७३	०.२६
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	२५३४६३	१९.२०	१०६७३२	१६.५८	१४६७३१	२१.६९
उल्लेख नभएका	३२१८	०.२४	१५९२	०.२५	१६२६	०.२४
लुम्बिनी						
जम्मा	२६२५९२५	१००	१३४२२८३	१००	१२८३६४२	१००
सैनिक अधिकारीहरू	१४२०९	०.५४	१३२०७	०.९८	१००२	०.०८
व्यवस्थापकहरू	११९०६०	४.५३	८२२०७	६.१२	३६८५३	२.८७
पेशाविद्हरू	८०६०२	३.०७	४५६६०	३.४०	३४९४२	२.७२
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	३४८५७	१.३३	२१८४३	१.६३	१३०१४	१.०१
कार्यालय सहायकहरू	२४१६९	०.९२	१३९७७	१.०४	१०१९२	०.७९
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	१२१९५५	४.६४	८०१५८	५.९७	४१७९७	३.२६
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	१४१७९०८	५४.००	६२७७६६	४६.७७	७९०१४२	६१.५५

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	१४४१५८	५.४९	१२०३३६	८.९७	२३८२२	१.८६
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	६८५७८	२.६१	६५७०१	४.८९	२८७७	०.२२
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	५९७३१४	२२.७५	२६९६४५	२०.०९	३२७६६९	२५.५३
उल्लेख नभएका	३११५	०.१२	१७८३	०.१३	१३३२	०.१०
कर्णाली						
जम्मा	९२६३४०	१००	४५५४५८	१००	४७०८८२	१००
सैनिक अधिकारीहरू	७१८१	०.७८	६७६७	१.४९	४१४	०.०९
व्यवस्थापकहरू	२९७६१	३.२१	१८९९९	४.१७	१०७६२	२.२९
पेशाविद्हरू	२६६४४	२.८८	१६८४७	३.७०	९७९७	२.०८
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	१००७६	१.०९	६२४७	१.३७	३८२९	०.८१
कार्यालय सहायकहरू	६५७२	०.७१	४२२१	०.९३	२३५१	०.५०
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	३१०५४	३.३५	१८५११	४.०६	१२५४३	२.६६
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	६४६७९३	६९.८२	२८८९८०	६३.४५	३५७८१३	७५.९९
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	२७५७७	२.९८	२२५९९	४.९६	४९७८	१.०६
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	९५६१	१.०३	९०६८	१.९९	४९३	०.१०
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	१३०२९९	१४.०७	६२८०१	१३.७९	६७४९८	१४.३३
उल्लेख नभएका	८२२	०.०९	४१८	०.०९	४०४	०.०९
सुदूरपश्चिम						
जम्मा	१४७९६२१	१००	७००३३२	१००	७७९२८९	१००
सैनिक अधिकारीहरू	८६३०	०.५८	८१०५	१.१६	५२५	०.०७
व्यवस्थापकहरू	४६२४५	३.१३	३२८२१	४.६९	१३४२४	१.७२
पेशाविद्हरू	४५०२५	३.०४	२८७०९	४.१०	१६३१६	२.०९
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	१५६९०	१.०६	९९१४	१.४२	५७७६	०.७४
कार्यालय सहायकहरू	१०४८८	०.७१	६९७१	१.००	३५१७	०.४५

प्रदेश र आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	५६५५७	३.८२	३८७०७	५.५३	१७८५०	२.२९
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	९६५३५७	६५.२४	३९०५६९	५५.७७	५७४७९६	७३.७६
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	५६०५८	३.७९	४४४४६	६.३५	११६१२	१.४९
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	२२१४३	१.५०	२११५५	३.०२	९८८	०.१३
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	२५२७०५	१७.०८	११८५००	१६.९२	१३४२०५	१७.२२
उल्लेख नभएका	७२३	०.०५	४४३	०.०६	२८०	०.०४

आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरणअनुसारको जनसङ्ख्या

जनगणनाको नतिजाअनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय औद्योगिक क्षेत्रअनुसार वर्गीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक काममा संलग्न १,४९,८३,३१० मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ५७.३१ प्रतिशत रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १२.३ प्रतिशत, निर्माणमा ८.११ प्रतिशत, अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरूमा ३.८६ प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादनमा ३.८१ प्रतिशत जनसङ्ख्या संलग्न रहेका छन्।

लैङ्गिकरूपमा विश्लेषण गर्दा दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम गरेका कुल पुरुष जनसङ्ख्यामध्ये कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ५०.५७ प्रतिशत, थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १२.१४ प्रतिशत, निर्माणमा १०.५५ प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादनमा ५.०७ प्रतिशत, यातायात तथा भण्डारणमा ४.०७ प्रतिशत संलग्न रहेका छन्।

यसैगरी महिलाहरूले गरेको आर्थिक कामको क्षेत्रलाई हेर्दा दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम गरेका कुल महिला जनसङ्ख्या मध्ये कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ६४.७७ प्रतिशत, थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल क्रियाकलापहरूमा १२.९६ प्रतिशत, निर्माण क्षेत्रमा ५.४१ प्रतिशत, शिक्षामा २.७७ प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादनमा २.४१ प्रतिशत संलग्न रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सबैभन्दा बढी क्रमशः ७३.७३ प्रतिशत र ७०.०३ प्रतिशत कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिन्छ। बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा कम ४२.१८ प्रतिशत मात्र कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिन्छ। थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल क्रियाकलापहरूमा मधेस प्रदेशमा १५.४५ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा १५.०२ प्रतिशत,

गण्डकी प्रदेशमा १२.८२ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ११.७१ प्रतिशत र कोशी प्रदेशमा ११.०८ प्रतिशत जनसङ्ख्या संलग्न रहेको देखिन्छ। निर्माण क्षेत्रमा मधेस प्रदेशमा १०.९६ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ९.४५ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ७.५९ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशमा ७.०४ प्रतिशत जनसङ्ख्या संलग्न रहेको देखिन्छ। औद्योगिक क्षेत्रमा संलग्न बागमती प्रदेशमा ५.१८ प्रतिशत र मधेस प्रदेशमा ४.५६ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ६६: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्रअनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
नेपाल						
जम्मा	१४९८३३१०	१००	७८७६३२२	१००	७१०६९८८	१००
कृषि, वन र माछापालन	८५८६५६३	५७.३१	३९८३४१७	५०.५७	४६०३१४६	६४.७७
खानी तथा उत्खनन	२७६०३	०.१८	१८४५१	०.२३	९१५२	०.१३
औद्योगिक उत्पादन	५७०८५३	३.८१	३९९५६५	५.०७	१७१२८८	२.४१
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	४४३९९	०.३०	३८४५०	०.४९	५९४९	०.०८
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	३२२२५	०.२२	२३९५०	०.३०	८२७५	०.१२
निर्माण	१२१५०६३	८.११	८३०६८८	१०.५५	३८४३७५	५.४१
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	१८७७४६९	१२.५३	९५६५०९	१२.१४	९२०९६०	१२.९६
यातायात तथा भण्डारण	३३४८११	२.२३	३२०६११	४.०७	१४२००	०.२०
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२५१२५५	१.६८	१५०३७९	१.९१	१००८७६	१.४२
सूचना तथा सञ्चार	५२१४५	०.३५	३९०३२	०.५०	१३११३	०.१८
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१६३७४६	१.०९	९०१२२	१.१४	७३६२४	१.०४
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	२२६१५	०.१५	२०१३१	०.२६	२४८४	०.०३
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	७६३८७	०.५१	५९२४६	०.७५	१७१४१	०.२४
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	५१५७२	०.३४	३७१३३	०.४७	१४४३९	०.२०
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२९१२४१	१.९४	२४९४२८	३.१७	४१८१३	०.५९
शिक्षा	४२९१४४	२.८६	३३२४३८	२.९५	१९६७०६	२.७७
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	१७१२७६	१.१४	८०७१०	१.०२	९०५६६	१.२७
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	५६५९०	०.३८	४४३१७	०.५६	१२२७३	०.१७
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	५७८९००	३.८६	२४४८२५	३.११	३३४०७५	४.७०
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	१२५८२९	०.८४	४३५२९	०.५५	८२३००	१.१६
बाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	१३५३१	०.०९	७७३१	०.१०	५८००	०.०८

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	१००९३	०.०७	५६६०	०.०७	४४३३	०.०६
प्रदेश						
कोशी						
जम्मा	२८३४०८८	१००	१४७४८८०	१००	१३५९२०८	१००
कृषि, वन र माछापालन	१७७६५६६	६२.६९	८३२९१९	५६.४७	९४३६४७	६९.४३
खानी तथा उत्खनन	५६२७	०.२०	३६६१	०.२५	१९६६	०.१४
औद्योगिक उत्पादन	११५१४८	४.०६	८०७७९	५.४८	३४३६९	२.५३
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	७०७१	०.२५	६२१०	०.४२	८६१	०.०६
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	५२०४	०.१८	३६९०	०.२५	१५१४	०.११
निर्माण	१९७३११	६.९६	१३९३१८	९.४५	५७९९३	४.२७
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	३१४१३३	११.०८	१५३७५१	१०.४२	१६०३८२	११.८०
यातायात तथा भण्डारण	६७५६४	२.३८	६५०३७	४.४१	२५२७	०.१९
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४१०२६	१.४५	२११६२	१.४३	१९८६४	१.४६
सूचना तथा सञ्चार	६४४९	०.२३	४९००	०.३३	१५४९	०.११
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२४७०५	०.८७	१३७६२	०.९३	१०९४३	०.८१
घरजग्गा कारोवारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	३६२८	०.१३	३२४०	०.२२	३८८	०.०३
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	९४६२	०.३३	७५९४	०.५१	१८६८	०.१४
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	५९३६	०.२१	४७०४	०.३२	१२३२	०.०९
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४३५३२	१.५४	३६६८०	२.४९	६८८२	०.५०
शिक्षा	७५८१५	२.६८	४०४१८	२.७४	३५३९७	२.६०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	२६८३२	०.९५	११६९८	०.७९	१५१३४	१.११
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	७०४१	०.२५	६०१४	०.४१	१०२७	०.०८
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	७७९७८	२.७५	३०९०१	२.१०	४७०७७	३.४६
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	२१०८४	०.७४	७३२०	०.५०	१३७६४	१.०१
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	१२७६	०.०५	६७६	०.०५	६००	०.०४
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	७००	०.०२	४४६	०.०३	२५४	०.०२
मधेश						
जम्मा	२५५०४४६	१००	१५०२७५८	१००	१०४७६८८	१००
कृषि, वन र माछापालन	१३७८९३०	५४.०७	७७२०२२	५१.३७	६०६९०८	५७.९३
खानी तथा उत्खनन	३०४६	०.१२	१९४९	०.१३	१०९७	०.१०
औद्योगिक उत्पादन	११६३७१	४.५६	९४९०४	६.३२	२१४६७	२.०५

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	६४८५	०.२५	५९८६	०.४०	४९९	०.०५
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	४६२९	०.१८	३८८६	०.२६	७३५	०.०७
निर्माण	२७९४७९	१०.९६	१८७८५९	१२.५०	९१६२०	८.७४
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	३९४०८९	१५.४५	२०५८४७	१३.७०	१८८२४२	१७.९७
यातायात तथा भण्डारण	४७८७७	१.८८	४६५२९	३.१०	१३५६	०.१३
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१७०४५	०.६७	१२३७७	०.८२	४६६८	०.४५
सूचना तथा सञ्चार	३५४६	०.१४	२९८५	०.२०	५६१	०.०५
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१५५१७	०.६१	१२०६६	०.८०	३४५१	०.३३
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	२९४५	०.०८	१९९३	०.१३	९५२	०.०९
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	९७६६	०.३८	८८०३	०.५९	९६३	०.०९
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	२९५३	०.१२	२५७८	०.१७	३७५	०.०४
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	३०७५३	१.२१	२८००८	१.८६	२७४५	०.२६
शिक्षा	५२४३९	२.०६	३५६७६	२.३७	१६७६३	१.६०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	२३०६४	०.९०	१६१२७	१.०७	६९३७	०.६६
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	४७३०	०.१९	४३४९	०.२९	३८१	०.०४
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	१३१८६८	५.१७	४८८६३	३.२५	८३००५	७.९२
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	२३८६७	०.९४	८६८९	०.५८	१५१७८	१.४५
वास्तव्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	११०७	०.०४	७२९	०.०५	३८६	०.०४
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	७५६	०.०३	५५७	०.०४	१९९	०.०२
बागमती						
जम्मा	३२४६६९६	१००	१७५६८५४	१००	१४८९८४२	१००
कृषि, वन र माछापालन	१३६९४२५	४२.१८	६९८५७९	३५.२१	७५०८४६	५०.४०
खानी तथा उत्खनन	८६९८	०.२७	६५००	०.३७	२१९८	०.१५
औद्योगिक उत्पादन	१६८१५७	५.१८	१०७९१७	६.१४	६०२४०	४.०४
विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	१५२६४	०.४७	१२७३२	०.७२	२५३२	०.१७
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	११२०९	०.३५	८३३२	०.४७	२८७७	०.१९
निर्माण	२४६४५९	७.५९	१६४५१३	९.३६	८१९४६	५.५०
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	४८७७८०	१५.०२	२५२७६९	१४.३९	२३५०११	१५.७७
यातायात तथा भण्डारण	१०७९७०	३.३०	१०१५७९	५.७८	५५९९	०.३८

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१००४५३	३.०९	६०९६९	३.४७	३९४८४	२.६५
सूचना तथा सञ्चार	३०४७२	०.९४	२२५१९	१.२८	७९५३	०.५३
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	७६३५८	२.३५	३८६७९	२.२०	३७६७९	२.५३
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	१३०९६	०.४०	११७२१	०.६७	१३७५	०.०९
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	३८६६८	१.१९	२८३६७	१.६१	१०३०१	०.६९
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	३४१७५	१.०५	२३५८६	१.३४	१०५८९	०.७१
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	९५८५८	२.९५	८०५०४	४.५८	१५३५४	१.०३
शिक्षा	१२०५८५	३.७१	५७०६८	३.२५	६३५१७	४.२६
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	६४५७६	१.९९	२७१६४	१.५५	३७४१२	२.५१
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	३४५४७	१.०६	२५३२४	१.४४	९२२३	०.६२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	१८६९७३	५.७६	९२७१९	५.२८	९४२५४	६.३३
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	२७८६४	०.८६	१००७७	०.५७	१७७८७	१.१९
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	७६९२	०.२४	४४६८	०.२५	३२२४	०.२२
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	१२१७	०.०४	७६८	०.०४	४४९	०.०३
गण्डकी						
जम्मा	१३२०१९४	१००	६४३७५७	१००	६७६४३७	१००
कृषि, वन र माछापालन	७५९८११	५७.५५	३२२२१०	५०.०५	४३७६०१	६४.६९
खानी तथा उत्खनन	३१९६	०.२४	२१३२	०.३३	१०६४	०.१६
औद्योगिक उत्पादन	४१९०५	३.१७	२७९९७	४.३५	१३९०८	२.०६
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	५२५९	०.४०	४६०२	०.७१	६५७	०.१०
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	३२८३	०.२५	२२८१	०.३५	१००२	०.१५
निर्माण	९२८९९	७.०४	६२१५८	९.६६	३०७४१	४.५४
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	१६९२८२	१२.८२	८०७७३	१२.५५	८८५०९	१३.०८
यातायात तथा भण्डारण	३०२१३	२.२९	२८८८८	४.४९	१३२५	०.२०
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	३४०२९	२.५८	१८५४१	२.८८	१५४८८	२.२९
सूचना तथा सञ्चार	३७७९	०.२९	२६५४	०.४१	११२५	०.१७
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१५७८२	१.२०	७५१७	१.१७	८२६५	१.२२
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	१०५३	०.०८	८९१	०.१४	१६२	०.०२
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	४८४८	०.३७	३५८६	०.५६	१२६२	०.१९

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	३०७६	०.२३	२२१४	०.३४	८६२	०.१३
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२७९२४	२.१२	२३४८९	३.६५	४४३५	०.६६
शिक्षा	४९३८४	३.७४	२३५८४	३.६६	२५८००	३.८१
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	१४८२१	१.१२	५६५८	०.८८	९१६३	१.३५
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	४०४७	०.३१	३२३५	०.५०	८१२	०.१२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	४२१६८	३.१९	१६२३८	२.५२	२५९३०	३.८३
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	९३६६	०.७१	३०३४	०.४७	६३३२	०.९४
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	६६३	०.०५	३८६	०.०६	२७७	०.०४
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	३४०६	०.२६	१६८९	०.२६	१७१७	०.२५
लुम्बिनी						
जम्मा	२६२५९२५	१००	१३४२२८३	१००	१२८३६४२	१००
कृषि, वन र माछापालन	१५८२६५७	६०.२७	७०७२६५	५२.६९	८७५३९२	६८.२०
खानी तथा उत्खनन	४०५६	०.१५	२५८२	०.१९	१४७४	०.११
औद्योगिक उत्पादन	८६२६९	३.२९	६०७३४	४.५२	२५५३५	१.९९
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	६४१६	०.२४	५५८५	०.४२	८३१	०.०६
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	४७४५	०.१८	३५०३	०.२६	१२४२	०.१०
निर्माण	२४८१३०	९.४५	१७३२६९	१२.९१	७४८६१	५.८३
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	३०७३८७	११.७१	१५६५२५	११.६६	१५०८६२	११.७५
यातायात तथा भण्डारण	५५०२५	२.१०	५२९३६	३.९४	२०८९	०.१६
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	३६८८७	१.४०	२३५७१	१.७६	१३३१६	१.०४
सूचना तथा सञ्चार	४७२५	०.१८	३५२९	०.२६	११९६	०.०९
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१९२४४	०.७३	१०४५९	०.७८	८७८५	०.६८
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	१९६३	०.०७	१६८६	०.१३	२७७	०.०२
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	८००७	०.३०	६३२१	०.४७	१६८६	०.१३
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	३३५७	०.१३	२४८१	०.१८	८७६	०.०७
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४४६९७	१.७०	३८२९०	२.८५	६४०७	०.५०
शिक्षा	६६८६३	२.५५	३५२७९	२.६३	३१५८४	२.४६
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	२३१९०	०.८८	१०८४१	०.८१	१२३४९	०.९६
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	४४३१	०.१७	३६६५	०.२९	५६६	०.०४
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	८६८६२	३.३१	३२९८१	२.४६	५३८८१	४.२०

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	२६९९७	१.०३	८४२८	०.६३	१८५६९	१.४५
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	१३४३	०.०५	६७२	०.०५	६७१	०.०५
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	२६७४	०.१०	१४८१	०.११	११९३	०.०९
कर्णाली						
जम्मा	९२६३४०	१००	४५५४५८	१००	४७०८८२	१००
कृषि, वन र माछापालन	६८२९९७	७३.७३	३०६५८३	६७.३१	३७६४१४	७९.९४
खानी तथा उत्खनन	११७९	०.१३	६१२	०.१३	५६७	०.१२
औद्योगिक उत्पादन	१३३४८	१.४४	८५५४	१.८८	४७९४	१.०२
विद्युत्, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	११५९	०.१३	९६१	०.२१	१९८	०.०४
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू	११४६	०.१२	७८४	०.१७	३६२	०.०८
निर्माण	४८५२०	५.२४	३४८४६	७.६५	१३६७४	२.९०
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	७२७२०	७.८५	३५४३२	७.७८	३७२८८	७.९२
यातायात तथा भण्डारण	८७०३	०.९४	८२७३	१.८२	४३०	०.०९
आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	८७१३	०.९४	४७६४	१.०५	३९४९	०.८४
सूचना तथा सञ्चार	१०८०	०.१२	८२१	०.१८	२५९	०.०६
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४२६२	०.४६	२६१६	०.५७	१६४६	०.३५
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	२९८	०.०३	२४७	०.०५	५१	०.०१
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	२०९०	०.२३	१६८८	०.३७	४०२	०.०९
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	६७२	०.०७	४९६	०.११	१७६	०.०४
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२०८४३	२.२५	१८२६५	४.०१	२५७८	०.५५
शिक्षा	२४०९६	२.६०	१५२१४	३.३४	८८८२	१.८९
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	७२६१	०.७८	३५३२	०.७८	३७२९	०.७९
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	५३५	०.०६	४४१	०.१०	९४	०.०२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	१८६५०	२.०१	८१३६	१.७९	१०५१४	२.२३
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	६८३१	०.७४	२५२३	०.५५	४३०८	०.९१
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	४३६	०.०५	२७९	०.०६	१५७	०.०३
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	८०१	०.०९	३९१	०.०९	४१०	०.०९
सुदूरपश्चिम						
जम्मा	१४७९६२१	१००	७००३३२	१००	७७९२८९	१००
कृषि, वन र माछापालन	१०३६१७७	७०.०३	४२३८३९	६०.५२	६१२३३८	७८.५८

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
खानी तथा उत्खनन	१८०१	०.१२	१०१५	०.१४	७८६	०.१०
औद्योगिक उत्पादन	२९६५५	२.००	१८६८०	२.६७	१०९७५	१.४१
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	२७४५	०.१९	२३७४	०.३४	३७१	०.०५
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	२०१७	०.१४	१४७४	०.२१	५४३	०.०७
निर्माण	१०२२७३	६.९१	६८७३३	९.८१	३३५४०	४.३०
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	१३२०७८	८.९३	७१४१२	१०.२०	६०६६६	७.७८
यातायात तथा भण्डारण	१८२५९	१.२३	१७३७७	२.४८	८८२	०.११
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१३१०२	०.८९	८९९५	१.२८	४१०७	०.५३
सूचना तथा सञ्चार	२०९४	०.१४	१६२४	०.२३	४७०	०.०६
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	७८७८	०.५३	५०२३	०.७२	२८५५	०.३७
घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	४३२	०.०३	३५३	०.०५	७९	०.०१
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	३५४६	०.२४	२८८७	०.४१	६५९	०.०८
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	१४०३	०.०९	१०७४	०.१५	३२९	०.०४
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२७६३४	१.८७	२४१९२	३.४५	३४४२	०.४४
शिक्षा	३९९६२	२.७०	२५१९९	३.६०	१४७६३	१.८९
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	११५३२	०.७८	५६९०	०.८१	५८४२	०.७५
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	१२५९	०.०९	१०८९	०.१६	१७०	०.०२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	३४४०१	२.३२	१४९८७	२.१४	१९४१४	२.४९
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	९८२०	०.६६	३४५८	०.४९	६३६२	०.८२
वाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	१०१४	०.०७	५२९	०.०८	४८५	०.०६
आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग उल्लेख नभएको	५३९	०.०४	३२८	०.०५	२११	०.०३

आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकारअनुसारको विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरू कुल १ करोड ४९ लाख ८३ हजार ३ सय १० जना रहेका छन्। जसमध्ये सबैभन्दा बढी आफ्नै काम गर्ने ५५.३४ प्रतिशत, अरुको काम गर्ने २८.६५ प्रतिशत, परिवारमा सघाउने मात्र १४.५२ प्रतिशत, रोजगारदाता १.४२ प्रतिशत र उल्लेख नभएको ०.०७ प्रतिशत रहेका छन्। लैङ्गिक रूपमा हेर्ने हो भने आफ्नै काम गर्ने पुरुष ५२.०१ प्रतिशत र महिला ५९.०३ प्रतिशत छन् भने अरुको काम गर्ने पुरुष ३४.७२ प्रतिशत र महिला २१.९२ प्रतिशत छन्।

प्रदेशगत रुपमा आफ्नै काम गर्ने सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ६५.६४ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ६२.७६ प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा ४८.९९ प्रतिशत रहेका छन्। अरुको काम गर्ने सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ३५.९८ प्रतिशत र कम कर्णाली प्रदेशमा १५.१८ प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी रोजगारदाता सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा २.१६ प्रतिशत र कम कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा करिब १.० प्रतिशत रहेका छन्। विस्तृत विवरण तालिका ६७ मा दिइएको छ।

तालिका ६७: रोजगारीको अवस्थाअनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

प्रदेश	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार				
			अरुको काम गर्ने	रोजगारदाता	आफ्नै काम गर्ने	परिवारमा सघाउने मात्र	उल्लेख नभएको
नेपाल							
जम्मा	सङ्ख्या	१४९८३३१०	४२९२५७१	२१२३७०	८२९२०४५	२१७५३८०	१०९४४
	प्रतिशत	१००	२८.६५	१.४२	५५.३४	१४.५२	०.०७
पुरुष	सङ्ख्या	७८७६३२२	२७३४७८१	१६०२९२	४०९६५९२	८७८७९६	५९४१
	प्रतिशत	१००	३४.७२	२.०४	५२.०१	११.१६	०.०८
महिला	सङ्ख्या	७१११९८८	१५५७७९०	५२०७८	४१९५४५३	१२९६६६४	५००३
	प्रतिशत	१००	२१.९२	०.७३	५९.०३	१८.२४	०.०७
प्रदेश							
कोशी							
जम्मा	सङ्ख्या	२८३४०८८	७६९३२१	३४२१३	१५९०९३३	४३९१३४	४८७
	प्रतिशत	१००	२७.१५	१.२१	५६.१४	१५.४९	०.०२
पुरुष	सङ्ख्या	१४७४८८०	४७८७५४	२५५८८	७९४१२५	१७६१२०	२९३
	प्रतिशत	१००	३२.४६	१.७३	५३.८४	११.९४	०.०२
महिला	सङ्ख्या	१३५९२०८	२९०५६७	८६२५	७९६८०८	२६३०१४	१९४
	प्रतिशत	१००	२१.३८	०.६३	५८.६२	१९.३५	०.०१
मधेस							
जम्मा	सङ्ख्या	२५५०४४६	९१११६८	२६८४२	१२४९५७३	३६२२५५	६०८
	प्रतिशत	१००	३५.७३	१.०५	४८.९९	१४.२०	०.०२
पुरुष	सङ्ख्या	१५०२७५८	६०००६९	२२२०९	७३६२९५	१४३७६८	४१७
	प्रतिशत	१००	३९.९३	१.४८	४९.००	९.५७	०.०३
महिला	सङ्ख्या	१०४७६८८	३११०९९	४६३३	५१३२७८	२१८४८७	१९१
	प्रतिशत	१००	२९.६९	०.४४	४८.९९	२०.८५	०.०२
बागमती							
जम्मा	सङ्ख्या	३२४६६९६	११६८०५९	७०२८९	१६२९४७२	३७८२३०	६४६
	प्रतिशत	१००	३५.९८	२.१६	५०.१९	११.६५	०.०२
पुरुष	सङ्ख्या	१७५६८५४	७२१६१७	५४१४८	८२७६८७	१५३०१८	३८४
	प्रतिशत	१००	४१.०७	३.०८	४७.११	८.७१	०.०२
महिला	सङ्ख्या	१४८९८४२	४४६४४२	१६१४१	८०१७८५	२२५२१२	२६२
	प्रतिशत	१००	२९.९७	१.०८	५३.८२	१५.१२	०.०२

प्रदेश	सङ्ख्या/ प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार				
			अरूको काम गर्ने	रोजगारदाता	आफ्नै काम गर्ने	परिवारमा सघाउने मात्र	उल्लेख नभएको
गण्डकी							
जम्मा	सङ्ख्या	१३२०१९४	३४१६३३	२३७२४	७७२७४४	१७७२४२	४८५१
	प्रतिशत	१००	२५.८८	१.८०	५८.५३	१३.४३	०.३७
पुरुष	सङ्ख्या	६४३७५७	२०७५११	१६८०५	३४३६०६	७३२८७	२५४८
	प्रतिशत	१००	३२.२३	२.६१	५३.३८	११.३८	०.४०
महिला	सङ्ख्या	६७६४३७	१३४१२२	६९१९	४२९१३८	१०३९५५	२३०३
	प्रतिशत	१००	१९.८३	१.०२	६३.४४	१५.३७	०.३४
लुम्बिनी							
जम्मा	सङ्ख्या	२६२५९२५	६८१२८१	३३४७२	१५१२६१०	३९५५८८	२९७४
	प्रतिशत	१००	२५.९४	१.२७	५७.६०	१५.०६	०.११
पुरुष	सङ्ख्या	१३४२२८३	४४२७५०	२४९०१	७९८१८०	१५४८७१	१५८१
	प्रतिशत	१००	३२.९८	१.८६	५३.५०	११.५४	०.१२
महिला	सङ्ख्या	१२८३६४२	२३८५३१	८५७१	७९४४३०	२४०७१७	१३९३
	प्रतिशत	१००	१८.५८	०.६७	६१.८९	१८.७५	०.११
कर्णाली							
जम्मा	सङ्ख्या	९२६३४०	१४०६३५	८९८९	६०८०४३	१६७७६९	९०४
	प्रतिशत	१००	१५.१८	०.९७	६५.६४	१८.११	०.१०
पुरुष	सङ्ख्या	४५५४५८	९७३१५	६०५३	२८०२३०	७१४१२	४४८
	प्रतिशत	१००	२१.३७	१.३३	६१.५३	१५.६८	०.१०
महिला	सङ्ख्या	४७०८८२	४३३२०	२९३६	३२७८१३	९६३५७	४५६
	प्रतिशत	१००	९.२०	०.६२	६९.६२	२०.४६	०.१०
सुदूर पश्चिम							
जम्मा	सङ्ख्या	१४७९६२१	२८०४७४	१४८४१	९२८६७०	२५५१६२	४७४
	प्रतिशत	१००	१८.९६	१.००	६२.७६	१७.२५	०.०३
पुरुष	सङ्ख्या	७००३३२	१८६७६५	१०५८८	३९६४६९	१०६२४०	२७०
	प्रतिशत	१००	२६.६७	१.५१	५६.६१	१५.१७	०.०४
महिला	सङ्ख्या	७७९२८९	९३७०९	४२५३	५३२२०१	१४८९२२	२०४
	प्रतिशत	१००	१२.०२	०.५५	६८.२९	१९.११	०.०३

आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्रअनुसारको विवरण

जनगणना नतिजाअनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसार सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ६१.८ प्रतिशत, गैरवित्तीय संस्था ३२.७ प्रतिशत, सरकारी ३.९ प्रतिशत, वित्तीय संस्था १.१ प्रतिशत, नाफा नकमाउने संस्था ०.४ प्रतिशत र उल्लेख नभएको ०.१ प्रतिशत रहेका छन्।

लैङ्गिक रूपमा विश्लेषण गर्दा सरकारी क्षेत्रमा पुरुषको संलग्नता ५.२८ प्रतिशत र महिलाको संलग्नता २.३८ प्रतिशत रहेको छ। वित्तीय क्षेत्रमा पुरुषको संलग्नता १.१५ प्रतिशत र महिलाको संलग्नता १.०४ प्रतिशत

रहेको छ। गैर वित्तीय संस्थामा पुरुष ३५.३३ प्रतिशत र महिला २९.७४ प्रतिशत रहेका छन्। घरायसी क्षेत्रमा पुरुषको संलग्नता ५७.५७ प्रतिशत र महिलाको संलग्नता ६६.५० प्रतिशत रहेको छ।

प्रदेशगत रूपमा घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ७६.८७ प्रतिशत, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ७३.८५ प्रतिशत र सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा ४६.३१ प्रतिशत रहेका छन्। गैरवित्तीय क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ४५.४४ प्रतिशत, मधेस प्रदेशमा ३७.१२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा १७.५७ प्रतिशत संलग्नता रहेको छ। यसैगरी सरकारी क्षेत्रमा काम गर्ने सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ५.०६ प्रतिशत, कर्णाली तथा गण्डकी प्रदेशमा ४.७३ प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा २.६४ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ६८: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्रअनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका)

प्रदेश र लिङ्ग	सङ्ख्या / प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार					उल्लेख नभएको
			सरकारी	वित्तीय संस्था	गैरवित्तीय संस्था	नाफा नकमाउने संस्था	घरायसी क्षेत्र	
नेपाल								
जम्मा	सङ्ख्या	१४९८३३१०	५८५१६४	१६३९४६	४८९६६७३	६४४०४	९२६०४६२	१२६६१
	प्रतिशत	१००	३.९१	१.०९	३२.६८	०.४३	६१.८१	०.०८
पुरुष	सङ्ख्या	७८७६३२२	४१५९४१	९०२३८	२७८२८४२	४५९३४	४५३४०६१	७३०६
	प्रतिशत	१००	५.२८	१.१५	३५.३३	०.५८	५७.५७	०.०९
महिला	सङ्ख्या	७१०६९८८	१६९२२३	७३७०८	२११३८३१	१८४७०	४७२६४०१	५३५५
	प्रतिशत	१००	२.३८	१.०४	२९.७४	०.२६	६६.५०	०.०८
कोशी								
जम्मा	सङ्ख्या	२८३४०८८	९५२११	२४७१८	७८४३९८	७५९९	१९२१६०८	५५४
	प्रतिशत	१००	३.३६	०.८७	२७.६८	०.२७	६७.८०	०.०२
पुरुष	सङ्ख्या	१४७४८८०	६४७७८	१३७७१	४५००४६	५३४५	९४०५५७	३८३
	प्रतिशत	१००	४.३९	०.९३	३०.५१	०.३६	६३.७७	०.०३
महिला	सङ्ख्या	१३५९२०८	३०४३३	१०९४७	३३४३५२	२२५४	९८१०५१	१७१
	प्रतिशत	१००	२.२४	०.८१	२४.६०	०.१७	७२.१८	०.०१
मधेस								
जम्मा	सङ्ख्या	२५५०४४६	६७२९१	१५५३८	९४६७५४	७१३९	१५१३००९	७१५
	प्रतिशत	१००	२.६४	०.६१	३७.१२	०.२८	५९.३२	०.०३
पुरुष	सङ्ख्या	१५०२७५८	५३१६४	१२०८५	५२४४९०	५९६२	९०६४४२	५१५
	प्रतिशत	१००	३.५४	०.८०	३४.९०	०.४०	६०.३३	०.०३
महिला	सङ्ख्या	१०४७६८८	१४१२७	३४५३	४२२२६४	११७७	६०६४६७	२००
	प्रतिशत	१००	१.३५	०.३३	४०.३०	०.११	५७.८९	०.०२
बागमती								
जम्मा	सङ्ख्या	३२४६६९६	१६४३४६	७६३८३	१४७५४०६	२६४००	१५०३४९९	६६२
	प्रतिशत	१००	५.०६	२.३५	४५.४४	०.८१	४६.३१	०.०२

प्रदेश र लिङ्ग	सङ्ख्या / प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार					
			सरकारी	वित्तीय संस्था	गैरवित्तीय संस्था	नाफा नकमाउने संस्था	घरायसी क्षेत्र	उल्लेख नभएको
पुरुष	सङ्ख्या	१७५६८५४	११६१२८	३८६९१	८६३२०६	१७४९८	७२०८९६	४३५
	प्रतिशत	१००	६.६१	२.२०	४९.१३	१.००	४१.०३	०.०२
महिला	सङ्ख्या	१४८९८४२	४८२१८	३७६९२	६१२२००	८९०२	७८२६०३	२२७
	प्रतिशत	१००	३.२४	२.५३	४१.०९	०.६०	५२.५३	०.०२
गण्डकी								
जम्मा	सङ्ख्या	१३२०१९४	६२४०८	१५८२९	४२५२६०	६६८१	८०४२९७	५७१९
	प्रतिशत	१००	४.७३	१.२०	३२.२१	०.५१	६०.९२	०.४३
पुरुष	सङ्ख्या	६४३७५७	४०६८०	७५४३	२३३१५२	४८१०	३५४४२७	३१४५
	प्रतिशत	१००	६.३२	१.१७	३६.२२	०.७५	५५.०६	०.४९
महिला	सङ्ख्या	६७६४३७	२१७२८	८२८६	१९२१०८	१८७१	४४९८७०	२५७४
	प्रतिशत	१००	३.२१	१.२२	२८.४०	०.२८	६६.५१	०.३८
लुम्बिनी								
जम्मा	सङ्ख्या	२६२५९२५	९१४२८	१९३१७	७८९३८५	९०७४	१७१३२९८	३४२३
	प्रतिशत	१००	३.४८	०.७४	३०.०६	०.३५	६५.२५	०.१३
पुरुष	सङ्ख्या	१३४२२८३	६३३९८	१०४९७	४४६४२६	६७१७	८१३२९७	१९४८
	प्रतिशत	१००	४.७२	०.७८	३३.२६	०.५०	६०.५९	०.१५
महिला	सङ्ख्या	१२८३६४२	२८०३०	८८२०	३४२९५९	२३५७	९००००१	१४७५
	प्रतिशत	१००	२.१८	०.६९	२६.७२	०.१८	७०.११	०.११
कर्णाली								
जम्मा	सङ्ख्या	९२६३४०	४३७७१	४२७७	१६२७४०	२५०२	७१२०४५	१००५
	प्रतिशत	१००	४.७३	०.४६	१७.५७	०.२७	७६.८७	०.११
पुरुष	सङ्ख्या	४५५४५८	३२५५९	२६२४	८९०७४	१८९४	३२८७७७	५३०
	प्रतिशत	१००	७.१५	०.५८	१९.५६	०.४२	७२.१९	०.१२
महिला	सङ्ख्या	४७०८८२	११२१२	१६५३	७३६६६	६०८	३८३२६८	४७५
	प्रतिशत	१००	२.३८	०.३५	१५.६४	०.१३	८१.३९	०.१०
सुदूरपश्चिम								
जम्मा	सङ्ख्या	१४७९६२१	६०७०९	७८८४	३१२७३०	५००९	१०९२७०६	५८३
	प्रतिशत	१००	४.१०	०.५३	२१.१४	०.३४	७३.८५	०.०४
पुरुष	सङ्ख्या	७००३३२	४५२३४	५०२७	१७६४४८	३७०८	४६९५६५	३५०
	प्रतिशत	१००	६.४६	०.७२	२५.१९	०.५३	६७.०५	०.०५
महिला	सङ्ख्या	७७९२८९	१५४७५	२८५७	१३६२८२	१३०१	६२३१४१	२३३
	प्रतिशत	१००	१.९९	०.३७	१७.४९	०.१७	७९.९६	०.०३

कुनै पनि आर्थिक काम नगरेकोहरूले काम नगर्नुको कारण

दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूमध्ये मध्ये ६ महिनाभन्दा कम काम गरेको वा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका व्यक्तिहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै ३४.५८ प्रतिशतले विद्यार्थी भएका कारणले आर्थिक काम नगरेको देखिन्छ। त्यसपछि अन्य कारणहरूमा क्रमशः अन्य (काम नपाएको समेत) २२.५४ प्रतिशत, घरधन्दा २३.०६

प्रतिशत, बृद्ध अवस्था ८.०६ प्रतिशत, पारिवारिक हेरचाह ७.६१ प्रतिशत, अशक्त/बिरामी १.९२ प्रतिशत, पेन्सन/आयस्ता १.५० प्रतिशत र सामाजिक कार्य/स्वयंसेवा ०.२७ प्रतिशत रहेको छ। लैङ्गिक रूपमा हेर्दा पुरुषमध्ये ४४.०७ प्रतिशत विद्यार्थी भएका कारण आर्थिक काम नगरेको देखिन्छ भने महिलामध्ये सबैभन्दा बढी ३१.२६ प्रतिशतले घरधन्दाका कारण आर्थिक काम नगरेको देखिन्छ।

प्रदेशगत रूपमा हेर्दा, विद्यार्थी भएका कारण आर्थिक काम नगरेका कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सबैभन्दा बढी क्रमशः ४५.२१ प्रतिशत र ४०.८८ प्रतिशत रहेका छन्। घरधन्दा, अन्य कारण र पारिवारिक हेरचाहका कारण आर्थिक काम नगरेका सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशमा क्रमशः २६.५३ प्रतिशत, २५.१० प्रतिशत र ९.०१ प्रतिशत रहेका छन्। बृद्ध अवस्था र पेन्सन/आयस्ताका कारण आर्थिक काम नगरेकामा सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा क्रमशः १०.१५ प्रतिशत र ३.२६ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ६९: आर्थिक काम नगर्नुको कारणअनुसार जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

प्रदेश र लिंग	सङ्ख्या / प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काम नगर्नुको कारण								
			विद्यार्थी	घरधन्दा	पारिवारिक हेरचाह	बृद्ध अवस्था	अशक्त/ बिरामी	पेन्सन/आयस्ता	सामाजिक कार्य/ स्वयंसेवा	अन्य	उल्लेख नभएको
नेपाल											
जम्मा	सङ्ख्या	१४१३८१३६	४८८९२१०	३२५९६७६	१०७६४५३	११३९११६	२७२१३८	२१२३५६	३७९४०	३१८७४८	६४०९९
	प्रतिशत	१००	३४.५८	२३.०६	७.६१	८.०६	१.९२	१.५०	०.२७	२२.५४	०.४५
पुरुष	सङ्ख्या	५६८२०५१	२५०३८१२	६१६६७५	३४७७४	४६१०४९	१३६९७५	१४४४८३	२७२६९	१४१३१०५	३०९६९
	प्रतिशत	१००	४४.०७	१०.८५	६.१२	८.११	२.४१	२.५४	०.४८	२४.८७	०.५५
महिला	सङ्ख्या	८४५६०८५	२३८५३९८	२६४३००१	७२८७३९	६७८०६७	१३५९६३	६७८७३	१०६७१	१७७४०४३	३३१३०
	प्रतिशत	१००	२८.२१	३१.२६	८.६२	८.०२	१.६०	०.८०	०.१३	२०.९८	०.३९
प्रदेश											
कोशी											
जम्मा	सङ्ख्या	२१६९६४१	७५७४२२	४८०१६०	१६५३१६	१९६९३५	६१३५४	२७६०३	५६५५	४६९५०१	५६९५
	प्रतिशत	१००	३४.९१	२२.१३	७.६२	९.०८	२.८३	१.२७	०.२६	२१.६४	०.२६
पुरुष	सङ्ख्या	८५७२०४	३७९८३१	७७०९८	५५९१४	७९५२४	२९३१७	१८६२६	४०५३	२१०१७७	२६६४
	प्रतिशत	१००	४४.३१	८.९९	६.५२	९.२८	३.४२	२.१७	०.४७	२४.५२	०.३१
महिला	सङ्ख्या	१३१२४३७	३७७५९१	४०३०६२	१०९४०२	११७४११	३२०३७	८९७७	१६०२	२५९३२४	३०३१
	प्रतिशत	१००	२८.७७	३०.७१	८.३४	८.९५	२.४४	०.६८	०.१२	१९.७६	०.२३
मधेस											
जम्मा	सङ्ख्या	३१८१२१८	९६३६४४	८४३८५५	२८६७७२	२००३३४	३५४४५	३८८२६	५४५७	७९८५३०	८३५५
	प्रतिशत	१००	३०.२९	२६.५३	९.०१	६.३०	१.११	१.२२	०.१७	२५.१०	०.२६
पुरुष	सङ्ख्या	१२२३३८३	५२२६६४	१५३६४९	८७६७४	८४९२९	१९१७७	२०१५६	४२८३	३२६४७८	४३७३
	प्रतिशत	१००	४२.७२	१२.५६	७.१७	६.९४	१.५७	१.६५	०.३५	२६.६९	०.३६
महिला	सङ्ख्या	१९५७८३५	४४०९८०	६९०२०६	१९९०९८	११५४०५	१६२६८	१८६७०	११७४	४७२०५२	३९८२
	प्रतिशत	१००	२२.५२	३५.२५	१०.१७	५.८९	०.८३	०.९५	०.०६	२४.११	०.२०
बागमती											
जम्मा	सङ्ख्या	२९००१७०	१०११४०७	५८८४४४	१९९८२५	२४४५६१	५७५०५	५६१८८	११६३७	७२३४१८	७१८५
	प्रतिशत	१००	३४.८७	२०.२९	६.८९	८.४३	१.९८	१.९४	०.४०	२४.९४	०.२५
पुरुष	सङ्ख्या	११८५८०१	५२००३८	९१४४६	५९१००	९८१५२	२९२००	४३९०९	८३६२	३३२०५८	३५६६
	प्रतिशत	१००	४३.८६	७.७१	४.९८	८.२८	२.४६	३.७०	०.७१	२८.००	०.३०

प्रदेश र लिङ्ग	सङ्ख्या / प्रतिशत	जम्मा	आर्थिक काम नगर्नुको कारण								
			विद्यार्थी	घरघन्दा	पारिवारिक हेरचाह	बृद्ध अवस्था	अशक्त/ बिरामी	पेन्सन/आ यस्ता	सामाजिक कार्य/ स्वयंसेवा	अन्य	उल्लेख नभएको
महिला	सङ्ख्या	१७१४३६९	४९१३६९	४९६९९८	१४०७२५	१४६४०९	२८३०५	१२२७९	३२७५	३९१३६०	३६४९
	प्रतिशत	१००	२८.६६	२८.९९	८.२१	८.५४	१.६५	०.७२	०.१९	२२.८३	०.२१
गण्डकी											
जम्मा	सङ्ख्या	१२१७९९७	४०४२३३	२४८९७	८०२०४	१२३६११	३०९४०	३९६७५	४६४५	२७०५१०	१५२०८
	प्रतिशत	१००	३३.१९	२०.४४	६.५८	१०.१५	२.५४	३.२६	०.३८	२२.२१	१.२५
पुरुष	सङ्ख्या	५०४४२३	२०५००४	४३९११	२७७६	४७१११	१५२८२	२८२२५	३३२७	१२६९४५	७४४२
	प्रतिशत	१००	४०.६४	८.७१	५.३९	९.३४	३.०३	५.६०	०.६६	२५.१७	१.४८
महिला	सङ्ख्या	७१३५७४	१९९२२९	२०५०६०	५३०२८	७६५००	१५६५८	११४५०	१३१८	१४३५६५	७७६६
	प्रतिशत	१००	२७.९२	२८.७४	७.४३	१०.७२	२.१९	१.६०	०.१८	२०.१२	१.०९
लुम्बिनी											
जम्मा	सङ्ख्या	२५६६८७९	८५९८४७	६२७८६५	२१६७२०	२०२६९२	४७७५३	३३९१४	६०७०	५५७०१४	१५००४
	प्रतिशत	१००	३३.५०	२४.४६	८.४४	७.९०	१.८६	१.३२	०.२४	२१.७०	०.५८
पुरुष	सङ्ख्या	१०१४८९५	४३२५६१	१२७५०९	६९४३८	८३७२९	२४६४४	२३१४२	४०९९	२४२८६२	६९११
	प्रतिशत	१००	४२.६२	१२.५६	६.८४	८.२५	२.४३	२.२८	०.४०	२३.९३	०.६८
महिला	सङ्ख्या	१५५१९८४	४२७२८६	५००३५६	१४७२८२	११८९६३	२३१०९	१०७७२	१९७१	३१४१५२	८०९३
	प्रतिशत	१००	२७.५३	३२.२४	९.४९	७.६७	१.४९	०.६९	०.१३	२०.२४	०.५२
कर्णाली											
जम्मा	सङ्ख्या	७६९३२३	३४७८२७	१५९०४२	४३६०४	५८३३८	१५१९४	६१८६	१८३५	१३०२८६	७०११
	प्रतिशत	१००	४५.२१	२०.६७	५.६७	७.५८	१.९७	०.८०	०.२४	१६.९४	०.९१
पुरुष	सङ्ख्या	३४०३७६	१७५०६०	४२०९४	१८८५२	२४८७१	७५८५	३८९४	१३०४	६३३२९	३३८७
	प्रतिशत	१००	५१.४३	१२.३७	५.५४	७.३१	२.२३	१.१४	०.३८	१८.६१	१.००
महिला	सङ्ख्या	४२८९४७	१७२७६७	११६९४८	२४७५२	३३४६७	७६०९	२२९२	५३१	६६९५७	३६२४
	प्रतिशत	१००	४०.२८	२७.२६	५.७७	७.८०	१.७७	०.५३	०.१२	१५.६१	०.८४
सुदूरपश्चिम											
जम्मा	सङ्ख्या	१३३२९०८	५४४८३०	३११३३९	८४०१२	११२६४५	२३९४७	९९६४	२६४१	२३७८८९	५६४१
	प्रतिशत	१००	४०.८८	२३.३६	६.३०	८.४५	१.८०	०.७५	०.२०	१७.८५	०.४२
पुरुष	सङ्ख्या	५५५९६९	२६८६५४	८०९६८	२९५६०	४२७३३	११७७०	६५३१	१८४१	१११२५६	२६५६
	प्रतिशत	१००	४८.३२	१४.५६	५.३२	७.६९	२.१२	१.१७	०.३३	२०.०१	०.४८
महिला	सङ्ख्या	७७६९३९	२७६१७६	२३०३७१	५४४५२	६९९१२	१२१७७	३४३३	८००	१२६६३३	२९८५
	प्रतिशत	१००	३५.५५	२९.६५	७.०१	९.००	१.५७	०.४४	०.१०	१६.३०	०.३८

खण्ड नौ : घर तथा घरपरिवार सूचीकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्क

मुख्य प्रयोगअनुसार घरको सङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा मुख्य प्रयोगअनुसार देशभरका सम्पूर्ण घरहरूको विवरण संकलन गरिएको थियो। घरको धेरैजसो भाग के कामका लागि प्रयोग भएको थियो सोको आधारमा मुख्य प्रयोगलाई विभिन्न १२ (बाह्र) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ। जनगणनाको नतिजाअनुसार देशभर जम्मा ७५,५२,०६६ वटा घर संरचना रहेको छ जसमध्ये मुख्य रूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७१.७ प्रतिशत, गोठ/धन्सार/मतान १०.१ प्रतिशत, खाली घर ६.३ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ५.९ प्रतिशत, व्यापार ३.१ प्रतिशत, शैक्षिक १.१ प्रतिशत, उद्योग/कलकारखाना, सरकारी र संस्थागत ०.४/०.४ प्रतिशत, होटल तथा लज ०.३ प्रतिशत, स्वास्थ्यजन्य ०.२ प्रतिशत र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१ प्रतिशत रहेका छन्।

प्रदेशगत रूपरूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशका ७५.० प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशका ६८.० प्रतिशत घरहरू मुख्य रूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका छन्। यसैगरी आवासको लागि प्रयोग भएका घर कोशी प्रदेशमा ७१.९ प्रतिशत, मधेस प्रदेशमा ७३.२ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ७०.१ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा ७२.७ प्रतिशत तथा सुदूर पश्चिम पश्चिममा ६८.० प्रतिशत रहेका छन्। विस्तृत विवरण तालिका ७० मा दिइएको छ।

तालिका ७०: घरको मुख्य प्रयोगअनुसार घरको सङ्ख्या

क्षेत्र	संख्या/प्रतिशत	जम्मा घर संख्या	आवासीय	व्यापार	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य जन्य	उद्योग/कलकारखाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटल तथा लज	गोठ/धन्सार/मतान	अन्य	खाली घर
नेपाल	संख्या	७५,५२,०६६	५४,१६,४१९	२,३३,१९०	२,८१,६२२	८,४२,३१९	१,५२,२४४	३,२३,४४४	६,७१,७३९	३,११,८४४	२,४२,२६४	७,६४,५१९	४,४३,१९७	४,७२,५१६
	%	१००	७१.७	३.१	०.४	१.१	०.२	०.४	०.१	०.४	०.३	१०.१	५.९	६.३
प्रदेश														
कोशी	संख्या	१,४५,४९,६५५	१,०४,६५,१९९	३,५६,०१९	४,५२,२९९	१,७५,९२२	२,४६,२९९	५,३८,९९९	९,६४,५७८	५,७८,८९९	३,४९,७७७	१,४१,२९२	१,२५,४६७	६,५८,७२२
	%	१००	७१.९	२.४	०.३	१.२	०.२	०.४	०.१	०.४	०.२	९.७	८.६	४.५
मधेस	संख्या	१,२८,३३,३३८	९,३९,२४९	३,९५,४९९	४,०२,०२०	६,८५,९९९	२,०७,९९९	४,६०,६९९	९,२०,३०६	३,०६,९९९	१,४९,९९९	१,५२,०७९	७,७५,९९९	५,९९,००६
	%	१००	७३.२	३.१	०.३	०.५	०.२	०.४	०.१	०.२	०.१	११.८	६.०	४.०
बागमती	संख्या	१,५७,५८,२२४	१,१०,४१,६५५	५,८७,७०४	७,२९,९९९	१,६६,६६९	३,१७,८९९	१,१२,९९९	१,९०,०००	८,७०,८९९	७,५५,३३३	१,३१,२४२	८,२५,५५५	१,४२,६८०
	%	१००	७०.१	३.७	०.५	१.१	०.२	०.७	०.१	०.६	०.५	८.३	५.२	९.१
राण्डेकी	संख्या	७,७६,६८६	५,४२,६५६	२,२४,३५५	२,५६,७७७	९,५३,३३३	१,५०,८९९	२,८४,६६६	७,९६,६६६	६,०५,३३३	५,०८,८९९	८,५२,८९९	३,७०,०००	६,०९,९९९
	%	१००	६९.९	२.९	०.३	१.२	०.२	०.४	०.१	०.८	०.७	११.०	४.८	७.८

क्षेत्र	संख्या/प्रतिशत	जम्मा घर संख्या	आवासीय	व्यापार	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	जन्म	उद्योग/कलकारखाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटल तथा लाज	मोट/धन्सा/मतान	अन्य	खाली घर
लुम्बिनी	संख्या	१२९२६७६	९६८९३७	३७९९२	४३५१	१२८६२	२४८५	५३४७	११८०	४३५८	३८००	१३१८४२	५२२८२	६७२४०	
	%	१००	७५.०	२.९	०.३	१.०	०.२	०.४	०.१	०.३	०.३	१०.२	४.०	५.२	
कर्णाली	संख्या	४३९७१७	३१९६३२	११०३५	२४१३	८६६३	१४६९	७९१	३४०	१०१३	१२७०	४२११३	१३८०६	३७१७२	
	%	१००	७२.७	२.५	०.५	२.०	०.३	०.२	०.१	०.२	०.३	९.६	३.१	८.५	
सुदूर पश्चिम	संख्या	७२८८६०	४९५२६१	२७८७४	२९८३	१२०५०	२०७१	२०९४	६१७	२२०२	१५५७	८०७५८	५४६६०	४६७३३	
	%	१००	६८.०	३.८	०.४	१.७	०.३	०.३	०.१	०.३	०.२	११.१	७.५	६.४	

घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालभर रहेका कुल ७५ लाख ५२ हजार ६६ ओटा घरहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ५९.८२ प्रतिशत एकतले घर रहेका छन् भने दोस्रोमा २८.७८ प्रतिशत २ तले, ९.१७ प्रतिशत ३ तले, १.३ प्रतिशत ४ तले, ०.६४ प्रतिशत देखि ७ तले, ०.०१ प्रतिशत ८ देखि ९ तले र ०.००३ प्रतिशत १० भन्दा बढी तले घर रहेका छन् ।

प्रदेशानुसार सबैभन्दा बढी मधेस प्रदेशका कुल घर १२,८३,३३८ घरमध्ये ८४.४२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम गण्डकी प्रदेशमा ७,७६,६८६ घर मध्ये ४५.७४ प्रतिशत एक तला भएको घर रहेको छ । यसैगरी अन्य प्रदेशमा हेर्दा कोशी प्रदेशमा ६३.६५ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा ५०.४६ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ६३.१५ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा २८.६८ प्रतिशत तथा सुदूर पश्चिम पश्चिममा ५६.९४ प्रतिशत घरहरू एक तलाको पाइएको छ । पाँच तला वा सोभन्दा बढी तला भएको घर सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा र कम कर्णाली प्रदेशमा देखिएको छ ।

तालिका ७१: घरको तलाअनुसार प्रतिशत

क्षेत्र	जम्मा घर सङ्ख्या	घरको तलाको प्रतिशत							
		१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	नखुलेको
नेपाल	७५५२०६६	५९.८२	२८.७८	९.१७	१.३०	०.६४	०.०१	०.००	०.२८
प्रदेश									
कोशी	१४५४९६५	६३.६५	२६.५८	९.०७	०.३७	०.१६	०.००	०.००	०.१६
मधेस	१२८३३३८	८४.४२	१३.६६	१.०४	०.१६	०.३५	०.००	०.००	०.३७
बागमती	१५७५८२४	५०.४६	२७.८७	१४.२६	४.७७	२.२५	०.०७	०.०२	०.३०
गण्डकी	७७६६८६	४५.७४	४४.८३	७.७९	०.९१	०.३१	०.००	०.००	०.४१
लुम्बिनी	१२९२६७६	६३.१५	२८.२२	७.८७	०.३४	०.१५	०.००	०.००	०.२६
कर्णाली	४३९७१७	२८.६८	४८.६५	२१.७६	०.५९	०.०७	०.००	०.००	०.२५
सुदूरपश्चिम	७२८८६०	५६.९४	३३.६५	८.८७	०.१७	०.१५	०.००	०.००	०.२३

घरको आयु

जनगणनाअनुसार घरको आयुलाई १२ ओटा (० वर्ष, १ वर्ष, २ वर्ष, ३ वर्ष, ४ वर्ष, ५-९ वर्ष, १०-१४ वर्ष, १५-१९ वर्ष, २०-२९ वर्ष, ३०-४९ वर्ष, ५०-९९ वर्ष र १०० वर्ष भन्दा माथि) मा वर्गिकरण गरिएको छ। जसअनुसार नेपालका कुल ७५,५२,०६६ वटा घरमध्ये सबैभन्दा बढी २७.९ प्रतिशत घर ०-४ वर्षका रहेका छन् भने सबैभन्दा कम १०० भन्दा बढी वर्षका ०.५३ प्रतिशत घर रहेका छन्।

प्रदेशअनुसार सबै प्रदेशमा ५-९ वर्षका घरको सङ्ख्या बढी देखिएको छ। उक्त उमेरका घरहरु कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी १४,५४,९६५ घर मध्ये ५-९ वर्षका २०.६० प्रतिशत, मधेस प्रदेशमा २१.२३ प्रतिशत, बागमती प्रदेशमा २२.२९ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा १७.७८ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा २०.११ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशमा १९.७७ प्रतिशत तथा सुदूरपश्चिम पश्चिममा २०.७८ प्रतिशत देखिन्छ। १०० वर्ष वा सोभन्दा बढी आयु भएका घर सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा ०.८६ प्रतिशत र कम मधेस प्रदेशमा ०.३५ प्रतिशत रहेको छ। यससम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिका ७२ मा राखिएको छ।

तालिका ७२: घरको आयुअनुसार प्रतिशत

क्षेत्र	जम्मा घर सङ्ख्या	घरको आयुअनुसार प्रतिशत (%)												नखुले को
		० वर्ष	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२९ वर्ष	३०-४९ वर्ष	५०-९९ वर्ष	१००+ वर्ष	
नेपाल	७५५२०६६	३.५४	५.६८	५.६१	६.५०	६.६३	२०.६६	१५.२९	९.६४	१२.४७	८.१२	२.९७	०.५३	२.३७
प्रदेश														
कोशी	१४५४९६५	३.९५	५.८९	५.७६	६.०१	५.२७	२०.६०	१५.९८	९.७९	१२.६१	८.८१	३.०६	०.५६	१.७३
मधेस	१२८३३३८	३.०९	६.५१	५.६३	५.२३	४.४९	२१.२३	१९.७७	१०.४५	१३.५७	५.८८	१.९९	०.३५	१.८०
बागमती	१५७५८२४	३.६०	५.६६	६.७९	१०.१७	१२.७४	२२.२९	१०.४०	७.०९	८.९१	५.६९	१.६४	०.३९	४.६२
गण्डकी	७७६६८६	३.०९	४.४४	४.४८	५.५५	६.१६	१७.७८	१२.१०	९.२१	१४.४९	१३.६४	६.१९	०.८६	१.९९
लुम्बिनी	१२९२६७६	३.८७	५.३१	४.९१	५.३६	४.७४	२०.११	१५.७५	१०.४१	१४.२३	९.३९	३.५१	०.४८	१.९३
कर्णाली	४३९७१७	२.४०	६.०७	५.१४	५.१६	४.४७	१९.७७	१७.५८	१२.६१	१४.०६	८.४१	२.२९	०.५६	१.४७
सुदूर-पश्चिम	७२८८६०	३.९२	५.५६	५.४४	५.६६	५.०४	२०.७८	१७.७८	१०.७१	११.७५	७.६६	३.४४	०.७५	१.५२

आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार

नेपालका कुल ६६,६०,८४१ परिवार (संस्थागत परिवारबाहेक) मध्ये १०.२७ प्रतिशत परिवारले आवासीय घर निर्माण गर्दा सरकारी अनुदान लिएको देखिन्छ। प्रदेशअनुसार सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा २६.६४ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा २.९८ प्रतिशत रहेको छ। अन्य प्रदेशमा कोशी प्रदेशमा ४.५८ प्रतिशत, मधेस प्रदेशमा ४.०८ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा १४.७० प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा ३.१६ प्रतिशत

र कर्णाली प्रदेशमा ३.२२ प्रतिशत परिवारले आवासीय घर निर्माण गर्दा सरकारी अनुदान लिएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तालिका ७३ मा राखिएको छ ।

तालिका ७३. आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदानप्राप्त परिवार प्रतिशतमा

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदानप्राप्त परिवारको प्रतिशत		
		लिएका	नलिएका	नखुलेको
नेपाल	६६६०८४१	१०.२७	८९.३३	०.४०
प्रदेश				
कोशी	११९०७५५	४.५८	९५.२१	०.२१
मधेस	११५६३८३	४.०८	९५.७९	०.१३
बागमती	१५६७९१७	२६.६४	७२.२९	१.०७
गण्डकी	६६१६३२	१४.७०	८४.९७	०.३३
लुम्बिनी	११४१३४५	३.१६	९६.६८	०.१६
कर्णाली	३६६०३७	३.२२	९६.६५	०.१४
सुदूरपश्चिम	५७६७७२	२.९८	९६.७९	०.२३

बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खातासम्बन्धी विवरण

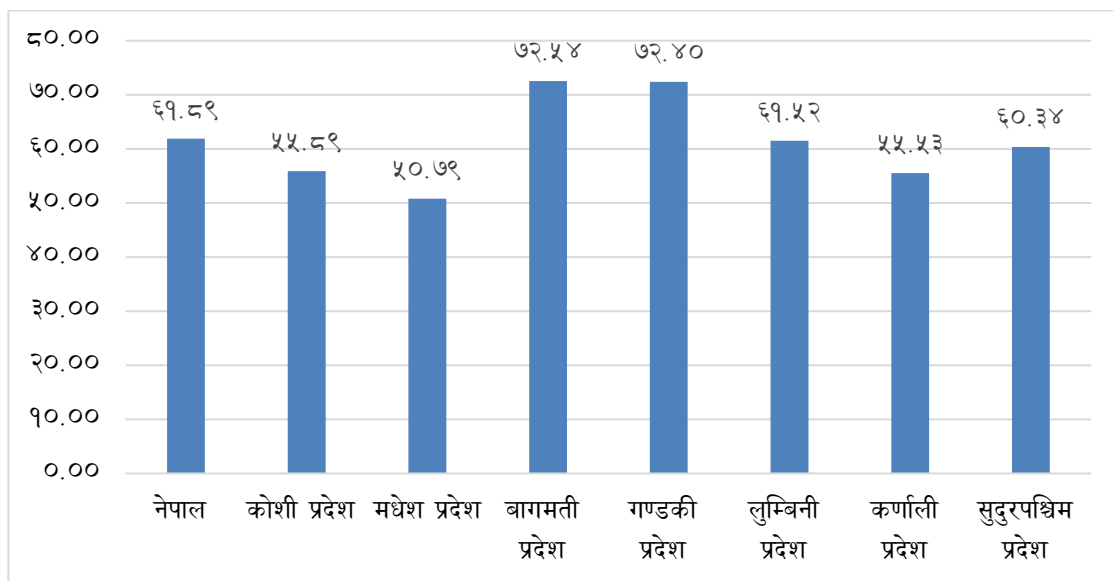
नेपालभरका कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये ४१,२२,६९० अर्थात् ६१.८९ प्रतिशत परिवारमा कम्तीमा १ जना सदस्यको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता रहेको देखिन्छ । यसैगरी कुल २,८९,८५,३६४ (संस्थागत बाहेक) जनसङ्ख्यामध्ये ७४,०९,१८१ जना अर्थात् २.६ प्रतिशत व्यक्तिको बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी संस्था बाहेक) मा कम्तीमा एउटा खाता रहेको देखिन्छ । यसैगरी कुल १,४१,१८,९९१ जना पुरुषमध्ये २६.४२ प्रतिशत र कुल १,४८,६६,३७३ जना महिलामध्ये २४.७४ प्रतिशतको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तीमा एउटा खाता रहेको छ ।

प्रदेशअनुसार सबै प्रदेशमा कम्तीमा एउटा खाता भएको परिवार ५० प्रतिशतभन्दा बढी देखिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता हुने परिवार सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ७२.५४ प्रतिशत र कम मधेस प्रदेशमा ५०.७९ प्रतिशत छन् । यस्तै प्रदेशगत रूपमा जनसङ्ख्या अनुसार सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ४०.१० व्यक्तिसँग बैंक खाता रहेको छ जसमा पुरुष ४३.२२ प्रतिशत र महिला ३७.०५ प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा १५.५० व्यक्तिसँग बैंक खाता छ जसमा पुरुष १६.४० र महिला १४.६० प्रतिशत छन् । विस्तृत विवरण तालिका ७४ मा राखिएको छ ।

तालिका ७४: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खातासम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संयागत बाहेक)	जनसङ्ख्या (संयागत बाहेक)			कम्तिमा एउटा खाता भएको परिवारको प्रतिशत	बैंक खाता भएको व्यक्तिको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६६६०८४१	२८९,८५३६४	१४११८९,९१	१४८६६३७३	६१.८९	२५.५६	२६.४२	२४.७४
प्रदेश								
कोशी	११९०७५५	४८९६२२०	२३७२८३१	२५२३३८९	५५.८९	२२.९२	२२.९२	२२.९१
मधेश	११५६३८३	६१००६९७	३०५३१३७	३०४७५६०	५०.७९	१५.५०	१६.४०	१४.६०
बागमती	१५६७९१७	६०२१००३	२९७४५७५	३०४६४२८	७२.५४	४०.१०	४३.२२	३७.०५
गण्डकी	६६१६३२	२४६३६८७	११६८९०९	१२९४७७८	७२.४०	३४.६८	३३.९५	३५.३५
लुम्बिनी	११४१३४५	५१२१९६३	२४५४३०५	२६६७६५८	६१.५२	२२.९४	२२.७१	२३.१५
कर्णाली	३६६०३७	१६८७८०२	८२३१९३	८६४६०९	५५.५३	१९.४९	२०.९९	१८.०७
सुदूरपश्चिम	५७६७७२	२६९३९९२	१२७२०४१	१४२१९५१	६०.३४	२१.११	२१.५०	२०.७७

रेखाचित्र ३७: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता भएको परिवार प्रतिशतमा

प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम

देशभरका कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये ८,३६,१२७ अर्थात् १२.५५ प्रतिशत परिवारमा कम्तीमा एक जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको देखिन्छ। यसै गरी जम्मा १०,८१,६४६ जना व्यक्ति अर्थात् ५.६७ प्रतिशत (१८ वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरसमूहको कुल जनसङ्ख्यामा) व्यक्तिले उक्त तालिम लिएको देखिन्छ।

प्रदेशअनुसार परिवारमा कम्तीमा १ जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम लिने सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा १३.७४ प्रतिशत र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा ११.३६ प्रतिशत रहेको छ। अन्य प्रदेशमा कोशी प्रदेशमा १२.७३ प्रतिशत, मधेस प्रदेशमा ११.६३ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशमा १२.१४ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ११.७९ प्रतिशत परिवारमा कम्तीमा एक जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम लिएका देखिन्छ।

यसैगरी कुल जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी गण्डकी प्रदेशमा ६.७० प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेस प्रदेशमा ४.७३ प्रतिशत (१८ वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेर समूहको कुल जनसङ्ख्यामा) व्यक्तिले उक्त तालिम लिएको देखिन्छ। उक्त प्रतिशत कोशी प्रदेशमा ५.८५, बागमतीमा ६.३२, लुम्बिनीमा ५.४९, कर्णालीमा ५.३२ र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ५.२१ रहेको छ। विस्तृत विवरण तालिका ७५ मा दिइएको छ।

तालिका ७५: प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको परिवार तथा जनसङ्ख्या प्रतिशतमा

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष र सोभन्दा माथिको जनसङ्ख्या	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसङ्ख्या			
			व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको कम्तीमा १ भएको परिवार		जनसङ्ख्या	
			सङ्ख्या	प्रतिशत	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसङ्ख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सोभन्दा माथिको)
नेपाल	६६६०८४१	१९०७५२२४	८३६१२७	१२.५५	१०८१६४६	५.६७
प्रदेश						
कोशी	११९०७५५	३३५७१४७	१५१५३९	१२.७३	१९६३२६	५.८५
मधेस	११५६३८३	३७०२१४४	१३४५२७	११.६३	१७४९६१	४.७३
बागमती	१५६७९१७	४३५२९५०	२११०१९	१३.४६	२७५१४३	६.३२
गण्डकी	६६१६३२	१७५३००	९०९२६	१३.७४	११४९८६	६.७
लुम्बिनी	११४१३४५	३३०६४८८	१३८५४०	१२.१४	१८१५५०	५.४९
कर्णाली	३६६०३७	९७९८२६	४१५८५	११.३६	५२०८३	५.३२
सुदूरपश्चिम	५७६७७२	१६६१३६९	६७९९१	११.७९	८६५९७	५.२१

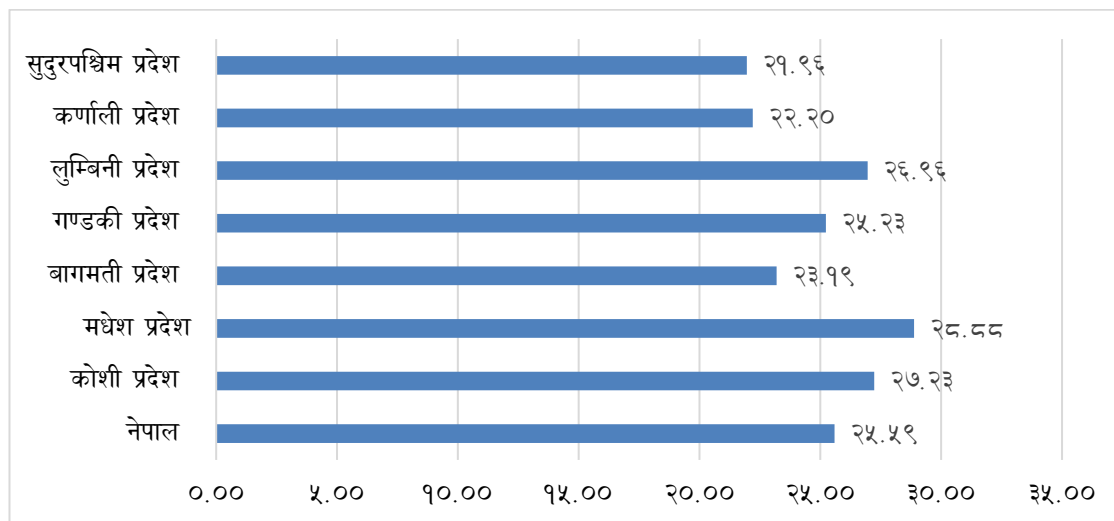
बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण:

देशभरका कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये २५.५९ प्रतिशत परिवारले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको देखिन्छ। प्रदेशअनुसार हेर्दा त्यस्ता ऋण लिने परिवार सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा २८.८८ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा २१.९६ प्रतिशत देखिन्छ, भने कोशी प्रदेशमा २७.२३, बागमती प्रदेशमा २३.१९, गण्डकीमा २५.२३ प्रतिशत, लुम्बिनीमा २६.९६ र कर्णालीमा २२.२० प्रतिशत रहेको छ। विस्तृत विवरण तालिका ७६ मा दिइएको छ।

तालिका ७६: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवार प्रतिशतमा

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	
		लिएका	नलिएका
नेपाल	६६६०८४१	२५.५९	७४.४१
प्रदेश			
कोशी	११९०७५५	२७.२३	७२.७७
मधेश	११५६३८३	२८.८८	७१.१२
बागमती	१५६७९१७	२३.१९	७६.८१
गण्डकी	६६९६३२	२५.२३	७४.७७
लुम्बिनी	११४१३४५	२६.९६	७३.०४
कर्णाली	३६६०३७	२२.२०	७७.८०
सुदूरपश्चिम	५७६७७२	२१.९६	७८.०४

रेखाचित्र ३८: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवार प्रतिशतमा

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: प्रदेशगत उमेरअनुसारको जनसङ्ख्या

उमेर	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
०	४१११५९	६४१५४	९६९३९	६७७७५	२७९६५	७६४४९	३१४८१	४६३९६
१	४५०४६९	७२४६३	११२११६	७८२०५	३१७१०	८२५१२	३०२२५	४३२३८
२	५१०८५५	७७८३३	१४२००३	८२१२८	३४८६१	९०६४०	३४८८७	४८५०३
३	५३१२९५	८२२१९	१४९४८६	८२७३२	३६३९४	९५४८८	३५८४१	४९१३५
४	५३५५०५	८६३०३	१४०५७८	८७६३८	३८०००	९४७५२	३६३६७	५१८६७
५	५६८३६५	८९६५३	१५८७७५	९०३१४	३९२४०	१०१२१८	३५८३७	५३३२८
६	५६२७४५	९०३४४	१४७०६२	९३९७६	४०९८९	१००३३९	३५९९२	५४०४३
७	५३४२७८	९०६४८	१३२१०८	८८३७५	३९७११	९६८४६	३४५४९	५२०४१
८	५९९७२८	९४९८१	१६३३२१	९२९२८	४१५०२	१०८४०९	३८९६१	५९६२६
९	५०१३११	८५७२०	१०२१९९	९२१०४	४०५८१	९११२६	३६३७९	५३२०२
१०	६४६७७२	९६५०३	१८४९७३	१००८१७	४३०५६	११३३५३	४१७१०	६६३६०
११	४७५०१६	७९६२६	९२२८२	८८६८८	४००८५	८५९८७	३४८९३	५३४५५
१२	६३८८१७	९५३२३	१६४०९३	१०३३८८	४४६८५	११४००५	४५२१६	७२१०७
१३	५५६८९०	९०२७७	११३७५१	१००५७६	४४१७३	१०९६१२	४२२७७	६४२२४
१४	५९२३७०	९३३२९	१२८५५६	१०४०७०	४५८१६	१०८१२१	४४२७६	६८२०२
१५	६०७२८	९६९२५	१३२६१२	१०८८४२	४७२२४	१११४२५	४२९३९	६७६१
१६	६०८९७९	९५५८९	१३८३८९	११२८०२	४६०२६	१११२५५	४१७४७	६३१७१
१७	५३७९०१	९२१४९	१०२६१८	१११५२७	४५८२१	९९४७५	३३४७१	५२८४०
१८	७०८३८६	१०९५२७	१६९०८६	१३६२५१	५२३६२	१२६४८६	४६१३३	६८५४१
१९	५०४०१०	८७६९०	८६०११	११४५४८	४४८१२	९२२५९	३२४५४	४६२३६
२०	७०४६३०	१०६४००	१८१७५३	१३७३८२	४९४९०	१२२५७८	४१११६	६५९११
२१	४८७०९९	८४४७५	७८९२७	११२७४९	४४१७६	८८६६४	३२५०४	४५६०४
२२	५९६५७३	९४९१२	१३१९९८	१२५६७०	४५५०८	१०६०८४	३६६२०	५५७८१
२३	४९०१४६	८१८५३	८४५४९	११५२६४	४२९२५	८९०८०	३०७७१	४५७०४
२४	५०४६१२	८३५९४	९०९१०	११९१४४	४२७७१	९०२४०	३०२५०	४७७०३
२५	६२१३३३	९८३८६	१६२२४६	१२६५८५	४४३४२	१०६८७३	३१५४२	५१३५९
२६	४९९८०७	८३९८४	८९२२०	११८७७०	४२२४१	९१२६८	२८६४१	४५६८३
२७	४१०८८८	७३४४८	६७३५२	१०१५७४	३६९०७	७३८०५	२२४०६	३५३९६
२८	५७१११४	९३१०४	१२००९१	१३०४१९	४४३७९	१०२४७८	३०८६२	४९७८१
२९	३५६२०७	६५५२४	४२०७३	९४६४५	३७४४०	६६०६१	१९८८१	३०८८३
३०	६४५२१५	९४८८१	१८१६६१	१२८१०२	४३५६५	११०८३६	३०६०९	५५५६१
३१	३०७२२२	५७४०७	३३०७१	८६१७०	३२०८५	५६०९४	१६५३८	२५८५७
३२	४५२२०४	७५९७५	८६७०३	१०६८२२	३७४१८	८२२२६	२३३४४	३९७१६

उमेर	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
३३	३९११९४	७५७३२	५३२४७	१०२४६८	३६४०१	६८८४९	२१३०२	३३१९५
३४	३५१८७७	६४६५५	४७५५२	९२९७३	३४१५३	६३९३५	१८८३६	२९७७३
३५	६१८१९५	९४१७४	१८३५४४	११६७८०	४००२५	१०२९५०	२७९८५	५२७३७
३६	३८५९६४	६८९०५	६१६२८	९९०१२	३४८५९	६८०७९	२०३५६	३३१२५
३७	३००७४१	५८६४९	४०१०४	८०७४९	२९९६०	५२९९९	१४८१९	२३४६१
३८	४४८९५६	७५६२०	८७७९७	१०४४०१	३६४५६	८१०५१	२३३९८	४०२३३
३९	२८७६३६	५७८५३	३२५८९	७८८५९	३००३५	५२०१४	१३९३२	२२३५४
४०	६२१२८४	९२९६१	१७८२२९	१२१९२३	४०९२१	१०२४१४	२९४३९	५५३९७
४१	२३५५५०	४७३९९	२४२०३	६७९९६	२५१२२	४१६०६	११६०७	१८४१७
४२	३६३७३८	६६९४१	६०९९७	९१५४२	३२३६९	६४२१०	१८००४	२९६७५
४३	२८८३२४	५६४५८	३५४७७	७६९४१	२८९७४	५०४१३	१५५४८	२४५१३
४४	२३८९३६	५००१०	२६७५१	६६२१३	२५०४७	४०३२५	११५४१	१९०४९
४५	४६५७७३	७०७१४	१३६८४७	८७५०९	३१५३८	७५५२६	२१९४७	४१६९२
४६	२६०५६८	५१०८३	३२९१५	६८८०७	२६८५६	४४६७७	१४४५५	२१७७५
४७	१९५७६४	३९२१५	२४००१	५४१७०	२१०१७	३२९८३	९७७८	१४६००
४८	३०८७५८	५४४८६	५६४९२	७४६८२	२७५५७	५१९५२	१६५७०	२७०१९
४९	२०५१७७	४२७१८	२२७०१	५६६४७	२३०२५	३४५६४	१०३०५	१५२१७
५०	४९९६०२	७८८२८	१३३४२९	१०००१७	३६६४६	७९०६५	२५१६७	४६४५०
५१	२०२९६८	४२७८९	२१८००	५४११४	२३१८५	३५०५०	९८६७	१६१६३
५२	२७०९५१	५२६८७	४१९६३	६७०७३	२६८४३	४६०५३	१३३९४	२२९३८
५३	२३१२२१	४७८९८	२८१५८	५९७७९	२५१०५	४०२०१	११३९०	१८६९०
५४	२०९११०	४३४४६	२४७०४	५५४३३	२३२८६	३५९९९	९८८८	१६३५४
५५	३३६७३३	५४००५	९५४१३	६२४७१	२५३८६	५४७५७	१५३३५	२९३६६
५६	२१२७३८	४४५२२	२८५५२	५२७५७	२३२६०	३५५८५	१०६७१	१७३९१
५७	१५४१८९	३२६५३	१८९१७	३८७०६	१८३६४	२६०३४	७७०२	११८१३
५८	२२१७२८	४२२८९	३५३३८	५१२१९	२३५७१	३७७५५	१२२२४	१९३३२
५९	१५०५५६	३३०५९	१४६३३	३९५९६	१९३९९	२५२२९	७७५१	१०८८९
६०	३५९६५९	५७९०८	९६५७१	६९२६५	२९८४६	५७२८६	१७०४२	३१७४१
६१	१३६४८२	३०२९६	१४२०९	३४३४१	१७९७०	२२५८३	७९९९	९८८४
६२	१७८०६८	३६७७२	२७८४३	४००१९	१९५११	३०५१९	९१९४	१४२१०
६३	१५००८९	३११२१	१९५४६	३५८९४	१८२६३	२५३०६	७८४५	१२११४
६४	१३१३०६	२७४९६	१५३१४	३२५७९	१६६००	२२६६५	६७०७	९९४५
६५	२४६९४४	३८६७०	७३८२६	४२५३५	२००४६	४०४१७	१०६६५	२०७८५
६६	१३३०७३	२८२६९	१७७५२	३१०८७	१६५६६	२२८७१	६३५४	१०१७४
६७	११६९३४	२३८४६	१४१४०	२९२१०	१५४९०	२०२२६	५२४६	८७७६
६८	१५८०९६	२९१९४	३१६०८	३२१५४	१६४३७	२७०४०	७३७३	१४२९०
६९	११६५७१	२४०९१	१८३१४	२५८८०	१३५०१	२०३६६	५१४२	९२७७

उमेर	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
७०	२२०६८५	३२४२१	६६०१५	३५२२३	१७८१६	३६३७६	१०४३३	२२४०१
७१	१०१०१९	२०४०९	१४५८९	२२६८७	१२१४५	१७४६७	४९८३	८७३९
७२	१२१५७०	२१०४३	२५४६०	२४३८९	१३२०९	२०८६०	५४५५	१११५४
७३	८९९६७	१७८२१	१३४९३	१९७१४	१०९७७	१४७४५	४४१९	८७९८
७४	७६१२९	१५५३४	९८३५	१७९१८	९४७८	१३०१८	३४८०	६८६६
७५	१२०६०३	१८२६९	३५३३२	२११६६	१०४४०	१९२०५	४३१७	११८७४
७६	७१७८७	१३२५१	८९८९	१८९७०	९०११	११३३६	३३०९	६९२१
७७	६९४७१	१५१७६	५८०२	१९४५५	९६४५	१०९५२	२९९१	५४५०
७८	६१५०४	१०५५८	९४७०	१४३६९	७७२६	१०४३४	२७७४	६१७३
७९	२९८३८	७२५२	२०५४	८३८५	४५७१	४४९९	१०६२	२०१५
८०	६२२३४	९८२४	१४८६८	१२९५०	६३६९	९७८६	२०६७	६३७०
८१	२४५४९	५७१२	१५४८	६९८८	४०८२	३७४०	८१५	१६६४
८२	२८३६९	५९८३	२३६४	८३००	४४३५	४३१७	८७४	२०९६
८३	२४६५३	५६४८	१४४८	७१३७	४३४८	३४१९	८०२	१८५१
८४	२१७५१	४७७२	१२२५	७०८१	३५५३	२८९५	६९२	१५३३
८५	२५०४३	४७१६	५१७४	६२२०	२७३५	३६३०	६१६	१९५२
८६	१४५०८	३२२५	१०७२	४७३५	२१०६	१९४९	४००	१०२१
८७	१२३३६	३०२९	७११	४१३६	१९२४	१५८५	३०८	६४३
८८	१७९२५	४१८२	१३१९	६१४५	२६२३	२०४२	४४९	११६५
८९	८५१५	१५७४	१३१८	२४२४	११२६	१२६१	२३१	५८१
९०	१३५८०	२०८१	३०३५	३२२४	१४८७	२०५४	३३५	१३६४
९१	४७१६	११२१	२५९	१४७५	७८२	६२२	११२	३४५
९२	४९५८	९९८	३७२	१५६०	८३०	६९६	१२५	३७७
९३	४११९	८६८	२५०	१३६१	७१९	५०३	९८	३२०
९४	३०३३	६८८	१९६	९५४	४९१	४१९	७२	२१३
९५+	१७२३४	२६४६	३७८६	३९१९	२२४९	२६७०	४९६	१४६८
जम्मा	२९१६४५७८	४९६१४१२	६११४६००	६११६८६६	२४६६४२७	५१२२०७८	१६८८४१२	२६९४७८३

अनुसूची २: प्रदेशगत उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या

लिङ्ग /उमेर	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
जम्मा								
जम्मा	२९१६४५७८	४९६१४१२	६११४६००	६११६८६६	२४६६४२७	५१२२०७८	१६८८४१२	२६९४७८३
००-०४ वर्ष	२४३९२८३	३८२९७२	६४११२२	३९८४७८	१६८९३०	४३९८४१	१६८८०१	२३९१३९
०५-०९ वर्ष	२७६६४२७	४५१३४६	७०३४६५	४५७६९७	२०२०२३	४९७९३८	१८१७१८	२७२२४०
१०-१४ वर्ष	२९०९८६५	४५५०५८	६८३६५५	४९७५३९	२१७८१५	५२३०७८	२०८३७२	३२४३४८
१५-१९ वर्ष	२९६६४०४	४८१८८०	६२८७१६	५८३९७०	२३६२४५	५४०९००	१९६७४४	२९७९४९
२०-२४ वर्ष	२७८३०६०	४५१२३४	५६८१३७	६१०२०९	२२४८७०	४९६६४६	१७१२६१	२६०७०३
२५-२९ वर्ष	२४५९३४९	४१४४४६	४८०९८२	५७१९९३	२०५००९	४४०४८५	१३३३३२	२१३१०२
३०-३४ वर्ष	२१४७७१२	३६८६५०	४०२२३४	५१६५३५	१८३६२२	३८१९४०	११०६२९	१८४१०२
३५-३९ वर्ष	२०४१४९२	३५५२०१	४०५६६२	४७९८०१	१७१३३५	३५७०९३	१००४९०	१७१९१०
४०-४४ वर्ष	१७४७८३२	३१३७६९	३२५६५७	४२३८१५	१५२४३३	२९८९६८	८६१३९	१४७०५१
४५-४९ वर्ष	१४३६०४०	२५८२१६	२७२९५६	३४१८१५	१२९९९३	२३९७०२	७३०५५	१२०३०३
५०-५४ वर्ष	१४१३८५२	२६५६४८	२५००५४	३३६४१६	१३५०६५	२३६३६८	६९७०६	१२०५९५
५५-५९ वर्ष	१०७५९४४	२०६५२८	१९२८५३	२४४७४९	१०९९८०	१७९३६०	५३६८३	८८७९१
६०-६४ वर्ष	९५५६०४	१८३५९३	१७३४८३	२१२०९८	१०२१९०	१५८३५९	४७९८७	७७८९४
६५-६९ वर्ष	७७६१८	१४४०७०	१५५६४०	१६०८६६	८२०४०	१३०९२०	३४७८०	६३३०२
७०-७४ वर्ष	६०९३७०	१०७२२८	१२९३९२	११९९३१	६३६२५	१०२४६६	२८७७०	५७९५८
७५-७९ वर्ष	३५३२०३	६४५०६	६१६४७	८२३४५	४१३९३	५६४२६	१४४५३	३२४३३
८०-८४ वर्ष	१६१५५६	३१९३९	२१४५३	४२४५६	२२७८७	२४१५७	५२५०	१३५१४
८५-८९ वर्ष	७८३२७	१६७२६	९५९४	२३६६०	१०५१४	१०४६७	२००४	५३६२
९०-९४ वर्ष	३०४०६	५७५६	४११२	८५७४	४३०९	४२९४	७४२	२६१९
९५+ वर्ष	१७२३४	२६४६	३७८६	३९१९	२२४९	२६७०	४९६	१४६८
पुरूष								
जम्मा	१४२५३५५१	२४१७३२८	३०६५७५१	३०४८६८४	११७०८३३	२४५४४०८	८२३७६१	१२७२७८६
००-०४ वर्ष	१२९०५२५	१९८६१९	३४३३५०	२११३४३	९०१०९	२३०७७८	८८५५८	१२७७६८
०५-०९ वर्ष	१४४३४०५	२३१५७४	३६७२९३	२४२२५३	१०७३२५	२५९८५०	९३३४५	१४१७६५
१०-१४ वर्ष	१४९५९५४	२३१५४५	३५२२५२	२५९५९३	११२७७४	२६८९०२	१०५६७१	१६५२१७
१५-१९ वर्ष	१४९४५२३	२४२७१५	३२७२८५	३०१८७०	११९६२७	२६६०४३	९५५५२	१४१४३१
२०-२४ वर्ष	१३०१०१८	२१०७६०	२७०६२६	३०२७५१	१०४४३८	२२२५२४	७८७९४	११११२५
२५-२९ वर्ष	११२२२४२	१८८६५१	२२२६९३	२७५१०४	८८५७०	१९११५६	६२८४७	९३२२१
३०-३४ वर्ष	९७८९७६	१६८८५२	१८३७१०	२४७२०२	७९७५९	१६६६८८	५१७६०	८१००५
३५-३९ वर्ष	९३६९३१	१६४२१६	१८४४६०	२३०८८२	७४७२४	१५९४४०	४६६०२	७६६०७
४०-४४ वर्ष	८२८४९३	१४९८२७	१६२४९०	२०५३७५	६६८८८	१३७६८४	३९६९१	६६५३८
४५-४९ वर्ष	६८७५२५	१२४८८७	१३३७५९	१६७७४८	५८५६८	११२९७९	३४९३०	५४६५४

लिङ्ग /उमेर	नेपाल	प्रदेश						
		कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
५०-५४ वर्ष	६९२४९४	१३०४२९	१२८९७७	१६८५०४	६२९६४	१११७५९	३४०९४	५५७६७
५५-५९ वर्ष	५३७५५८	१०२४५८	१०१५७२	१२३२०२	५१७२६	८८४९१	२७०९४	४३०१५
६०-६४ वर्ष	४६५९६२	९०२१५	८७३४६	१०४६६१	४७८६७	७६१७१	२३४३०	३६२७२
६५-६९ वर्ष	३७९६८९	७१०११	८०९७३	७८८१८	३८३१८	६३५८४	१७१९६	२९७८९
७०-७४ वर्ष	२९२०५४	५२५०९	६६१३७	५६२४६	२९०९७	४९७६९	१३३५२	२४९४४
७५-७९ वर्ष	१७०९९८	३१४८०	३३११०	३८०१७	१९२१६	२८१२३	६७९०	१४२६२
८०-८४ वर्ष	७८३१५	१६०८३	१११३६	१९५५३	११०४४	१२१४४	२६०५	५७५०
८५-८९ वर्ष	३६८८८	७९०८	४९३०	१०४७८	५००१	५२५६	९७८	२३३७
९०-९४ वर्ष	१३१९१	२५८७	१९७१	३६०२	१९०७	१९६७	२८३	८७४
९५+ वर्ष	६८१०	१००२	१६८१	१४८२	९११	११००	१८९	४४५
महिला								
जम्मा	१४९११०२७	२५४४०८४	३०४८८४९	३०६८१८२	१२९५५९४	२६६७६७०	८६४६५१	१४२१९९७
००-०४ वर्ष	११४८७५८	१८४३५३	२९७७७२	१८७१३५	७८८२१	२०९०६३	८०२४३	१११३७१
०५-०९ वर्ष	१३२३०२२	२१९७७२	३३६१७२	२१५४४४	९४६९८	२३८०८८	८८३७३	१३०४७५
१०-१४ वर्ष	१४१३९११	२२३५१३	३३१४०३	२३७९४६	१०५०४१	२५४१७६	१०२७०१	१५९१३१
१५-१९ वर्ष	१४७१८८१	२३९१६५	३०१४३१	२८२१००	११६६१८	२७४८५७	१०११९२	१५६५१८
२०-२४ वर्ष	१४८२०४२	२४०४७४	२९७५११	३०७४५८	१२०४३२	२७४१२२	९२४६७	१४९५७८
२५-२९ वर्ष	१३३७१०७	२२५७९५	२५८२८९	२९६८८९	११६४३९	२४९३२९	७०४८५	११९८८१
३०-३४ वर्ष	११६८७३६	१९९७९८	२१८५२४	२६९३३३	१०३८६३	२१५२५२	५८८६९	१०३०९७
३५-३९ वर्ष	११०४५६१	१९०९८५	२२१२०२	२४८९१९	९६६११	१९७६५३	५३८८८	९५३०३
४०-४४ वर्ष	९१९३३९	१६३९४२	१६३१६७	२१८४४०	८५५४५	१६१२८४	४६४४८	८०५१३
४५-४९ वर्ष	७४८५१५	१३३३२९	१३९१९७	१७४०६७	७४४२५	१२६७२३	३८१२५	६५६४९
५०-५४ वर्ष	७२१३५८	१३५२१९	१२१०७७	१६७९१२	७२१०१	१२४६०९	३५६१२	६४८२८
५५-५९ वर्ष	५३८३८६	१०४०७०	९१२८१	१२१५४७	५८२५४	९०८६९	२६५८९	४५७७६
६०-६४ वर्ष	४८९६४२	९३३७८	८६१३७	१०७४३७	५४३२३	८२१८८	२४५५७	४१६२२
६५-६९ वर्ष	३९१९२९	७३०५९	७४६६७	८२०४८	४३७२२	६७३३६	१७५८४	३३५१३
७०-७४ वर्ष	३१७३१६	५४७१९	६३२५५	६३६८५	३४५२८	५२६९७	१५४१८	३३०१४
७५-७९ वर्ष	१८२२०५	३३०२६	२८५३७	४४३२८	२२१७७	२८३०३	७६६३	१८१७१
८०-८४ वर्ष	८३२४१	१५८५६	१०३१७	२२९०३	११७४३	१२०१३	२६४५	७७६४
८५-८९ वर्ष	४१४३९	८८१८	४६६४	१३१८२	५५१३	५२११	१०२६	३०२५
९०-९४ वर्ष	१७२१५	३१६९	२१४१	४९७२	२४०२	२३२७	४५९	१७४५
९५+ वर्ष	१०४२४	१६४४	२१०५	२४३७	१३३८	१५७०	३०७	१०२३

अनुसूची ३: समूहकृत गरिएका देशहरूको नाम

१. सार्क मुलुक : अफगानिस्तान, बंगलादेश, भुटान, माल्दिभ्स, पाकिस्तान, श्रीलंका
२. आसियन मुलुक : ब्रुनाई, कम्बोडिया, इन्डोनेशिया, लाओस, मलेसिया, म्यान्मार (बर्मा), फिलिपिन्स, सिंगापुर, थाइल्याण्ड, भियतनाम,
३. मध्यपूर्वका मुलुक : बहराइन, इरान, इराक, इजरायल, जोर्डन, कुवेत, किर्गिस्थान, लेबनान, लिबिया, ओमन, प्यालेस्टाइन, कतार, साउदी अरेबिया, सिरिया, ताजिकिस्तान, टर्की, तुर्कमेनिस्थान, युनाइटेड अरब इमिरेट्स, उब्जेकिस्तान, यमन
४. अन्य एसियाली मुलुक: चीन, हङकङ, जापान, कजाकास्तान, उत्तर कोरिया, दक्षिण कोरिया, मकाउ, मंगोलिया, ताइवान
५. युरोपियन युनियन आवद्ध मुलुक: अस्ट्रिया, बेल्जियम, बुल्गेरिया, साइप्रस, चेक रिपब्लिक, डेनमार्क, स्टोनिया, फिनल्याण्ड, फ्रान्स, जर्मनी, ग्रीस, हंगेरी, आइरल्याण्ड, इटाली, लाटभिया, लिथुनिया, लक्जम्बर्ग, माल्टा, नेदरल्याण्ड, पोल्याण्ड, पोर्चुगल, रोमानिया, स्लोभाकिया, स्लोभानिया, स्पेन, स्वीडेन,
६. अन्य युरोपेली मुलुक: यु.के. (बेलायत), अल्बानिया, एण्डोरा, अर्मेनिया, अजरबैजान, बेलारूस, बेलिज, बोस्निया हर्जगोभिना, क्रोसिया, जर्जिया, जिब्राल्टर, आइसल्याण्ड, मेसेडोनिया, मोल्डोभा, मोनाको, मन्टेनिग्रो, नर्वे, रसिया, सानमारिनो, सर्बिया, स्विजरल्याण्ड, युक्रेन,
७. उत्तर अमेरिकी मुलुक: क्यानडा, यु.एस.ए. (अमेरिका), ग्रिनल्याण्ड
८. दक्षिण अमेरिकी मुलुक: एन्टिगुआ एण्ड बर्मुडा, अर्जेन्टिना, बाहामा, बोलिभिया, ब्राजिल, चिली, कोलम्बिया, कोस्टारिका, क्युबा, डोमेनिक, डोमेनिक रिपब्लिक, इक्वेडर, एल साल्भाडोर, फकल्याण्ड, ग्रेनेडा, ग्वाटेमाला, गुयना, हैटी, होन्डुरस, जमैका, मेक्सिको, निकारागुवा, पानामा, पाराग्वे, पेरू, ट्रिनिडाड एण्ड टोबागो, उरूग्वे, भेनेजुयला
९. अफ्रिका: अल्जेरिया, अंगोला, बेनिन, बोत्स्वाना, बुर्किना फासो, बुरूण्डी, क्यामरून, केपभर्डे, सेन्ट्रल अफ्रिकन गणतन्त्र, चाड, कंगो, डिजिबुटी, इजिप्ट, इरिट्रिया, इथियोपिया, फ्रेन्च गुयना, गाबोन, गाम्बिया, घाना, गुयना, गिनी बिसाउ, केन्या, लेसोथो, लाइबेरिया, माडागास्कार, मलावी, माली, मौरिटानिया, मौरिसस, मोरक्को, मोजाम्बिक, नामिबिया, नाइजर, नाइजेरिया, रूवान्डा, सेनेगल, सिरालिओन, सोमालिया, दक्षिण अफ्रिका, सुडान, सुरिनाम, स्वाजिल्याण्ड, तान्जानिया, टोगो, ट्युनिसिया, युगान्डा, पश्चिमी साहारा, जाम्बिया, जिम्बावे
१०. प्रशान्त महासागरीय टापु मुलुक: अस्ट्रेलिया, फिजी, किरिबाटी, मार्शल आईलैण्ड, म्याक्रोनेसिया, नाउरू, न्यु केलेडोनिया, न्युजिल्याण्ड, निउए, पलाउ, पपुवा न्युगिनी, सामोआ, सोलोमोन आईलैण्ड, टिमोर लेट्से, टोङगा, टुभालु, भानुआतु,

अनुसूची ४: उमेर समुहअनुसार १५ देखि ४५ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

क्षेत्र/ उमेर समूह	जम्मा	गर्भवती	प्रसूति	सुत्केरी भएको ६ हप्ताभित्र	अन्य
नेपाल					
जम्मा	१२९७६	१९१	३६	४२६	१२३२३
१५-२४	३०४५	९२	१२	१५६	२७८५
२५-३४	३०२२	७३	२१	२०४	२७२४
३५-४९	६९०९	२६	३	६६	६८१४
कोशी					
जम्मा	२६१९	३०	१२	६२	२५१५
१५-२४	५२९	१६	२	२३	४८८
२५-३४	६१५	१२	८	२६	५६९
३५-४९	१४७५	२	२	१३	१४५८
मधेश					
जम्मा	२३६१	४०	६	१००	२२१५
१५-२४	६५९	२०	२	४०	५९७
२५-३४	५३५	१६	३	५०	४६६
३५-४९	११६७	४	१	१०	११५२
बागमती					
जम्मा	२४१३	२४	१	४७	२३४१
१५-२४	४१४	५	१	८	४००
२५-३४	५८८	११	०	३०	५४७
३५-४९	१४११	८	०	९	१३९४
गण्डकी					
जम्मा	१०८३	११	१	३४	१०३७
१५-२४	२३२	५	०	१०	२१७
२५-३४	२३७	४	१	२१	२११
३५-४९	६१४	२	०	३	६०९

क्षेत्र/ उमेर समूह	जम्मा	गर्भवती	प्रसूति	सुत्केरी भएको ६ हप्ताभित्र	अन्य
लुम्बिनी					
जम्मा	२६१३	४०	६	११६	२४५१
१५-२४	६२८	१७	३	४०	५६८
२५-३४	६१७	१६	३	५३	५४५
३५-४९	१३६८	७	०	२३	१३३८
कर्णाली					
जम्मा	६५७	१९	७	३३	५९८
१५-२४	२३१	१३	३	२०	१९५
२५-३४	१३३	६	४	१०	११३
३५-४९	२९३	०	०	३	२९०
सुदूरपश्चिम					
जम्मा	१२३०	२७	३	३४	११६६
१५-२४	३५२	१६	१	१५	३२०
२५-३४	२९७	८	२	१४	२७३
३५-४९	५८१	३	०	५	५७३

अनुसूची ५ : उमेर समूहअनुसार मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
नेपाल											
जम्मा	१९८४६३	२५०४९	९८७३६	३८०७	७९०२	६५३	१११७	५२७१	९५९५	४४९८०	१३५३
< १	७५२	९९६	१७८९	५०	२७५	०	१६	१३	४४४	३३४१	२२८
०१ - ०४	२९८०	५६१	११३३	६७	३०८	०	२३	२३	२०१	६२७	३७
०५ - ०९	२००१	२३३	७३१	८९	२५७	०	२७	२८	१६३	४५६	१७
१० - १४	२१०३	१९५	७०२	९३	३०६	०	२८	२६१	१५५	३५६	७
१५ - १९	३२७८	२१४	८७४	३२४	३४६	६७	११४	७८२	१३६	३८४	३७
२० - २४	४०५६	३१७	१०८८	४५५	४०९	१९३	१४८	८४४	१४७	३८९	६६
२५ - २९	४२३२	५४६	१३००	४१९	४५०	१८७	१२२	५७३	१२२	४५६	५७
३० - ३४	४४२३	७५४	१६३६	३३४	४०८	१११	९९	४०९	१५०	४८३	३९
३५ - ३९	६०१७	११२६	२६०९	३५९	४४९	६५	८२	४४१	१७९	६६६	४१
४० - ४४	७६६०	१४२५	३४२७	२६७	४८६	२३	८१	३२७	२३३	८५२	३९
४५ - ४९	८१९७	१६२३	४२२७	२३१	४५५	७	६८	३४४	२२५	९७८	३९
५० - ५४	११०९६	२०३२	६१७६	२३२	५४२	०	५०	३५४	३२१	१३६०	२९
५५ - ५९	११३४७	१९७८	६५७६	१५४	४४७	०	४६	२५८	३७१	१४७४	४३
६० - ६४	१५७५३	२४७३	९४७३	१६९	५००	०	४३	१९२	५९७	२२६१	४५
६५ - ६९	१७५५७	२२६३	१०८२९	१४२	४९२	०	३५	१५८	६७४	२९०५	५९
७० - ७४	२३३३९	२५८७	१३७४७	१६८	५६०	०	३६	९२	१२२९	४८२४	९६
७५ - ७९	१९८६०	२००९	११३१०	७८	३८२	०	२४	६८	१०२०	४८८८	८१
८० +	४७४३१	३६६७	२०९४२	१६७	८०५	०	७४	९३	३२०९	१८१७५	२९९
उल्लेख नभएको	४८१	५०	१६७	९	२५	०	१	११	१९	१०५	९४
कोशी											
जम्मा	३८२७५	४२७२	२१६६०	७५	१२७५	१०४	१९२	११७९	१२१५	७५२४	१३९
< १	१२१३	१८७	३४८	७	३८	०	०	२	४८	५४९	३४
०१ - ०४	४६९	८६	२२७	३	४०	०	२	८	२३	७३	७
०५ - ०९	३७१	५१	१५७	१६	४०	०	४	६	२४	७२	१

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
१० - १४	३६७	३२	१५२	१९	३५	०	३	५७	१८	५०	१
१५ - १९	५९६	४०	१८८	४९	४१	९	१५	१७१	१८	५९	६
२० - २४	७६०	४४	२४१	९२	५८	३२	२२	१८०	२४	६२	५
२५ - २९	७६९	९१	२८९	६०	७८	२७	१८	९७	२३	७९	७
३० - ३४	८९१	१२८	३६९	६५	८०	१९	२०	८६	२७	९०	७
३५ - ३९	१२०५	१९५	५९४	६९	६७	१०	१२	११३	१८	१२०	७
४० - ४४	१४९२	२५३	८०१	४९	८८	७	७	८४	३२	१६५	६
४५ - ४९	१५६८	२७८	८७२	३९	८६	०	१५	७९	२६	१६८	५
५० - ५४	२२५६	३४२	१३७८	६१	९९	०	१६	८६	३९	२३४	१
५५ - ५९	२२६२	३०४	१४६९	३३	८०	०	९	६६	४८	२४९	४
६० - ६४	३१५१	४०५	२०८३	४०	८९	०	६	५३	६६	४०८	१
६५ - ६९	३५०३	४१७	२३६१	३०	८६	०	६	३७	१०५	४५८	३
७० - ७४	४२४१	४१९	२८४१	३४	९२	०	८	२०	१२२	६९७	८
७५ - ७९	३६३५	३१४	२३४३	१७	४४	०	५	१२	१२१	७७१	८
८० +	९४६६	६८३	४९२१	२९	१३३	०	२४	२२	४३२	३२०६	१६
उल्लेख नभएको	६०	३	२६	३	१	०	०	०	१	१४	१२
मधेस											
जम्मा	३४३१९	३८७०	१३९२८	८१३	१५५३	१४६	२३४	६४०	३४१५	९३९३	३२७
< १	२०३९	२५८	४५२	१६	१००	०	५	३	२५१	८९१	६३
०१ - ०४	८६४	१४३	२७८	२३	१००	०	१०	७	८१	२१६	६
०५ - ०९	४९१	५२	१४७	२९	६२	०	९	६	५२	१२८	६
१० - १४	५२०	४१	१४६	२६	८६	०	९	४९	५७	१०५	१
१५ - १९	७०२	४२	१५६	६९	७३	१४	२९	१४०	५२	१०८	१९
२० - २४	७९१	६६	१८८	८६	८८	४८	३५	१३६	३७	८२	२५
२५ - २९	७३३	७७	१७२	१००	७८	४८	२६	८४	३७	८७	२४
३० - ३४	६८३	१०६	२३९	६१	५५	२१	१४	४९	३४	८९	१५
३५ - ३९	९४१	१४९	४०७	६२	७९	१०	१३	३६	५६	११८	११
४० - ४४	११२९	१५७	५२७	६३	६८	४	१३	२७	६६	१९३	११

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
४५ - ४९	१२१३	२००	६०९	३२	६५	१	९	३१	५८	२०१	७
५० - ५४	१७२६	२७३	९०४	४२	८१	०	६	१४	११८	२७९	९
५५ - ५९	१८६९	३१७	९६७	२९	६१	०	६	२०	१२८	३३२	९
६० - ६४	२९२६	४३१	१५३५	३८	१०६	०	८	८	२५९	५२४	१७
६५ - ६९	३२४२	३८५	१७२३	३५	८९	०	११	८	२५८	७१७	१६
७० - ७४	४४४३	४५९	२०५३	४०	११०	०	१६	८	५१६	१२१८	२३
७५ - ७९	३०९०	२८७	१२७२	२१	८३	०	३	३	३८४	१०२६	११
८० +	६८०५	४१४	२१२२	३९	१६०	०	११	८	९६२	३०५४	३५
उल्लेख नभएको	११२	१३	३१	२	९	०	१	३	९	२५	१९
बागमती											
जम्मा	४३८७२	६३११	२३२०९	७३३	१३७८	७२	१४४	१०९७	१३६२	९१८८	३९८
< १	८०६	१३३	२०५	५	३३	०	०	२	२३	३६७	३८
०१ - ०४	३७२	७८	१४८	९	३८	०	२	१	१५	७१	१०
०५ - ०९	२७०	३१	१३५	८	२५	०	२	१	१४	५२	२
१० - १४	२६३	२६	९९	१४	२७	०	३	४५	१२	३५	२
१५ - १९	४५४	३६	१४४	४८	४५	५	१५	१०९	११	३९	२
२० - २४	६३४	५७	१८१	७२	६७	९	२०	१३७	१४	७१	६
२५ - २९	७७४	१११	२४८	८४	६२	२३	१५	१३५	१३	७६	७
३० - ३४	८५९	१५७	३३७	६८	५८	१८	६	९५	२७	८६	७
३५ - ३९	१२०६	२४७	५०९	८२	८५	११	१२	१०१	१७	१३१	११
४० - ४४	१४६४	३११	७४०	५१	७९	२	११	७१	२८	१६१	१०
४५ - ४९	१७७८	४०५	९१८	४४	८९	४	१२	८४	३२	१८०	१०
५० - ५४	२४७०	५१०	१३८४	५१	११०	०	७	१०१	३८	२६०	९
५५ - ५९	२४४९	४७५	१४३४	३५	९१	०	३	६८	४९	२८४	१०
६० - ६४	३२५५	६०८	२००३	२४	८५	०	७	५३	६३	३९९	१३
६५ - ६९	३६७२	५७१	२३३७	३१	१०९	०	५	३९	८०	४७६	२४
७० - ७४	४८५०	६५८	३०९९	३१	९७	०	४	२३	१२३	७८२	३३
७५ - ७९	४९४३	६०६	३०५४	१३	९६	०	६	१२	१३९	९७७	४०

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
ढ० +	१३२ढ०	१२ढ७	६२०३	४२	१७९	०	१४	१९	६६२	४७२ढ	१४६
उल्लेख नभएको	७३	४	३१	१	३	०	०	१	२	१३	१ढ
गण्डकी											
जम्मा	२०४०६	२३११	१०९६६	३१४	६९५	४६	ढ३	५५३	७९ढ	४५२६	११४
< १	३३१	२४	१०६	६	ढ	०	२	१	१३	१५९	१२
०१ - ०४	१४९	२५	७३	६	१२	०	१	०	६	२४	२
०५ - ०९	१३४	ढ	४७	३	२५	०	१	२	१३	३२	३
१० - १४	१५२	११	६०	७	२३	०	२	१ढ	ढ	२३	०
१५ - १९	२६२	११	६७	२५	३५	५	१०	७७	९	१९	४
२० - २४	३५०	२६	१०ढ	४२	३२	१०	९	ढ३	ढ	२७	५
२५ - २९	३६९	४४	१२ढ	३४	३ढ	१७	ढ	५४	५	३७	४
३० - ३४	४११	६४	१६१	३ढ	५७	९	ढ	३६	१०	२७	१
३५ - ३९	५४४	१०१	२४२	३५	४३	४	ढ	५५	ढ	४६	२
४० - ४४	६ढढ	१३०	३६२	१ढ	५४	१	६	४१	१६	५९	१
४५ - ४९	ढ०५	१६७	४४६	२१	२६	०	५	३७	२१	ढ०	२
५० - ५४	१०९०	२११	६२ढ	२३	५४	०	३	४ढ	२२	१०१	०
५५ - ५९	१०४३	१ढढ	६१३	१४	३ढ	०	२	२७	२ढ	१३०	३
६० - ६४	१४९५	२२२	९ढ६	१३	४३	०	६	१७	४३	१६२	३
६५ - ६९	१६५५	१९३	१११४	५	३ढ	०	२	१३	५२	२३१	७
७० - ७४	२२५०	२५६	१४७४	१०	४९	०	०	९	ढ३	३६५	४
७५ - ७९	२३६५	२२३	१४३४	४	३१	०	३	१६	ढ६	५६३	५
ढ० +	६२२९	४००	२ढढढ	१०	ढ६	०	७	१९	३६५	२४१७	३७
उल्लेख नभएको	ढ४	७	२९	०	३	०	०	०	२	२४	१९
लुम्बिनी											
जम्मा	३६२०७	४ढ७३	१६९९४	७४६	१५२४	१६२	२२१	९५१	१७९१	ढ७२३	२२२
< १	१५६०	१७ढ	३ढ७	१०	५१	०	७	३	६९	ढ०३	५२
०१ - ०४	६०७	१०४	२२७	१७	५ढ	०	३	३	४२	१४६	७
०५ - ०९	३९४	४७	१३९	२०	४६	०	६	५	३१	९ढ	२

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
१० - १४	३८४	४८	१२६	१६	४९	०	७	४२	२८	६६	२
१५ - १९	६६८	३९	१९३	७१	७२	१३	२४	१४३	२१	८९	३
२० - २४	८३८	७७	२२४	९६	७८	४७	२८	१५९	३५	८१	१३
२५ - २९	९०८	१३१	२७०	७७	१०३	४५	२९	११२	२८	१०१	१२
३० - ३४	९०३	१९३	३१४	६३	७६	२७	२१	८०	२१	१०४	४
३५ - ३९	१२९७	२८४	५५३	६३	९५	२१	१६	७०	४३	१४६	६
४० - ४४	१४७२	३९१	६३१	५४	९३	७	१२	५१	६०	१६५	८
४५ - ४९	१७३९	३८२	८६८	५६	७५	२	१०	६२	५७	२१९	८
५० - ५४	२१७६	४५३	११३३	३४	९३	०	७	५४	६९	३२८	५
५५ - ५९	२२३५	४२०	१२३६	२७	९५	०	१४	४४	८०	३१०	९
६० - ६४	२८९६	४९०	१६३९	३१	१०३	०	११	३८	१११	४६६	७
६५ - ६९	३३०५	४१०	१९५०	२५	९६	०	८	३५	१२६	६५१	४
७० - ७४	४३३०	४०५	२४२२	३४	१११	०	५	२०	२६८	१०५१	१४
७५ - ७९	३५२०	३२२	१९२६	१८	७१	०	४	१४	१९७	९५८	१०
८० +	६८९१	४८९	२७२०	३३	१५५	०	९	१५	५०३	२९२४	४३
उल्लेख नभएको	८४	१०	३६	१	४	०	०	१	२	१७	१३
कर्णाली											
जम्मा	८३९६	११८०	३९२५	१७५	५५३	५९	७९	३१०	३७४	१६८१	६०
< १	४३६	८२	९८	०	२०	०	१	०	२०	२०६	९
०१ - ०४	२०७	४७	६९	३	२२	०	२	२	१८	४२	२
०५ - ०९	१३६	२२	३९	४	२७	०	२	५	१०	२७	०
१० - १४	१५०	११	३६	५	३२	०	२	२०	१४	३०	०
१५ - १९	२३६	२१	५०	२५	३८	१४	५	४९	९	२२	३
२० - २४	२५४	१५	५७	२८	२४	२२	१०	५६	९	२७	६
२५ - २९	२३०	३१	६४	२०	३०	१२	११	३२	५	२५	०
३० - ३४	२२७	२९	७५	१५	३०	८	१३	१४	१०	३०	३
३५ - ३९	२६५	४६	१००	१६	२६	३	६	२७	१४	२६	१
४० - ४४	२८४	५६	१११	८	३२	०	११	२४	१२	२९	१

क्षेत्र/उमेर समूह	जम्मा	मृत्युको कारण									नखुलेको
		सरुवा रोग	नसने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
४५ - ४९	३६०	५७	१६८	७	५३	०	५	२५	१०	३५	०
५० - ५४	४४९	८०	२४०	९	३७	०	३	१७	९	५३	१
५५ - ५९	५३९	१०४	२९४	४	३४	०	३	१३	१२	७१	४
६० - ६४	७८४	१३०	४५१	११	३२	०	२	७	२६	१२३	२
६५ - ६९	७३७	९८	४४८	९	२५	०	१	७	१४	१३३	२
७० - ७४	११०५	१२६	६४७	५	३९	०	१	५	४५	२२८	९
७५ - ७९	७३८	९२	४०९	१	२१	०	०	३	३१	१७७	४
८० +	१२२४	१२४	५६०	४	२९	०	१	२	१०३	३९२	९
उल्लेख नभएको	३५	९	९	१	२	०	०	२	३	५	४
सुदूरपश्चिम											
जम्मा	१६९८८	२२३२	८०५४	३३१	९२४	६४	१६४	५४१	६४०	३९४५	९३
< १	७६७	१३४	१९३	६	२५	०	१	२	२०	३६६	२०
०१ - ०४	३१२	७८	१११	६	३८	०	३	२	१६	५५	३

अनुसूची ६: विदेश गएको देश र विदेश जानुको कारणअनुसार विदेश अनुपस्थित जनसङ्ख्या

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश													
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य	नखुलेको
नेपाल	जम्मा	सङ्ख्या	२१९०५९२	७४४८५५	६४७६	१९८५४५	८०४६१४	१२५३१०	६७००५	४४९९२	८८४८८	८१०	५५०३	९४५३३	४२०९	५२५२
			१००.०	३४.०	०.३	९.१	३६.७	५.७	३.१	२.१	४.०	०.०	०.३	४.३	०.२	०.२
	तलब/नोकरी	सङ्ख्या	१४५०५३८	४४७४७६	३५०४	१६१७६९	६७५६९९	६५५०१	३४४१३	१७२०७	२३४२२	४९९	३५६७	१२१८७	२७२५	२५६९
			१००.०	३०.८	०.२	११.२	४६.६	४.५	२.४	१.२	१.६	०.०	०.२	०.८	०.२	०.२
	व्यापार/व्यवसाय	सङ्ख्या	१३१२६	५२२१	३६	८१५	३०८०	११८२	५५२	३०२	९६४	७	३८	८५७	३२	४०
			१००.०	३९.८	०.३	६.२	२३.५	९.०	४.२	२.३	७.३	०.१	०.३	६.५	०.२	०.३
	अध्ययन/तालिम	सङ्ख्या	२०९३७७	३३२६६	१९४०	१३५६	४१५४	३४७७४	१८६७८	१०६२९	३६१७९	१२६	९३६	६६४७७	४५९	४०३
			१००.०	१५.९	०.९	०.६	२.०	१६.६	८.९	५.१	१७.३	०.१	०.४	३१.७	०.२	०.२
	कामको खोजी	सङ्ख्या	२४२३८४	१०६७६८	४७५	२४१६१	८९२३४	८०४०	४८३४	१८३५	३९७५	८०	३३८	१६६१	४९१	४९२
			१००.०	४४.०	०.२	१०.०	३६.८	३.३	२.०	०.८	१.६	०.०	०.१	०.७	०.२	०.२
	आश्रित	सङ्ख्या	२२७०७२	१२९०६४	४१५	८४१७	२५३२८	१३४११	७२२९	१२१३३	१८०९७	७९	३३५	११४६९	३२२	७७३
			१००.०	५६.८	०.२	३.७	११.२	५.९	३.२	५.३	८.०	०.०	०.१	५.१	०.१	०.३
	अन्य	सङ्ख्या	२३९९४	१२४१७	५७	५१०	१४९९	१०५३	५८८	१९५०	४४९४	११	२२४	१०६८	६४	५९
			१००.०	५१.८	०.२	२.१	६.२	४.४	२.५	८.१	१८.७	०.०	०.९	४.५	०.३	०.२
नखुलेको	सङ्ख्या	२४१०१	१०६४३	४९	१५१७	५६२०	१३४९	७११	९३६	१३५७	८	६५	८१४	११६	९१६	
		१००.०	४४.२	०.२	६.३	२३.३	५.६	३.०	३.९	५.६	०.०	०.३	३.४	०.५	३.८	
प्रदेश																
कोशी	जम्मा	सङ्ख्या	३४३०३४	४६३२९	१११६	५१३८५	१८२५३७	१९९५०	१०१२२	१०१३९	१०३७१	११५	७६९	९१९३	५३६	४७२
			१००.०	१३.५	०.३	१५.०	५३.२	५.८	३.०	३.०	३.०	०.०	०.२	२.७	०.२	०.१
	तलब/नोकरी	सङ्ख्या	२६०७८२	२६६१९	७१४	४३९९६	१५९८१०	१३१८८	६०३५	४५५६	३३२२	७५	४७७	१३१४	३८५	२९१
			१००.०	१०.२	०.३	१६.९	६१.३	५.१	२.३	१.७	१.३	०.०	०.२	०.५	०.१	०.१
	व्यापार/व्यवसाय	सङ्ख्या	१७८४	७०४	७	१७२	४४५	११८	६७	५७	११४	१	८	८२	५	४
			१००.०	३९.५	०.४	९.६	२४.९	६.६	३.८	३.२	६.४	०.१	०.४	४.६	०.३	०.२

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश													नखुलेको
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य	
	अध्ययन/ तालिम	सङ्ख्या	२३९२४	५५६९	२४९	९५३	६३५	३४७	२४३६	९३६५	३२७८	९४	९९३	६५९०	४०	२७
			१००.०	२३.२	१.०	०.६	२.७	१४.५	१०.२	५.७	१३.७	०.९	०.८	२७.२	०.२	०.९
	कामको खोजी	सङ्ख्या	२९८२४	४८९७	७३	४७९०	९६७४३	९३७७	७९६	४६०	५३८	९३	२३	९७०	६४	४०
			१००.०	१६.४	०.२	१५.८	५६.९	४.६	२.४	१.५	१.८	०.०	०.९	०.६	०.२	०.९
	आश्रित	सङ्ख्या	२९५८९	६७३७	६४	९९५९	४०५५	९४८९	७५५	२९३४	२४७८	९	४४	९८४	३०	५९
			१००.०	३९.२	०.३	९.०	१८.८	६.९	३.५	१३.६	११.५	०.०	०.२	४.६	०.९	०.३
	अन्य	सङ्ख्या	३०९९	९२०९	९३	९३६	२९५	९९४	५५	६४७	५२६	९	२९	७९	३	८
			१००.०	३८.८	०.४	४.४	६.९	६.३	१.८	२०.९	१७.०	०.०	०.७	२.५	०.९	०.३
	नखुलेको	सङ्ख्या	२०३२	६९०	४	२६७	६३४	९९३	५८	९२०	९९५	२	३	५४	९	४३
			१००.०	३०.०	०.२	१३.९	३९.२	५.६	२.९	५.९	५.७	०.९	०.९	२.७	०.४	२.९
मधेस	जम्मा	सङ्ख्या	३०४२८६	४७३५६	८००	५४७६०	९८९६०४	२५४८	९८३८	७२३	३२६२	५०	२४६	९९२३	५६९	६९५
			१००.०	१५.६	०.३	१८.०	६२.३	०.८	०.६	०.२	१.९	०.०	०.९	०.६	०.२	०.२
	तलब/नोकरी	सङ्ख्या	२३३९९२	२८२७०	२९३	४३९५६	९५७०९२	९९४२	७६४	२५३	९०४५	३३	९५४	२९९	४९५	३६४
			१००.०	१२.९	०.९	१८.८	६७.९	०.५	०.३	०.९	०.४	०.०	०.९	०.९	०.२	०.२
	व्यापार/ व्यवसाय	सङ्ख्या	२५९२	९९८	४	३०४	९९९८	२८	३९	९३	५७	०	२	२६	४	७
			१००.०	३८.५	०.२	११.७	४३.९	१.९	१.२	०.५	२.२	०.०	०.९	१.०	०.२	०.३
	अध्ययन/ तालिम	सङ्ख्या	९९९४५	६२०४	४९८	२९०	५४८	९००६	७४९	२९९	९०२६	९	४८	९३९२	२९	३९
			१००.०	५९.९	४.२	१.८	४.६	८.४	६.२	२.४	८.६	०.९	०.४	९९.०	०.२	०.३
	कामको खोजी	सङ्ख्या	३७४५९	५९४७	३६	७६५५	२३९३८	९६०	९९९	५७	९४९	३	९३	३९	७५	८४
			१००.०	१३.७	०.९	२०.४	६३.९	०.४	०.३	०.२	०.४	०.०	०.०	०.९	०.२	०.२
आश्रित	सङ्ख्या	९३८७८	५२९३	३६	२९००	४९९९	९६६	९६०	९७	७२०	५	२०	२०२	२२	६६	
		१००.०	३८.९	०.३	१५.९	३६.०	१.२	१.२	०.७	५.२	०.०	०.९	१.५	०.२	०.५	
अन्य	सङ्ख्या	९८३९	७९६	७	९४०	५७८	२६	९४	९	२०७	०	७	३४	९९	२	
		१००.०	४३.५	०.४	७.६	३९.६	१.४	०.८	०.५	१९.३	०.०	०.४	१.९	०.६	०.९	
नखुलेको	सङ्ख्या	२५८९	६४८	६	३९५	९३३९	२०	९७	३	५८	०	२	२७	९३	६९	

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश													
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य	नखुलेको
			१००.०	२५.०	०.२	१५.३	५१.७	०.८	०.७	०.१	२.२	०.०	०.१	१.०	०.५	२.४
बागमती	जम्मा	सङ्ख्या	३९७९३०	३२१८३	२०९५	२७८९२	१३४१६४	४४८६३	२८१७७	१७०२२	४८५६५	३२५	२०३०	५७३४२	१८७५	१३९७
			१००.०	८.१	०.५	७.०	३३.७	११.३	७.१	४.३	१२.२	०.१	०.५	१४.४	०.५	०.४
	तलब/नोकरी	सङ्ख्या	२०९६१५	१७५५६	९९५	२२५७३	११२५९४	१९०९८	१२६८७	५१७६	९६४७	१७७	१२३५	६०१४	११०२	७६१
			१००.०	८.४	०.५	१०.८	५३.७	९.१	६.१	२.५	४.६	०.१	०.६	२.९	०.५	०.४
	व्यापार/व्यवसाय	सङ्ख्या	३२६२	६१६	१४	१२४	५३६	५४७	२५०	१३०	५२७	३	१३	४७२	१८	१२
			१००.०	१८.९	०.४	३.८	१६.४	१६.८	७.७	४.०	१६.२	०.१	०.४	१४.५	०.६	०.४
	अध्ययन/तालिम	सङ्ख्या	१०९९७८	५८०९	७८९	६८५	१८९४	१७४२१	९८७९	६०४३	२४४१९	७३	४१२	४२००२	३३०	२२२
			१००.०	५.३	०.७	०.६	१.७	१५.८	९.०	५.५	२२.२	०.१	०.४	३८.२	०.३	०.२
	कामको खोजी	सङ्ख्या	२८५१३	२७०४	१४८	३००१	१४६९८	२५८८	१८७९	५९९	१४४०	३०	१२०	९४५	२०४	१५७
			१००.०	९.५	०.५	१०.५	५१.५	९.१	६.६	२.१	५.१	०.१	०.४	३.३	०.७	०.६
	आश्रित	सङ्ख्या	३७७९३	४४०५	११७	१२४६	३५६८	४५५१	२९८०	४२६०	९३१८	३३	११४	६९१५	१५६	१३०
			१००.०	११.७	०.३	३.३	९.४	१२.०	७.९	११.३	२४.७	०.१	०.३	१८.३	०.४	०.३
	अन्य	सङ्ख्या	६२९४	७४६	१८	११५	३२७	४१८	३५३	६३७	२७६३	९	११६	७३२	४४	१६
			१००.०	११.९	०.३	१.८	५.२	६.६	५.६	१०.१	४३.९	०.१	१.८	११.६	०.७	०.३
	नखुलेको	सङ्ख्या	२४७५	३४७	१४	१४८	५४७	२४०	१४९	१७७	४५१	०	२०	२६२	२१	९९
			१००.०	१४.०	०.६	६.०	२२.१	९.७	६.०	७.२	१८.२	०.०	०.८	१०.६	०.८	४.०
गण्डकी	जम्मा	सङ्ख्या	२८६५९३	५४६६६	१०६५	१६०८१	१२१६२१	३४८६१	१६४३६	११३५१	१३१८४	१०४	८७२	१५१४८	३४५	८५९
			१००.०	१९.१	०.४	५.६	४२.४	१२.२	५.७	४.०	४.६	०.०	०.३	५.३	०.१	०.३
	तलब/नोकरी	सङ्ख्या	१९४८६३	३७२४४	७६९	१३०७४	१०२१०५	१८८०२	९४३०	४७९९	४६६४	७१	५९९	२७२९	२२८	३४९
			१००.०	१९.१	०.४	६.७	५२.४	९.६	४.८	२.५	२.४	०.०	०.३	१.४	०.१	०.२
	व्यापार/व्यवसाय	सङ्ख्या	१४८९	२८८	४	४८	३३९	२८४	१२२	६०	१३६	०	४	१९२	२	१०
			१००.०	१९.३	०.३	३.२	२२.८	१९.१	८.२	४.०	९.१	०.०	०.३	१२.९	०.१	०.७
	अध्ययन/तालिम	सङ्ख्या	२८९६६	२२४१	१३९	१०५	४०९	७८४६	२९६६	१६६८	३८८२	१६	९८	९५२१	२७	४८
			१००.०	७.७	०.५	०.४	१.४	२७.१	१०.२	५.८	१३.४	०.१	०.३	३२.९	०.१	०.२

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश														
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य	नखुलेको	
	कामको खोजी	सङ्ख्या	२३२४०	४९१७	८३	१४२२	११४८७	२१७	१३३२	४३५	९०२	८	७५	३२०	३८	५०	
			१००.०	२१.२	०.४	६.१	४९.४	९.३	५.७	१.९	३.९	०.०	०.३	१.४	०.२	०.२	
	आश्रित	सङ्ख्या	२९७४४	७७३०	५६	११२७	५५९९	४७५९	२१४४	३४२२	२७२७	८	६१	१९३०	२९	१५२	
			१००.०	२६.०	०.२	३.८	१८.८	१६.०	७.२	११.५	९.२	०.०	०.२	६.५	०.१	०.५	
	अन्य	सङ्ख्या	२५८३	९४८	५	६०	१६४	२५५	८३	४८२	४२५	०	२०	१२८	२	११	
			१००.०	३६.७	०.२	२.३	६.३	९.९	३.२	१८.७	१६.५	०.०	०.८	५.०	०.१	०.४	
	नखुलेको	सङ्ख्या	५७०८	१२९८	९	२४५	१५१८	७४४	३५९	४८५	४४८	१	१५	३२८	१९	२३९	
			१००.०	२२.७	०.२	४.३	२६.६	१३.०	६.३	८.५	७.८	०.०	०.३	५.७	०.३	४.२	
	लुम्बिनी	जम्मा	सङ्ख्या	४२०९०६	१८७७०३	९४६	३२३९५	१४७०१९	१८०६७	८४६७	४९५८	९६३२	१७	११२४	८८३६	५७	१०१७
				१००.०	४४.६	०.२	७.७	३४.९	४.३	२.०	१.२	२.३	०.०	०.३	२.१	०.१	०.२
		तलव/नोकरी	सङ्ख्या	२९५३६४	१२४१३३	६०७	२५९५४	१२०८९४	१०४७५	४५६९	२०९४	३३९९	१२२	७९०	१४५७	४०९	४६१
				१००.०	४२.०	०.२	८.८	४०.९	३.५	१.५	०.७	१.२	०.०	०.३	०.५	०.१	०.२
व्यापार/व्यवसाय		सङ्ख्या	२६३६	१४७४	२	१३१	५६३	१६३	७	४०	१०१	३	९	७२	३	४	
			१००.०	५५.९	०.१	५.०	२१.४	६.२	२.७	१.५	३.८	०.१	०.३	२.७	०.१	०.२	
अध्ययन/तालिम		सङ्ख्या	२१७७०	५५९७	१७	१३८	४९१	३७०४	२०००	१०१०	२६८३	१२	१२८	५७५८	३२	४६	
			१००.०	२५.७	०.८	०.६	२.३	१७.०	९.२	४.६	१२.३	०.१	०.६	२६.४	०.१	०.२	
कामको खोजी		सङ्ख्या	४९४३६	२४४३६	७८	४४२१	१७३३४	१२५०	६३२	२२३	६७	१०	७६	१६५	६१	७९	
			१००.०	४९.४	०.२	८.९	३५.१	२.५	१.३	०.५	१.४	०.०	०.२	०.३	०.१	०.२	
आश्रित		सङ्ख्या	४२५४७	२६६९६	७०	१४०५	६२७३	२१४९	१०१२	१२९४	२१४२	२०	७५	११९१	४०	१८०	
			१००.०	६२.७	०.२	३.३	१४.७	५.१	२.४	३.०	५.०	०.०	०.२	२.८	०.१	०.४	
अन्य	सङ्ख्या	३७९३	२६७०	६	४१	१७६	१४०	७२	१६०	४१२	१	३४	६६	०	१५		
		१००.०	७०.४	०.२	१.१	४.६	३.७	१.९	४.२	१०.९	०.०	०.९	१.७	०.०	०.४		
नखुलेको	सङ्ख्या	५३६०	२६९७	१२	३०५	१२८८	१८६	१११	१३७	२२४	३	१२	१२७	२६	२३२		
		१००.०	५०.३	०.२	५.७	२४.०	३.५	२.१	२.६	४.२	०.१	०.२	२.४	०.५	४.३		
कर्णाली	जम्मा	सङ्ख्या	९४३२०	६६३५७	१६६	८७२६	१४४११	१५१०	६३४	२४८	११५५	१४	१६७	४६४	११६	३५२	

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश													
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य	नखुलेको
सुदूर पश्चिम	तलव/नोकरी	सङ्ख्या	१००.०	७०.४	०.२	९.३	१५.३	१.६	०.७	०.३	१.२	०.०	०.२	०.५	०.१	०.४
			५०६३२	३१५८८	६७	६२६९	१०५४७	८०६	३०५	१०२	५०८	५	१२१	८५	६६	१६३
	व्यापार/ व्यवसाय	सङ्ख्या	१००.०	६२.४	०.१	१२.४	२०.८	१.६	०.६	०.२	१.०	०.०	०.२	०.२	०.१	०.३
			३७७	२८२	३	२५	२८	१६	५	२	११	०	०	४	०	१
	अध्ययन/ तालिम	सङ्ख्या	१००.०	७४.८	०.८	६.६	७.४	४.२	१.३	०.५	२.९	०.०	०.०	१.१	०.०	०.३
			२२७३	९९४	३४	३२	३९	३९७	१७२	७०	१९८	१	१३	३१४	३	६
	कामको खोजी	सङ्ख्या	१००.०	४३.७	१.५	१.४	१.७	१७.५	७.६	३.१	८.७	०.०	०.६	१३.८	०.१	०.३
			२६६५३	२०८७४	३३	१९६०	३२००	२११	७९	२३	१७७	६	१५	७	२४	४४
	आश्रित	सङ्ख्या	१००.०	७८.३	०.१	७.४	१२.०	०.८	०.३	०.१	०.७	०.०	०.१	०.०	०.१	०.२
			११३९४	१०१६३	२३	३२८	४१६	५४	६१	४१	१९०	१	१०	३७	११	५९
	अन्य	सङ्ख्या	१००.०	८९.२	०.२	२.९	३.७	०.५	०.५	०.४	१.७	०.०	०.१	०.३	०.१	०.५
			१३३९	१२२६	५	९	१९	८	३	५	४५	०	५	१०	२	२
	नखुलेको	सङ्ख्या	१००.०	९१.६	०.४	०.७	१.४	०.६	०.२	०.४	३.४	०.०	०.४	०.७	०.१	०.१
			१६५२	१२३०	१	१०३	१६२	१८	९	५	२६	१	३	७	१०	७७
		सङ्ख्या	१००.०	७४.५	०.१	६.२	९.८	१.१	०.५	०.३	१.६	०.१	०.२	०.४	०.६	४.७
			३४३५२३	३१०२६१	२८८	७३०६	१५२५८	३५११	१३३१	५५१	२३१९	३१	२९५	१६२७	२०५	५४०
	सङ्ख्या	१००.०	९०.३	०.१	२.१	४.४	१.०	०.४	०.२	०.७	०.०	०.१	०.५	०.१	०.२	
		२०५२९०	१८२०६६	१३९	५९४७	१२६५७	१९९०	६२३	२२७	८३७	१६	१९१	२९७	१२०	१८०	
	सङ्ख्या	१००.०	८८.७	०.१	२.९	६.२	१.०	०.३	०.१	०.४	०.०	०.१	०.१	०.१	०.१	
		९८६	८५९	२	११	५१	२६	६	०	१८	०	२	९	०	२	
	सङ्ख्या	१००.०	८७.१	०.२	१.१	५.२	२.६	०.६	०.०	१.८	०.०	०.२	०.९	०.०	०.२	
		१०५२१	६८६०	६८	३३	१३८	९२९	४८४	१८२	६९३	१	४४	१०६०	६	२३	
	सङ्ख्या	१००.०	६५.२	०.६	०.३	१.३	८.८	४.६	१.७	६.६	०.०	०.४	१०.१	०.१	०.२	
		४७२५९	४३७९३	२४	९९२	१८३४	२८३	८५	३८	९८	१०	१६	२३	२५	३८	
	सङ्ख्या	१००.०	९२.७	०.१	२.१	३.९	०.६	०.२	०.१	०.२	०.०	०.०	०.०	०.१	०.१	
		४७२५९	४३७९३	२४	९९२	१८३४	२८३	८५	३८	९८	१०	१६	२३	२५	३८	

क्षेत्र	कारण	सङ्ख्या /	गएको देश												
			जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्य पूर्व	अन्य एसियन	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपियन	यु एस ए /क्यानाडा	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिकन	प्यासिफिक	अन्य
आश्रित	सङ्ख्या	७०१२७	६८०४०	४९	२६०	४२६	२४३	११७	८५	५२२	३	११	२१०	३४	१२७
		१००.०	९७.०	०.१	०.४	०.६	०.३	०.२	०.१	०.७	०.०	०.०	०.३	०.०	०.२
अन्य	सङ्ख्या	५०५५	४८३०	३	९	२०	१२	८	१०	११६	०	२१	१९	२	५
		१००.०	९५.५	०.१	०.२	०.४	०.२	०.२	०.२	२.३	०.०	०.४	०.४	०.०	०.१
नखुलेको	सङ्ख्या	४२८५	३८१३	३	५४	१३२	२८	८	९	३५	१	१०	९	१८	१६५
		१००.०	८९.०	०.१	१.३	३.१	०.७	०.२	०.२	०.८	०.०	०.२	०.२	०.४	३.९

अनुसूची ७ : प्रदेशअनुसारको जातजाति विवरण, रा.ज.ग. २०७८

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
जम्मा	२९९६४५७८	१००.०	४९६९४९२	१००.०	६९९४६००	१००.०	६९९६८६६	१००.०	२४६६४२७	१००.०	५९२२०७८	१००.०	९६८८४९२	१००.०	२६९४७८३	१००.०
क्षेत्री	४७९६९९५	१६.४	७४४०७६	१५.०	९८००२	१.६	९०६४७५६	१७.४	३२३९५९	१३.९	७२९३५८	१४.२	७९९८८९	४२.२	९९२४९५५	४९.७
ब्राह्मण - पहाड	३२९२३७३	११.३	५७३९६७	११.६	८०३८७	१.३	९०९९४८०	१७.८	४९२६४०	२०.०	५७७९९०	११.३	९३५६९७	८.०	३४९९७२	९२.७
मगर	२०९३४९८	६.९	९९६६९८	४.०	६५९४२	१.९	३९२४०९	५.९	४६४३९०	१८.८	७४६९५४	१४.६	९७६०६८	१०.४	५२७९७	२.०
थारू	९८०७२४	६.२	२०९५९९	४.२	३०९०३८	४.९	९९०२८४	१.८	४७६९९	१.९	७३२०६९	१४.३	८७७३	०.५	३९७८२२	१४.८
तामाङ	९६३९८६६	५.६	२२८८३८	४.६	९२२९४	२.०	९२९६५९७	१९.९	५०३४९	२.०	७८३९	०.२	४३४८	०.३	९७८९	०.४
नेवा (नेवार)	९३४९३६३	४.६	९७८४०५	३.६	३७३५६	०.६	९५२४६०	१५.६	९०९४५०	४.९	६२५९९	१.२	४५४४	०.३	४५४९	०.२
विश्वकर्मा	९४७००९०	५.०	९६७०३८	३.४	२८३४४	०.५	९६८९६९	२.७	२२९८५७	९.३	३९९२८२	६.९	२७३९६२	९६.२	२९९३६६	९०.८
मुसलमान	९४९८६७७	४.९	२०२३८६	४.९	७२७७६	१३.०	३२८८६	०.५	९८३४७	०.७	३६५९३७	७.९	३२०३	०.२	३९४२	०.९
यादव	९२२८५८९	४.२	७०२८९	१.४	९२६५०८	१५.२	९९६२७	०.३	९४६६	०.९	२०९४८९	४.९	२९३	०.०	९९७	०.०
राई	६४०६७४	२.२	५०६४२२	१०.२	९०२९०	०.२	९९२३६४	१.८	७५९९	०.३	२६२८	०.९	५३४	०.०	९९७	०.०
गुरुङ	५४३७९०	१.९	६३३७०	१.३	३०४९	०.०	९४०७८२	२.३	२७२२७०	९९.०	४७४९४	०.९	९२५४६	०.७	४२७९	०.२
परियार	५६५९३२	१.९	९९९२७	१.९	९६७७	०.२	९४५२०	१.५	९०९५२९	४.९	९८५७३	१.९	६८४६५	४.९	९०९२४९	३.८
ठकुरी	४९४४७०	१.७	८२७	०.२	९०००६	०.२	५०४६९	०.८	४९८८०	१.७	७५३७५	१.५	९७७९७	९०.५	९३९२९८	४.९
याक्थुङ/लिम्बु	४९४७०४	१.४	३८७५९५	७.८	५२८	०.०	२३८९३	०.४	९४९३	०.९	६४२	०.०	२२९	०.०	४९२	०.०
मिजार	४५२२२९	१.६	४८७५७	१.०	५९७	०.९	८४६९०	१.४	९९२९९९	४.६	७६२२३	१.५	४७८८४	२.८	७५७९३	२.८
तेली	४३९३४७	१.५	४५८३३	०.९	३२४७०५	५.३	९९९८६	०.२	९६२	०.०	४८९९९	०.९	९८	०.०	३७२	०.०
चमार/हरिजन/ राम	३९३२५५	१.३	९४०९९	०.३	२६९३९६	४.४	९९६८	०.०	०	०.०	९०७५८९	२.९	०	०.०	२९९	०.०
कोइरी/कुसवाहा	३५५७०७	१.२	४२९५०	०.८	२७९५५	४.५	५०५२	०.९	४८५	०.०	३९७००	०.६	५२	०.०	९९३	०.०
मुसहर	२६४९७४	०.९	७४९९९	१.५	९७९५३	२.९	३२३४	०.९	९०२८	०.०	६६०३	०.९	३५	०.०	९०	०.०
कुर्मी	२७७७८६	१.०	५२७	०.९	९८०५८९	३.०	२५६६	०.०	४९७	०.०	८८७२७	१.७	४९	०.०	९५	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
सन्यासी/दसनामी	१९८८४९	०.७	३४४३७	०.७	१९७४	०.३	४०५७३	०.७	१३६४०	०.६	४५१८४	०.९	२१८८२	१.३	२३४१९	०.९
धानुक	२५२१०५	०.९	३१०५२	०.६	२१७०९६	३.६	२७०३	०.०	१८१	०.०	२६४	०.०	३२	०.०	७७७	०.०
दुसाध/पासवान/ पासी	२५०९७७	०.९	१४४२४	०.३	१७६१९०	२.९	१६८४	०.०	२३३	०.०	५८३१९	१.१	५१	०.०	७६	०.०
मल्लाह	२०७००६	०.७	२४२३७	०.५	१४१६३८	२.३	१७९८	०.०	४१७	०.०	३८६३७	०.८	१८९	०.०	९०	०.०
केवट	१८४२९८	०.६	२६७४९	०.५	९२३४६	१.५	७८७	०.०	२०७	०.०	६४१२१	१.३	२९	०.०	५९	०.०
कथबनियाँ	५२४६६	०.२	३९५६	०.१	३३०२९	०.५	२१५१	०.०	५६०	०.०	१२४४२	०.२	१४१	०.०	१८७	०.०
ब्राह्मण-तराई	२१७७७४	०.७	२३७५८	०.५	१०१०९३	१.७	२३२४६	०.४	५४५१	०.२	६२०९४	१.२	३२०	०.०	१८५२	०.१
कलवार	१३४९१४	०.५	७७७७	०.२	१०१८६०	१.७	८३९९	०.१	१००४	०.०	१५७९५	०.३	१७	०.०	६२	०.०
कानु	१५२८६८	०.५	९३१	०.०	१३९०८८	२.३	३७५	०.१	४६५	०.०	८६०७	०.२	३४	०.०	२८	०.०
कुमाल	१२९७०२	०.४	६९२०	०.१	५४८६	०.१	२२२१३	०.४	४०४९७	१.६	४९९७१	१.०	२३०१	०.१	२३१४	०.१
घर्ती/भुजेल	१२०२४५	०.४	३७७०३	०.८	६६८५	०.१	३४७०४	०.६	२८७५१	१.२	९७३७	०.२	१६९४	०.१	९७	०.०
हजाम/ठाकुर	१३६४८७	०.५	१५४४७	०.३	८८८०४	१.५	७२३८	०.१	९०१	०.०	२३४०७	०.५	२५०	०.०	४४०	०.०
राजवंशी	१३२५६४	०.५	१२७९८५	२.६	१०१६	०.०	१८७८	०.०	२७७	०.०	९०१	०.०	९९	०.०	४०८	०.०
शेर्पा	१३०६३७	०.४	७०३४८	१.४	२४३	०.०	५८११९	१.०	१२५३	०.१	४३१	०.०	११६	०.०	१२७	०.०
धोवी	१०१०८९	०.३	२६६५	०.१	६२५७७	१.०	१११९	०.०	१९४	०.०	३४३४०	०.७	१८	०.०	१७६	०.०
तत्मा/तत्वा	१२६०१८	०.४	६६६६	०.१	११७५०७	१.९	१०८२	०.०	१७६	०.०	४७८	०.०	३८	०.०	७	०.०
लोहार	१००६८०	०.३	३८२१	०.१	६६६२६	१.१	२०९८	०.०	०	०.०	१५८४९	०.३	०	०.०	१२२८६	०.५
खत्वे	१२४०६२	०.४	१०७३६	०.२	११२५२१	१.८	४८२	०.०	१११	०.०	१६२	०.०	१९	०.०	३१	०.०
सुँडी	१०७३८०	०.४	१२१७३	०.२	८९८९६	१.५	४३५३	०.१	९३	०.०	७४८	०.०	०	०.०	१०८	०.०
दनुवार	८२७८४	०.३	१६९००	०.३	३३१२५	०.५	३२५६२	०.५	१०३	०.०	६७	०.०	१४	०.०	१३	०.०
हलुवाई	७१७९६	०.२	२१२६५	०.४	४५४४४	०.७	१५३७	०.०	१४३	०.०	३२६१	०.१	४६	०.०	१००	०.०
माझी	१११३५२	०.४	२९८५०	०.६	२९५९९	०.५	४१६७१	०.७	४१८८	०.२	२९६०	०.१	१७००	०.१	१३८४	०.१
बरई	६८०११	०.२	३१२५	०.१	४७०९९	०.८	१०६०	०.०	१९२	०.०	१६४८१	०.३	०	०.०	४६	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
बिन	९६९७४	०.३	३५२८	०.१	८९४८२	१.५	८०४	०.०	३१३	०.०	२८११	०.१	०	०.०	३३	०.०
नुनीया	१०८७२३	०.४	१३७२६	०.३	७२९७६	१.२	७१७	०.०	१९९	०.०	१९७८९	०.४	२३	०.०	१२९३	०.०
चेपाड/प्रजा	८४३६४	०.३	९८	०.०	३६२	०.०	७७९१४	१.३	५६१७	०.२	३४९	०.०	०	०.०	१६	०.०
सोनार	९३३८०	०.३	७२८६	०.१	६२१८३	१.०	५६०२	०.१	२१५१	०.१	१०९४३	०.२	१७४९	०.१	३४६६	०.१
कुम्हार	९५७२४	०.३	५१०४	०.१	७२४५४	१.२	७५९	०.०	०	०.०	१७४०७	०.३	०	०.०	०	०.०
सुनुवार	७८९१०	०.३	२१६४९	०.४	२६६१	०.०	३४५२७	०.६	५२३३	०.२	९६८९	०.२	३३९९	०.२	१७५२	०.१
बाँतर/सरदार	६१६८७	०.२	३९६६२	०.८	२१६८६	०.४	३३९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
कहर	५९८८२	०.२	१६५३	०.०	१२०१५	०.२	३२३	०.०	१४५	०.०	४५७२३	०.९	०	०.०	२०	०.०
सन्थाल	५७३१०	०.२	५६४७७	१.१	१४५	०.०	४२९	०.०	१०७	०.०	१२५	०.०	११	०.०	१६	०.०
मारवाडी	३३८०३	०.१	१४०५०	०.३	७४०८	०.१	९६७९	०.२	१७१	०.०	२२०६	०.०	०	०.०	२८५	०.०
कायस्थ	३३५०२	०.१	५५१०	०.१	२११०९	०.३	३१४५	०.१	१४७	०.०	३३७१	०.१	०	०.०	२१५	०.०
राजपूत	४६५७७	०.२	४५६७	०.१	३३४५५	०.५	२३००	०.०	१७४	०.०	५९५६	०.१	०	०.०	१२२	०.०
बादी	११४७०	०.०	२०६	०.०	२१९	०.०	४९०	०.०	१४३	०.०	३०६८	०.१	४७६४	०.३	२५८०	०.१
उराँव/कुडुख	४६८४०	०.२	३६००४	०.७	६९५३	०.१	२५१	०.०	२१	०.०	३३४९	०.१	१७	०.०	२४५	०.०
गनगाई	४१४४६	०.१	४१२२६	०.८	५०	०.०	११३	०.०	०	०.०	२०	०.०	२९	०.०	०	०.०
लोघ	३९८७२	०.१	२०	०.०	७६	०.०	६९	०.०	५३	०.०	३९६०५	०.८	०	०.०	४४	०.०
बडही/बढई	५२४३७	०.२	६९७७	०.१	३०२११	०.५	९३४	०.०	१२२	०.०	१४०७६	०.३	२८	०.०	८९	०.०
थामी	३२७४३	०.१	२३५९	०.०	५३७	०.०	२९४०७	०.५	८२	०.०	३७	०.०	२८६	०.०	३५	०.०
कुलुड	३३३८८	०.१	३२१८०	०.६	०	०.०	११०७	०.०	८८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
बंगाली	१३८००	०.०	१२०६०	०.२	५४२	०.०	७६६	०.०	६०	०.०	३३५	०.०	०	०.०	३४	०.०
गडेरी/भेडियार	३५४९७	०.१	३७५८	०.१	१६७१४	०.३	२११	०.०	०	०.०	१४७४१	०.३	४३	०.०	२१	०.०
धिमाल	२५६४३	०.१	२४४३५	०.५	१०५	०.०	९२८	०.०	८२	०.०	६१	०.०	२५	०.०	०	०.०
याक्खा	१७४६०	०.१	१६४५१	०.३	९०	०.०	६८२	०.०	३९	०.०	१८२	०.०	०	०.०	१०	०.०
घले	३५४३४	०.१	२२३३	०.०	३६८	०.०	२१६३२	०.४	१०७२२	०.४	२५४	०.०	१९३	०.०	३२	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
ताजपुरिया	२०९८९	०.१	२०६०५	०.४	२६	०.०	३३७	०.०	७	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०
खवास	२२५५१	०.१	१८९२४	०.४	२३२	०.०	६१९	०.०	१२६८	०.१	१४५७	०.०	२६	०.०	२५	०.०
दराइ	१८६९५	०.१	९९	०.०	७२	०.०	१०३११	०.२	७५८१	०.३	५७७	०.०	३१	०.०	२४	०.०
माली	१९६०५	०.१	११६२	०.०	१३९७४	०.२	४३१	०.०	१००	०.०	३५४८	०.१	५२	०.०	३३८	०.०
धुनीया	१५०३३	०.१	५१२	०.०	७६९८	०.१	१५४	०.०	२१	०.०	६६१६	०.१	१३	०.०	१९	०.०
पहरी	१५०१५	०.१	३०३	०.०	८०३	०.०	१३५०४	०.२	९६	०.०	७४	०.०	३०	०.०	२०५	०.०
राजधोव	१५३९१	०.१	१०३७	०.०	१३६७४	०.२	३४१	०.०	४७	०.०	२००	०.०	६३	०.०	२९	०.०
भोटे	१५८१८	०.१	४७८६	०.१	७२	०.०	२६३२	०.०	७४१	०.०	७२	०.०	६०५५	०.४	१४६०	०.१
डोम	१९९०१	०.१	४७७५	०.१	१४०६०	०.२	३७५	०.०	०	०.०	६९१	०.०	०	०.०	०	०.०
थकाली	११७४१	०.०	१०८	०.०	६२	०.०	३३६९	०.१	५८५१	०.२	१९८९	०.०	२४७	०.०	११५	०.०
कोरी	२०६७०	०.१	४२४	०.०	११०२	०.०	२४९	०.०	६९	०.०	१८६२३	०.४	१४४	०.०	५९	०.०
छन्त्याल/छन्तेल	११९६३	०.०	२७	०.०	१८	०.०	१३५९	०.०	८५०२	०.३	१७९१	०.०	२३९	०.०	२७	०.०
होल्मो/योल्मोपा	९८१९	०.०	१२८१	०.०	०	०.०	७९८९	०.१	५११	०.०	०	०.०	२४	०.०	०	०.०
बोटे	११२५८	०.०	२७४	०.०	५३८	०.०	३६५२	०.१	४४९६	०.२	१९०३	०.०	१७०	०.०	२२५	०.०
राजभर	२९२४०	०.१	३५१०	०.१	४६८९	०.१	८७	०.०	३९	०.०	२०९०३	०.४	०	०.०	१०	०.०
बराम/बरामु	७८५९	०.०	३४	०.०	३७	०.०	१३०३	०.०	६४५२	०.३	२९	०.०	०	०.०	०	०.०
पंजाबी/सिख	१८४६	०.०	१४६	०.०	१२२	०.०	४०८	०.०	४६	०.०	११०२	०.०	०	०.०	१३	०.०
नाछिरिड	७३००	०.०	७०१०	०.१	६	०.०	२५६	०.०	११	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०
याम्फु	९१११	०.०	८८९९	०.२	४६	०.०	१६६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
गाइने	६९७१	०.०	२६८	०.०	६७	०.०	९०५	०.०	१४४६	०.१	३४१५	०.१	८३१	०.०	३९	०.०
चाम्लिड	१२१७८	०.०	१०८०२	०.२	३६	०.०	१२८६	०.०	१६	०.०	०	०.०	११	०.०	१९	०.०
आठपहरिया	५८७८	०.०	५६४१	०.१	११३	०.०	८३	०.०	०	०.०	२९	०.०	०	०.०	०	०.०
जिरेल	६०३१	०.०	४८	०.०	१८	०.०	५८५८	०.१	७	०.०	१७	०.०	१७	०.०	०	०.०
दुरा	५५८१	०.०	९७	०.०	११	०.०	१२५२	०.०	४१३५	०.२	३१	०.०	३५	०.०	२०	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
सरवरिया	५७९३	०.०	४६०२	०.१	११४२	०.०	३६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
मेचे	५१९३	०.०	४९९७	०.१	६५	०.०	५२	०.०	०	०.०	६८	०.०	०	०.०	०	०.०
वान्तवा	१५७९	०.१	१४९८५	०.३	६	०.०	६४७	०.०	४७	०.०	२८	०.०	०	०.०	०	०.०
राजी	५१२५	०.०	२२	०.०	०	०.०	२४	०.०	०	०.०	१०४९	०.०	१५०२	०.१	२५२१	०.१
डोल्पो	५८१८	०.०	०	०.०	०	०.०	४५२	०.०	१४८	०.०	०	०.०	५२०५	०.३	०	०.०
हलखोर	२९२९	०.०	१७१	०.०	२६५८	०.०	६	०.०	०	०.०	८४	०.०	०	०.०	०	०.०
व्यांसी/सौका	५७१८	०.०	१३	०.०	४८	०.०	३२९	०.०	०	०.०	१०९	०.०	३८९०	०.२	१३२२	०.०
अमात	४६४७१	०.२	१३९००	०.३	३१९९९	०.५	३५२	०.०	९७	०.०	१२०	०.०	०	०.०	०	०.०
थुलुङ	६२३९	०.०	५७१७	०.१	२३	०.०	४७४	०.०	१६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
लेप्चा	३५७८	०.०	३३०२	०.१	०	०.०	२१४	०.०	१८	०.०	३०	०.०	०	०.०	०	०.०
पथरकट/कुशवा डिया	३३४३	०.०	८२	०.०	२३९	०.०	७१	०.०	१२	०.०	२९३६	०.१	०	०.०	०	०.०
मेवाहाङ	५७२७	०.०	५५९७	०.१	०	०.०	१२६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
बाहिङ	६५४७	०.०	६०२१	०.१	३९	०.०	४७१	०.०	५	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०
नटुवा	२८९६	०.०	०	०.०	१९८५	०.०	११	०.०	१	०.०	८९१	०.०	०	०.०	०	०.०
हायु	३०६९	०.०	८४	०.०	२२५	०.०	२७४५	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
धन्कार/धरिकार	४०९०	०.०	०	०.०	२०८९	०.०	०	०.०	०	०.०	१९८८	०.०	०	०.०	०	०.०
ल्होपा	१३९०	०.०	१०	०.०	१३	०.०	५५	०.०	१३११	०.१	०	०.०	०	०.०	०	०.०
मुण्डा	३५८९	०.०	३५२९	०.१	२०	०.०	३४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
देव	७४१८	०.०	३७२६	०.१	२९९५	०.०	५९८	०.०	१४	०.०	३५	०.०	१२	०.०	३८	०.०
ढाँडी	२३३९	०.०	३७	०.०	४	०.०	६९	०.०	२६	०.०	२१९३	०.०	०	०.०	०	०.०
कमर	२५३२	०.०	१०८७	०.०	२९७	०.०	५२४	०.०	४१९	०.०	१८३	०.०	१९	०.०	०	०.०
किसान	१४७९	०.०	१३५८	०.०	०	०.०	५२	०.०	०	०.०	६३	०.०	०	०.०	०	०.०
साम्पाङ	४८४१	०.०	४६१२	०.१	०	०.०	२१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
कोचे	८४७	०.०	७१४	०.०	०	०.०	४३	०.०	४४	०.०	२७	०.०	०	०.०	०	०.०
ल्होमी	३५५	०.०	१४०	०.०	११	०.०	१९२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
खालिङ	५८८९	०.०	५३४६	०.१	०	०.०	५१९	०.०	६	०.०	१२	०.०	०	०.०	०	०.०
तोप्लेगोला	६४२	०.०	६२१	०.०	०	०.०	१६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
चिडिमार	१६१५	०.०	१८२	०.०	१८	०.०	२५	०.०	०	०.०	१३९०	०.०	०	०.०	०	०.०
वालुङ	४८१	०.०	२७८	०.०	०	०.०	१९१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
लोहोरूङ	२५९८	०.०	२३२०	०.०	२३	०.०	१०३	०.०	६३	०.०	५६	०.०	२५	०.०	०	०.०
कलार	९३१	०.०	५४	०.०	५५५	०.०	१३५	०.०	४१	०.०	१२२	०.०	१६	०.०	०	०.०
राउटे	५६६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१४७	०.०	४१९	०.०
नुराङ	३६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२२	०.०	०	०.०	०	०.०
कुसुण्डा	२५३	०.०	०	०.०	०	०.०	७२	०.०	४४	०.०	१०४	०.०	०	०.०	०	०.०
रानाथारू	८३३०८	०.३	५१	०.०	१५८	०.०	३५४	०.०	१३७	०.०	१८३	०.०	१२६	०.०	८२२९९	३.१
भूमिहार	३२१९९	०.१	२८८	०.०	३०७६९	०.५	९११	०.०	४२	०.०	१४६	०.०	०	०.०	४१	०.०
बनकारिया	१८०	०.०	०	०.०	०	०.०	७३	०.०	५६	०.०	४५	०.०	०	०.०	०	०.०
सुरेल	३१८	०.०	०	०.०	०	०.०	१५३	०.०	१३५	०.०	२४	०.०	०	०.०	०	०.०
चुम्बा/नुब्री	४४१४	०.०	१८	०.०	१७	०.०	२८१	०.०	४०९६	०.२	०	०.०	०	०.०	०	०.०
फ्री	९२१	०.०	८५०	०.०	०	०.०	४८	०.०	०	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०
मुगाल/मुगुम	२१२४	०.०	०	०.०	०	०.०	२८२	०.०	०	०.०	५३	०.०	१७८९	०.१	०	०.०
पुन	९८२७	०.०	०	०.०	०	०.०	९९२	०.०	८२१७	०.३	५४७	०.०	६२	०.०	०	०.०
रौनियार	२७२५८	०.१	४५२०	०.१	२०४३१	०.३	१९००	०.०	१८४	०.०	२२३	०.०	०	०.०	०	०.०
बनियाँ	५३६५५	०.२	६०२२	०.१	१६९९१	०.३	२२६१	०.०	४१४	०.०	२७६४१	०.५	२१	०.०	३०५	०.०
गोड/गोड	१२२६७	०.०	१५३	०.०	७८३७	०.१	७२	०.०	०	०.०	४२०४	०.१	०	०.०	०	०.०
कर्मारोड	१६६३	०.०	०	०.०	११	०.०	१८७	०.०	०	०.०	०	०.०	१४६५	०.१	०	०.०
खटिक	९१५२	०.०	२०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	९१२१	०.२	०	०.०	०	०.०

जातजातिको नाम	नेपाल		कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
बेलदार	३०३७	०.०	०	०.०	२२७३	०.०	०	०.०	०	०.०	७६१	०.०	०	०.०	०	०.०
चाइ/खुलौट	४८०५	०.०	१३३	०.०	४६५१	०.१	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
डोने	२१२५	०.०	२२३	०.०	०	०.०	१९०२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
केवरत	८८०९	०.०	८७९४	०.२	०	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०
अन्य	५८८८	०.०	३६८६	०.१	१०३	०.०	१८९	०.०	६१२	०.०	१३८५	०.०	१५२	०.०	२६४	०.०
विदेशी	१३७४०७	०.५	१९२५४	०.४	२७४२४	०.४	५१७७०	०.८	१२९५५	०.५	१८८३५	०.४	७३	०.०	६४५६	०.२
नखुलेको	४४३६	०.०	२४३	०.०	३४४	०.०	२१७६	०.०	३२२	०.०	११६८	०.०	४३	०.०	१४०	०.०
जम्मा	२९१६४५७८	१००.०	४९६१४१२	१००.०	६११४६००	१००.०	६११६८६६	१००.०	२४६६४२७	१००.०	५१२२०७८	१००.०	१६८८४१२	१००.०	२६९४७८३	१००.०

अनुसूची ट : मातृभाषाअनुसारको विवरण

मातृभाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
नेपाली	२२४६०२७	४५.३	३५२१०९	५.८	३४२७९८१	५६.०	१८१०००३	७३.४	२६०४६१४	५०.९	१५००१६१	८८.९	११४३५६२	४२.४	१३०८४४५७	४४.८६
मैथिली	५७९३४७	११.७	२५५१९१७	४१.७	७६४५५	१.२	३६४२	०.१	५७६१	०.१	६३२	०.०	४६३५	०.२	३२२२३८९	११.०५
भोजपुरी	२२०९८	०.४	११४९९६२	१८.८	६९७६३	१.१	१५०९०	०.६	५६२०६२	११.०	५५७	०.०	१२६३	०.०	१८२०७९५	६.२४
थारू	२१८५३४	४.४	२५४६८५	४.२	९५४२३	१.६	४२७९५	१.७	६९५९४९	१३.६	७७९१	०.५	३९८९१४	१४.८	१७४०९१	५.८८
तामाङ	१७४४४५	३.५	१००६६९	१.६	११००४४२	१८.०	३३४७	१.४	३८८४	०.१	१३२७	०.१	७८३७	०.३	१४२३०७५	४.८८
बज्जिका	५७५	०.०	११२७२५५	१८.४	४८०७	०.१	८३०	०.०	२१०	०.०	२१	०.०	६६	०.०	११३३७६४	३.८९
अवधी	९९४	०.०	१०२२	०.०	२३५७	०.०	८७५	०.०	८५५२६४	१६.७	५२३	०.०	३२४१	०.१	८६४२७६	२.९६
नेपालभाषा (नेवारी)	६२७४१	१.३	१२७९०	०.२	७२२९४३	११.८	३७८०१	१.५	२४५६०	०.५	६२९	०.०	१९१६	०.१	८६३३८०	२.९६
मगर टुट	१४३११७	२.९	४४३८५	०.७	१४६७३८	२.४	२३६७२९	९.६	१९४९४८	३.८	२७०७२	१.६	१७३२६	०.६	८१०३१५	२.७८
डोटेली	२०२	०.०	१४२	०.०	६३६१	०.१	२१५	०.०	४३०	०.०	६४६	०.०	४८६८६८	१८.१	४९४८६४	१.७०
उर्दु	११४९९४	२.३	२४९६१४	४.१	३९४९	०.१	१०६६	०.०	४३६८८	०.९	१८२	०.०	२९२	०.०	४१३७८५	१.४२
याकथुङ/लिम्बु	३३२५१२	६.७	२१७	०.०	१६६७४	०.३	६३२	०.०	२१२	०.०	६१	०.०	१२८	०.०	३५०४३६	१.२०
गुरूङ	२७३९०	०.६	१३३४	०.०	६७८९३	१.१	२०८०८८	८.४	२०२६३	०.४	१५१६	०.१	१५९०	०.१	३२८०७४	१.१२
मगही	१४५०२	०.३	२१५२३६	३.५	३३५	०.०	१८	०.०	११	०.०	०	०.०	१२	०.०	२३०११७	०.७९
बैतडेली	२८९	०.०	०	०.०	३६५	०.०	१५४	०.०	१५६	०.०	१२३	०.०	१५१५७	५.६	१५२६६६	०.५२
राई	९१७४६	१.८	४६७६	०.१	४४४०९	०.७	२७०६	०.१	४२८	०.०	११७	०.०	४३०	०.०	१४४५१२	०.५०
अछामी	२५	०.०	११	०.०	२१९	०.०	०	०.०	१५१८	०.०	११९६	०.१	१३८४७४	५.१	१४१४४४	०.४८
बान्तवा	१३३७४५	२.७	८९	०.०	३९४०	०.१	१६७	०.०	४०	०.०	०	०.०	१८	०.०	१३८००३	०.४७
राजवंशी	१२८१८९	२.६	९६	०.०	१०१२	०.०	३०४	०.०	४३०	०.०	१४	०.०	११८	०.०	१३०१६३	०.४५
शोर्पा	६५३९९	१.३	३२	०.०	५१२१२	०.८	५१२	०.०	१६८	०.०	४८६	०.०	८७	०.०	११७८९६	०.४०
खस	६३७	०.०	५५६	०.०	१६२७	०.०	२३४२	०.१	२६८२	०.१	१३५०५	६.३	२५८३	०.१	११७५११	०.४०
बझाङ्गी	१२	०.०	२६	०.०	२०४	०.०	०	०.०	३४	०.०	१४	०.०	९९३३४	३.७	९९६३१	०.३४
हिन्दी	१६४४०	०.३	१४२३२	०.२	२५३६८	०.४	५५७३	०.२	२७७९२	०.५	१२०४	०.१	७७९०	०.३	९८३९९	०.३४

मातृभाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
मगर खाम	१८३	०.०	२८८	०.०	१४५७	०.०	८०३०	०.३	५९१०४	१.२	१३५३५	०.८	९१५६	०.३	९१७५३	०.३१
चाम्लिङ	८२६४०	१.७	५४४	०.०	५६१५	०.१	१६२	०.०	३५	०.०	०	०.०	३८	०.०	८९०३७	०.३१
रानाथारू	०	०.०	०	०.०	३१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७७७२७	२.९	७७७६६	०.२७
चेपाङ	१५	०.०	२१६	०.०	५४८८९	०.९	३२०९	०.१	५८	०.०	०	०.०	०	०.०	५८३९२	०.२०
बाजुरेली	०	०.०	०	०.०	३०	०.०	०	०.०	३०	०.०	२४	०.०	५६३९६	२.१	५६४८६	०.१९
सन्थाली	५३४३८	१.१	३७	०.०	१५०	०.०	०	०.०	३५	०.०	०	०.०	०	०.०	५३६७७	०.१८
दनुवार	८२२४	०.२	८५३०	०.१	३३१९८	०.५	१७	०.०	०	०.०	०	०.०	१०	०.०	४९९९२	०.१७
दार्चुलेली	५१	०.०	०	०.०	२७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४५५६२	१.७	४५६४९	०.१६
उराउँ/कुडुख	३३२८४	०.७	५२९६	०.१	१६६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	११४	०.०	३८८७३	०.१३
कुलुङ	३६३७२	०.७	०	०.०	१४५५	०.०	७६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३७९१२	०.१३
अंगिका	३५९०३	०.७	१२	०.०	२८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३५९५२	०.१२
माझी	१३०६८	०.३	४७३६	०.१	१३२०८	०.२	१२३६	०.१	५१३	०.०	३३	०.०	१२३	०.०	३२९१७	०.११
सुनुवार	१३४५९	०.३	७६१	०.०	१८१५१	०.३	२०६	०.०	४४	०.०	१३	०.०	७४	०.०	३२७०८	०.११
थामी	१२३७	०.०	३९५	०.०	२५०८२	०.४	३९	०.०	२७	०.०	०	०.०	१९	०.०	२६८०५	०.०९
गनगाई	२६२१७	०.५	०	०.०	४०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५	०.०	२६२८१	०.०९
थुलुङ	२२४०९	०.५	५६	०.०	१८६२	०.०	६०	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	२४४०५	०.०८
बंगला	१६९६२	०.३	८३१	०.०	४२११	०.१	७२७	०.०	९०७	०.०	०	०.०	१२९	०.०	२३७७४	०.०८
घले	१४३१	०.०	२५८	०.०	१३२०३	०.२	७९९७	०.३	५६	०.०	८९	०.०	१५	०.०	२३०४९	०.०८
साम्पाङ	२०६८७	०.४	२२	०.०	८०६	०.०	१९	०.०	४५	०.०	०	०.०	१३	०.०	२१५९७	०.०७
मारवाडी	१०२४२	०.२	३९२६	०.१	६०५५	०.१	१३०	०.०	८७२	०.०	१५	०.०	९३	०.०	२१३३३	०.०७
डडेलधुरी	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१२८९	०.८	२१३००	०.०७
धिमाल	२००२२	०.४	२४	०.०	४९४	०.०	१२	०.०	२४	०.०	०	०.०	०	०.०	२०५८३	०.०७
ताजपुरिया	२०१६७	०.४	०	०.०	१६७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०३४९	०.०७
कुमाल	१०८४	०.०	४९	०.०	५२०४	०.१	६०२७	०.२	५७८६	०.१	१६	०.०	२६९	०.०	१८४३५	०.०६
खालिङ	१५३२६	०.३	१०	०.०	११५७	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१६५१४	०.०६
मुसलमान	७७७४	०.२	४४०३	०.१	६६८	०.०	१८३६	०.१	१०९८	०.०	५१	०.०	४२२	०.०	१६२५२	०.०६

मातृभाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
वाम्बुले	१३२१६	०.३	२४५	०.०	१७१८	०.०	८२	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	१५२८५	०.०५
बाहिड/बायुड	१३२१९	०.३	४८	०.०	११३२	०.०	३९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१४४४९	०.०५
याक्खा	१३६३९	०.३	०	०.०	५६१	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१४२४१	०.०५
संस्कृत	४४३३	०.१	५६३	०.०	३१८३	०.१	२९२४	०.१	१९६४	०.०	११७	०.०	७२२	०.०	१३९०६	०.०५
भुजेल	७११३	०.१	७१६	०.०	२५८७	०.०	२५१५	०.१	९८	०.०	०	०.०	५४	०.०	१३०८६	०.०४
भोटे	४६०३	०.१	०	०.०	१५४४	०.०	१८१	०.०	०	०.०	५६३६	०.३	९३०	०.०	१२८९५	०.०४
दरई	५४	०.०	१५	०.०	७५७३	०.१	४३३८	०.२	१६७	०.०	०	०.०	०	०.०	१२१५६	०.०४
याम्फु/याम्फे	१०४७६	०.२	०	०.०	२६१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१०७४४	०.०४
नाछिरिड	९३१४	०.२	०	०.०	५७४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१२	०.०	९९०६	०.०३
होल्मो/योल्मो	७९९	०.०	०	०.०	८२५१	०.१	६०२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	९६५८	०.०३
दुमी	७५४२	०.२	४११	०.०	५९४	०.०	४५	०.०	२९	०.०	०	०.०	१७	०.०	८६३८	०.०३
जुम्ली	३९	०.०	०	०.०	२०	०.०	०	०.०	३२८	०.०	५२५९	०.३	२६८८	०.१	८३३८	०.०३
बोटे	२७६	०.०	१८०	०.०	२८७१	०.०	२५१२	०.१	६५२	०.०	१०८६	०.१	११०	०.०	७६८७	०.०३
मेवाहाड	७२०३	०.१	०	०.०	१७६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३४	०.०	७४२८	०.०३
पुमा	६५६५	०.१	०	०.०	१६८	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६७६३	०.०२
पहरी	०	०.०	१५०	०.०	५५६२	०.१	२२	०.०	१५	०.०	०	०.०	१९३	०.०	५९४६	०.०२
आठपहरिया	५४५९	०.१	०	०.०	९५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५५८०	०.०२
दुडमाली	५३०१	०.१	०	०.०	८६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१३	०.०	५४०३	०.०२
जिरेल	२४	०.०	५८	०.०	५०२६	०.१	४८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५१६७	०.०२
तिबेटियन	१९५	०.०	१५	०.०	३५८४	०.१	१०५१	०.०	२६	०.०	५७	०.०	१२५	०.०	५०५३	०.०२
दैलेखी	०	०.०	२३	०.०	०	०.०	०	०.०	६२२	०.०	३६६	०.०	३९७१	०.१	४९८९	०.०२
चुम/तुत्री	०	०.०	०	०.०	२२९	०.०	४०५२	०.२	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४२८४	०.०१
छन्त्याल	२७	०.०	०	०.०	५५६	०.०	३०९२	०.१	५३३	०.०	७०	०.०	०	०.०	४२८२	०.०१
राजी	४२	०.०	०	०.०	३२	०.०	०	०.०	७४३	०.०	९९३	०.१	२४३७	०.१	४२४७	०.०१
थकाली	११	०.०	०	०.०	१५१७	०.०	२२५२	०.१	३७२	०.०	३१	०.०	३५	०.०	४२२०	०.०१
मेचे	४१५३	०.१	०	०.०	२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	११	०.०	४२०३	०.०१

मातृभाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
कोयी	४०१३	०.१	०	०.०	१२८	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४१५२	०.०१
लोहोरूड	३६४२	०.१	०	०.०	२०१	०.०	२१	०.०	०	०.०	०	०.०	१४	०.०	३८८४	०.०१
केवरत	३४५८	०.१	०	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३४६९	०.०१
डोल्पाली	०	०.०	०	०.०	८१	०.०	११०	०.०	०	०.०	३०४८	०.२	०	०.०	३२४४	०.०१
डोने	११३७	०.०	०	०.०	१९६३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३१००	०.०१
मुगाली	५९८	०.०	०	०.०	२६३	०.०	०	०.०	१३४	०.०	१७२४	०.१	११५	०.०	२८३४	०.०१
जेरो/जेरूड	२५६४	०.१	४०	०.०	२०६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२८१७	०.०१
कमारोड	०	०.०	०	०.०	१३६	०.०	०	०.०	०	०.०	२४८३	०.१	०	०.०	२६१९	०.०१
छिन्ताड	२५२९	०.१	०	०.०	२३	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२५६४	०.०१
ल्होपा	१२	०.०	०	०.०	५०	०.०	२२०२	०.१	०	०.०	०	०.०	७४	०.०	२३४८	०.०१
लाप्चा	२१३०	०.०	०	०.०	८३	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२२४०	०.०१
मुण्डा/मुडीयारी	२१००	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१०७	०.०१
मनाडे	१८१	०.०	०	०.०	८८४	०.०	९५१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०२२	०.०१
छिलिड	१६२७	०.०	०	०.०	१७५	०.०	१३	०.०	०	०.०	८१	०.०	१११	०.०	२०११	०.०१
दुरा	५५	०.०	०	०.०	५१९	०.०	१३३७	०.१	०	०.०	०	०.०	६१	०.०	१९९१	०.०१
तिलुड	१७५२	०.०	३६	०.०	१७१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१९६९	०.०१
सांकेतिक भाषा	६२४	०.०	६३	०.०	३४८	०.०	३१६	०.०	२४१	०.०	५८	०.०	१३४	०.०	१७८४	०.०१
व्याँसी	२९	०.०	०	०.०	८१	०.०	०	०.०	०	०.०	३८०	०.०	१२१५	०.०	१७०६	०.०१
बालकुरा/बराम	०	०.०	०	०.०	२४५	०.०	१२८७	०.१	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५३९	०.०१
बारागुडवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५३६	०.१	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५३६	०.०१
साद्री	१३३५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१३४७	०.००
अंग्रेजी	१५२	०.०	४५	०.०	७३३	०.०	१६६	०.०	१२१	०.०	१६	०.०	९०	०.०	१३२३	०.००
मगर काइके	५९	०.०	०	०.०	४१	०.०	०	०.०	३३	०.०	९५८	०.१	१२९	०.०	१२२५	०.००
सोनहा	०	०.०	०	०.०	१३	०.०	०	०.०	९७३	०.०	०	०.०	१८६	०.०	११८२	०.००
हायु/भायु	६३	०.०	१४१	०.०	७८२	०.०	१६	०.०	१२५	०.०	०	०.०	०	०.०	११३३	०.००
किसान	९९८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१००४	०.००

मातृभाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
पन्जाबी	४५	०.०	१०४	०.०	३२८	०.०	३६	०.०	२२५	०.०	०	०.०	१३०	०.०	८७	०.००
धुलेली	१०	०.०	०	०.०	१२	०.०	०	०.०	१३	०.०	०	०.०	७३४	०.०	७८६	०.००
खाम्ची (राउटे)	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३२४	०.०	४१७	०.०	७४१	०.००
लुङखिम	६९३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७०२	०.००
लोवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६२३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६२४	०.००
कागते	२५	०.०	०	०.०	३६८	०.०	०	०.०	२१३	०.०	०	०.०	०	०.०	६११	०.००
वाल्लिङ/वाल्लुङ	२७४	०.०	०	०.०	१९१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६८	०.०	५४५	०.००
नार-फु	०	०.०	०	०.०	२३	०.०	४०१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४२८	०.००
ल्होमी	१३५	०.०	०	०.०	२७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४१३	०.००
तिछुरोड पोइके	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४१०	०.०	०	०.०	४१०	०.००
कुर्माली	३७७	०.०	०	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३९७	०.००
कोचे	२१९	०.०	१६	०.०	३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५७	०.०	३३२	०.००
सिन्धी	१९८	०.०	३६	०.०	३९	०.०	०	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	२९१	०.००
फाडदुवाली	२३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२४७	०.००
बेल्हारे	१४८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०	०.०	१७७	०.००
सुरेल	२१	०.०	०	०.०	१५२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१७४	०.००
माल्पाण्डे	१५९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१६१	०.००
खरिया	१३१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१३२	०.००
सधनी	८२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३४	०.०	०	०.०	०	०.०	१२२	०.००
हरियान्ची	७०	०.०	०	०.०	१८	०.०	०	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	११४	०.००
साम	९४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१०६	०.००
बनकारिया	०	०.०	०	०.०	६२	०.०	०	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	८६	०.००
कुसुण्डा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	२३	०.००
अन्य	५३६	०.०	२१५	०.०	२४०१	०.०	७०३	०.०	५०३	०.०	१८३	०.०	३१६	०.०	४२०१	०.०१
नखुलेको भाषा	४१	०.०	३१	०.०	५३	०.०	८४	०.०	९०	०.०	०	०.०	४१	०.०	३४६	०.००
जम्मा	४९६१४१२	१००.०	६११४६००	१००.०	६११६८६६	१००.०	२४६६४२७	१००.०	५१२२०७८	१००.०	१६८८४१२	१००.०	२६९४७८३	१००.०	२९१६४५७८	१००

अनुसूची ५: दोस्रो भाषाअनुसारको विवरण

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश												नेपाल			
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली				सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
दोस्रो भाषा नभएका	२२९०४४४	४६.२	१२२१४२३	२०.०	३३४८५०३	५४.७	१७६८८६८	७१.७	२७६४०५६	५४.०	१४९२६२७	८८.४	११३७१६५	४२.२	१४०२३०८६	४८.०८
नेपाली	२२५४२६७	४५.४	४३२७९५१	७०.८	२५४८२१३	४१.७	५९४६१९	२४.१	२०८६५१२	४०.७	१८११९१	१०.७	१४९०१५१	५५.३	१३४८२९०४	४६.२३
मैथिली	७८३३४	१.६	१७२४५५	२.८	११२९२	०.२	२०७०	०.१	२३०३	०.०	६०७	०.०	५६०	०.०	२६७६२१	०.९२
हिन्दी	२३४८५	०.५	८७२१८	१.४	१६४११	०.३	७०४८	०.३	८०४७५	१.६	२१९६	०.१	६२७३	०.२	२२३१०६	०.७६
भोजपुरी	१९२८	०.०	१०४५४३	१.७	३८४९	०.१	१९६६	०.१	२५८९७	०.५	२४७	०.०	१४२	०.०	१३८५७२	०.४८
अंग्रेजी	११४६५	०.२	२१५१	०.०	६३१२९	१.०	१२४४९	०.५	११५४३	०.२	७०६	०.०	१११८	०.०	१०२५६१	०.३५
थारू	१६९१८	०.३	१३९७७	०.२	३१२९	०.१	१५७४	०.१	४३५५२	०.९	२१७	०.०	१०२३९	०.४	८९६०६	०.३१
बज्जिका	२३४	०.०	८५०५७	१.४	२५२	०.०	३८०	०.०	९२	०.०	२०	०.०	२७	०.०	८६०६२	०.३०
अवधी	४५६५	०.१	१२०९७	०.२	४४७८	०.१	९२६	०.०	४७५३७	०.९	४८४	०.०	५५६४	०.२	७५६५१	०.२६
उर्दु	५२४०	०.१	३७६८६	०.६	२९३७	०.०	११६७	०.०	२३०४९	०.४	१०४०	०.१	१००९	०.०	७२१२८	०.२५
तामाङ	१००१३	०.२	४०४६	०.१	३०४९२	०.५	२५४४८	१.०	९२१	०.०	१९०	०.०	४५९	०.०	७५५६९	०.२५
मगर ढुट	९७५८	०.२	२४७१	०.०	८२८६	०.१	१७६९३	०.७	१३५५९	०.३	२००८	०.१	३६८	०.०	५४१४३	०.१९
भोटे	२९५९७	०.६	०	०.०	१०९७२	०.२	३८७५	०.२	०	०.०	८४८	०.१	०	०.०	४५२९२	०.१६
बान्तवा	४२३०८	०.९	६८	०.०	१०९४	०.०	५९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४३५३६	०.१५
नेपालभाषा (नेवारी)	३२९२	०.१	७१०	०.०	२०८७५	०.३	४४५०	०.२	२९५१	०.१	८२	०.०	२४४	०.०	३२६०४	०.११
चाम्लिङ	२५४९८	०.५	१५८५	०.०	१३०४	०.०	३८	०.०	३२७	०.०	२१	०.०	४८०	०.०	२९२५३	०.१०
मगही	१९३२	०.०	२७१५६	०.४	८०	०.०	०	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	२९१९१	०.१०
गुरूङ	२११६	०.०	७११	०.०	४८६३	०.१	१३०६९	०.५	२४७८	०.०	२१७	०.०	२४४	०.०	२३६९८	०.०८
याक्थुङ/लिम्बु	१३७१९	०.३	१४७५	०.०	२५१४	०.०	३२०	०.०	८०२	०.०	११५	०.०	७६०	०.०	१९७०५	०.०७
थुलुङ	१६५४१	०.३	६४	०.०	५४९	०.०	१२	०.०	२१	०.०	०	०.०	०	०.०	१७१८७	०.०६
मगर खाम	१४७७	०.०	३८५	०.०	४९३	०.०	२६५८	०.१	९८९२	०.२	१७६०	०.१	१४९	०.०	१६८१४	०.०६

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
बहिड/बायुड	१२३८४	०.२	१२०	०.०	२५७४	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५१०४	०.०५
राई	११८८४	०.२	१३२	०.०	१९७९	०.०	२७	०.०	१०१	०.०	०	०.०	२८	०.०	१४३९८	०.०५
डोटेली	९७	०.०	५०	०.०	७३०	०.०	५३	०.०	२६३	०.०	१०	०.०	१३१४१	०.५	१४३४४	०.०५
साम्पाड	११४७२	०.२	५८५	०.०	४५६	०.०	१८६	०.०	६४६	०.०	५९	०.०	८५७	०.०	१४२६१	०.०५
खालिड	१०१०७	०.२	०	०.०	२५२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१०३७०	०.०४
बैतडेली	१६३६	०.०	५३३	०.०	१०१८	०.०	५३३	०.०	५७७	०.०	१३६	०.०	५०८८	०.२	९५२१	०.०३
भोर्पा	७१७७	०.१	१०६	०.०	२०७२	०.०	५९	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	९४३५	०.०३
संस्कृत	१४१६	०.०	१८९	०.०	२२००	०.०	१६४८	०.१	१०१७	०.०	५०	०.०	९५	०.०	६६१५	०.०२
अछामी	१८७	०.०	४२	०.०	३९८	०.०	५७	०.०	२३७	०.०	२०९	०.०	५३९२	०.२	६५२२	०.०२
अंगिका	६०१८	०.१	१३	०.०	७	०.०	०	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	६१२७	०.०२
मुसलमान	३४६	०.०	४९२४	०.१	९७	०.०	४१९	०.०	२८८	०.०	०	०.०	०	०.०	६०८४	०.०२
कुलुड	५८९७	०.१	०	०.०	१२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६०३९	०.०२
दुमी	५६९०	०.१	०	०.०	१५५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५८७०	०.०२
डडेलधुरी	०	०.०	०	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५५१६	०.२	५५३५	०.०२
बंगला	५२२७	०.१	४६	०.०	८८	०.०	३१	०.०	५०	०.०	०	०.०	०	०.०	५४४७	०.०२
वाम्बुले	५०३५	०.१	१२	०.०	१६२	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५२२७	०.०२
दार्चुलेली	११	०.०	०	०.०	५३	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	४१८४	०.२	४२७२	०.०१
पुमा	४१४३	०.१	०	०.०	९६	०.०	१९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४२७१	०.०१
राजवंशी	३९०६	०.१	६४	०.०	५९	०.०	२६	०.०	३१	०.०	०	०.०	११	०.०	४१०३	०.०१
बोटे	३५२	०.०	२४	०.०	२७५२	०.०	१८७	०.०	५२	०.०	५१२	०.०	१२	०.०	३८९१	०.०१
मेवाहाड	३१८२	०.१	८१	०.०	१९१	०.०	२४	०.०	१५	०.०	०	०.०	१७३	०.०	३६६९	०.०१
मारवाडी	९६३	०.०	८९८	०.०	४५६	०.०	२८४	०.०	३८०	०.०	५१	०.०	४१७	०.०	३४४९	०.०१
नाछिरिड	३०९१	०.१	०	०.०	७७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३१७६	०.०१
तिबेतियन	५७	०.०	३३	०.०	२१२२	०.०	१२१	०.०	०	०.०	७९३	०.०	०	०.०	३१३४	०.०१

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
बझाङ्गी	५०	०.०	६९	०.०	१३८	०.०	१३	०.०	२०	०.०	१६	०.०	२३३५	०.१	२६४१	०.०१
खस	२५९	०.०	९०	०.०	५३६	०.०	३८५	०.०	५३६	०.०	७५४	०.०	४७	०.०	२६०७	०.०१
छिन्ताङ	२१०६	०.०	०	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१३५	०.०१
तिलुङ	१६०५	०.०	१०७	०.०	३३	०.०	०	०.०	१२	०.०	०	०.०	०	०.०	१७६२	०.०१
सुनुवार	११९४	०.०	२६	०.०	३१४	०.०	३३	०.०	२३	०.०	०	०.०	०	०.०	१५९७	०.०१
बेल्हारे	१३२८	०.०	६५	०.०	३४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५९	०.०	१४९१	०.०१
पंजाबी	१४	०.०	११४९	०.०	३०	०.०	१०	०.०	५५	०.०	०	०.०	१५	०.०	१२७४	०.००
दुङमाली	१२०८	०.०	०	०.०	२९	०.०	२२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१२७१	०.००
जेरो/जेरुङ	९१२	०.०	४६	०.०	२६४	०.०	१८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१२४५	०.००
जुम्ली	६३	०.०	०	०.०	४५	०.०	०	०.०	७७	०.०	८४६	०.१	८	०.०	११२५	०.००
बाजुरेली	४०	०.०	६०	०.०	५२	०.०	०	०.०	४८	०.०	०	०.०	८६८	०.०	१०७६	०.००
घिमाल	९६७	०.०	०	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	९९९	०.००
माझी	२८३	०.०	३२६	०.०	२४०	०.०	५८	०.०	६४	०.०	०	०.०	०	०.०	९७१	०.००
घले	२४७	०.०	२६	०.०	२९२	०.०	३८५	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	९६३	०.००
कोयी	८६३	०.०	०	०.०	५५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	९२८	०.००
रानाथारू	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८७१	०.०	८७१	०.००
थामी	१५५	०.०	२३४	०.०	४३५	०.०	०	०.०	२६	०.०	०	०.०	०	०.०	८५९	०.००
दनुवार	२७६	०.०	८५	०.०	४६८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८४५	०.००
चेपाङ	२८	०.०	९८	०.०	६३४	०.०	६८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८३३	०.००
साकेतिक भाषा	३२५	०.०	२७	०.०	१३७	०.०	९४	०.०	१८२	०.०	३२	०.०	३१	०.०	८२८	०.००
भुजेल	३२२	०.०	०	०.०	१४१	०.०	२२१	०.०	५१	०.०	०	०.०	०	०.०	७४०	०.००
थकाली	०	०.०	०	०.०	९०	०.०	५९८	०.०	३७	०.०	०	०.०	०	०.०	७३३	०.००
याक्खा	६५२	०.०	१२	०.०	३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७०४	०.००
सन्थाली	५०९	०.०	१६१	०.०	२१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७०३	०.००

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश												नेपाल			
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली				सुदूरपश्चिम	
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
छिलिङ	३९३	०.०	०	०.०	१३४	०.०	११५	०.०	०	०.०	१२	०.०	१३	०.०	६८५	०.००
गनगाई	६०८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०	०.०	६४४	०.००
लोहोरूड	५३४	०.०	०	०.०	७५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६२२	०.००
कागते	५२	०.०	२३७	०.०	७५	०.०	१०	०.०	१७८	०.०	०	०.०	५७	०.०	६१५	०.००
कुमाल	३९	०.०	०	०.०	१५७	०.०	२१९	०.०	१९०	०.०	०	०.०	०	०.०	६१५	०.००
दरई	६९	०.०	०	०.०	२५१	०.०	२३३	०.०	३१	०.०	०	०.०	०	०.०	५९१	०.००
खाम्ची(राउटे)	१०	०.०	०	०.०	४६०	०.०	१०	०.०	०	०.०	१३	०.०	२७	०.०	५२६	०.००
मगर काइके	९०	०.०	०	०.०	६७	०.०	१२०	०.०	२२०	०.०	०	०.०	०	०.०	५१५	०.००
होल्मो/योल्मो	१३७	०.०	०	०.०	३२९	०.०	४२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५०८	०.००
याम्फु/याम्फे	४३९	०.०	११	०.०	३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४९४	०.००
दैलेखी	११	०.०	६८	०.०	२१	०.०	०	०.०	७४	०.०	४४	०.०	२१४	०.०	४३४	०.००
छन्त्याल	५२	०.०	०	०.०	५१	०.०	२५०	०.०	३३	०.०	०	०.०	०	०.०	३९४	०.००
हायु/भायु	६२	०.०	४४	०.०	६८	०.०	७६	०.०	७८	०.०	०	०.०	१४	०.०	३४९	०.००
कोचे	२१	०.०	१२३	०.०	१७४	०.०	०	०.०	१२	०.०	०	०.०	०	०.०	३३५	०.००
जिरेल	३०	०.०	१८	०.०	२२२	०.०	०	०.०	१९	०.०	०	०.०	३६	०.०	३३२	०.००
आठपहरिया	२७५	०.०	०	०.०	२५	०.०	१९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३२०	०.००
बालकुरा/बराम	०	०.०	०	०.०	२७	०.०	२८०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३०७	०.००
मनाङे	१०७	०.०	४९	०.०	८३	०.०	२३	०.०	३२	०.०	०	०.०	०	०.०	३०४	०.००
बालिङ/बालुङ	२०४	०.०	०	०.०	५४	०.०	१७	०.०	२७	०.०	०	०.०	०	०.०	३०४	०.००
दुरा	२०	०.०	११९	०.०	३६	०.०	६८	०.०	१८	०.०	०	०.०	१७	०.०	२७८	०.००
उराउँ/कुडुख	१९४	०.०	११	०.०	३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२४५	०.००
लाप्चा	१५८	०.०	०	०.०	२९	०.०	३५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२४२	०.००
सिन्धी	१९४	०.०	१०	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१७	०.००
ताजपुरिया	१९१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०९	०.००

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
धुलेली	१७	०.०	३३	०.०	२२	०.०	२५	०.०	५१	०.०	२४	०.०	१५	०.०	१८७	०.००
पहरी	३१	०.०	३६	०.०	४८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१०	०.०	१४२	०.००
ल्होपा	०	०.०	०	०.०	७६	०.०	१९	०.०	०	०.०	०	०.०	२१	०.०	१२९	०.००
डोल्पाली	०	०.०	०	०.०	२८	०.०	१०	०.०	०	०.०	८२	०.०	०	०.०	१२७	०.००
सधनी	२७	०.०	३०	०.०	१३	०.०	१३	०.०	२७	०.०	१०	०.०	०	०.०	१२५	०.००
साद्री	१०५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१०६	०.००
वारागुडवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८९	०.००
फाडदुवाली	८३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८५	०.००
हरियान्वी	१३	०.०	१७	०.०	०	०.०	१६	०.०	२२	०.०	०	०.०	०	०.०	८४	०.००
साम	१७	०.०	०	०.०	१४	०.०	२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७९	०.००
माल्पाण्डे	६६	०.०	०	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७८	०.००
राजी	२५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२३	०.०	१२	०.०	७६	०.००
मेचे	७४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७५	०.००
तिछुरोड पोइके	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७२	०.०	०	०.०	७२	०.००
सुरेल	२७	०.०	२६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६४	०.००
कुर्माली	५८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६०	०.००
बनकारिया	०	०.०	०	०.०	११	०.०	०	०.०	१६	०.०	०	०.०	०	०.०	४२	०.००
केवरत	३८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३८	०.००
सोनहा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२३	०.०	०	०.०	०	०.०	३५	०.००
कर्मारोड	०	०.०	०	०.०	३४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३४	०.००
किसान	३१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३३	०.००
व्याँसी	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१६	०.०	३२	०.००
कुसुण्डा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२४	०.०	०	०.०	०	०.०	३२	०.००
लुङखिम	२७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२८	०.००

दोस्रो भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
मुगाली	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२३	०.००
ल्होमी	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
खरिया	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
लोवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
चुम/तुन्त्री	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
नार-फु	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
डोने	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
मुण्डा/मुडीयारी	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.००
अन्य	५८	०.०	१०६	०.०	११९	०.०	१५८	०.०	१९८	०.०	८८	०.०	१३१	०.०	१५९	०.००
नखुलेको भाषा	०	०.०	०	०.०	८०९०	०.१	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८१०५	०.०३
जम्मा	४९६१४१२	१००	६११४६००	१००	६११६८६६	१००	२४६६४२७	१००	५१२२०७८	१००	१६८८४१२	१००	२६९४७८३	१००	२९१६४५७८	१००

अनुसूची १०: पुर्खाको भाषाअनुसारको विवरण

पुर्खाको भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
नेपाली	१७७९२२९	३५.९	२६८६३६	४.४	२८३३६६१	४६.३	१४९५११६	६०.६	२३१८६४९	४५.३	१२५९६३९	७४.६	१८२०७६	६.८	१०१३७००६	३४.७६
मैथिली	५६४४७८	११.४	२२९०८९५	३७.५	८५९८९	१.४	५५४७	०.२	७५२२	०.१	९१४	०.१	४५३१	०.२	२९५९८७६	१०.१५
भोजपुरी	२६५१९	०.५	११३७६५५	१८.६	७६८७४	१.३	१८७३९	०.८	५०५८१९	९.९	१०५७	०.१	१९५५	०.१	१७६८६१८	६.०६
थारू	२२४९५१	४.५	२६६६५७	४.४	१०२४५१	१.७	४६१९९	१.९	७१३७३३	१३.९	८३५१	०.५	४०२३६७	१४.९	१७६४७०९	६.०५
तामाङ	२२१६६४	४.५	११८०९०	१.९	११९७२७९	१९.६	४७७६१	१.९	६४२५	०.१	२३२८	०.१	९३२८	०.३	१६०२८७५	५.५०
मगर टुट	१८३०९०	३.७	५६९५२	०.९	२४३२७८	४.०	३४८०७२	१४.१	३२६३१२	६.४	६१४२३	३.६	२८८७६	१.१	१२४८००३	४.२८
नेपालभाषा (नेवारी)	१३७६४५	२.८	२५८७८	०.४	८८२२८०	१४.४	८१९४२	३.३	४७१८३	०.९	१८५३	०.१	३१६५	०.१	११७९९४६	४.०५
बज्जिका	८९३	०.०	११३८१७९	१८.६	५४८०	०.१	९६९	०.०	३१९	०.०	४०	०.०	४४	०.०	११४५९२४	३.९३
अवधी	२७९४	०.१	१६४६	०.०	४५१४	०.१	१४२८	०.१	८९६५७३	१७.५	१४१६	०.१	३४२९	०.१	९११८००	३.१३
उर्दु	१४२२०५	२.९	३४६२२६	५.७	७०६०	०.१	२४०६	०.१	७०३४७	१.४	२६१	०.०	११२१	०.०	५६९६२६	१.९५
डोटेली	२९७	०.०	२७५	०.०	८०५२	०.१	४३२	०.०	७९७	०.०	१०८७	०.१	५१५९७०	१९.१	५२६९१०	१.८१
गुरूङ	४७४८२	१.०	२२७५	०.०	११४२५७	१.९	२५७९११	१०.५	३७४६३	०.७	५२४०	०.३	३०६९	०.१	४६७६९७	१.६०
मगही	३३३९१	०.७	३८९७००	६.४	४१४	०.०	२४	०.०	१५	०.०	०	०.०	१९	०.०	४२३५६८	१.४५
बैतडेली	१६५४	०.०	४४	०.०	२९८४	०.०	६३४	०.०	६८७	०.०	४३५	०.०	४०४१६४	१५.०	४१०६०२	१.४१
याक्थुङ/लिम्बु	३८४२५५	७.७	३४८	०.०	२२०६५	०.४	११९१	०.०	३९७	०.०	१२१	०.०	२००	०.०	४०८५७७	१.४०
अछामी	१७३	०.०	७०	०.०	२८५३	०.०	१०५	०.०	६३५४	०.१	८०७२	०.५	३७८८७६	१४.१	३९६५०३	१.३६
खस	२९७६	०.१	७७७	०.०	३८६५	०.१	४०१८	०.२	८५०४	०.२	२५४३९३	१५.१	५१९७९	१.९	३२६५१२	१.१२
राई	१४७०१३	३.०	६२१३	०.१	६७७२०	१.१	५३९८	०.२	१३४३	०.०	२१३	०.०	६०२	०.०	२२८५०२	०.७८
बझाङ्गी	११४	०.०	२७०	०.०	१७१०	०.०	४५	०.०	१५०	०.०	१११	०.०	२०९७०८	७.८	२१२१०८	०.७३
दार्चुलेली	१५०	०.०	१२	०.०	६०५	०.०	४२	०.०	५२	०.०	५०	०.०	१५३२४५	५.७	१५४१५६	०.५३
बान्तवा	१४६२५२	२.९	१०४	०.०	४६६४	०.१	२४६	०.०	५१	०.०	०	०.०	२५	०.०	१५१३४६	०.५२
संस्कृत	३२९९२	०.७	४९३८	०.१	३४३६१	०.६	२८४८६	१.२	३१४७०	०.६	१२७४	०.१	१९४१	०.१	१३५४६२	०.४६
राजवंशी	१३१११४	२.६	१०१	०.०	१३७६	०.०	४८०	०.०	७८३	०.०	१०२	०.०	२४२	०.०	१३४१९८	०.४६

पुर्खाको भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या			
मगर खाम	१८१	०.०	१९८	०.०	२३६८	०.०	१४०१२	०.६	७७०५७	१.५	१९८३६	१.२	१५३६९	०.६	१२९०२१	०.४४
शेर्पा	६९९५४	१.४	५२	०.०	५६५९०	०.९	९६९	०.०	३०१	०.०	५३०	०.०	९८	०.०	१२८४९४	०.४४
बाजुरेली	१९	०.०	१०	०.०	४८७	०.०	३१	०.०	१७९	०.०	७५	०.०	११९४२३	४.४	१२०२२४	०.४१
चाम्लिङ	९३०९८	१.९	५५२	०.०	६७८०	०.१	२०३	०.०	६१	०.०	०	०.०	५४	०.०	१००७५४	०.३५
हिन्दी	१६०३५	०.३	१०१६४	०.२	२४२८०	०.४	५०९९	०.२	२७३५४	०.५	१२५०	०.१	८११३	०.३	९२२९५	०.३२
रानाथारू	०	०.०	०	०.०	२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७८०१२	२.९	७८०४९	०.२७
चेपाङ	४०	०.०	२८२	०.०	७२६०४	१.२	४९०२	०.२	१२२	०.०	०	०.०	०	०.०	७७९५८	०.२७
डडेल्धुरी	०	०.०	०	०.०	२८२	०.०	३०	०.०	१८	०.०	३४	०.०	७४६७२	२.८	७५०४४	०.२६
माझी	२२२६२	०.४	९७७६	०.२	२७२२३	०.४	२५५६	०.१	९१०	०.०	१५१	०.०	१९१	०.०	६३०६९	०.२२
दनुवार	१३००८	०.३	११२७३	०.२	३६८७७	०.६	३०	०.०	१९	०.०	०	०.०	०	०.०	६१२२४	०.२१
सन्थाली	५६२४२	१.१	५३	०.०	२१४	०.०	१६	०.०	५१	०.०	०	०.०	४१	०.०	५६६२०	०.१९
कुमाल	२३०४	०.०	१२१	०.०	१४८२३	०.२	२१२३७	०.९	११५३६	०.२	७	०.०	३११	०.०	५०४०३	०.१७
जुम्ली	२७८	०.०	०	०.०	२८२	०.०	२०	०.०	२१३६	०.०	३४२०४	२.०	११४८०	०.४	४८४००	०.१७
सुनुवार	१८७२१	०.४	१२८१	०.०	२३२९२	०.४	५५७	०.०	२५८	०.०	५४	०.०	११३	०.०	४४२७६	०.१५
मुसलमान	१५०१६	०.३	८००५	०.१	३४७४	०.१	९३३६	०.४	४४८१	०.१	३३१	०.०	९४४	०.०	४१५८७	०.१४
उराउँ/कुडुख	३४५८९	०.७	५६६५	०.१	२३१	०.०	१६	०.०	१३	०.०	०	०.०	१२२	०.०	४०६३७	०.१४
कुलुङ	३८६६७	०.८	०	०.०	१६८५	०.०	१०१	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	४०४७९	०.१४
भुजेल	१७६००	०.४	१६९२	०.०	९९६५	०.२	८३४१	०.३	५६५	०.०	१८	०.०	७६	०.०	३८२५७	०.१३
थामी	२१५१	०.०	६०३	०.०	२८५३१	०.५	५९	०.०	६८	०.०	१३	०.०	२१	०.०	३१४४६	०.११
दैलेखी	१४	०.०	०	०.०	१६९	०.०	३०	०.०	५७४८	०.१	४१४२	०.२	२०२६५	०.८	३०३७७	०.१०
अंगिका	२९२११	०.६	१२	०.०	५६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२९२८५	०.१०
घले	१७५८	०.०	३१३	०.०	१७७१८	०.३	८८५३	०.४	१७३	०.०	११८	०.०	०	०.०	२८९४२	०.१०
थुलुङ	२४९८१	०.५	८२	०.०	२०९०	०.०	६४	०.०	२१	०.०	०	०.०	०	०.०	२७२४६	०.०९
बंगला	१९०६०	०.४	९८८	०.०	४४०७	०.१	७८८	०.०	११३७	०.०	०	०.०	१४७	०.०	२६५३५	०.०९
साम्पाङ	२५०४४	०.५	१०	०.०	१००५	०.०	१७	०.०	२०	०.०	०	०.०	०	०.०	२६१०८	०.०९
गनगाई	२५५७	०.५	०	०.०	५३	०.०	१३	०.०	२०	०.०	०	०.०	२०	०.०	२५६८०	०.०९

पुर्खाको भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
मारवाडी	११७९९	०.२	४७२३	०.१	६९२४	०.१	२४९	०.०	१२८६	०.०	०	०.०	१४३	०.०	२५१३१	०.०९
धिमाल	२३९८५	०.५	४०	०.०	६३४	०.०	२७	०.०	२५	०.०	०	०.०	०	०.०	२४७२२	०.०८
ताजपुरिया	२०५२३	०.४	०	०.०	२४२	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०७८७	०.०७
खालिङ	१६८०८	०.३	१९	०.०	१३२०	०.०	१६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१८१७३	०.०६
याक्खा	१७३२५	०.३	०	०.०	७४३	०.०	२१	०.०	०	०.०	११	०.०	०	०.०	१८१२५	०.०६
दरई	७२	०.०	२०	०.०	९२१२	०.२	६२१३	०.३	४०१	०.०	१८	०.०	०	०.०	१५९३८	०.०५
वाम्बुले	१३७०८	०.३	२५४	०.०	१८४९	०.०	९३	०.०	२१	०.०	०	०.०	०	०.०	१५९३२	०.०५
बाहिङ/बायुङ	१३७८०	०.३	४६	०.०	१४०५	०.०	४१	०.०	०	०.०	०	०.०	१२	०.०	१५२९०	०.०५
याम्फु/याम्फे	११७१६	०.२	०	०.०	२९५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१२०२४	०.०४
भोटे	४६८५	०.१	०	०.०	१२८८	०.०	२३३	०.०	०	०.०	४८३७	०.३	८५५	०.०	११९०४	०.०४
नाछिरिङ	१०२०७	०.२	१६	०.०	७०८	०.०	०	०.०	१२	०.०	०	०.०	१२	०.०	१०९५७	०.०४
पहरी	८४	०.०	२७५	०.०	९९८२	०.२	३८	०.०	२४	०.०	१२	०.०	२०४	०.०	१०६१९	०.०४
होल्मो/योल्मो	१२१५	०.०	०	०.०	८४३३	०.१	७५४	०.०	३१	०.०	०	०.०	०	०.०	१०४४०	०.०४
दुमी	८६५७	०.२	४२२	०.०	७८६	०.०	५३	०.०	६१	०.०	०	०.०	३०	०.०	१०००९	०.०३
बोटे	३०९	०.०	४५१	०.०	३९५६	०.१	३६६०	०.१	१०००	०.०	३८०	०.०	२८	०.०	९७८४	०.०३
थकाली	२१	०.०	०	०.०	२६५२	०.०	४८४२	०.२	१०९८	०.०	६९	०.०	६९	०.०	८५५८	०.०३
मेवाहाङ	७९८०	०.२	०	०.०	१९५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३०	०.०	८२१४	०.०३
छन्त्याल	३४	०.०	०	०.०	९२७	०.०	५५४१	०.२	९०३	०.०	११६	०.०	०	०.०	७५२८	०.०३
पुमा	७१०७	०.१	३१	०.०	२२२	०.०	३७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७४०८	०.०३
आठपहरिया	६११९	०.१	०	०.०	१००	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६२३६	०.०२
दुङमाली	५९२८	०.१	०	०.०	७६	०.०	११	०.०	१०	०.०	०	०.०	३८	०.०	६०६७	०.०२
जिरेल	४४	०.०	६७	०.०	५६६३	०.१	६१	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	५८४९	०.०२
बालकुरा/बराम	०	०.०	०	०.०	५७८	०.०	४६४५	०.२	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५२३०	०.०२
तिबेतियन	२३१	०.०	१६	०.०	३५२९	०.१	१०८२	०.०	२७	०.०	७४	०.०	११८	०.०	५०७७	०.०२
लोहोरूड	४५२३	०.१	०	०.०	२८७	०.०	४२	०.०	१७	०.०	०	०.०	५४	०.०	४९२५	०.०२
डोल्पाली	०	०.०	०	०.०	४८९	०.०	२१६	०.०	२५	०.०	४१२०	०.२	१८	०.०	४८७५	०.०२

पुर्खाको भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
मेचे	४६८४	०.१	०	०.०	३३	०.०	०	०.०	१०	०.०	०	०.०	१८	०.०	४७४७	०.०२
राजी	६२	०.०	०	०.०	५३	०.०	०	०.०	८८७	०.०	१२४६	०.१	२४४५	०.१	४६९६	०.०२
कोयी	४२७६	०.१	०	०.०	१४७	०.०	२३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४४५५	०.०२
चुम/नुव्री	०	०.०	०	०.०	२८७	०.०	४०६१	०.२	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४३४८	०.०१
दुरा	७७	०.०	०	०.०	१०२६	०.०	२९२८	०.१	१८	०.०	३१	०.०	६४	०.०	४१४६	०.०१
डोने	१३९२	०.०	०	०.०	२१२७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३५१९	०.०१
केवरत	३४९८	०.१	०	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	३५०८	०.०१
लाप्चा	३२०७	०.१	१२	०.०	१५२	०.०	१२	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	३४१०	०.०१
जेरो/जेरुड	२६५१	०.१	१४८	०.०	१५९	०.०	१५	०.०	१०	०.०	०	०.०	२३	०.०	३००७	०.०१
मुगाली	६३६	०.०	०	०.०	२६८	०.०	०	०.०	१६०	०.०	१७३४	०.१	११६	०.०	२९१४	०.०१
छिन्ताड	२७७८	०.१	०	०.०	३१	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२८११	०.०१
छिलिड	२२१९	०.०	०	०.०	१९७	०.०	१९	०.०	०	०.०	१०३	०.०	१३३	०.०	२६७९	०.०१
कर्मारोड	०	०.०	०	०.०	१८३	०.०	०	०.०	०	०.०	२४९२	०.१	०	०.०	२६७५	०.०१
हायु/भायु	७४	०.०	१८३	०.०	२१६२	०.०	२९	०.०	३६	०.०	०	०.०	०	०.०	२४९२	०.०१
ल्होपा	१८	०.०	०	०.०	६०	०.०	२२१२	०.१	०	०.०	०	०.०	८२	०.०	२३८४	०.०१
मुण्डा/मुडीयारी	२३२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२३३४	०.०१
व्याँसी	३४	०.०	०	०.०	९६	०.०	०	०.०	०	०.०	७६१	०.०	१२९७	०.०	२१९०	०.०१
मनाडे	२२८	०.०	१५	०.०	९६९	०.०	९१८	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१३०	०.०१
तिलुड	१८७७	०.०	२२	०.०	२१२	०.०	११	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२१२३	०.०१
मगर काइके	७५	०.०	०	०.०	५०	०.०	०	०.०	१२०	०.०	१६१२	०.१	१६८	०.०	२०३०	०.०१
वारागुडवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५२२	०.१	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५२२	०.०१
सोनहा	२९	०.०	०	०.०	२०	०.०	०	०.०	९७२	०.०	०	०.०	१८५	०.०	१२२३	०.००
अंग्रेजी	१२२	०.०	२२	०.०	६१०	०.०	२०८	०.०	९९	०.०	४१	०.०	१०६	०.०	१२०८	०.००
कोचे	४४४	०.०	१७	०.०	५०	०.०	०	०.०	०	०.०	६१०	०.०	५६	०.०	११८०	०.००
किसान	११३३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१५	०.०	०	०.०	०	०.०	११६१	०.००
पंजावी	१०८	०.०	११५	०.०	३५५	०.०	३३	०.०	३९४	०.०	०	०.०	१३९	०.०	११५२	०.००

पुर्खाको भाषाको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेश		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
सात्री	११०२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१११४	०.००
खाम्ची(राउटे)	०	०.०	२४	०.०	२०	०.०	०	०.०	१२	०.०	३३६	०.०	४३२	०.०	८२७	०.००
वाल्लिङ/वाल्लुङ	३६८	०.०	०	०.०	२०९	०.०	०	०.०	२५	०.०	०	०.०	१३७	०.०	७५३	०.००
धुलेली	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७३१	०.०	७४५	०.००
लुङखिम	७२६	०.०	०	०.०	१०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	७३८	०.००
लोवा	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६४०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	६४८	०.००
सांकेतिक भाषा	३९९	०.०	२४	०.०	११०	०.०	४६	०.०	४३	०.०	०	०.०	२४	०.०	६४७	०.००
कागते	४२	०.०	०	०.०	३७०	०.०	०	०.०	१२८	०.०	०	०.०	०	०.०	५४३	०.००
कुर्माली	४७९	०.०	०	०.०	३६	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	५२६	०.००
नार-फु	०	०.०	०	०.०	३१	०.०	४२३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४६३	०.००
लहोमी	१३९	०.०	०	०.०	२८४	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४३५	०.००
तिछुरोड पोइके	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	४१०	०.०	०	०.०	४११	०.००
सिन्धी	२८४	०.०	४८	०.०	३८	०.०	०	०.०	२३	०.०	०	०.०	०	०.०	३९८	०.००
फाडदुवाली	२२९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२४१	०.००
खरिया	२१७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२२०	०.००
माल्पाण्डे	१९०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०७	०.००
सुरेल	३४	०.०	०	०.०	१६५	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	२०१	०.००
बेल्हारे	१४५	०.०	०	०.०	१४	०.०	१३	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१७३	०.००
हरियान्ची	८४	०.०	१७	०.०	३७	०.०	०	०.०	२६	०.०	०	०.०	०	०.०	१७१	०.००
साम	१२७	०.०	०	०.०	०	०.०	२७	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१६४	०.००
सघनी	११९	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	१३०	०.००
कुसुण्डा	०	०.०	०	०.०	१९	०.०	१९	०.०	४६	०.०	०	०.०	०	०.०	८७	०.००
बनकारिया	०	०.०	०	०.०	७२	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	८२	०.००
अन्य	६९३	०.०	४५९	०.०	२४९५	०.०	७५८	०.०	७३४	०.०	१९२	०.०	४६२	०.०	५२००	०.०२
नखुलेको भाषा	८९	०.०	४१	०.०	१८९७	०.०	१४९	०.०	१४३	०.०	०	०.०	१५०	०.०	२४७४	०.०१
जम्मा	४९६१४१२	१००	६११४६००	१००	६११६८६६	१००	२४६६४२७	१००	५१२२०७८	१००	१६८८४१२	१००	२६९४७८३	१००	२९१६४५७८	१००

अनुसूची ११: धर्मअनुसारको विवरण

धर्मको नाम	प्रदेश														नेपाल	
	कोशी		मधेस		बागमती		गण्डकी		लुम्बिनी		कर्णाली		सुदूरपश्चिम			
	सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या		सङ्ख्या	
हिन्दु	३३४३१८३	६७.४	५१५१००५	८४.२	४४०६०३०	७२.०	२०२७९९०	८२.२	४५२५६२३	८८.४	१५९८४३७	९४.७	२६२५४७६	९७.४	२३६७७७४४	८१.१९
बौद्ध	४३३२६४	८.७	१३५३२५	२.२	१३६२३९२	२२.३	२८४६४२	११.५	१०२०९८	२.०	५३२९२	३.२	२२५३६	०.८	२३९३५४९	८.२१
इस्लाम	२०८३११	४.२	८११८७८	१३.३	४८४०५	०.८	२२३६१	०.९	३८१५५८	७.४	३५७०	०.२	६९८३	०.३	१४८३०६६	५.०९
किरात	८३५४८६	१६.८	३०९९	०.१	८१६८७	१.३	२९६८	०.१	६१९	०.०	९५	०.०	२५०	०.०	९२४२०४	३.१७
क्रिश्चियन	११५२५३	२.३	१०८९८	०.२	२०१७९४	३.३	५८३१५	२.४	५९०५६	१.२	२९४५७	१.७	३७५४०	१.४	५१२३१३	१.७६
प्रकृति	२२४१७	०.५	१५४९	०.०	९७८०	०.२	१६६३५	०.७	४७११८	०.९	३००९	०.२	१५४०	०.१	१०२०४८	०.३५
बोन	२१५३	०.०	२६३	०.०	५६७५	०.१	५३४०५	२.२	४९९९	०.१	५३४	०.०	१९४	०.०	६७२२३	०.२३
जैन	१०२७	०.०	४६५	०.०	७७१	०.०	३९	०.०	५९	०.०	७	०.०	३०	०.०	२३९८	०.०१
सिख	१२४	०.०	११४	०.०	२९८	०.०	४७	०.०	८५६	०.०	३	०.०	५४	०.०	१४९६	०.०१
बहाई	१९४	०.०	४	०.०	३४	०.०	२५	०.०	९२	०.०	८	०.०	१८०	०.०	५३७	०.००
जम्मा	४९६१४१२	१००.०	६११४६००	१००.०	६११६८६६	१००.०	२४६६४२७	१००.०	५१२२०७८	१००.०	१६८८४१२	१००.०	२६९४७८३	१००.०	२९१६४५७८	१००

अनुसूची १२: राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बाट प्राप्त जनसांख्यिक सूचकहरू

क्र.सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
१	आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी सुचकहरू									
१.१	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथिका)	२३९००७८९	४१२३७१८	४७६५३२३	५२५७२३९	२०६९४४९	४१७३१७०	१३३१६६०	२१८०२३०	
	%	६५.६०	७१.१०	५७.३०	६४.८०	६६.५०	६५.९०	७२.००	७०.४०	
१.२	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (१० वर्ष र सोभन्दा माथि)	१५६८९७७७	२९३२२०९	२७३०४४७	३४०४८२३	१३७६३९६	२७५२१९६	९५८६४३	१५३५०६३	
	जम्मा %	७०.४०	७२.८०	६६.१०	७५.३०	७१.७०	६८.००	६९.८०	६५.८०	
	पुरुष %	७८.६०	८०.२०	७८.६०	८२.६०	७८.१०	७६.९०	७४.५०	७१.८०	
	महिला %	६९.३०	६४.९०	४८.८०	६६.७०	६५.६०	५८.९०	६५.२०	६०.४०	
१.३	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये रोजगार (१० वर्ष र सोभन्दा माथि) सङ्ख्या	११०३८१०५	२१३४८९१	१८०३८३८	२५६२२६३	९८६५२०	१८७२२११	६६८७५५	१००९६६७	
१.४	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये रोजगार (१० वर्ष र सोभन्दा माथि) को अनुपात									
	जम्मा (%)	९३.०	९४.८	९१.७	९४.१	९२.६	९१.९	९२.५	९२.०	
	पुरुष (%)	९३.८	९५.३	९३.६	९४.७	९२.६	९२.७	९२.४	९२.२	
	महिला (%)	९२.०	९४.२	८७.५	९३.१	९२.५	९०.८	९२.६	९१.९	
१.५	आर्थिक काम गरेको अवधिअनुसारको जनसङ्ख्या (१०+ वर्ष)									
	जम्मा जनसङ्ख्या	२३९५८८६८	४१२७०९४	४७७००१३	५२६०६९१	२०९५४७४	४१८४२९९	१३३७८९३	२१८३४०४	
	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको (%)	४०.९९	४७.४३	३३.३१	४४.८७	४१.८७	३८.६५	४२.५०	३८.९५	
	३-६ महिना काम गरेको (%)	११.४०	११.३९	१०.६७	८.५७	११.१९	१३.०७	१४.०८	१५.२४	
	३ महिनाभन्दा कम काम गरेको (%)	१०.१४	९.८५	९.४९	८.२८	९.९३	११.०३	१२.६६	१३.५७	
	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको (%)	३७.४६	३१.३३	४६.५३	३८.२८	३७.००	३७.२४	३०.७६	३२.२३	
१.६	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या % (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)									
	जम्मा	६५.६५	७१.११	५७.३०	६४.७६	६६.५१	६५.९५	७१.९९	७०.४१	
	पुरुष	७१.३१	७६.५०	६७.२६	७०.६७	६९.६९	७१.२९	७३.६२	७२.३३	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	महिला	६०.४०	६६.१०	४७.५८	५९.०१	६३.७५	६१.२२	७०.४८	६८.७८
१.७	अक्सर सक्रिय जनसङ्ख्या %								
	जम्मा %	७०.३५	७२.८१	६६.०६	७५.२५	७१.६७	६८.०३	६९.७६	६५.७७
	पुरुष %	७८.६२	८०.२१	७८.६१	८२.५७	७८.०९	७६.९२	७४.४६	७१.७८
	महिला %	६१.३१	६४.८६	४८.७७	६६.७२	६५.५८	५८.८६	६५.२२	६०.४०
१.८	अक्सर रोजगार जनसङ्ख्या %								
	जम्मा %	९३.०५	९४.८१	९१.७२	९४.०८	९२.५७	९१.९०	९२.४९	९२.०३
	पुरुष %	९३.७८	९५.२७	९३.६२	९४.७३	९२.६१	९२.७३	९२.३८	९२.१८
	महिला %	९२.०२	९४.१९	८७.४९	९३.१४	९२.५१	९०.७९	९२.६१	९१.८८
१.९	जम्मा श्रमशक्तिमध्ये अक्सर रोजगार जनसङ्ख्याको % (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)								
	कुल	४२.९७	४९.०८	३४.७२	४५.८५	४४.१३	४१.२३	४६.४४	४२.६२
	पुरुष	५२.५८	५८.४५	४९.५०	५५.२८	५०.४०	५०.८६	५०.६४	४७.८५
	महिला	३४.०७	४०.३८	२०.३०	३६.६८	३८.६८	३२.७२	४२.५७	३८.१७
१.१०	आर्थिक कामको संथागत क्षेत्र अनुसारको जनसङ्ख्या (%)								
	सरकारी	३.९१	३.३६	२.६४	५.०६	४.७३	३.४८	४.७३	४.१०
	वित्तीय संस्था	१.०९	०.८७	०.६१	२.३५	१.२०	०.७४	०.४६	०.५३
	गैरवित्तीय संस्था	३२.६८	२७.६८	३७.१२	४५.४४	३२.२१	३०.०६	१७.५७	२१.१४
	नाफा नकमाउने संस्था	०.४३	०.२७	०.२८	०.८१	०.५१	०.३५	०.२७	०.३४
	घरायसी क्षेत्र	६१.८१	६७.८०	५९.३२	४६.३१	६०.९२	६५.२५	७६.८७	७३.८५
१.११	औद्योगिक क्षेत्रको वर्गीकरण अनुसार जनसङ्ख्या (%)								
	कृषि, वन र माछापालन	५७.३१	६२.६९	५४.०७	४२.१८	५७.५५	६०.२७	७३.७३	७०.०३
	खानी तथा उत्खनन्	०.१८	०.२०	०.१२	०.२७	०.२४	०.१५	०.१३	०.१२
	औद्योगिक उत्पादन	३.८१	४.०६	४.५६	५.१८	३.१७	३.२९	१.४४	२.००
	विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	०.३०	०.२५	०.२५	०.४७	०.४०	०.२४	०.१३	०.१९

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धीकरणका क्रियाकलापहरू	०.२२	०.१८	०.१८	०.३५	०.२५	०.१८	०.१२	०.१४
	निर्माण	८.११	६.९६	१०.९६	७.५९	७.०४	९.४५	५.२४	६.९१
	थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	१२.५३	११.०८	१५.४५	१५.०२	१२.८२	११.७१	७.८५	८.९३
	यातायात तथा भण्डारण	२.२३	२.३८	१.८८	३.३०	२.२९	२.१०	०.९४	१.२३
	आवास तथा भोजनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१.६८	१.४५	०.६७	३.०९	२.५८	१.४०	०.९४	०.८९
	सूचना तथा सञ्चार	०.३५	०.२३	०.१४	०.९४	०.२९	०.१८	०.१२	०.१४
	वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१.०९	०.८७	०.६१	२.३५	१.२०	०.७३	०.४६	०.५३
	घरजग्गा कारोबारका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू	०.१५	०.१३	०.०८	०.४०	०.०८	०.०७	०.०३	०.०३
	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	०.५१	०.३३	०.३८	१.१९	०.३७	०.३०	०.२३	०.२४
	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	०.३४	०.२१	०.१२	१.०५	०.२३	०.१३	०.०७	०.०९
	सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१.९४	१.५४	१.२१	२.९५	२.१२	१.७०	२.२५	१.८७
	शिक्षा	२.८६	२.६८	२.०६	३.७१	३.७४	२.५५	२.६०	२.७०
	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	१.१४	०.९५	०.९०	१.९९	१.१२	०.८८	०.७८	०.७८
	कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	०.३८	०.२५	०.१९	१.०६	०.३१	०.१७	०.०६	०.०९
	अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	३.८६	२.७५	५.१७	५.७६	३.१९	३.३१	२.०१	२.३२
	घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	०.८४	०.७४	०.९४	०.८६	०.७१	१.०३	०.७४	०.६६
	बाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	०.०९	०.०५	०.०४	०.२४	०.०५	०.०५	०.०५	०.०७
२	आश्रित अनुपात तथा अन्य सूचकांक (%)								
२.१	कुल आश्रित अनुपात (%)	५३.२८	५०.३८	६५.२३	४१.५५	४९.४१	५३.८२	६१.८८	६०.१७
२.२	बाल-आश्रित अनुपात (%)	४२.६५	३९.०८	५४.८१	३१.३३	३५.६७	४३.८७	५३.५८	४९.६७
२.३	वृद्ध-आश्रित अनुपात (%)	१०.६३	११.३०	१०.४२	१०.२२	१३.७५	९.९५	८.२९	१०.५०
२.४	सम्भावित सहायता अनुपात (potential support ratio) (%)	९.४०	८.८०	९.६०	९.८०	७.३०	१०.००	१२.१०	९.५०
२.५	बुढ्यौली सूचकाङ्क (Aging Index) (%)	२४.९१	२८.९२	१९.०१	३२.६३	३८.५४	२२.६९	१५.४८	२१.१४

क्र.सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
२.६	जनसांख्यिकीय लाभांश सूचकाङ्क (population dividend index) (%)	७५.३०	७८.२०	६५.००	८२.३०	८०.८०	७३.४०	७५.७०	७६.९०
३	औसत आयु (वर्ष)								
३.१	जम्मा औसत आयु	७१.३०	७०.४०	७१.८०	७२.४०	७२.१०	६९.५०	७२.५०	७१.३०
३.२	पुरुषको औसत आयु	६८.२०	६७.५०	६९.९०	६९.६०	६८.१०	६६.१०	६९.२०	६६.९०
३.३	महिलाको औसत आयु	७३.८०	७२.८०	७३.२०	७४.९०	७५.४०	७२.५०	७५.५०	७५.२०
४	खेतियोग्य जमिन र पशुपन्छी भएका परिवारको विवरण								
	खेतियोग्य जमिन र पशुपन्छी दुवै भएका परिवार (%)	४९.००	५४.१०	४३.१०	३३.१०	५०.१०	५४.००	७०.१०	६९.५०
	खेतियोग्य जमिन मात्र भएको तर पशुपन्छी नभएको परिवार (%)	९.७०	५.३०	१२.८०	९.००	८.२०	१३.६०	८.५०	९.१०
	पशुपन्छी मात्र भएको तर खेतियोग्य जमिन नभएको परिवार (%)	९.३०	१४.१०	१६.९०	३.७०	८.६०	७.००	६.७०	६.४०
	खेतियोग्य जमिन र पशुपन्छी नभएको (%)	३२.००	२६.५०	२७.१०	५४.२०	३३.१०	२५.५०	१४.७०	१५.१०
५	घर तथा पारिवारिक सेवासुविधासम्बन्धी सुचकहरू								
५.१	घर वा आवासीय एकाइको स्वामित्व								
	आपनै (%)	८६.००	८९.६३	९६.६१	६९.१८	८०.४९	९०.८०	९४.००	९४.७७
	भाडा (%)	१२.७७	८.७०	२.३०	२९.६३	१७.६४	८.२७	५.३०	४.४०
५.२	घरको जग								
	माटोजडित ईटा/टुङ्गा (%)	३३.०४	३२.०९	११.१०	२१.९३	४३.८०	४१.०२	८३.०८	४९.३४
	सिमेन्टजडित ईटा/टुङ्गा (%)	२९.७९	२५.१३	३२.५९	३६.४९	३१.८१	३०.४६	८.०३	२५.७१
	ढलान पिल्लरसहितको (%)	२२.४१	२०.९९	१७.६१	३६.८०	२२.८०	२१.३२	६.३०	७.७९
	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको (%)	१४.१७	२१.०३	३८.१७	४.१८	१.४२	६.४३	२.४९	१६.४६
	अन्य (%)	०.५९	०.७७	०.५३	०.६०	०.१७	०.७७	०.१०	०.७०
५.३	आवास एकाइ (घर)को बाहिरी गारो								
	माटोजडित ईटा/टुङ्गा (%)	३०.६७	२९.०२	९.८४	२०.१६	४०.९१	३७.९५	८०.२६	४६.७८

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	सिमेन्टजडित ईटा/दुङ्गा (%)	५२.१७	४२.४५	४७.७५	७४.३०	५६.७९	५३.३२	१७.२०	३५.५४
	काठ/फल्याक (%)	३.१६	५.१०	३.५८	१.५६	०.८९	१.६५	१.७९	९.१६
	बाँसजन्य सामग्री (%)	११.७१	१९.९९	३७.७४	१.०४	०.५०	४.४८	०.२२	५.८८
	काँचो ईटा (%)	०.४२	०.१७	०.१९	०.१६	०.१८	१.३६	०.१८	०.६९
	जस्ता/टिन (%)	१.२२	२.८८	०.१८	२.३६	०.४२	०.१७	०.२१	०.३६
	प्रिपचाव (%)	०.०३	०.०२	०.०२	०.०७	०.०३	०.०२	०.०४	०.०१
	अन्य (%)	०.६२	०.३७	०.७०	०.३४	०.२७	१.०५	०.१०	१.५९
५.४	घरको छाना								
	जस्ता/टिन/च्यादर (%)	४१.९४	६९.७७	१९.२३	३८.७१	५२.८४	४०.२२	४४.२५	२८.२०
	सिमेन्ट/ढलान (%)	३७.७६	२२.१८	३५.२१	५७.५६	३४.१४	४५.४२	११.९५	२६.५९
	खर/पराल/छवाली (%)	३.९०	५.६१	७.१८	०.६४	१.०६	४.३५	६.४७	३.४५
	टायल/खपडा/झिगटी (%)	९.२२	१.५४	३७.३७	२.०८	०.३८	४.८४	१.६८	११.६१
	ढुंगा/स्लेट (%)	६.०९	०.५५	०.४२	०.८२	१०.९५	४.७३	२३.५४	२९.२९
	काठ/फल्याक (%)	०.२७	०.२३	०.४२	०.१३	०.१५	०.२२	१.०१	०.२२
	माटो (%)	०.७२	०.००	०.००	०.००	०.४६	०.१३	१०.९९	०.५१
	अन्य (%)	०.१०	०.१३	०.१८	०.०६	०.०४	०.०९	०.१०	०.११
५.५	घरको भुइँ								
	माटो (%)	४६.१६	४८.२७	५८.३९	२०.२८	३६.५१	५१.७६	८०.९९	६५.४९
	काठको फल्याक/बाँस (%)	२.०३	२.७९	१.६६	१.७४	१.९२	२.००	३.०५	१.५७
	इट्टा/ढुंगा (%)	१.३७	१.३६	२.४२	१.२९	०.८१	१.०८	०.५५	१.२५
	सेरामिक टायल (%)	२.७१	१.९९	१.७४	४.५८	४.२४	२.४८	०.६६	१.०९
	सिमेन्ट ढलान (%)	४७.३१	४५.२१	३५.४९	७१.५९	५५.९५	४२.३२	१४.३६	३०.२१
	अन्य (%)	०.४२	०.३९	०.३०	०.५२	०.५७	०.३६	०.४०	०.३८
५.६	खानेपानीको मुख्य स्रोत								
	धारा/पाइप (घर परिसरभित्र) (%)	३४.५९	३४.२३	१५.३२	४३.८९	५२.४९	३७.८२	३५.६४	२१.११

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	धारा/पाइप (घर परिसरबाहिर) (%)	२२.३८	२०.१३	७.३२	२४.१४	३२.५७	१९.६३	४४.४३	३२.२३
	ट्युबवेल/हातेपम्प (%)	२९.७६	४०.०३	७.७९	४.८०	१.६३	३२.७६	०.४५	३७.०६
	ढाकिएको इनार/कुवा (%)	१.५३	०.८४	०.७०	२.२७	१.१८	२.६१	२.०७	०.५९
	खुला इनार/कुवा (%)	२.१३	१.६५	२.२५	२.७२	१.५६	२.२९	२.५२	१.३७
	मूलधारा (%)	३.९३	२.२२	१.२०	३.९८	६.८९	२.५९	१३.३०	६.१६
	नदी/खोला (%)	०.३६	०.२३	०.०६	०.२४	०.३७	०.३९	१.१७	०.९४
	जार/बोतल (%)	४.६३	०.४०	०.१९	१६.८५	३.०६	१.३३	०.१३	०.२२
	अन्य (%)	०.६८	०.२७	१.१७	१.११	०.२६	०.५७	०.३०	०.३४
५.७	सुधारिएको खानेपानीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार (%)	९२.९०	९५.६४	९५.३३	९१.९५	९०.९२	९४.१५	८२.७२	९१.२०
५.८	खाना पकाउनुको अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन								
	काठ/दाउरा (%)	५१.०२	५३.३८	५८.६१	२८.९५	४७.१४	५३.६८	८२.२२	७०.२८
	एल. पी. ग्यास (%)	४४.२९	४१.१८	२८.७१	६९.७९	५१.५४	४२.२१	१६.८६	२५.८४
	बिजुली (%)	०.४९	०.५२	०.८२	०.५७	०.२१	०.४१	०.१०	०.२८
	गुडैठा/ गोरहा (%)	२.८८	३.३८	१०.९२	०.०१	०.०३	२.०८	०.१४	०.०८
	बायोग्यास (%)	१.१८	१.३२	०.७१	०.६०	०.९९	१.५१	०.४४	३.४२
	मट्टीतेल (%)	०.०५	०.०४	०.०३	०.०५	०.०५	०.०५	०.१८	०.०४
	अन्य (%)	०.१०	०.१९	०.२०	०.०४	०.०३	०.०६	०.०६	०.०७
५.९	खाना पकाउने स्वच्छ इन्धनको प्रयोग गर्ने परिवार (%)	४४.८०	४३.००	३०.२०	७१.००	५२.७०	४४.१०	१७.४०	२९.६०
५.१०	बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत								
	बिजुली (%)	९२.१७	९३.७०	९७.९०	९७.३३	९७.६०	९३.६७	४९.६३	८१.२८
	सोलार/सौर्यऊर्जा (%)	६.५९	५.०३	०.८२	२.३३	१.९१	४.५१	४७.८९	१६.३०
	मट्टीतेल (%)	०.५८	०.८२	०.९२	०.१४	०.२३	१.००	०.४८	०.२९
	बायोग्यास (%)	०.०३	०.०२	०.०५	०.०१	०.०२	०.०५	०.०४	०.०४
	अन्य (%)	०.६२	०.४३	०.३१	०.१९	०.२४	०.७८	१.९५	२.१०

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
५.११	बत्ती बालन स्वच्छ इन्धनको प्रयोग गर्ने परिवार (%)	९८.७९	९८.७५	९८.७७	९९.६७	९९.५३	९८.२२	९७.५७	९७.६२
५.१२	कृषिबाहेक साना घरेलु व्यवसाय संचालन गर्ने परिवार (%)	९.४३	९.७८	१०.३७	९.७९	८.९७	८.३८	८.८७	८.७६
५.१३	घरायसी सेवा/सुविधा भएका परिवारको अवस्था (%)								
	कम्तीमा एक सुविधा भएको (%)	९६.१२	९६.२८	९५.५८	९६.९१	९६.८७	९६.८८	९२.७६	९४.४९
	रेडियो सुविधा (%)	३४.२३	३७.२०	२२.१८	३४.३६	३६.६८	३३.७८	४५.९२	४२.६०
	टेलिभिजन (%)	४९.४१	५४.५५	४३.६२	६१.९९	५९.६३	४६.९६	१७.६४	२९.५०
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन (%)	४.५३	३.०८	१.६४	१०.१३	५.१७	२.९६	१.८८	२.१५
	मोबाइल फोन (साधारण) (%)	७३.२१	७२.५७	७४.७८	६८.१६	७१.१२	७४.६०	८२.२३	७९.०८
	स्मार्ट मोबाइल फोन (%)	७३.०१	७४.२२	६६.८५	८०.०२	७७.७९	७५.४८	५८.४०	६२.६६
	मोबाइल फोन (साधारण वा स्मार्ट) (%)	९३.२२	९३.५१	९०.८५	९५.०९	९५.४१	९३.५०	८९.९२	९१.३४
	कम्प्युटर/ल्यापटप (%)	१४.९९	११.८१	७.८५	३०.२६	१६.१९	११.१४	५.५९	६.५९
	इन्टरनेट सुविधा (%)	३७.७५	३८.१२	२१.४५	५५.१६	४७.९१	३६.०१	२०.२८	२५.२२
	कार/जिप/भ्यान (%)	३.०८	२.१८	१.४४	६.३७	३.६४	२.५३	०.८३	१.१३
	मोटरसाइकल/स्कुटर (%)	२७.२७	२४.७७	३४.१२	३५.७६	२४.२०	२५.५३	६.६९	१५.५९
	साइकल (%)	३५.२४	४०.८१	६७.४१	१५.४६	१३.५५	४६.१०	१.८०	३७.६५
	विद्युतीय पंखा (%)	५३.०८	५५.८६	७८.८५	४१.७६	४४.५७	५९.९५	१२.३७	४८.४२
	रेफ्रिजरेटर (%)	२३.६८	२५.७७	१०.८७	३६.३७	३१.६१	२४.३५	४.६८	१२.१८
	वासिङमेसिन	४.२०	२.४५	१.३२	१०.८५	४.५७	२.७३	०.२८	०.४७
	एयर कन्डिसनर (%)	०.८५	०.७९	०.५४	१.४१	०.४९	१.१७	०.०८	०.३२
५.१४	शौचालयको सुविधाअनुसारको परिवार								
	फलस भएको शौचालय (%)	६४.८८	६३.२५	३८.५०	८२.२७	७८.६४	६२.६१	६२.३९	६४.१५
	साधारण शौचालय (%)	३०.११	३३.१५	४८.५७	१६.१७	२०.०९	३१.३६	३४.६४	३०.८६
	सार्वजनिक शौचालय (%)	०.४९	०.४५	०.८९	०.३२	०.३२	०.४२	०.३५	०.६०
	शौचालय नभएका परिवार (%)	४.५३	३.१६	१२.०४	१.२४	०.९५	५.६१	२.६२	४.३९

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
५.१५	सुधारिएको शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार (%)	६५.३७	६३.७०	३९.३९	८२.५९	७८.९६	६३.०३	६२.७४	६४.७५
५.१६	सरकारी अनुदान प्राप्त गरी आवास निर्माण गरेका परिवार (%)	११.८०	४.८०	४.१०	३५.८०	१६.९०	३.२०	३.३०	३.१०
५.१७	आवासीय एकाइ (घर) को प्रकारको परिवारको सङ्ख्या वितरण								
	पक्की घर भएका परिवार (%)	७६.५०	६६.६०	४४.४०	९२.८०	९५.९०	८५.५०	७८.२०	७५.३०
	अर्धपक्की घर भएका परिवार (%)	१५.८०	३०.७०	२३.६०	६.१०	३.८०	१०.६०	२०.९०	१५.९०
	कच्ची घर भएका परिवार (%)	७.८०	२.६०	३१.९०	१.१०	०.३०	३.८०	०.९०	८.८०
५.१८	घरको संरचना र घरायसी सुविधाको आधारमा घरायसी उपयुक्तताको वर्गीकरण (Quality Index household)								
	पूर्ण उपयुक्त	२८.३०	२१.७०	१२.७०	५३.८०	३६.३०	२५.००	८.००	१४.००
	उपयुक्त	२५.६०	२५.८०	२९.७०	२५.६०	२६.४०	२८.१०	१०.७०	२०.७०
	मध्यम	३४.३०	४०.१०	२८.५०	१८.३०	३४.६०	३८.९०	६०.६०	५०.९०
	अनुपयुक्त	११.३०	१२.१०	२८.००	२.१०	२.६०	७.२०	२०.१०	१३.९०
	पूर्ण अनुपयुक्त	०.५०	०.४०	१.२०	०.१०	०.१०	०.८०	०.७०	०.५०
५.१९	घरको मुख्य प्रयोगको प्रतिशत								
	जम्मा घर सङ्ख्या	७५५२०६६	१४५४९६५	१२८३३३८	१५७५८२४	७७६६८६	१२९२६७६	४३९७१७	७२८८६०
	आवासीय	७१.७२	७१.९३	७३.१९	७०.०७	६९.८७	७४.९६	७२.६९	६७.९५
	व्यापार व्यवसाय	३.०९	२.४५	३.०८	३.७३	२.८९	२.९४	२.५१	३.८२
	सरकारी	०.३७	०.३१	०.३१	०.४६	०.३३	०.३४	०.५५	०.४१
	शिक्षा	१.१२	१.२१	०.५३	१.०६	१.२३	०.९९	१.९७	१.६५
	स्वास्थ्य	०.२०	०.१७	०.१६	०.२०	०.१९	०.१९	०.३३	०.२८
	उद्योग	०.४३	०.३७	०.३६	०.७२	०.३७	०.४१	०.१८	०.२९
	बैंक तथा वित्तीय संस्था	०.०९	०.०७	०.०७	०.१२	०.१०	०.०९	०.०८	०.०८
	संस्थागत	०.४१	०.४०	०.२४	०.५५	०.७८	०.३४	०.२३	०.३०
	होटेल तथा लज	०.३२	०.२४	०.१२	०.४८	०.६६	०.२९	०.२९	०.२१

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	गोठ / धनसार	१०.१२	९.७१	११.८५	८.३३	१०.९८	१०.२०	९.५८	११.०८
	अन्य	५.८७	८.६२	६.०४	५.२३	४.७६	४.०४	३.१४	७.५०
	खाली	६.२६	४.५३	४.०४	९.०५	७.८४	५.२०	८.४५	६.४१
५.२०	घरको तलाको प्रतिशत								
	१ तले	५९.८२	६३.६५	८४.४२	५०.४६	४५.७४	६३.१५	२८.६८	५६.९४
	२ तले	२८.७८	२६.५८	१३.६६	२७.८७	४४.८३	२८.२२	४८.६५	३३.६५
	३ तले	९.१७	९.०७	१.०४	१४.२६	७.७९	७.८७	२१.७६	८.८७
	४ तले	१.३०	०.३७	०.१६	४.७७	०.९१	०.३४	०.५९	०.१७
	५-७ तले	०.६४	०.१६	०.३५	२.२५	०.३१	०.१५	०.०७	०.१५
	८-९ तले	०.०१	०.००	०.००	०.०७	०.००	०.००	०.००	०.००
	१०+ तले	०.००	०.००	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.००	०.००
५.२१	घरको आयुअनुसार प्रतिशत								
	० वर्ष	३.५४	३.९५	३.०९	३.६०	३.०९	३.८७	२.४०	३.९२
	१ वर्ष	५.६८	५.८९	६.५१	५.६६	४.४४	५.३१	६.०७	५.५६
	२ वर्ष	५.६१	५.७६	५.६३	६.७९	४.४८	४.९१	५.१४	५.४४
	३ वर्ष	६.५०	६.०१	५.२३	१०.१७	५.५५	५.३६	५.१६	५.६६
	४ वर्ष	६.६३	५.२७	४.४९	१२.७४	६.१६	४.७४	४.४७	५.०४
	५-९ वर्ष	२०.६६	२०.६०	२१.२३	२२.२९	१७.७८	२०.११	१९.७७	२०.७८
	१०-१४ वर्ष	१५.२९	१५.९८	१९.७७	१०.४०	१२.१०	१५.७५	१७.५८	१७.७८
	१५-१९ वर्ष	९.६४	९.७९	१०.४५	७.०९	९.२१	१०.४१	१२.६१	१०.७१
	२०-२९ वर्ष	१२.४७	१२.६१	१३.५८	८.९१	१४.५०	१४.२३	१४.०६	११.७५
	३०-४९ वर्ष	८.१२	८.८१	५.८८	५.६९	१३.६३	९.३९	८.४१	७.६६
	५०-९९ वर्ष	२.९७	३.०६	१.९९	१.६४	६.१९	३.५१	२.२९	३.४४
	१००+ वर्ष	०.५३	०.५६	०.३५	०.३९	०.८६	०.४८	०.५६	०.७५

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
५.२२	कम्तीमा एउटा खाता भएको परिवार प्रतिशत									
	परिवारको %	६१.८९	५५.८९	५०.७९	७२.५४	७२.४०	६१.५२	५५.५३	६०.३४	
	बैंक खाता भएको जनसङ्ख्याको प्रतिशत									
	जम्मा	२५.५६	२२.९२	१५.५०	४०.१०	३४.६८	२२.९४	१९.४९	२१.११	
	पुरुष	२६.४२	२२.९२	१६.४०	४३.२२	३३.९५	२२.७१	२०.९९	२१.५०	
	महिला	२४.७४	२२.९१	१४.६०	३७.०५	३५.३५	२३.१५	१८.०७	२०.७७	
५.२३	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसङ्ख्या (१८ वर्ष र सोभन्दा माथिको)									
	परिवार (%)	१२.५५	१२.७३	११.६३	१३.४६	१३.७४	१२.१४	११.३६	११.७९	
	जनसङ्ख्या (%)	५.६७	५.८५	४.७३	६.३२	६.७०	५.४९	५.३२	५.२१	
५.२४	बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	२५.५९	२७.२३	२८.८८	२३.१९	२५.२३	२६.९६	२२.२०	२१.९६	
६	जनसङ्ख्यासम्बन्धी विवरण									
६.१	जम्मा जनसङ्ख्या	२९१६४५७८	४९६१४१२	६११४६००	६११६८६६	२४६६४२७	५१२२०७८	१६८८४१२	२६९४७८३	
६.२	पुरुष जनसङ्ख्या	१४२५३५५१	२४१७३२८	३०६५७५१	३०४८६८४	११७०८३३	२४५४४०८	८२३७६१	१२७२७८६	
६.३	पुरुष (%)	४८.८७	४८.७२	५०.१४	४९.८४	४७.४७	४७.९२	४८.७९	४७.२३	
६.४	महिला जनसङ्ख्या	१४९११०२७	२५४४०८४	३०४८८४९	३०६८१८२	१२९५५९४	२६६७६७०	८६४६५१	१४२१९९७	
६.५	महिला (%)	५१.१३	५१.२८	४९.८६	५०.१६	५२.५३	५२.०८	५१.२१	५२.७७	
६.६	जनसङ्ख्या परिवर्तन (%) (दश वर्षमा)	१०.१	९.४	१३.१	१०.६	२.६	१३.८	७.५	५.६	
६.७	अन्य लिङ्गीको (जनसङ्ख्या)	२९८९	३०४	७२९	९५६	२२८	४३२	८१	१९८	
६.८	जनसङ्ख्याको हिस्सा		१७.०१	२०.९७	२०.९७	८.४६	१७.५६	५.७९	९.२४	
६.९	परिवार सङ्ख्या (संस्थागतसहित)	६६६६९३७	११११५५६	११५६७५५	१५७०९२७	६६२४८०	११४१९०२	३६६२५५	५७७१०२	
६.१०	औसत परिवार आकार	४.३७	४.१६	५.२९	३.८९	३.७२	४.४९	४.६१	४.६७	
६.११	पारिवारिक संरचना									
	एकल परिवार (%)	६०.०७	६०.९६	५४.६२	६४.८८	६३.१९	५८.४५	६१.१८	५५.०७	
	संयुक्त परिवार (%)	३९.९३	३९.०४	४५.३८	३५.१२	३६.८१	४१.५५	३८.८२	४४.९३	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
६.१२	महिला परिवारमुली सङ्ख्या	२१०३२७८	३६७८३४	२५१२५८	४८८२६३	२७५५०६	४०५६०४	११७४७२	२०१३४१
	महिला परिवारमुली (%)	३१.५५	३०.८७	२१.७२	३१.०८	४०.९८	३५.५२	३२.०७	३४.८९
६.१३	लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा)	९५.५९	९५.०२	१००.५५	९९.३६	९०.३७	९२.०१	९५.२७	८९.५१
६.१४	जन्मदाको लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा)	११२	१०६	११८	१११	१११	११०	१०९	११६
६.१५	जनसङ्ख्या वृद्धिदर (%)	०.९२	०.८६	१.१९	०.९७	०.२५	१.२४	०.७०	०.५२
६.१६	जनघनत्व (प्रति एक वर्ग कि.मि. मा)	१९८	१९२	६३३	३०१	११५	२३०	६०	१३८
६.१७	जनसङ्ख्याको मध्यका उमेर (Median age)								
	जम्मा (वर्ष)	२६.००	२८.००	२३.००	२९.००	२९.००	२५.००	२२.००	२४.००
	पुरुष (वर्ष)	२५.००	२७.००	२२.००	२८.००	२७.००	२४.००	२१.००	२२.००
	महिला (वर्ष)	२७.००	२८.००	२४.००	३०.००	३०.००	२६.००	२३.००	२५.००
६.१८	जनसङ्ख्या औसत उमेर (Mean age)								
	जम्मा (वर्ष)	२९.४४	३०.७५	२७.०१	३१.६१	३२.३१	२८.७९	२६.५४	२८.००
	पुरुष (वर्ष)	२८.९२	३०.४३	२६.७४	३१.०५	३१.३८	२८.२४	२६.०९	२७.०७
	महिला (वर्ष)	२९.९३	३१.०५	२७.२९	३२.१८	३३.१६	२९.३०	२६.९६	२८.८२
६.१९	नगरपालिका/गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या								
	नगरपालिकाको जनसङ्ख्या	१९२९६७८८	३०९३४८९	४४६०७५४	४७३११२५	१६२१९१५	२८२६५८८	८८०३३९	१६८२५७८
	नगरपालिकाको जनसङ्ख्या %	६६.२	६२.४	७३.०	७७.३	६५.८	५५.२	५२.१	६२.४
	गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या	९८६७७९०	१८६७९२३	१६५३८४६	१३८५७४१	८४४५१२	२२९५४९०	८०८०७३	१०१२२०५
	गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या %	३३.८	३७.६	२७.०	२२.७	३४.२	४४.८	४७.९	३७.६
६.२०	अपाङ्गता भएका व्यक्ति सम्बन्धी जनसङ्ख्या								
	जम्मा जनसङ्ख्या (%)	२.२२	२.३६	१.४९	२.०३	२.९३	२.३५	३.१२	२.५९
	पुरुष (पुरुष %)	२.४६	२.६१	१.६९	२.१६	३.३०	२.६६	३.५५	२.९१
	महिला (महिला %)	१.९९	२.१२	१.२९	१.९०	२.६०	२.०६	२.७०	२.३०
६.२१	बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी देशभित्र अन्यत्र अक्सर बसोबास गर्ने जनसङ्ख्या (अनुपस्थित स्वदेश जनसङ्ख्या)								

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	जम्मा जनसङ्ख्या	२२६७२३६	३४७३६१	१८८५४८	७१३६८८	३६२८७४	३२३०११	१२१६४७	२१०१०७
	जम्मा (%)	७.७७	७.००	३.०८	११.६७	१४.७१	६.३१	७.२०	७.८०
	पुरुषको सङ्ख्या	१२९४९३५	१९३६३४	१२०६९३	३८९९०७	१९५४५८	१९२७२९	७२०५२	१३०४६२
	पुरुषको हिस्सा (%)	५७.१२	५५.७४	६४.०१	५४.६३	५३.८६	५९.६७	५९.२३	६२.०९
	महिलाको सङ्ख्या	९७२३०१	१५३७२७	६७८५५	३२३७८१	१६७४१६	१३०२८२	४९५९५	७९६४५
	महिलाको हिस्सा (%)	४२.८८	४४.२६	३५.९९	४५.३७	४६.१४	४०.३३	४०.७७	३७.९१
६.२२	बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी देशबाहिर अन्यत्र अक्सर बसोबास गर्ने जनसङ्ख्या (अनुपस्थित विदेश जनसङ्ख्या)								
	जम्मा जनसङ्ख्या	२१९०५९२	३४३०३४	३०४२८६	३९७९३०	२८६५९३	४२०९०६	९४३२०	३४३५२३
	जम्मा (%)	७.५१	६.९१	४.९८	६.५१	११.६२	८.२२	५.५९	१२.७५
	पुरुषको सङ्ख्या	१७९९६७५	२८६६३१	२९२४२७	२८०१२०	२३९७८८	३६७६७०	७७२७८	२५५७६१
	पुरुषको हिस्सा (%)	८२.१५	८३.५६	९६.१०	७०.३९	८३.६७	८७.३५	८१.९३	७४.४५
	महिलाको सङ्ख्या	३९०९१७	५६४०३	११८५९	११७८१०	४६८०५	५३२३६	१७०४२	८७७६२
	महिलाको हिस्सा (%)	१७.८५	१६.४४	३.९०	२९.६१	१६.३३	१२.६५	१८.०७	२५.५५
७	जन्म सम्बन्धी विवरण								
७.१	जीवित जन्मेका बच्चाहरू (१२ महिनाअघि) को सङ्ख्या								
	जम्मा जनसङ्ख्या	४१२९३५	४१२९३५	९६५५७	७०३८०	२७९४०	७६२४३	३१३२३	४६३०२
	बालक	२१८०७४	२१८०७४	५२३३४	३७०००	१४६८६	३९८६४	१६३११	२४८२२
	बालिका	१९४८६१	१९४८६१	४४२२३	३३३८०	१३२५४	३६३७९	१५०१२	२१४८०
७.२	जन्म दर्ता (<६ वर्ष)	७४.०४	७०.८५	७६.५८	६७.०१	६७.३१	७१.९८	८७.२८	८३.२८
७.३	कोरा जन्मदर प्रति हजार (CBR)	१४.२१	१२.९७	१५.८७	११.५३	११.३५	१४.९४	१८.६८	१७.२८
७.४	प्राकृतिक वृद्धिदर (RNI) (प्रति हजार)	७.४	५.२५	१०.२५	४.३५	३.०९	७.८६	१३.६९	१०.९५
७.५	कुल प्रजननदर (TFR) (प्रतिमहिला प्रजननयोग्य उमेर)	१.९४	१.८१	२.८५	१.३७	१.५४	१.८४	२.१९	१.८८
७.६	विशिष्टीकृत कोरा जन्मदर (SCBR) (प्रति हजार जनसङ्ख्या)	१४.१६	१३.१९	१६.८५	११.०७	११.३१	१४.१५	१८.५१	१६.६८
७.७	बच्चा र महिलाको अनुपात (CWR) (प्रतिहजार महिलामा)	२९६.३१	२७४.८३	४००.८७	२२१.७२	२३७.६२	२९३.३८	३६५.७९	३१०.३५

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
७.८	बच्चा जन्माउने औसत उमेर (MACB) (%)	२७.४४	२७.५४	२७.०३	२८.४८	२७.२५	२७.६४	२६.९०	२७.०८
७.९	कुल पुनरूत्पादन दर (GRR) (प्रति महिला)	०.७३	०.७०	०.८४	०.५९	०.५९	०.७४	०.९६	०.८४
७.१०	खुद पुनरूत्पादन दर (NRR) (प्रति महिला)	०.७२	०.६९	०.८२	०.५८	०.५८	०.७३	०.९४	०.८२
८	पञ्चम सम्पन्नता (Wealth quintile) सूचकअनुसार परिवारको विवरण (%) (संस्थागतबाहेक)								
	अति न्यून वर्ग परिवार (%)	२०.२६	२०.६५	२५.८६	८.४७	१३.०६	१७.७३	५१.२७	३३.८६
	न्यून वर्ग परिवार (%)	१९.७१	२२.१४	२१.४०	१०.६०	१९.५९	२२.३१	२७.९३	२५.८२
	मध्यम वर्ग परिवार (%)	२०.०१	१९.८६	२५.८०	१६.८५	१९.८८	२२.७९	९.८९	१८.३४
	उच्च वर्ग परिवार (%)	२०.०५	१९.७०	१८.३७	२६.१२	२१.९०	२०.२२	६.७५	१३.६१
	अति उच्च वर्ग परिवार (%)	१९.९८	१७.६५	८.५८	३७.९६	२५.५७	१६.९५	४.१७	८.३७
९	पञ्चम सम्पन्नता(Wealth quintile) सूचकअनुसार जनसङ्ख्याको वितरण (%) (संस्थागतबाहेक)								
	अति न्यून वर्ग जनसङ्ख्या (%)	१९.९१	१९.३५	२३.६५	८.१४	११.३४	१६.५१	५२.३४	३२.८३
	न्यून वर्ग जनसङ्ख्या (%)	२०.४२	२२.८५	२१.५०	१०.७९	२०.१२	२२.०७	२८.८८	२७.०५
	मध्यम वर्ग जनसङ्ख्या (%)	२०.६९	२०.३२	२६.४४	१६.५१	२०.०९	२४.१५	९.३०	१८.७२
	उच्च वर्ग जनसङ्ख्या (%)	१८.९२	१९.०२	१९.१६	२३.५९	२०.६३	१९.८५	५.५०	१२.७३
	अति उच्च वर्ग जनसङ्ख्या (%)	२०.०६	१८.४५	९.२५	४०.९८	२७.८३	१७.४३	३.९८	८.६६
१०	वसाई सराइसम्बन्धी सूचक								
१०.१	आन्तरिक वसाईसराइ (प्रति लाखमा)								
	भित्री वसाईसराइ दर (In-migration Rate)		१९६	११२	१३४८	२३५	४०५	७६	७७
	बाहिरी वसाईसराइ दर (Out-migration Rate)		२२८२	१६००	१४०२	४२६२	१५३६	३७७६	१४५२
१०.२	बाह्य वसाईसराइ (प्रति लाखमा)								
	आप्रवासन दर (Immigration Rate)	७७०	९१९	४५७	६९८	९५१	९८९	७१७	८०४
	प्रवासन दर (Emmigration Rate)	४५६२	४०७७	३४०५	३६५०	५५८८	५१०८	४१४७	८१६३

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
१०.३	कुल/खुद बसाइँसराइ (प्रति लाखमा)									
	कुल बसाइँसराइ दर (Gross migration Rate)	५३३१	४९९५	३८६२	४३४८	६५३९	६०९७	४८६३	८९६७	
	खुद बसाइँसराइ दर (Net migration Rate)	-३७५२	-३१५८	-२९४९	-२९५२	-४६३७	-४११८	-३४३०	-७३५९	
११	मृत्यु (जनगणना भन्दा १२ महिनाअगाडि) सम्बन्धी विवरण									
११.१	जम्मा मृतकको सङ्ख्या	१९८४६३	३८२७५	३४३१९	४३८७२	२०४०६	३६२०७	८३९६	१६९८८	
११.२	जम्मा (%)	१००.००	१९.२९	१७.२९	२२.११	१०.२८	१८.२४	४.२३	८.५६	
११.३	पुरुष मृतकको सङ्ख्या	११४९४६	२२०१५	१९५४९	२५२११	११९००	२१२४९	४९८७	१००३५	
११.४	पुरुषको हिस्सा (%)	५७.९२	५७.५२	५६.९६	५७.४६	५८.३२	५८.६९	५९.४०	५९.०७	
११.५	महिला मृतकको सङ्ख्या	८३५१७	१६२६०	१४७७०	१८६६१	८५०६	१४९५८	३४०९	६९५३	
११.६	महिलाको हिस्सा (%)	४२.०८	४२.४८	४३.०४	४२.५४	४१.६८	४१.३१	४०.६०	४०.९३	
११.७	मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जन्ममा)	१५१	१५७	१४०	९८	१६१	२०७	१७२	१३०	
११.८	कोरा मृत्युदर (CDR) (प्रति हजार)	६.८१	७.७२	५.६२	७.१८	८.२५	७.०८	४.९९	६.३३	
११.९	विशिष्टीकृत कोरा मृत्युदर (SCDR) (प्रति हजार)	६.९९	७.३३	६.६६	६.७०	६.७२	७.७७	६.४२	७.००	
११.१०	जम्मा शिशु मृत्युदर (IMR) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१७	१९	२१	१२	१२	२०	१४	१६	
११.११	शिशु मृत्युदर (छोरा) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१९	२१	२३	१३	१२	२२	१५	१८	
११.१२	शिशु मृत्युदर (छोरी) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१५	१६	१८	११	११	१८	१२	१४	
११.१३	बाल मृत्युदर (CMR) (प्रति हजार बालबालिकामा)	५.९	५.९	६.३	४.५	४.२	६.७	६	६.४	
११.१४	बाल मृत्युदर (छोरा) (प्रति हजार बालबालिकामा)	६.१	५.७	६.६	४.३	५	६.९	६.४	७.३	
११.१५	बाल मृत्युदर (छोरी) (प्रति हजार बालबालिकामा)	५.६	६	६	४.७	३.३	६.४	५.६	५.४	
१२	महिलाको नाम रहेको घर जग्गाको स्वामित्व									
	घर वा जग्गा भएका महिला %	२३.८६	२८.४०	२५.२०	२४.९३	२८.२९	२३.४५	१२.५५	११.७५	
	घर मात्र भएका महिला % (%)	२.३५	१.५७	२.६५	३.०३	३.४०	२.६०	०.९२	०.६८	
	जग्गा मात्र भएका महिला % (%)	९.६६	१२.५७	१०.५८	९.३७	१०.७६	९.३३	५.४७	४.७०	
	घर र जग्गा दुवै भएका महिला % (%)	११.८४	१४.२५	११.९७	१२.५४	१४.१३	११.५२	६.१६	६.३७	
	घरजग्गा दुवै नभएका महिला % (%)	७४.५६	७०.६७	७३.२१	७४.१७	६८.५३	७४.७७	८४.७२	८६.४३	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
१३	विद्यालय जाने उमेरको जनसङ्ख्या									
१३.१	६-११ वर्ष									
	जम्मा	३३१९८५०	५३७८२२	८२१९४५	५५६८८८	२४५९२४	५९६०६०	२२२४८४	३३८७२७	
	पुरुष	१७२९३२२	२७५८४६	४२८७९३	२९४२७४	१२९८८२	३१०९३५	११३७९४	१७५७९८	
	महिला	१५९०५२८	२६१९७६	३९३१५२	२६२६१४	११६०४२	२८५१२५	१०८६९०	१६२९२९	
१३.२	१२-१७ वर्ष									
	जम्मा	३५४२०८५	५६३५९२	७८००१९	६४१२०५	२७३७४५	६४५८९३	२४९९२६	३८७७०५	
	पुरुष	१७९५५०९	२८४६२७	३९८२०८	३३१७१७	१४०१९८	३२४३१७	१२४५३३	१९१९०९	
	महिला	१७४६५७६	२७८९६५	३८१८११	३०९४८८	१३३५४७	३२१५७६	१२५३९३	१९५७९६	
१३.३	१८-२४ वर्ष									
	जम्मा	३९९५४५६	६४८४५१	८२३२३४	८६१००८	३२२०४४	७५३३९१	२४९८४८	३७५४८०	
	पुरुष	१९१०९२०	३०९७७३	४०६१८७	४३३२९४	१५३१८७	३२९०१९	११६४२८	१६३९३२	
	महिला	२०८४५३६	३३८६७८	४१७०४७	४२८६१४	१६८८५७	३८६३७२	१३३४२०	२११५४८	
१३.४	२५-२९ वर्ष									
	जम्मा	१०८५७३९१	१७४९८६५	२४२५१९८	२०५९१०१	८४१७३३	१९५७३४४	७२२२५८	११०१९१२	
	पुरुष	५४३५७५१	८७०२४६	१२३३१८८	१०५८३८५	४२३२६७	९६४२७१	३५४७५५	५३१६३९	
	महिला	५४२१६४०	८७९६१९	११९२०१०	१०००७१६	४१८४६६	९९३०७३	३६७५०३	५७०२७३	
१३.५	विद्यालय उपस्थितिसम्बन्धी विवरण									
	हाल विद्यालय/कलेज गइरहेको									
	पुरुष (%)	३६.७०	३६.८०	३२.८०	३९.९०	४१.१०	३५.९०	३८.६०	३८.४०	
	महिला (%)	३४.००	३४.९०	२९.३०	३६.१०	३७.३०	३३.५०	३७.४०	३७.२०	
१३.६	विगतमा विद्यालय/कलेज गएको									
	पुरुष (%)	१०.३०	११.७०	९.१०	११.००	९.४०	११.७०	९.२०	९.००	
	महिला (%)	१०.९०	११.९०	९.२०	९.७०	१०.४०	१३.४०	१०.८०	११.७०	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
१३.७	कहिल्यै विद्यालय/कलेज नगएको									
	पुरुष (%)	३.४०	२.१०	८.१०	१.६०	०.९०	२.३०	१.६०	१.४०	
	महिला (%)	४.७०	२.७०	११.५०	१.७०	१.००	३.३०	२.३०	२.२०	
१४	विवाहसम्बन्धी विवरण									
१४.१	अविवाहित जनसङ्ख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)	७९३५९९८	१३३२८६५	१५९४८३४	१७६८६१२	६४९०७५	१३७६९४७	४५५०९९	७५८५६६	
१४.२	जम्मा अविवाहित जनसङ्ख्या (%)	३३.१२	३२.३०	३३.४३	३३.६२	३०.९८	३२.९१	३४.०२	३४.७४	
१४.३	अविवाहित पुरुष (%)	३८.२२	३७.२२	३९.४१	३७.९२	३७.३२	३८.०८	३७.९१	३९.५६	
१४.४	अविवाहित महिला (%)	२८.४०	२७.७२	२७.६१	२९.४३	२५.४७	२८.३४	३०.४३	३०.६५	
१४.५	विवाहित महिलाको सङ्ख्या (कम्तीमा एकपटक विवाहित)	८९०६२११	१५४६७६१	१७४८१५५	१८८१०७१	८३६२७८	१५९१२९०	४८४२३३	८१८४२३	
१४.६	विवाहित महिलाको जनसङ्ख्या (%)	७१.६०	७२.२८	७२.३९	७०.५७	७४.५३	७१.६६	६९.५७	६९.३५	
१४.७	विवाहित पुरुषको सङ्ख्या (कम्तीमा एकपटक)	७१६६५९	१२४७४६८	१४२७०२४	१६११००८	६१०१२१	१२१६०६२	३९८५६१	६०६४१५	
१४.८	विवाहित पुरुषको जनसङ्ख्या (%)	६१.७८	६२.७८	६०.५९	६२.०८	६२.६८	६१.९२	६२.०९	६०.४४	
१४.९	पहिलोपटक विवाह गर्दाको औसत उमेर (Mean age at marriage)									
	जम्मा (उमेर)	२०	२१	१९	२१	२१	२०	१९	१९	
	पुरुष (उमेर)	२२	२३	२०	२३	२३	२१	२१	२१	
	महिला (उमेर)	१९	१९	१७	२०	१९	१८	१८	१८	
१४.१०	पहिलो विवाह गर्नुअघिको सरदर उमेर (Singulate age at marriage)									
	पुरुष (उमेर)	२५.४६	२६.१३	२४.७९	२६.९१	२६.२६	२४.७९	२२.६३	२४.२०	
	महिला (उमेर)	२१.८३	२१.९५	२०.५४	२३.६६	२१.९७	२१.६६	२०.४७	२१.६३	
१४.११	बालविवाहको अवस्था (२०-२४ वर्षका महिलाहरू) (child marriage) (%)	३५.१	३४.०	४२.४	२९.३	३२.४	३४	३७.९	२९.१	
१५	विशेष उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या									
१५.१	जम्मा महिलामध्ये १५-४९ वर्षका महिला (%)	५५.२१	५४.७७	५२.४६	५८.५८	५४.८७	५६.२०	५३.३७	५४.१९	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश							
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	
१५.२	शिशुको जनसङ्ख्या (१ वर्ष भन्दा कम उमेरको) (%)									
	जम्मा (%)	१.४१	१.२९	१.५९	१.११	१.१३	१.४९	१.८६	१.७२	
	पुरुष (%)	१.५४	१.३८	१.७४	१.१८	१.२६	१.६४	२.०१	१.९७	
	महिला (%)	१.२९	१.२१	१.४३	१.०४	१.०२	१.३५	१.७३	१.५०	
१५.३	बालबालिकाको जनसङ्ख्या (५ वर्ष भन्दा कम उमेरका) %									
	जम्मा (%)	८.३६	७.७२	१०.४९	६.५१	६.८५	८.५९	१०.००	८.८७	
	पुरुष (%)	९.०५	८.२२	११.२०	६.९३	७.७०	९.४०	१०.७५	१०.०४	
	महिला (%)	७.७०	७.२५	९.७७	६.१०	६.०८	७.८४	९.२८	७.८३	
१५.४	बालबालिकाको जनसङ्ख्या (०-१४ वर्ष उमेरका) %									
	जम्मा (%)	२७.८३	२५.९९	३३.१७	२२.१३	२३.८७	२८.५२	३३.१०	३१.०१	
	पुरुष (%)	२९.६८	२७.३७	३४.६७	२३.३९	२६.४९	३०.९५	३४.९१	३४.१६	
	महिला (%)	२६.०६	२४.६७	३१.६६	२०.८८	२१.५०	२६.२९	३१.३८	२८.२०	
१५.५	नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त योग्य जनसङ्ख्या १६ वर्ष वा सोभन्दा माथि (%)									
	जम्मा (%)	७०.०९	७२.०६	६४.६६	७६.०९	७४.२१	६९.३०	६४.३६	६६.४९	
	पुरुष (%)	६८.१८	७०.६१	६३.१३	७४.७७	७१.४५	६६.८०	६२.५२	६३.२५	
	महिला (%)	७१.९२	७३.४४	६६.२०	७७.४०	७६.७१	७१.६१	६६.१०	६९.४०	
१५.६	बालबालिकाको जनसङ्ख्या (०-१७ वर्ष) (%)									
	जम्मा (%)	३३.८४	३१.७३	३९.२८	२७.५८	२९.५१	३४.८१	४०.१०	३७.८१	
	पुरुष (%)	३५.८८	३३.३२	४०.९२	२९.०४	३२.५५	३७.४५	४१.९४	४१.१२	
	महिला (%)	३१.८९	३०.२१	३७.६३	२६.१२	२६.७६	३२.३९	३८.३५	३४.८५	
१५.७	किशोर किशोरीको जनसङ्ख्या (१६-२४ वर्ष) (%)									
	जम्मा (%)	१७.६३	१६.८५	१७.४०	१७.७४	१६.७८	१८.०८	१९.२५	१८.२४	
	पुरुष (%)	१७.४७	१६.७४	१७.३१	१७.९९	१७.०८	१७.६५	१८.६०	१७.२५	
	महिला (%)	१७.७९	१६.९६	१७.५०	१७.४९	१६.५१	१८.४८	१९.८८	१९.१३	
१५.८	युवाको जनसङ्ख्या (१६-४० वर्ष) (%)									
	जम्मा (%)	४२.५६	४१.६७	४१.४०	४५.३८	४१.१४	४३.११	४१.४०	४१.४१	
	पुरुष (%)	४०.८५	४०.१४	३९.४८	४४.६१	३९.३४	४०.६९	३९.७७	३८.८५	

क्र.सं.	जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू	नेपाल	प्रदेश						
			कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
	महिला (%)	४४.१९	४३.१२	४३.३२	४६.१४	४२.७८	४५.३३	४२.९५	४३.७१
१५.९	क्रियाशील श्रमशक्ति (१५-५९ वर्ष) (%)								
	जम्मा (%)	६१.९६	६२.८०	५७.६९	६७.१८	६२.७९	६१.९२	५८.९३	५९.५४
	पुरुष (%)	६०.१९	६१.३४	५५.९६	६६.३४	६०.४१	५९.३५	५७.२२	५६.८३
	महिला (%)	६३.६६	६४.१८	५९.४२	६८.०१	६४.९३	६४.२८	६०.५६	६१.९७
१५.१०	ज्येष्ठ नागरिकको (६० वर्ष वा सोभन्दा माथि) (%)								
	जम्मा (%)	१०.२१	११.२२	९.१४	१०.६९	१३.३४	९.५६	७.९६	९.४५
	पुरुष (%)	१०.१३	११.२८	९.३७	१०.२६	१३.१०	९.७०	७.८७	९.०१
	महिला (%)	१०.२८	११.१५	८.९२	११.११	१३.५६	९.४३	८.०६	९.८४
१५.११	बृद्धबृद्धाको जनसङ्ख्या (६५ वर्ष सोभन्दा माथि) (%)								
	जम्मा (%)	६.०९	६.७४	५.१०	६.५३	८.३९	५.६८	४.४९	५.७८
	पुरुष (%)	६.०२	६.७८	५.२८	६.१५	८.२३	५.८०	४.४०	५.४३
	महिला (%)	६.१५	६.६९	४.९१	६.९०	८.५३	५.५७	४.५८	६.१०
१५.१२	सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न योग्य जनसङ्ख्या (६८ वर्ष वा सोभन्दा माथि) (%)								
	जम्मा (%)	५.२३	५.६९	४.५८	५.५४	७.०९	४.८४	३.८०	५.०८
	पुरुष (%)	५.१५	५.७२	४.७४	५.१७	६.९४	४.९५	३.६८	४.७०
	महिला (%)	५.३०	५.६५	४.४१	५.९०	७.२३	४.७४	३.९२	५.४२
१६	साक्षरतासम्बन्धी विवरण (५ वर्ष वा सोभन्दा माथि)								
	साक्षरता								
	कुल साक्षर (%)	७६.२५	७९.६८	६३.५३	८२.०६	८१.६५	७८.०८	७६.०८	७६.२३
	पुरुष (%)	८३.५५	८६.१२	७२.४५	८८.२५	८८.७६	८५.१८	८३.२५	८५.४३
	महिला (%)	६९.३७	७३.६३	५४.७०	७५.९५	७५.३३	७१.६६	६९.३७	६८.१९
१७	सहरीकरण								
	सहरी जनसङ्ख्या (%)	२७.३	२२.९	२०.७	५६.२	२६.२	१६.८	१५.८	१३.१
	सहरोन्मुख जनसङ्ख्या (%)	३९.६	४१.१	७३.४	१४.३	२३.१	५२.२	४.४	३०.९
	ग्रामीण जनसङ्ख्या (%)	३३.१	३६.१	५.८	२९.५	५०.६	३१.१	७९.८	५६.०

प्रकाशकः

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

थापाथली, काठमाडौं

फोन नं.: ५३६५३२३, ५३४१८०१, ५३२८४०६, ५३४५९४६ (४७,४८) फ्याक्स नं.: ९९७-१-५३२७७२०

इमेल : info@nsonepal.gov.np, वेबसाइट : www.nsonepal.gov.np

इमेल : popcen@nsonepal.gov.np वेबसाइट : www.censusnepal.cbs.gov.np